The Peshwa Daftar

म.ग्रं.सं. ठाणे
विषय : इंग्रजी इतिहास
सं. क्र. : ५९२

Bassein Campaign
(Supplementary)

Editor—G. S. SARDESAI, B.A.

REFBK-0004923

Government Central Press, Bombay
1933—Price Rs. 2 As. 8 or 4s 6d.

(Government do not assume any responsibility for the comments and views expressed by the editor.)

कागद

३४
मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. ३ नं.
ता.
ठाणें.

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
नोंद नं. ७१९२
ठाणे

वसईची मोहीम

(पुरवणी)

(१७००—१७४०)

[किंमत—२ रुपये ८ आणे किंवा [illegible] शिलिंग ६ पेन्स]

संपादक—गो. स. सरदेसाई, बी. ए.

REFBK-0004923

गव्हर्न्मेंट सेंट्रल प्रेस, मुंबई

(या प्रकाशनांतील संपादकीय टीका व मतें यांजबद्दल कोणतीहि
जबाबदारी सरकारावर नाहीं.)

Selection No. 34

BASSEIN—SUPPLEMENTARY PAPERS.

Since the publication of Selection No. 16 dealing with the Bassein campaign a number of important papers containing additional details have been discovered. These are now presented to the reader by way of a supplement but are by no means less worthy of attention on that account. On the contrary they bring to light totally new phases of the campaign, and the parts played by the Angria brothers, the British, the Portuguese and others are elucidated. The papers do not need any further introduction beyond warning to the reader that these should be studied in conjunction with those printed in the earlier selection. The papers are in some cases undated, and the provisional dates assigned to them may possibly require revision in the light of further study.

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. .... नं. ....
ता. ....
ठाणे.

स्वामीचे प्रतापें कार्य सिध होतच
बाजी भिवराव घरीं गेले असिले तर आणवावे.
गेले पाहिजे. हे विनंती.

¶Vasudev Joshi discusses the plan of a surprise attack on the Portuguese stronghold of Thana, and proposes to the Peshwa to keep ready a party of two thousand men.

No. 2] *[26-2-1735*

पौ छ १६ सवाल.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

पोष्य वासुदेव जोसी कृतानेक नमस्कार विनंती येथील कुशल ताा छ १३ सवाल जाणून स्वकीय लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. राजश्री पंतप्रधान याणीं आम्हांस पत्र पाठविले कीं पत्रदर्शनी स्वार होऊन येणे त्यावरून आम्ही कल्याणाहून स्वार जाहालों. छ ११ सवालीं येथें अलीबागास आलों, भेटी जाहली. येथील अर्थ मनास आणितां स्वामीनी राजश्री राव यास लेहून पाठविले कीं फिरंगाणचा विचार राजश्री वासुदेव जोशी यास बोलाऊन आणून पुसावे. त्यावरून आम्हांस बोलाविलें. आम्ही आलियावरी जो विचार सुचला तो यास सांगितला कीं जो विचार करणे तो पोख्ता करावा. जेणेकरून कार्य साध्य होय आणि खर्चीखाली न या आणि दोनही जागे हातास येतील तरी बरें येसे सांगितलें. त्यास विचारे करून पाहतां मुख्य स्थल तों साध्य होते येसे दिसत नाहीं. तेव्हां त्याचें निर्मूल होत नाहीं आणि खर्चाचा प्रसंग आहे. यात विचारे होईल ते करावें म्हणून सांगितलें. स्वामीस कलावें याकरितां लिहिलें असे. राजश्री राव याणीं खर्चास मागितलें त्यावरून रुपये ४००० च्यार हजार दिल्हे. आणखी मागतील तरी थोडेबहुत देऊन. हजार होन पावेतो देऊं. बहुत काय लिहिणें ? लोभ करीत गेले पाहिजे हे विनंती.

¶Vasudev Joshi informs Chimaji Appa that Bajirao invited him (writer) for a meeting at Alibag and discussed with him the Portuguese situation and the chances of success of a campaign against them.

[15-3-1733?

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान
स्वामीचे सेवेसी

... वासुदेव जोसी सां नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा चैत्र शुध येकादसी जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. सिवाजी प्रभु, कासी प्रभु याचे भाऊ हे कितेक उमेद धरून फिरंगाणांतून कल्याणास आम्हाजवली आले. हे येथें आले तों स्वामी निजामनमुल्क यांचे भेटीस गेले होते, यास्तव हे येथेंच आजी महिना राहिले. पुढें आम्ही समागमे यांस आणावें तो तूर्त आमचे येणे जालें नाहीं, याकरितां यांस स्वामीचे सेवेसी पाठविले आहेत. यांचे हातून त्या प्रांताचे कितेक कामकाज व्यावे येसे आहेत आणि हेहि तेच उमेद धरून आपले सेवेसी आले आहेत. तरी सारांष गोष्टी यांचा योगक्षेम चाले आणिं आपले कार्य होये ते करावें. यांचाहि मनोदय हाच कीं स्वामीची सेवा करून दाखऊन आपलें बरे करून घ्यावे येसा आहे. तरी स्वामीनी याचे हरद्र मनास आणून यास आज्ञा करणे ते करावी. बहुत काय लिहिणे ? लोभ केला पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi recommends to the notice of the Peshwa one Shivaji Prabhu who was desirous of taking service under the Peshwa and seek his fortune.*

No. 4]

[*1-5-1729?*
[*24-4-1735?*

२

ची आशास्वन द्याल, तर येतो. येरवी लटकें येजा करावें यामधें जीव नाही, येसे उत्तर पाठविलें आणि भिकाजी प्रभूस ठेऊन घेतलें. तेच दिवसीं वैशाख सुध चतुर्दसी गुरुवारीं ती प्रहरा रात्री किल्याखालीं गनीम येऊन सिड्या लाविल्या. मेटकरीयाने खडका[१] घेऊन गोंगाट केला त्यावरून सर्व किला खबरदार होऊन बरकंदाजी व दगडीचा मार केला. किल्यावर बहुतच गलबल आईकतांच खालोन वरचेवर दुसरे लोक पाठविले. गनीम मारून चालविला परंतु मुदा हाता न लागला. सिड्या व भाकरी सर्व गवसले. दोनतनिसे माणसाची दाटी होती. त्यातील यक दुसरा सापडला असता तरी उत्तम जाले असते. किला जातां बाकी राहिली नव्हती. पेरयंत[२] स्वामीचे पुण्यप्रतापे लज्या राहिली. याउपर या स्थलाचा विचार स्वामीने काय करावयाचा तो केला पाहिजे. प्रजन्यकाल

१ चाहूल घेऊन; कानोसा घेऊन. २ परंतु.

आला. प्रस्तुत पारपत्य राहिले. परंतु आ

सारांश पैका असावा. येथील प्रसंग या प्रकारचा र १०५

चाकर. आमचा उपाये काये ? लेहोन उतीर्ण व्हावे. १५

पावला नाही याची काये वाट ? साठमाचा जमाव चतुरमास याच

दिवा घाटावर न्याल ? याचप्रा सेखमहमद याचा जमाव व वैजनाईक यां Portuguese

देवजी नाईक याचा जमाव चतुरमास याच प्रांतें ठेवीत असाल तर याचे अनकूलतेची काये वाट ? किल्यास सवासें माणूस स्वामीने नेमिले आहे तेव्हड्याने किला वाचतो यैसे नाही. लढकें अपेशास कारण. चाकरलोकाचे जीव जातलि. खावंदास बोल लागेल. [illegible]ा विचार सर्व करून जे आज्ञा करणे ते निर्वाहाची करावी. तेणेंप्रा वर्तणूक करून. 'रामनगरचा भाईजी दळवी फतेपुरी येऊन पत्र पाठविलें आहे की आपण बालापुरी येतो, तुम्ही बालापुरी येणे. आला तर जाऊन विचारें करून आपणास अर्थसाध्य होयेसे करून. परंतु त्याचे कपाल काय निवडेल तें न कले. सविस्तर राजश्री गोपालपंत सांगतां निवेदन होईल. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*The letter describes a severe attack on a fort having been repulsed. The name of the fort is not known. The letter is fragmentary.*

No. 5] *[24-12-1733*

पौ छ २ सावान

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे सेवेसी

पो वासुदेव जोशी कृतानेक नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा मार्गसीर वद्य आमावाशा इंदुवासर जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविले तेथे आज्ञा केली की, राजपुरी प्रांती गड किले आहेत, तिकडे शामलानी धामधूम मांडली आहे. तरी तुम्ही पत्र दर्शनी पांचसे माणूस धारकरी जिवाळियाचे राा खंडोजी माणकर यांजकडे रवाना करणे म्हणून लिा. ऐसियासी स्वामीकडून राजपुरीहून लोक आले ते तों दुखणा पडिले आहेत. पांच सातसे माणूस आम्हाजवळी आहे. त्यास पाठवावे त्यास प्रस्तुत फिरंगी आपले तयारीमधे आहे. कोणीकडे जाईल विश्वास कळत नाही. तरी करितां येथील जमाव फोडिता येत नाहीं. राजश्री खंडोजी माणकर याजकडे लोक पाठवावयाकरितां

येथे नवे लोक सेदोनसे माणूस चखोट[१] ठेऊन पाठऊन देतो. कळले पाहिजे. येविसी राजश्री खंडोजी माणकर व होनाजी बलकवडे यांची पत्रे आली आहेत, त्यास थोडेबहुत लोक होनाजी बलकवडे यांजकडे रवाना करितों. कळावे याकरिता लिहिले असे. बहुत काय लिहिणे? लोभ केला पाहिजे हे विनंती.

¶Vasudev Hari Joshi of Murud, a trusted officer of the Peshwas in Konkan, writes to Bajirao that he cannot afford to weaken his position by sending a detachment to Khandoji Mankar as ordered.

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्वच्छ प्रत
सं. ... नं. ...
ता. ...
ठाणे

No. 6] [1735]

श्री

पुरवणी राजश्री पंत प्रधान
स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरि. आम्ही येथून गंगाजी नाइकाचा जावई गणोजी नाईक व खलोजी जासूद व खंडोजी घुडे यास पाठविले. त्यास हे तेथें गेले. कपितानाची भेटी जाहाली. त्यास तो बोलिला कीं हेंच काम करून पोट भरावें यैसें मजला फारसें अगत्य नाहीं. परंतु सोइरे धाइऱ्याचे बोलावरून समर्थास वचन दिले त्याप्रमाणें आपण सिध्दच असों. त्यास हे बोलिले कीं आपल्या(स) बुरूज दाखवणें. त्यास तो बोलिला कीं बुरुजावरी तुम्हांस न्यावयास कार्यास न ये, काय निमित्य तुमची जात येक व आपली जात येक. यास्तव बुरूज दाखवितां येत नाहीं. वरकड सिडिया वीस पंचवीस हात पाहिजे. जो दिवस नेमला त्यास अंतर न करितां ते दिवसीं यावें. ते दिवसीं आपल्या बुरूजास खिडक्या आहेत त्या उघड्या ठेवितों. तुम्ही येणे; परंतु आपले अठरा येकुणीस माणूस आहेत त्यांस पैका द्यावयास पाहिजे तो पाठवणें म्हणजे त्यास देऊ. म्हणजे मायेत असतील त्यास सांगणें तें सांगितलें आहे, परंतु पैका पाहिजे. याप्रमाणें बोली जाहाली आणि हे आले. कळावें याकरितां लिहिलें असे. वरकड पैका दिलियास कदाचित कार्य न जाहालें तरी पैका फिरोन द्यावयाची बोली तरी पूर्वी लिहिली आहे त्याप्रमाणें आहे. त्याखेरीज विशेष नाहीं. बहुत काय लिहिणें? लोभ करीत गेलें पाहिजे हे विनंती.

¶Vasudev Joshi writes to the Peshwa that the commandant of a ceartain Portuguese post has been secretly won over and that he promises to surrender the post on some payment.

१ चांगले.

६

No. 7] [30-12-1736 ?

पौ छ ८ रमजान

श्री

चिरंजीव वासुदेव जोशी याप्रति नारायण जोशी आशीर्वाद उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीय लिहीत जाणे. यानंतर काली भोमवारीं पत्रें पाठविलीं ती पावली असतील. त्यावरून कळलेंच असेल. त्यास त्याजकडील भानजी क्षत्री फिरोन गेला म्हणोन लिहिलें होतें. त्यास काली तो फिरोन तिसरा प्रहरीं आला. तों संध्याकाळपर्यंत तळांतच होता. बोलीचा अर्थ मनास आणितां गेर. वसईच्या जरारापासून कुराली आहे त्याकडे आपण जाऊन च्यार गोष्टी सांगोन जेणें करून तह होये तें करितों, ऐसी बोली करून गेला आहे. येथूनहि रामाजीपंत दिमत तुबाजीपंत याजबराबर पांच माणसें देऊन रेवदंडियांत पाठविले आहे. त्यास तेथून फिरोन बुधवारीं आला; त्यास त्याची व आमची वीद बसेनाशी जाहाली. यास्तव आज दोन रोज बोलीचाली राहिली आहे. त्याचे बोलीचा शेवट कसा काये होतो, यास्तव आपणांकडून माणूस आलें त्यास ठेऊन घेतले होतें; हाली रवाना केले आहे. बोलीचाली होऊन तहनामा ठरविला. अवघे मुद्दे त्याचे आमचे विचार कबूल जाहले; परंतु मशीद सोडून जावें ऐसा तह वसईहून करून येतों ऐसें कबूल न करी. मजला कलेल तैसें करून, रदबदल करून, सला वसईकराकडून करवितों ऐसा करार करीत होतों. मशीद सोडावयाचें नांव लेहून नेदी याजकरितां बेबनाव होऊन गेला. काल आला नाहीं. आज आला तर मागाहून सविस्तर लेहून पाठऊन. तुम्ही तिकडे वसईकरांस भयेप्रदर्शन करून विचारें वाटेवर येसें करणें. बहुत काय लिहिणें, हें आशीर्वाद.

¶*Narayan Joshi writes to his younger brother Vasudev Joshi the peace-overtures made by the Portuguese through one Bhanji Kshatri.*

No. 8]

[26-12-1737 ?

श्री

राजश्रिया विराजित राजमान्य राजश्री
रामचंद्रपंत स्वामी गोसावी यासी

पो शंकराजी केशव सा नमस्कार विनंती येथील वर्तमान ता छ १४ रमजान जाणून स्वकीये लेखन केले पाहिजे विशेष. फिरंगी माहिमास सुढावलासा जाहाला आहे. या उपरी जंजिरे अरनाला अगर येथे येक वेल येईल त्यास जंजिरे मजकुरी व येथे भरती असावी याकरिता येक दोन वेला रा वासुदेव

जोसी व रा। रघुनाथजी यास लिहिले आहे. परंतु त्यांचे विचारास येईल कीं नाही यास्तव आपणास लि।। आहे. तरी त्यास च्यार गोष्टी सांगोन आमचे लोक तीर्थस्वरूप राजश्री माहादाजीपंत व राजश्री खंडोबा व कर्णाजी सिंदे यांजबरोबरील लोक व स्वार तीनसे लौकर पाठवावे. जंजिरे मजकुरी अठरासे माणूस होते त्यांपैकी सेंभर सवासे माणूस आरब तेथे होते ते आणिले. कां की आरब बेइमान. माहिमास बेइमानी केली यास्तव यांस दूर करावे आणि जे हाली सत्रासे माणूस राहिले तेथे अडीच हजार पाहिजेत. यकरिता लोक लौकर पाठविले पाहिजेत व येथे मोर्च्यांचे पाठी राखावयासी हजार दीड माणूस पा्हिजे व च्यारसे राऊत पाहिजेत. अरनाळियास गेला ठिकाने राहिला तरी कुमक पोहचली पाहिजे. त्यास लोक असतील तरी दोहीकडे कार्यास येईल. तरी लोक बारासे पंधरासे लोक व तीनसे राऊत पाठवणे. अनमान करावयाचा नाही. तीन पत्रे रा। जोसीबावास पाठविली. तीन रोज जाले परंतु लोक [illegible] पावत नाही. माहिमचे लोक झाडून पाठवावे व राऊत तीनसे सेवट दोनसे पाठवावे. सुग्रीणे साहित्यावाचून काये करील? जर लोक न पाठवीत तरी येक जाले तसे होईल. मोकल्या रानात (?) सारा जमाव ठेवावासे नाहीं. जे सिरगावची फौज असे ती तिकडे असो द्यावी यैसा विचार आहे. बहुत काय लि।। हे विनंती.

¶*Shankraji Keshav asks from Ramchandrapant more reinforcements to be sent to Arnala and Mahim where the Portuguese were getting stronger.*

No. 9] *[13-1-1737*

पो छ १ सवाल

श्री

पुरवणी राजश्री चिमणाजी पंडित
दाजी गोसावी यांसी

वेनंती उपरी तीर्थस्वरूप संभाजी आंगरे सरखेल यांचे अरमार गुराबा सात व गलबते चौदा स्वारीस नालीतव्यावर (?) येऊन तरांडे हस्तगत सावकारी करून सुवर्णदुर्गी वेऊन गेले. अरमार जंजिरे मजकुरीचे बंदरी तयार केले आहे. आपणहि विजयदुर्गीहून सत्वरींच सुवर्णदुर्गास येणार आहेत. सुवर्णदुर्गी तयार होत आहे. आपणास कळावे यास्तव लिहिले असे. जाणिजे रवाना छ २२ माहे रमजान बहुत काय लिहिणे? लोभ असो दीजे हे विनंति.

¶*Manaji Angria informs Chimaji Appa of the hostile attitude of Sambhaji Angria who had captured and carried away to Suwarnadurg several trading vessels.*

No. 10]

[19-1-1737]

श्री

चिरंजीव राजश्री नाना यास चिमणाजी बलाल आसीर्वाद उपर. येथील कुशल ता। छ २७ रमजान मंगलवार यथास्थित असे विशेष. आज कोरेगावीहून कूच करून रांजणगांव गणेशाचे ता। पाबल येथे जातो. रा। वासुदेव जोसी यास सांगून पदमोजी जाचक याचा गुंता उरकून त्याचे येणे होये ते करणे. पदमोजी जाचक गावाविसी रदबदल करतील त्यास समाधान करून सांगणे. आम्हापासी पावल्यावर गाव नेमून दिल्हा जाईल. राणोजी भोसले याबाबत सिंगीचे तोंडी घालावयास लगाम कार्यास येईल यैसा पाठवणे. भालेकाठ्या पंचवीस व चोव्याचे जोड दोन पाठवणे. दारूगोलीसाठी उंट काल तेथे पाठविलेच आहेत. अंतोबास सांगून दारूगोळी पांचा उंटावर घालून रवाना करणे. उटास पलाणे झुली नसतील त्या करून देवऊन रवानगी करवणे हे असीर्वाद.+

¶*Chimaji Appa proceeding into Konkan gives certain instructions to Nana about Padmoji Jachak, Ranoji Bhonsle, etc.*

No. 11]

[19-1-1738]

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक सिवाजी बावाजी दोन्ही कर जोडून साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. ता। छ ९ सवालपर्यंत मुकाम ठाणे साष्टी येथे स्वामीच्या कृपावलोकनेकरून सेवकाचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. पुरंधरकर सरणोबत व लोक इमारतीच्या कामावर मन घालून जे काम सांगावे ते करितात. हली सरणोबतानी दादोशा अडिसेरीविसीं विनंती करावयासी पाठविले आहेत, तरी यासी आज्ञा करणार स्वामी (समर्थ) आहेत. हली संताजी नाईक याजकडील (फाटलें) या तील * * * पुरंधरकर करीत आहेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Shivaji Babaji reports to Chimaji Appa the honest and hard services of the men of Purandhar at the fort of Thana and recommends them for promotion.*

+ सबंध पत्र आपाच्या हातचें.

No. 12] [22-1-1738 ?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक नारोजी कडू कृतानेक दंडवत विनंती. येथील क्षेम ताा छ १२ सवालपावेतो स्वामीचे कृपेकरून वर्तमान येथास्थित असे. येथील वर्तमान तरी जागा जागा राऊंत ठेवावे म्हणोन स्वामीची आज्ञा आहे. त्याजवरून घोडबंदरी मानसिंग घाटगे व माणकोजी आटोळे ठेविले आहेत. मालाडास राऊत आम्हाकडील ठेविले होते. त्यास प्रस्तुत रा। दादजी माणकर याजकडील आगदी राऊत तेथ गेले. अम्हाकडील आले. घांटकोपरे येथे रा। संताजी दाभाडे राहातात. वरकड खबरदारी जे करणे ते करीतच आसो. रोजमरियाचे येवजाविसी येक दोनी वेला विनंती सेवेसी लिहिली होती. त्याजवरून स्वामीनी रा। बालाजी नारायेण याजकडे रुा २००० दोनी हजार देविले. त्यांत येक हजार आले. त्यापैकी रुपये ४०० च्यारसे राहिले ते आजी छ मजकुरी निमे रोजमरा दिल्हा. हजार रुपये रा। बालाजीपंताकड आहेत. त्याजबदल माणसे पाठविली आहेत. ते देतील तेव्हा आणितील. येथे काही कर्जहि मिलत नाही. नेमिले दिवसाप्रमाण रोजमरा तो दिल्हा पाहिजे. माहागाई आहे. याजकारिता रोजमरेस यैवज सत्वर येऊन पावे यैसी आज्ञा करावी. रा। आनंदराऊ लांडेगे यानी आपणाकडून रा। शंकरराव सेवसी पाठविले आहेत. हे सेवेसी विनंती करितील. त्याची आज्ञा कर्तव्य ते करावी. . सेवेसी विदित जाहाले पाहिजे हे विज्ञाप्ति.

¶*Naroji Kadu reports to Chimaji Appa that all positions—Ghodbandar, Ghatkopar, Malad—are strongly guarded. The men have not been yet paid their full wages which has to be done immediately.*

No. 13] [Recd. 12-2-1737 ?

पौ छ २२ मोहरम.

श्री

पुा राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. राजश्री कृष्णरांव[१] काली भिवंडीस आले. गंगाजी नाईक आणजोर यास कर्जाची निकड लाविली आहे. आणजोरकर याचे हाल कठिण आहे. आपणास कलावे याकरितां लिहिले असे. बहुत काये लिहिणे हे विनंती.

¶*The Peshwa is informed that Krishnarao Chaskar was oppressing Gangaji Naik for debts.*

---

१ कृष्णराव चासकर कल्याणचा सुभा.

No. 14] [6-2-1735?

श्री

श्रीमंत राजश्री नाना
स्वामीचे सेवेसी

सेवक वासुदेव जोसी नमस्कार विनंती. येथील कुशल ता। माव वद्य दशमी मुकाम कल्याणी जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे, विशेष. राजश्री पंतप्रधान याणी राजश्री विठल विस्वनाथ यांस कांहीं कार्य सांगोन कल्याणास पाठविले. ते येथे येऊन त्याणी त्या राजकारणाची चालणा माणसे पाठऊन केली आणि राजकारणाचें सूत्र ठीक करून हलीं त्या कार्यास ते जाणार. त्यास मारनिले पूर्वी येथे आले ते समई त्याणी राजश्री पंतप्रधान यांचे पत्र आणिले होते की हे त्या प्रांते राजकारणास जातील, तेव्हां यांची साह्यता करणें. त्यावरून हलीं ते आम्हांस साह्यतेविसीं हटकितात. त्यास आम्हाजवळी पांईचे माणूस सेंदोनसें जे पाहिजे ते सिध आहे. पाईचे लोक देऊन, परंतु स्वार आम्हाजवली नाहींत. याकरितां स्वाराविसी राजश्री पंतप्रधान यांस पत्र पाठविले आहे व स्वामीस हें पत्र पाठविले आहे; तरी स्वामीजवली दोनसे स्वार पाठवावयासी असिले तरी पाठविले पाहिजे. स्वार आलियावरी आम्ही येथून लोक देऊन त्याची रवानगी करून. जरी आपल्याजवल स्वार नसिले तरी राजश्री पंतप्रधान यांस पत्र लिहिले आहे हें त्यांजकडे रवाना करावें, म्हणजे ते साहित्य करणे ते करतील. अथवा जे आज्ञा करणे ती करितील. त्याप्रमाणे वर्तणूक करून. कळलें पाहिजे. स्वामीस स्वार पाठवावयास अनकूल पडिले तरी स्वामींनी स्वार पाठवावे. त्यांचा रोजमरा राजश्री विठल विस्वनाथ देतील. येविसी राजश्री पंतप्रधान यांचीहि आज्ञा आहे कीं विठल विस्वनाथ रोजमरा देतील म्हणून आहे. आपणास कळावे याकरितां लिहिले आहे. बहुत काये लिहिणे ? कृपा लोभ असो दिल्हा पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi asks Nana to send him some troops for the help of Vithal Vishvanath who has been asked to proceed on a political mission.*

No. 15] [17-2-1737?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

पोष्य वासुदेव जोसी सां नमस्कार विनंती येथील कुशल तागायेत छ २७ सवाल जाणोन स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. रा। विठल विस्वनाथ

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. ... नं. ...
ता. ...

लस्करामध्ये आले होते त्यास आपण आज्ञा केली कीं पुणियास (फाटले * तों. *) निरोप देऊ म्हणोन (यापुढील मजकूर फाटला आहे.)

¶*Vasudev Joshi sends a communication to Chimaji with reference to Vithal Vishvanath. The letter is fragmentary.*

No. 16] [*May 1737*?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक हरबाजी ताकपीर रामराम विनंती. येथील कुशल गुरुवार संध्याकालपर्यंत वर्तमान येथास्थित असे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविलें तें आज संध्याकाळीं पावले. सर्व अभि(प्राय) कळों आला. मोर्चे बहादरपुरापलीकडे आहेत. मोर्च्यापासून * * रे चा कोट गोलीच्या टप्यावर आहे. तीनी मोर्चे समान नाकें पाहून राखिले आहेत. त्यास लुटीचा अर्थ तरी आवाईमुळें कुल वस्त भाव कोटाखाली नेली. कोणाचे हाती कांहीं लागले नाहीं. त्यामधें ताकीद वरचेवर करीत असों. वरकड तमाम रयतेस कौल दिल्हा त्यामुळें कोटाखालीं रयत गेली. त्यातूनहि कांहीं येऊं लागले आहेत. चोहूं रोजांत कुल येतील. पाण्यामुळें कोटाखालील रयेत बहुत हैराण जाली त्यामुळें येऊं लागली आहे. आमच्या मोर्च्यावर तोफाचा मार बहुत होतो. येक सेख दाऊद जमातदार आजच ठार जाला. वरकड सर्व सुखरूप आहेत. वरकड लोकाचा दरकार बहुत आहे, यास्तव नवे लोक ठेवीत असों. आज आम्ही जिवधन किल्याकडे स्वारीस गेलों. मोर्च्यावर राजश्री चिमणाजी नारायण ठेविले असेत. मांडवीकर खबरदारी करून आहे. वरकड आज्ञेप्रमाणें वर्तणूक करून. वरकड पांचसातसे स्वार व पाचसेंपर्यंत माणूस केलवे माहिमाकडे गेलीं. या चहूकडे लगट जालासा दिसोन कार्य सिधीतें पावतात. तरी याचाही विचार केला पाहिजे. लोकाचे सामान पांच सात हजार पाहिजे याची तरतूद करणार खावंद आहेत. सर्व कार्य स्वामीचे पुण्यप्रतापेंकरून होऊन येईल. धारावीवर मोर्चा हजार माणसाचा ठेऊन वसईवर इब्रत पाडिली. परगणे वेसावे * वानरे * परासिक यांचें घेतल्याचें वर्तमान लिहून पाठविले * * दाणा बहुतसा नाहीं, यास्तव तारवें पाठऊन वसईकर भात घोडबंदरांतून भात आणितो तरी त्याची बंदोबस्ती केली पाहिजे. मुंबईहून तारवें येतात त्याजवर धारावीचा गोला येईसा आहे. तरी तेथें तोफा ठेऊन तारवें बंद केलीं पाहिजेत. बहुत काय लिहिणें हे विनंति.

¶*Harbaji Takpir reports to Chimaji Appa the condition of the writer's battery and advises firing from Dharavi.*

5595

No. 17] [21-2-1738?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामींचे सेवसी

आज्ञाधारक नारोजी कडू दंडवत कृतानेक विज्ञाप्ति विनंती. येथील क्षेम ताा छ १२ जिल्काद पावेतों मोकाम मढ स्वामींचे कृपेकरून वर्तमान येथास्तित आसे. राा आनंदराव लांडगे यांचे निशान, मोर्चे किलेसनिध गेले, तेसमई मारनिलेनी निशान मोर्चेयात नेल्हे होत. त्यास किलेवरून गोळा लागून निशान उडून गेले; तरी स्वामींनी आनंदराव लांडगे यांचे निशानबदल ताफता येक कद निमे लाल व निम हिरवा रुजू पाठवावयासी आज्ञा केली पाहिजे. सेवसी विदित होये हे विज्ञाप्ति.

¶*Naroji Kadu requests Chimaji Appa to send a piece of red and green silk to restore to Landge his flag that was destroyed in an assault upon Mhar fort.*

No. 18] [11-3-1737?

पाा छ २१ जिलकाद

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
साहेबाचे सेवेसी

आज्ञाधारक म्हालोजी मुठे कृतानेक साष्टांग दंडवत सेवेसी विज्ञापना. ताा छ १९ जिलकाद पावेतों मुाा चांबळी वर्तमान येथास्थित असे. साहेबाचें आज्ञापत्र सादर जाहलें तेथें आज्ञा कीं साष्टी वसई प्रांती फिरंगियाची दाट आवई आहे तरी पत्रदर्शनी आपले जमाव सुधां स्वार होऊन राजश्री सुभेदार याकडे जाणे म्हणून आज्ञा. त्यास संभर स्वार समजाविले, दीडसें समजावयाचे आहेत. तेहि लोकरीच समजावीस करून आज्ञेप्रमाणें तयार होऊन जातों. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना. मौजे सोमोडी येथील कुरण चांबळीकर सरनाईक यांणी गुदस्तां राखिलें आहे, ते यंदा गवत कापून नेतील त्यास कापून नेऊ देणे, आणि मग तुम्हीं राखणें म्हणून आज्ञा. त्यास कुरण सरनाइकांनीं कापून नेले; आणि हली गुरे घालून चारितात. त्यास आम्ही कुरण राखावयास कुरण्या पाठविला होता, त्यास ते म्हणतात कीं आम्ही रदबदल करून कुरण आपलेयाकडे करार करून तुम्हांस पत्र आणून देऊ म्हणतात; आणि आमचा कुरण्यास राखो देत नाहीं; तरी सरनाइकास पत्र द्यावे कीं, म्हालोजी मुठे याकडे सरकारपागेस

कुरण देऊन राखावयास सांगितले आहे तरी त्याकडील कुरण्या राखेल त्यास राखो देणे. हरकत न करणे, येसें पत्र देविले म्हणजे आमचा कुरण्यास राखावयास ठेवितों. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶Mhaloji Muthe of Chambli informs the Peshwa of his readiness to join the forces at Bassein as ordered.

No. 19] *[1727?*

छ २९ जिलकाद.

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे सेवेसी

पोष्य रामचंद्र माहादेव साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुशल जाणोन स्वकीय कुशल लेखन आज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीने पत्र पाठविले तेथें आज्ञा कीं, जुनर प्रांतपैकीं गुदस्ताची बाकी राहिली आहे तो येवज व साल-मजकूरचा बारमाहे पांच हजार रुो पाठवणें म्हणून. येशास गुदस्ताची च्यार हजार रुो रसदेचे नेमणूकपैकीं बाकी देणे निघाले आहे; परंतु मुलकास साडेपांच हजार रुो सूट दिलियामुलें येवज निघत नाहीं. याखेरीज गुदस्तां कमावीस आकारली होती त्यास सालमजकुरी या दंग्यामुलें तोहि आकार जाला नाहीं. येशास आपण श्रावण शुध प्रतिपदेस स्वार होऊन आपले दर्शनास येतो. दर्शनांती हिसेब मनास आणिल्यावर अवघाच हिसेब कळेल; व सालमजकूरचे बारमाहाची विल्हे तेथेंच करून देऊन. तैसीच खांदेशचे रसदेची विल्हे साताराच करून देऊन, मागेंच यावें; परंतु प्रजन्य बहुत यास्तव राहिलो. याउपर दुसरें नक्षत्रहि निवाले, प्रजन्यहि हलका होईल आणि स्वार होऊन येतों. विदित जाले पाहिजे. बहुत काय लिहिणें. आपले राहणे सातारा कितीक दिवस होईल, दरबारची बोलीचाली निवडली कीं नाहीं तें लिहिले पाहिजे. जुनर प्रांतीचा बंदोबस्त लौकर होत नाहीं तर मुलक जातो. मन माने तैसे पैका जावजी घेतो यामुलें जमीदाराचीं पोटें भरो लागलीं. जावजीने आजी ता। कनिष्ठतरी पंनास साठ रुो घेतले. सर्व गोष्ट फार पसंतीने जाली ते पत्री काय ल्याहावें? दर्शनांती कलेल. फिरंगियाने लबाडी आरंभून ४ गांव मारिले. सेंभर बंदें[1] रांडापोरें नेली. मोबादला जो पाहिजे तो कराल; परंतु थोरला विचार करणे असेल तर येकानेच करावा. जुनरी इतके फंद आबाजी गोपालाने केले. बाइको सेर त्याणे केली.

---

१ कैदी.

5597

जावजीहि त्याणे केला. येसियास काजी दाऊदखान गटीत असतो; त्याने भेटीस म्हणून बोलाविले, कैद केले. यैसे वर्तमान आले आहे. लौकरीच येतो. तेथेच निर्वाह करूं हे विनंती.

¶*Ramchandra Mahadev brings to the notice of the Peshwa the highhanded activities of Javji and the Portuguese in the district of Junnar.*

No. 20] [*27-3-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे शेवेसी

विनंती शेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. ताा छ ६ जिल्हेज मुकाम बहादूरपुरापावेतो स्वामीचे कृपाद्रिष्टीकरून सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. स्वामीची आज्ञा घेऊन निघालो ते शनिवारी रात्रीस आवसीचे प्रहर रात्रीस राजावलीच्या उतारावरी आलो. त्यास टोपीकरास सुचे जाहाले. त्याणे तमाम चौक्या ठेविल्या. त्यास राजावलीच्या उतारावरी मेट ठेविले होते, ते मारावयासी चोरीने दीडशे माणूस बाा मोरार्जा सिंदे व बाजीराऊ बेलोसे पाठविले. मेटावरी पंचवीस माणूस होते ते कापून काढिले, तव भरती येऊन पाणी भरले. प्रातःकाली निघोन उतार जाल्यावर माणिकपुरियास येऊन मुकाम केला आहे. पुढे आज्ञेप्रमाणे वर्तणूक करून रयेतीस कुल कौल द्यावा म्हणजे सरकार किफाइत आहे. शाहारात सिरतेसमई आम्ही लोकांस ताकीद केली कीं, रयेतीचे काडीस येकंदर हात न लावणे. प्रथम दिवसी कोणी किरकोल वस्तवानी घेतली ते रयेतीचे रयेते फिरोन देविती. सेवेसी विदित जाहाले पाहिजे.

¶*Shankraji Keshav reports to Chimaji Appa his arrival at Bahadurpura and of his having disposed of the Portuguese outpost at Rajavali.*

No. 21] [*27-3-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार विनंती. तागायत छ ६ जिल्हेजपावेतों मुकाम बहादरपूर सुखरूप असों विशेष. राजावळीचे उतारावरी

आले. लागे येऊन भेटले. त्यास टोपीकरास लस्कर येतें हे आवाई होती, त्यामुळें तमाम खाडी किनाराचा बंदोबस्त केला. दोनसें माणूस बंदरावर, तीस माणूस राजावळीचे उतारावर होतें; व बाजे उताराचाहि बंदोबस्त केलाच होता जागृत फार दिसोन आली; व लागियाचे विचारें जालें कीं चौकी मारून यावें; आणि मुख्य स्थलास जावें. त्यास शनवारीं आवसीचे प्रहर रात्रीस, राजावळीचे उतारावर आलो. सवासें माणूस लागियाचे विचारें गलबतावरी घालून, तीस माणूंस राजावलीचे उतारावर होतें तें मारून टाकिलें, तेसमईं बोभाट जाहाला. समीप चौकिया होत्या, त्याणी येकतांच खबरदारी केली. आत उतरोन जावें तों खाडीस पाणी भरलें. मग इलाज नाहीं यैसें दिसोन आलें. मग लोकांवर बलात्कार करून, दोनसें माणूस हत्यारे समेत खाडींत घातलें. ते पार जाहालें, परंतु लोकांचीं हत्यारें कितेक बुडालीं व पांघुरणेहि बुडालीं; परंतु आगरांत पाये घातला इतकाच अर्थ जाहाला. थोरलें कार्य यामुलें न (च?) जाहालें नाहीं. हेच गोष्टी श्रमे करून साध्य जाहाली. मेहनत केली ते परस्परें विदित होईल ते प्रमाण. पुढेंही गगाजी नाईक याचे व लागियाचे विचारें जालें तरी मुख्य स्थलचा विचार मनास आणून. वरकड हे जागे स्वामींनी पाहिल्यावर पुढें कितेक जागे साडवावयाचे त्याची विचारणा करावी लागेल हे विज्ञप्ति.

¶*Shankraji Keshav reports to Chimaji his failure in taking the enemy unawares at Bassein.*

No. 22] *[Recd. 19-3-1738*

छ ९ जिल्हेज

श्री

पुा श्रीमंत राजश्री आपा स्वामींचे सेवेसी

विज्ञापना यैसीजे. आज्ञा की धारावीस मातबर मनुश खटपट्या तरतुद्या यैसा हजार माणसानसी तेथे ठेवावा तरीच तो जागा खबरदार राहून त्याची सलाबत गनिमावर पडेल. तरी रामाजी माहादेऊ तेथे ठेवावा म्हणून आज्ञा. त्यास रामाजीपंत बराच ग .. आहे. खटपट्ये आहेत; परंतु येथील ठेवावयाचा विचार होईल यैसे जाणून कागद न पोहचता ठाणेयासी उठोन निरोप घेऊन गेले. त्यास पत्र पाठविले आहे. आले तर त्यास येथे ठेवितो; नाही तर दुसरेयांसीं तरी ठेवावा लागल. त्यास जो ठेवावासा करार होईल तो लेहून पाठवीन. * [१]सेवेसी श्रुत होये [२]हे विज्ञाप्ति.

¶*Letter to Chimaji Appa. Chimaji intended to post Ramaji Mahadeo at Dharavi, but hesitating to accept the responsibility he went back to Thana even before orders reached him.*

१ या खुणापुढील अक्षेर निरनिराळ्या वळणांचीं. २ यापुढील अक्षर मात्र खंडोजी माणकराचें असें दिसतें.

[31-5-1737 ?

No. 23]
छ १४ सफर

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

च्यरणरज कृष्णाजी नाईक आणजूरकर व रामाजी माहादेव वगैरे सरदार मो॥ ठाणे मालाड सा॥ नमस्कार अनुक्रमे दंडवत विनंती उपरी. येथील वर्तमान जाणून ता॥ छ १२ सफर पावेतो या प्रांतीचे वर्तमान येथास्तित असे विशेष. आज पाहाटीस च्यार घटका रात्रीस गलबते तीन घेऊन गनिमाची स्वारी येरगलचे तारियावर येऊन लागले. त्यास येथून आम्ही अगोधरच पालथी पाठविले होते. त्यास गनीम अलीकडे उतरला, हे वर्तमान आईकोन वरचेवर स्वारी झाडेयानसी निघोन गेले. त्यास गनीम गोलीचे टप्यावर आला होता. त्यास आम्ही चालोन मुकाबला करावयासी गनिमावर जातांच गनीमाने मावार घेतली आणि पलोन खुसकीचे मार्गी मढास गेला. गलबतें बंदरांत धरून जाळिली. तेथं गलबतें जलत तवर च्यार घटका बसलों होतों. गलबतें चांगली जळलेयावर निघोन ठाणे मजकूरी स्वारी सुधां पावलों. ' युध्य हावे हा हेत सर्वांचा होता. परंत मुकाबला होऊन आला नाहीं. मौजे येरगल गाव तमाम जाळून आलो. सेवेसी श्रुत होय. विसेष आम्ही चोकड पालथी ठेविले आहेत. चौकशीने असो हे विज्ञापना. विसेष. पोस ठाकूर बरखंदाज सिपाई जदीद चाकरीस राहवयासी आला असे. कल्याणास याची वस्ती आहे. सिपाई खबरदार असे. तैनात करार करावयाचा हुकूम करणार वडील समर्थ आहेत. सिपाई चांगला आहे. तैनात रुो आठ ८ करावयासी आज्ञा केली पाहिजे. तैनात करार जालेयावर चाकरी मुरारजी नाईक यांचे जमावात करील. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना. येथे तूर्त पावणे तीनसे माणसांचा सरंजाम आहे; परंतु कर्णा नाही. ठाणे मजकूरी कर्णा आगत्य १ येक स्वारीस असावा. तर कर्णा येक पाठवावयाची आज्ञा करणार स्वामी समर्थ आहेत. कर्ण्याविसी मार्ग लक्षीत असो हे विज्ञापना.

सेवेसी लखमाजीराव खानविलकर सा॥ दंडवत विनंती उपरी. आपली बोली-चाली बहुत कितेक प्रकारे होती; परंतु तूर्त स्वामिकार्यास आलो. सर्व प्रकारे

उर्जित होय येसे करणार स्वामी समर्थ आहेत. आज्ञा होईल तर दर्शनास च्यरणाजवल येऊन. हे विज्ञापना.

¶*Krishnaji Naik Anjurkar reports to Chimaji Appa that the enemy concerted an attack on Malad but had to return discomfited owing to the vigil of tl— —thas.*

No. 24]

[*31-3-1737*?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक मुरारजी ना। अणजूरकर मो। देऊल मोताईचे क्रा। सा। दां। ता। छ १० माहे जिल्हेज पावेतो स्वामीचे कृपाअवलोकनेकरून सुखरूप असो विसेश. सामान पा। ते पावले बि॥

रा। कानोजी माणकर यांबरोबर दारू [1]केले २

व नारायेण गडकरी यांबरोबर सामान बि॥

९ पाहारा
४ कुऱ्हाडा
२ कुदली
४ दारू केले
१००० गोल्या

१०१९

येणे प्रो सामान पोचले. त्यापैकी रा। होनाजी बलकौंडे यासी दारू केले २ दोन व गोल्या ५०० पाचसे देऊन, वेसावेयाचा कोटास रा। केले असे; व वेसावे-याचे पत्र आले नाही. परंतु कोट फत्य जाला यैसा दिसोन येतो. विसेश दारू गोलीची बेगमी केली पाहिजे; व तोफा पाठविल्या नाही; तर तोफाची मारग लक्षीत असो. उदईक रातकाली मुरचे लावितो. सेवेसी लि॥ असे. तोफ सतवर पाठवावयाची आज्ञा केली पा। वेसावेयाचे फत्यचे पत्र आले म्हणजे सेवेसी पा। सेवेसी श्रुत होये. विसेश लोकास अडसेरी देणे म्हणऊन आज्ञापत्र सादर जालें; परंतु संनिधचे गांव वोस पडले आहेत. तेथून दाणा आणून लोक

---

1 Pouch for Gunpowder.

No. 23] [*31-5-1737 ?*

छ १४ सफर

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

च्यरणरज कृष्णाजी नाईक आणजूरकर व रामाजी माहादेव वगैरे सरदार मो। ठाणे मालाड सा। नमस्कार अनुक्रमे दंडवत विनंती उपरी. येथील वर्तमान जाणून ता। छ १२ सफर पावेतो या प्रांतीचे वर्तमान येथास्तित असे विशेष. आज पाहाटीस च्यार घटका रात्रीस गलबते तीन घेऊन गनिमाची स्वारी येरगलचे तारियावर येऊन लागले. त्यास येथून आम्ही अगोधरच पालथी पाठविले होते. त्यास गनीम अलीकडे उतरला, हे वर्तमान आईकोन वरचेवर स्वारी झाडेयानसी निघोन गेले. त्यास गनीम गोलीचे टप्यावर आला होता. त्यास आम्ही चालोन मुकाबला करावयासी गनिमावर जातांच गनीमाने मावार घेतली आणि पलोन खुसकीचे मार्गी मढास गेला. गलबतें बंदरांत धरून जाळिली. तेथं गलबतें जलत तवर च्यार घटका बसलों होतों. गलबतें चांगली जळलेयावर निघोन ठाणे मजकूरी स्वारी सुखां पावलों. युध्य व्हावे हा हेत सर्वांचा होता. परंत मुकाबला होऊन आला नाहीं. मौजे येरगल गाव तमाम जाळून आलों. सेवेसी श्रुत होय. विसेष आम्ही चोकड पालथी ठेविले आहेत. चौकशीने असो हे विज्ञापना. विसेष. पोंस ठाकूर बरखंदाज सिपाई जदीद चाकरीस राहवयासी आला असे. कल्याणास याची वस्ती आहे. सिपाई खबरदार असे. तैनात करार करावयाचा हुकूम करणार वडील समर्थ आहेत. सिपाई चांगला आहे. तैनात रुो। आठ ८ करावयासी आज्ञा केली पाहिजे. तैनात करार जालेयावर चाकरी मुरारजी नाईक यांचे जमावात करील. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना. येथे तूर्त पावणे तीनसे माणसांचा सरंजाम आहे; परंतु कर्णा नाही. ठाणे मजकूरी कर्णा आगत्य १ येक स्वारीस असावा. तर कर्णा येक पाठवावयाची आज्ञा करणार स्वामी समर्थ आहेत. कर्ण्याविसी मार्ग लक्षीत असो हे विज्ञापना.

सेवेसी लखमाजीराव खानविलकर सा। दंडवत विनंती उपरी. आपली बोली-चाली बहुत कितेक प्रकारे होती; परंतु तूर्त स्वामिकार्यास आलो. सर्व प्रकारे

उर्जित होय येसे करणार स्वामी समर्थ आहेत. आज्ञा होईल तर दर्शनास च्यरणाजवल येऊन. हे विज्ञापना.

¶*Krishnaji Naik Anjurkâr reports to Chimaji Appa that the enemy concerted an attack on Malad but had to return discomfited owing to the vigil of tl... ...thas.*

No. 24] [*31-3-1737?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक मुरारजी ना। अणजूरकर मो। देऊल मोताईचे क्रा। सा। दंा। ता। छ १० माहे जिल्हेज पावेतो स्वामीचे कृपाअवलोकनेकरून सुखरूप असो विसेश. सामान पा। ते पावले बि।।

रा। कानोजी माणकर यांबरोबर दारू [1]केले २

व नारायेण गडकरी यांबरोबर सामान बि।।

९ पाहारा
४ कुऱ्हाडा
२ कुदली
४ दारू केले
१००० गोल्या

१०१९

येणे प्रो। सामान पोचले. त्यापैकी रा। होनाजी बलकौडे यासी दारू केले २ दोन व गोल्या ५०० पाचसे देऊन, वेसावेयाचा कोटास रा। केले असे; व वेसावेयाचे पत्र आले नाही. परंतु कोट फत्य जाला यैसा दिसोन येतो. विसेश दारू गोलीची बेगमी केली पाहिजे; व तोफा पाठविल्या नाही; तर तोफाची मारग लक्षीत असो. उदईक रातकाली मुरचे लावितो. सेवेसी लि। असे. तोफ सतवर पाठवावयाची आज्ञा केली पा।. वेसावेयाचे फत्यचे पत्र आले म्हणजे सेवेसी पा।. सेवेसी श्रुत होये. विसेश लोकास अडसेरी देणे म्हणऊन आज्ञापत्र सादर जालें; परंतु संनिधचे गांव वोस पडले आहेत. तेथून दाणा आणून लोक

---

1 Pouch for Gunpowder.

खातात. तो सरकारची अडसेरी घेतात यैसा विचार नाही. दाणा मिळेना तेव्हा सरकारचे कोठीचा गला आणून अडसेरीस देऊन; व काही भरतीस लोक पाठवावयाची आज्ञा केली पाा. सेवेसी विज्ञापना.

¶*Murarji Anjurkar acknowledges receipt of ammunition sent to him and reports to Chimaji Appa that the fort of Vesawa is not still seized.*

No. 25] [*31-3-1737*

पौ छ ११ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसीं

विनंती सेवक चिमणाजी भिवराऊ व शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. येथील वर्तमान तागायत चैत्र श्रुध्ध येकादसी गुरुवार सकाळचा प्रहरपर्यंत वर्तमान यथास्थित असे विशेष. आजी तर्फ साष्टीकडील वर्तमान काये जालें तें कळत नाहीं, व इकडील तिकडे कळत नाही; हे गोष्ट कैसी कार्यास येईल? तिकडे जागे हस्तगत कोणते जाले, पुढें होणे कोणते, त्यास टोपीकराचा जोर केसा आहे तो अर्थ सविस्तर लिहिला पाहिजे. वसई तों वळावली आहे. नित्य मोर्च्यांत पांच सात माणूस जाया होतें. सर्व जनाचे विचारें धारावी बंद होऊन, तेथें ठाणें बसोन, खाडी बंद जालीयावर, याचा आटा व गलवतें बंद होतील, तेव्हां कार्यास येईल. तसेंच घोडबंदरीं धान्य आहे तें टोपीकर वसईस आणितात. तें धान्य जाळून टाकावें; व तसें वसईचे लल्याकडील खाडी किनाराचे साष्टीचे गांव आहेत त्याचा दाणा जाळून टाकावा म्हणजे आतां दाणा येणार नाहीं. विना धारावीहून खाडी बंद जालियाबगर बंद होणार नाहीं. जर ते बंद होत नाहीं तर त्यांस चहूकडून कुमक होईल. बारा हजार रुपये काली मुंबईस पाठविले, जदीद लोक ठेवावयासी पाठविले असेत; व दोन पतेमारी गोवीयासी रवाना परवाचे दिवशीं पाठविल्या. तेथून जमाव आणविला असे, त्याची भरती होत जाईल आणि आपलेकडील सरंजाम होत नाहीं. येथें बावीससें माणूस आहेत. मोर्च्यावर मात्र बसले आहे. या मोर्च्यांनी बंद आगर मात्र होईल; परंतु कोट येतो यैसा अर्थ नाहीं. सुरंग चालवावा तरी पुळणीची[१] भुई, कोटाभोंवतें मैदान फार दूरवर आहे यास्तव सुरंगाचा इलाज नाहीं; व मागें जिवधन व मांडवी आहे ते ठरावोन बळाविला आहेत. तेथें फौज पाठावावी तर आम्हांजवळ

---

१ पुलिन=वाळवंट, रेताड.

भरती नाहीं. आगर थोर, अरण्य आगराचें नवकोस लांबी, यास्तव भरती तोडितां येत नाहीं. पांच हजार माणूस दुसरे पाहिजे. त्यास लोक ठेवावे याउपरी दुसरा आर्थ कोणता? त्याचें सर्वस्व गेलें तरी तो शरण येऊन तहावर येणार नाहीं. यास्तव सरंजाम करवावा. अद्याप मागील ठाणी आलीं नाहींत. तेव्हां त्याचें बल कमी कैसे होतें? पांचसें माणूस मानाजी आंगरे याचें आणवावें, व पुणियासी लोक ठेवावे; व राजश्री हरबाजी पाटील यांजकडून ठेवावे; व आकोलकर आणवावे. बारा हजार माणूस पावतें करावें, तेव्हां जफ्ती होईल. येक फौज मनोर प्रांतें गेली पाहिजे. स्वामीचेच चित्तांत सरंजाम करावयाचा विचार येतो कीं नाहीं हा विचार लिहिला पाहिजे. आम्ही जागा जागा येथें बसलों. पुढें तरतूद जाली पाहिजे; तरी करबेलीयास माणसें पाठवावी. दोन हजार बरकंदाज तिकडून आणवावे; व राजश्री मल्हारपंतास सांगोन सहश्र माणूस आणवावें; व कोली चाकरीस आणवावा. चहूंकडून लगट होईसें करावें. याचा विचार स्वामीचे चित्तांत काय येतो तो ध्यानांत आणून ल्याहावा. तरतूद करावी, वानरे वेसावे येतें कीं नाहीं, तसेच परसीक बेलापूर हे जागे फौज ठेवू(न) घ्यावे यैसा लगट करावा. सातारा राजश्री माहादाजीपंतास लेहून दोन हजार माणूस तिकडील ठेवावें. यैसा येलगार चहूंकडून जाला पाहिजे. आगरांत जागा बंदिस्ती योग्य पाहातो; असिला तरी स्वामीस लेहोन पाठवितो; आणि त्याचे बंदिस्तीचा सरंजाम केला पाहिजे. आधीं सर्व गोष्टी चित्तांत आणून सरंजाम करावा. बेलदार व पाथरवट सारे आणवावे. दिसगत लाऊं नये. दारू-गोलीचा सरंजाम पोख्ता करावा. याउपरी रयेतीची आशा धरूं नये. चहूंकडे धास्त पाडून टाकावी. जमाव जदीद पांच हजार आगत्य ठेवावा. याचा अर्थ चित्तांत आणून आज्ञापत्रें सादर केलीं पाहिजेत. सेवेसीं विदित होये हे विज्ञप्ति.

¶*Shankraji Keshav informs Chimaji Appa, of Bassein being strongly reinforced by the enemy and suggests a line of procedure to be followed to expedite the capture of the place. He also narrates the difficulties in his way and suggests a course to be adopted to overcome them.*

No. 26] [*21-3-1738*

छ १७ जिल्हेज.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा साहेबांचे सेवेसी

चरणरज कृष्णाजी गवंडे दिा नथोजी नाईक गौडे मुकाम जंजिरे अर्नाला, चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग दंडवत सेवेसी विज्ञापना. तां छ ११ माहे

जिल्हेज पावेतो जंजिरे मजकूरचे व सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे. विशेष. येथील इमारतीचे काम येणेप्रमाणे आजपर्यंत सिध्द जालें. किलियाचे काम छ १० रजबपासून बुरुज तीन, बहिरव बुरुज १ भवानी बुरुज १ व बावा बुरुज १, येसे तीन बुरुज जमिनीपासून उंच. बावा बुरुज काम दोन गज आले. दोन्ही बुरुज पायापासून नवहात जमिनीबराबर काम आले. त्याजउपर छ २२ रमजानी तिही कामावरील लोक अगदी बाहेरील दक्षिणेकडील किल्यापासून नवशा हातावर खड्यामध्यें फिरंगी याचे वेळेचा जीर्ण हणवंत बुरुज होता त्यास काम लाविलें. तो बुरुज घेरा येकसें पंधरा हात पायापासून जमिनीबा च्यार हात पाया भरिला. तेथून अगदी काम जमिनीपासून आठरा हात उंच सिध्द जाला. जमिनीपासून नवा हातावर जंग्याची जमीन भरीव काम जालें. जंग्या[1] आठ धरिल्या असत. तेथून नवा हातावर दुसरा आठ कोठड्या पाडून, लादण्या करून तख्तपोसी सिध जाली. सदरहू सोला तोफाचा निमोणा काम तयार जालें. सफेली[2] टाकून, सिनेपान दोन गज केली. सा हात रुंदीस फली आहे. वरील जमीन लोकास राहावयास, लाबी हात सतावीस व रुंदी हात सतावीस येणे प्रमाणे आहे. गोडे काम अगदी जाले. सुताराचे हातचे काम तख्तपोसीचे काम, होणे असे. याउपर छ ९ माहे जिल्हेजी मागती तिही बुरुजाचे लोक जिकडील तिकडे कामावर लाविले आसेत. दुसरे जदीद लोक पापडीहून राजश्री बालाजी चंदरराव तीनसे लोकानसी इमारतीच्या कामावर, राजश्री नानासाहेबाची आज्ञा घेऊन, जंजिरे मजकुरास आले. त्याही पश्चिमेकडील किल्याचा बुरुज बहिरव बुरुजापासून दक्षिणेकडील भुज दोनसे सतर हातावर गर्भ टाकून येताल बुरुजास काम लाविले असे. पाया खाणोन छ मजकूरी पाया भरावयास आरंभ केला असे. वर्कड काम जिकडील तिकडे लोक निकडीने करितात. इमारतें सदरहू किल्याचे बुरुजास, चौरस सात हात घेरा चुन्याचे काम चालते; मधे पुरणीस गिलकारी (?) व धोंडे घालून, पुरणी भरितों. सेवेसी श्रुत होय, इमारतीच्या कामास पाणी घागरींनी पुरत नाहीं. पखाला असाव्या व इस्ताद. संबला व पावडी व कुदल्या व करल फोडावयास हातवडे वगैरे सामान पाहिजे. सदरहू सामानाची पोख्ती बेगमी जालीयानें पुढले साली काम तयार होईल. श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Krishnaji Gavande, mason, communicates progress of the repairs of the fortress of Arnala.*

---

(1) Loophole; तोफा मारण्याकरितां तटाला ठेवलेलीं मोकळीं भोकें. २ तटाची गच्ची.

No. 27] . [2-4-1737?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा साहेब
साहेबाचे सेवेसी

आज्ञाधारक आनंदराऊ येरुणकर व उदाजी पाटेल उतेकर मो वानरे कृतानेक रामराम विनंती. ताा छ १२ जिलेजपावेतो स्वामीचे कृपेकरून सुखरूप असो विसेश. पहिले दिवसी वानरेयास गेलो, तेव्हां लोक जखमी जाले; त्यांपैकीं मोराजी नाईक खांबकर मृत्य पावला व आजारी भारी आहेत ते सेवेसी रा केले दिा

१ दिा येरुणकर
१ दिा उतेकर
१ दिा गोंदजी नाईक धामणसे खुर्द

३

येकूण तीन आजारी सेवेसी पाठविले असेत. सेवेसी श्रुत होई हे विज्ञापना.

¶*This is a list of the sick and wounded who are sent back to Chimaji Appa's camp from Bandra.*

No. 28] [3-4-1737
पौ छ १४ जिल्हेज

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
हस्त प्रत
सं. ... नं. ...
ता. ...
ठा णे.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामींचे सेवेसी

आज्ञाधारक खंडोजी माणकर सां दंडवत विज्ञापना. ताा छ १३ जिल्हेज रविवार साईकालपावेतों स्वामीचे कृपावलोकनेकरून येथील वर्तमान येथास्थित असे विशेष. आज दोन प्रहरी रा होनाजी बलकवडे लोकसहवर्तमान येथे आले, त्याजबरोबर च्यालीस पंनास माणूस जखमी आहे. त्यासमागमे लोक देऊन उदईक जखमी ते रवानां करीन. जखम्याबरोबर माणूस बेमुबलगा जाईल, त्यास ताकीद करोन फिरोन पाठवावे. फिरंगी इंग्रेज तीन हजार खाडीपलीकड जमा जाला. वोहोट होतो ते समई जमा होऊन किनारा खाडीच्या उभे राहातात. गलबते सवासे दीडसेपावेतो खाडीत आहेत. इंग्रज तीनसाडेतीनसे माड्या व कोटांत कंबरदस्ता होऊन तयार असे. मोर्चा सांप्रत करार करितो त्याजवर मारानें कस्त

करितो. इंग्रेज बेमुबलगा आहे. रा। बलकवडे यांसी खाडीच्या नस्तावर माडी आहे तेथें राहावयासी सांगितले आहे. तो जागा राखल्याने माहीमदेखील जेर आहे यास्तव त्यांस तेथें ठेविले असेत. साऱ्या साष्टीचें नाकें हेंच असे. तरी येथील मजबुदी स्वामीनी पोख्ती करावी. आम्हाकडील हर सावंत बाबाजीराव राणे यांचे बरकंदाज तेथील बुरजात आहेत ते स्वामीनी जरूर जरूर रवाना करावे. पंनास बरकंदाज याजकडील आहेत ते रा। करावे. साऱ्या साष्टीचे जुज येथे आहे. निमित्य कीं, खाडीचा वोहोट जाला म्हणजे पायें उतारा होतो यास्तव जीव लाऊन खबरदार आहेत. आज उद्या आम्हांवर घालावे हाहि इरादा दिसोन येतो. त्याची चिंता स्वामीचे कृपाकरोन आहे यैसे नाही. वरचील लोक तों आम्हांस गालीप्रदाने तो लितात. त्याचा तपसील लिहिता गाठ पडत नाही. सारांश स्वामीचा पुण्यप्रताप आहे तेथें येशास न्यून काये आहे. स्वामीनीहि तेथें बहुत खबरदार असिले पाहिजे. कुराडी दाहा व कुदल्या टिकाव खोरीं दाहा जरूर पत्र पावतांच रवाना केली पाहिजे. लोक ज़र्दाद आणावे याची तरतूद आधी आधी करावी. ही स्थले हस्तगत जाल्याने लोकांची बेहबुदी तूर्त जैसा जो म्हणत तैसे यैकोन माणूस वोढोन ठेवावे. निमित्य की स्वामी कार्यवादी आहेत. याकरितां माणूस वोढावे. कदाचित स्वामी म्हणतील की पैसा द्यावा लागतो. जो जैसे म्हणल तैसे काये निमित्य द्यावे तर हा विचार सांप्रत चितात आणावा यैसे नाही. कार्य जाले पाहिजे. स्वामी सर्व जाण तेथे विस्तारे शेवक लोकीं ल्याहावें यैसे नाही. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञप्ती.

¶*Khandoji Mankar requests Chimaji Appa to send men and arms to help him to dislodge a joint force of the English and the Portuguese near Bandra.*

No. 29] *[Recd. 3-4-1737?*

पौ छ १२ जिल्हेज प्रहर रात्र

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती यैसीजे. काल वसईस गलबते गेली, त्यासी शोध मनास आणितां मुंबईहून गलबतें गेली. मग इंग्रजाची कीं फिरंग्याची हे कलत नाही. परंतु लक्ष प्रकारें मुंबईची यैसे दिसतें व स्वामीची आज्ञा कीं वानरेपासी जावें व आमचे सर्वांचे विचारें वानरेपासी जाऊन बसावे. शहाचा शह आण बोलीचाली करून सनधानें (समाधानें)

आपणादेखत वानरे साफ करावें. समाधानें निकाल न निघे तर मोर्चे खामखा ल्यावे हा निच्य(य) केला, आण निघोन जावे, त्यासी गुणाजी सेणवी याही लिहिले कीं वानरे पा(या) कडन जाणे याकरितां जावे न जावे येसे जाले. गेला आण खटखट पाडली तर स्वामी म्हणतील कीं आम्हीं समाधानें निकाल करीत होतो. आपण जाऊन बैसले आण साहेबकाम धकाविलें. येसे सर्व जन म्हणले. वरकड होणे जाणें ते स्वामीचे पुण्यप्रतापेकरून होईल. याकरितां सेवेसी विनंती लिहिली असे. याचे उत्तर उदईक छ १९ तेरखेस येऊन पावते करणार स्वामी समर्थ आहेत. उत्तर आले म्हणजे छ १६ तारखे उठोन जाऊन, सेवेसी श्रुत होयं+ हे विज्ञाप्ति.

¶*Khandoji Mankar inquires of Chimaji Appa what he should do, since Gunaji Shenavi has prevented the writer from proceeding against Bandra in obedience to the addressee's instructions.*

No. 30] *[5-4-1737?*

छ १९ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

सेवक आज्ञाधारक कृष्णाजी नाईक अणजूरकर व रामाजी माहादेव मो। मालाड च्यर्णावरी मस्तक ठेऊन सिरसां नमस्कार अनुक्रमे दंडवत विनंती विज्ञापना. ता। छ १४ जिल्हेजपावेतो येथील वर्तमान येथास्थित असे विसेष. हुजुरून पेदेल १ रतन पुरो याबरोबर पाठविला तो पावला. उद्यांपासून भटी रचावयाचें काम चालीस लावितों. आज मजूरदार ५०० पाचसे जमा जाहले. काम निकडीने चालवीत असो विसेष. काबाडी भिवंडीपैकीं १९ येकूणीस हुजुरून पूर्वी पाठविले आहेत त्यास हजीर ई॥ छ २७ जिलकाद पासून आज ता। लाकडे तोडावयाची तीं तोडिली. याउपरी यांस येथें ठेवावयाचें काम नाहीं. लांकडे चौहो भटीची तोडिली आहेत. आणखी पाहिजेत तर सिपाई लोक तोडितील. इतके असोन कावाडियासी नख्त दर महा रुो ४ व दररोज तांदूळ ८८१॥ प्रमाणे द्यावे लागतात. येकूण सरासरी दरमहा दर नंबरी रुो ७। सवासात पडतात. येकूण सदर आसामीस दरमहा रुो १३७॥। द्यावे लागतात. इतके असोन याउपरी त्यांच्याने दुसरे काजकाम होत नाहीं.

¶*Krishnaji Naik Anjurkar informs Chimaji Appa of the preparations he is making for the works of construction.*

+ येथून अक्षर खंडोजी माणकराचें.

[9-4-1737?

No. 31]

श्रीशंकर

श्रीमंत माहाराज राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंतीपत्र सेवक आज्ञाधारक नारो रघुनाथ मुकाम ठाणे पणवेल तां वाजे चर्णावरी मस्तक ठेऊन सिरसाष्टांग नमस्कार विज्ञापना. ता। छ १९ माहे जिल्हेज पावेतो स्वामीचे कृपादृष्टीकरून सेवकाचे व तपे मजकूरचे वर्तमान येथास्थित असे. सेवेसी विज्ञापना येसिजे. कुलाबियाकडील वर्तमान फिरं-गाणातील कबिले पलोन वस्तभाव घेऊन जलमार्गें गोवियासी जात होत ते राजश्री मानाजी आंगरे यांही धरून नेल. गलबते सुमार १२ बारा. मोठी गलबते ५ पांच व लहान ७ सात येसी पाडाव करून घेऊन गेले. हे वर्तमान कुलाबि.ाहून सिपाई आला तो सां ात होता. बेलापुरास कसबे पणवेल येथील होड्या २ दोन पाठविल्या होत्या त्यांतील येक होडी कांही सरंजाम न्यावयास कसबे मजकूरी येत होती ते बेलापूरच्या फिरंगियाणी देखिली. तेथून वावेरीच्या खाडींत येऊन दबा धरून होडी घेऊन गेले. कोळी व इटेकरी वर होते त्यांही उड्या टाकून पलोन आले येसे वर्तमान जालें. स्वामींनी आज्ञापत्र सादर केले त्याजप्रमाणें मुलकांत सिपाई पाठऊन गावोगावचे पाटेल जमा केले. ते म्हणों लागले कीं जे चाकरी करावयासी उमेदवार होते ते तो पहिलेच चाकरी कराव-यासी गेले, आतां आम्ही निवळ कुळंबी राहिलों आहूं, येसे म्हणतात. याजउपरी जी आज्ञा होईल त्याजप्रमाणें वर्तणूक करून. आपण आज्ञा केली होती कीं हत्यारबंद लोक पाठवणें म्हणऊन सेवेसी विनंती लिहिण लागली. त्याची काय आज्ञा ते केली पाहिजे. त्यासारखी वर्तणूक करून. राजश्री सुबराव जेठी पुणियाहून आपल्याकडे येत होते ते कसबे मजकुरी आले आहेत त्यास बरे वाटत नाहीं. त्यास ठेविले आहे. बरे वाटलियावर सेवेसी येतील. लोहाराविसी कल्या-णची आज्ञा आली होती त्याजवरून लोहार २ दोन हत्यार सुधां पाठविले आहेत. तपे मजकुरी वेठविरळा[१] व जेवा[२] येसा बहुत आले गेले. उपसर्ग बहुत होतो. त्यास तपा मार्गावरील आहे. जितका येतो तितका वेठविरळा व जेवा मागतात. तरी स्वामींने आपले आज्ञापत्र सादर केले पाहिजे. वाहणाची जुती सुमार ५६ छेपन पाठविली आहेत. पावलियाचे उत्तर सादर केले पाहिजे. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना.

¶*Naro Raghunath of Panvel communicates to Chimaji Appa that some families of the Portuguese proceeding to Goa were captured by the Angria.*

१ वेठविरळा = वेठबिगार. २ जेवा = जेवण.

No. 321 [19-4-1737

श्री

श्रीमंत राजश्री अपा स्वामीचे
सेवेसी

पो शामराऊ+ आंबाजी कृतानेक नमस्कार विनंती येथील कुशल ता छ १९ जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामींनी तीर्थरूप राजश्री नानास पत्र पाठविले ते प्रविष्ट जालें. या प्रांतें आलियावरी साष्टीचें ठाणें हस्तगत केलेवर कसबी फिरंग्याच्या ठाणियास हशमाचा व स्वाराचा जमाव रवाना केला आहे. तींहि हस्तगत होतील म्हणून लिहिलें, त्यावरून वर्तमान कळोन समाधान वाटलें. त्या प्रांती गेलियावर स्वामीचे पदरी येश पडिले हे गोष्ट उतम जाली. पुढेहि फिरंग्याकडील ठाणी हस्तगत होतील तें वर्तमान ल्याहावयास आज्ञा केली पाहिजे. इकडील वर्तमान तरी तीर्थरूप राजश्री नानास स्वामींनी कोल्हापुरचे यात्रेस जावयास आज्ञा दिल्ही होती, त्यावरून ते स्वार होऊन श्रीचे यात्रेस गेले. स्वामीस वर्तमान विदित व्हावे याकरितां लिहिले असे. यानंतर लोकांचे जरूर प्रयोजन आहे तरी पुरंधर वज्रगडपैकी शंभर माणूस पाठऊन देणे म्हणून आज्ञा. यैसियास दोही गडचे लोक पूर्वी शंभर माणूस स्वामींनी समागमें नेले. याखेरीज सातारा सिकारीच्या कामावर व पागेस व वरकड जागा जागा चौक्यावर पुणियांत विहिरीच्या कामावर लोक आहेत व तीर्थरूप राजश्री नाना समागमे स्वामींनी कोल्हापूरास जावयास बरकंदाज व स्वार देविले होते त्याप्रा गेले नाहींत. याकरितां त्यास चालीस पनास माणूस गडचे समागमे न्यावे लागले. यैसे वर्तमान लोकाचें आहे. स्वामींनी सांप्रत निकडीची आज्ञा केली त्यावरून दोही गडचे लोक येणे प्रा

४३ किले पुरंधर बा संताजी वांदल
७ किले वज्रगड बा रामजी ना सिंदा
———
५०

येणे प्रा पनास असामी पाठविले आहेत. याजपासून चाकरी घ्यावयास आज्ञा केली पाहिजे. लोकाचा रोजमरा व नावनिसीची याद आलाहिदा लेहून पाठविली आहे त्यावरून विदित होईल. लोकास रोजमरा येथून येक महिनियाचा

+ श्यामराव अंबाजी किरकोळे, दिवाण, रा. कोरेगांव (सातारा), हा बापूजी श्रीपतचा भाचा. श्यामरावाचा मुलगा बापूजी श्रीपतास दत्तक दिला, तोच पुढे श्रीपत बापूजी नांवाचा अहमदाबादचा सुभा होय.

देऊन पाा आहेत. गोलंदाजाविसी स्वामींनी आज्ञा केली होती, त्यावरून दोघे गोलंदाज पेशजी राा केले आहेत. रोजमरा दर माहे रुाा

७ कुसाजी गोलंदाज पुरंधर
५ लिंगोजी कानडा वज्रगड

१२

दोन असामीस दरमाहे बारा रुाा रोजमरा आहे. येका मिनीयाचा यैवज त्यास येऊन पाा आहेत. सेवेसी श्रुत जाले पाहिजे हे विनंती.

¶Shamrao Ambaji congratulates Chimaji on his successes and reports having dispatched fifty men as ordered.

No. 33] *[12-4-1737?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसीं

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुशल तागायत छ २२ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे विशेष. चिरंजीव राजश्री धोंडोपंत बारव्या पलाकडे सोलंसेब म्हणून फिरंगियाचा गांव डाहाणूचे पलाकडले सरदेस आहे, तेथें माडी आहे, गांव बरा अडचण जागा आहे, तेथें जवारकराचा गजाडकर त्रिंबकजी प्रभु आहे त्याचे हवीवर गेले. त्यास त्रिंबकजीनें शकटभेद करून फौजेस दगा द्यावासा विचार केला होता. खिंड धरली होती. परंतु स्वामीचें पुण्ये समर्थ, फौज निघोन आली. परंतु दोन भले माणूस पडले व दोन तीन घोडीं पडली व पांच जण जखमी जाहाले. या प्रकारें जवारकराकडील कमाविसदार लबाडी करितात. दुसरी गोष्ट गजाडकराचा व आसेरीकराचा येक बेत त्यामुळें गजाडकर गाडे भरून दाणे पावितात व वरकडहि सामान किलियास पावितात. दिवसेंदिवस किला मजबद होतो. त्यास विना जवारकराचें पारपत्य केलियाखेरीज ते हालखुद राहत नाहीं व किलियाचा सामान मना होत नाहीं. येविसीं चिरंजीव राजश्री धोंडोपंत याचें पत्र आम्हांस आहे तेंच स्वामीकडे पाठविलें आहे त्यावरून सविस्तर कलेल. आमचे विचारें त्रिंबकजीस परिछिन्न हाताखालीं घालून शिक्षा करावी म्हणजे बंद होईल व आपल्या हिताची गोष्ट आहे. तरी स्वामींनी येविसीं आम्हांस आज्ञा करावी म्हणजे त्याचें पारपत्य करून. जरी आमचे स्वार सावरोन निघाले नसते तरी

त्याणी दगा केलाच होता. येक वेळ त्यास गोष्ट जिरली म्हणजे फिरोन येसी वर्तणूक करारवयास चुकणार नाहीं. यास्तव पारपत्य अगत्यरूप करावें. येणें करून मोठी गोष्टी कोण गोष्टी ती कीं किलियास सामान पावणार नाहीं. फिरंगाण प्रांतीची कुले गंजाडामधें व जवार प्रांतामधें जाऊन राहिली आहेत तोहि मनोर प्रांतीं आणावे म्हणजे त्याचें पारपत्य सहजेच होईल. स्वामीस कलावें याकारितां लिहिले असे. सारांश आमची स्वारी जाऊन त्रिंबकजी प्रभूस आणावें तरी सांपडेल न सापडे यास्तव स्वामींनी जवारकरास सांगोन कांहीं बाहाणा करून तजविजेने त्यास बोलाऊन आणावा. मग हे गोष्टी काढून पारपत्य करावें. सारांष जवारकर लबाड आहेत. परगणे पारडी व पाहुणबारे सरकारांत घ्यावे. ही निमित्यें ठेवावी. गजाडकर लबाडी करितात त्यास जर आजीपासून जवारकरानें येसें केलें तरी परगणे गजाड मारून जाळून टाकितों. आतांच आज्ञा करावी. गजाड जाळून टाकून जवारकर येसें करितील तरी तो प्रांतच तो जाळून. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav reports to Chimaji Appa the treacherous conduct of the Chief of Jawhar and advises his chastisement.*

No. 24 [12-4-1737

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक खंडोजी माणकर मो वानरें सां दंडवत विज्ञापना ता छ २२ जिल्हेजपावेतो स्वामिचे कृपावलोकनेकरून वर्तमान येथास्थित विशेष. आम्हाकडील सिपाई लोकांचे भाऊबंद समाचारास येतात. येथून खर्चास घेऊन जातात. त्यास अटकाव होतो. तरी भाऊबंद अगर गावचे कुणबी अगर माहार येतील त्यास रजा[1] दिली पाहिजे. चाकरमाने यासी मात्र अटकाव करावा. गुणसावंत यांचा भाऊ व मेहुंणा व माहार व दुसरे माणूस येसे समाचारास आले ते जातात. शेवेसी श्रुत होये * हे विज्ञाप्ति.

¶*Khandoji Mankar requests Chimaji Appa that some arrangement should be made by means of which relatives of the soldiers coming to visit them should perform their journey unobstructed.*

---

१ परवानगी;

No. 35] [*12-4-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे शेवसी

आज्ञाधारक खंडोजी माणकर मो वानेरें सां दंडवत विा ता छ २२ जिल्हेज-पावेतों स्वामीचे कृपावलोकनेकरून वर्तमान येथास्थित असे विशेष. येथून तांडेल व सफरी च्यार आसामी रावतानी धरोंन आणिले होते. त्यांपैकी तांडेल मुंबईस रवाना केला. त्यासबरोबर इंचबेटनी कागद पाठविला तेथें आपण फिरंगियाचे मदत करीत नाही, जे करतव्य ते तोच करितों. वानेरेहि त्याणी बलकाविले म्हणोन तपसिले लिहून पा. तो कागद बजिनस पाठविला आहे त्याजवरोन विदित होईल. स्वामीच्या पत्राचे उतर पाठविले म्हणोन लिा. यैशास पत्र आजून येथे आले नाही. परभारेंच आपणाकडे गेले की काये हे नकले. हली तांडेलासमागमे दुसरें पत्र त्याचे आंगी शाहा लाऊन लिहून पाठवितो. माहीमच्या कोटाचा मार येथे काय निमित्य करिता, आपकरोन पाणी व खाणे देखील पोंव्होचविता, आण कुरत्रिमें कुमक करीत नाही म्हणोन लिहिता, यैशा च्यार शाहाच्या गोष्टी लिा आहेत. इंचबेटास द्यावे म्हणोन लेख केला तेथून जाब आल्यावर वरचेवर रवाना करितो. इंचबेटाचा यात्रयाचा पैगाम असे, याकरिता जे त्यास लिा ते शेवकासहि लेहून पाठवावे. तो आल्यावर मग करतव्य बोलणे असेल ते स्वामींन बोलावे. परंतु जोपर्यंत तो येई तो दुसरेकडून पत्रे न पाठवावे. येविशी आज्ञा ते प्रमाण. तेथून जाबसाल येईल तो शेवेसी पाठवितो. गोवंजी (?) ना व जीम्, * * ईक हे कोणाचा कागद घेऊन सीवचे खो[illegible]होन जात होते ते त्यांस सापडले. त्यांत लिा होते कीं मुंबईचा फे * * काये कैसा आहे तो लिा म्हणून लिा होते ते कागद सापडले. यास्तव त्यांस वसवसा प्राप्त जाला. शेवेसी कळावे. याबद्दल ते वसवसा खातात, यासाठीं विचार करोन त्यास येथवर आणावे म्हणजे इंग्रजाचे सह्य होईल यास्तव लिा असे. सेवेसी श्रुत होय * हे विज्ञाप्ति.

¶*Khandoji Mankar reports to Chimaji Appa: the disavowal of the English of having helped the Portuguese.*

No. 36] [*1-4-1738*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसीं

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती येथील कुशल तागायत छ २२ जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेंकरून येथास्थित असे विशेष.

स्वामीनी छ १८ जिल्हेजचीं पत्रें पाठविलीं तीं काली छ २१ मिनहूस पावली. फिरंगियाचे आरमाराचें वर्तमान लिहिणे म्हणून लिहिलें. काली छ मजकुरीं सुरतेहून फिरंगियाच्या पढग्या वगैरे गलबतें पंचवीस वसईस आलीं. दुसरीं लाहान थोर जाहाजें तीसपर्यंत दर्यामधें असतात व तुम्हाहून जाहाजें * * * हून देखिली. स्वामींनी लिहिलें कीं फिरंगीयाचे बातमीचें वर्तमान राजश्री बाबूजी नाईक याचे पत्रावरून कलेल. फिरंगियानी लकडकोट व तोफा सर्व सामान सिध्ध केला आहे, व अरनालियावरी येलगार करणार. कालोखाचें गोटावरी चालोन जावें आणि चांद उगवलियावरी गांठ घालावी यैसा विचार केला आहे. गनिम तुम्हावर खामखा येतो तरी तुम्ही बहुत खबरदार असणे म्हणून लिहिलें त्यावरून कळलें. यैसियासी आम्ही येथें व जंजिरेमजकुरीं जे खबरदारी करणे ते केली आहे. गनिम आला तरी (मार) देतो. स्वामींचे पुण्य समर्थ आहे तो काय चिंता आहे? राजश्री संभाजी सिंदे व खास राजश्री व्यंकटराव व आम्ही खबरदार असों. विदित जालें पाहिजे. दारू [illegible]ी जाफराबाद गायकवाड याणी घेतली होती त्यास त्याणी घेऊन घोस टाकली. मग शामलाकडील लोक जाऊन फिरोन वसविली. कलावें यास्तव लिहिलें असे. जिलकादचा रोजमरा सत्वर पावलियासी उत्तम. आमची हैरान गत होते ती होऊ. काली फिरंगीयाचे अरमार आले तपसील गलबतें

२ पाल
५ गुराब
२० पडग्या
———
२७

ग्रंथ संग्रहालय
स्वत्व प्रत

येकूण सत्तावीस सुमारें आलीं असेत. त्यास वाळवंटावरी राजश्री खंडोबा पाटील होते त्यास अरमारी मात्र पांचसासें लोक आहेत. वरकड दिसोन अधिकोत्तर आले नाहींत. तथापि आला तरी त्याचा हिसाब धरीत नाहीं. सेवेसीं विदित होये हे विज्ञापना.

¶Shankaraji Keshav communicates to Chimaji Appa the news of the arrival of 25 Portuguese ships at Bassein and assures him that the writer with Vyankatrao Ghorpade and Sambhaji Sindia is doing his best to ward off the attack.

5613

No. 37] [13-4-1737?

छ २४ जिल्हेज.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

आज्ञाधारक खंडोजी माणकर मो वानरें साष्टांग दंडवत विज्ञापना. ताा छ २३ जिल्हेज पावेतों स्वामींचे कृपावलोकनेंकरून येथील वर्तमान येथास्तित असे विशेष. मुंबईहून थैली कागद आपणास आली ते रवाना केली असे. येथून कागद मुंबईचा जनराल यासी पाठवावा लागला तर त्यास दोन च्यार थैल्या बारीक पांढऱ्या पाठविल्या पाहिजे. कागद कोरे नाहीं व शाही नाहीं. कागद लिहिणे लागतात याकरितां शेवेसी लिहिले असे. सरंजाम करणार स्वाम आहेत. शेवेसी श्रुत हो हे विज्ञापना.

¶*Khandoji Mankar forwards to Chimaji Appa a communication from the Governor of Bombay and asks for writing paper to send a reply to him.*

No. 38] [Recd. 6-5 गहिता, केला

पौ छ २३ जिल्हेज.

श्री

पुरवणी राजश्री पंत प्रधान

स्वामींचे सेवेसी

विनंती उपरी. गंगाजी नाईक आणजोरकर यास जाऊन आजी पंधरा सोळा दिवस जाहले, अद्याप कांहीं वर्तमान कळत नाहीं. जरी कार्य करणे असेल तरी अशा प्रसंगात करावें. फिरंगी प्रस्तुत काळे फार सेर जाहला आहे आणि त्याजवळी बहुतसा जमावहि नाहीं याकरितां या समई काम करावें. प्रस्तुत जनराल ठाणियाहून वसईस जाणार आहेत, अशामधें कार्य करावें. आरमारहि त्याचे गेले. जमावही बहुतसा जमावही नाहीं. मसीद आमच्या लोकाचे वस्तू वेवली नाहीं याकरितां सेर जाहला आहे. अशामधें उभयता लाग्याचे विचारे कार्य साध्य होतसे असेल तरी करावें. तांदुलाचा हासील त्याणी घेतला तरी तांदूल बाणकोटास जरूर पाठवणे याकरितां हासील देऊन रवाना करून. परंतु हासीलाचे येवजी त्याचे हरयेक गांवीचा पाटील आणून पैका घेऊन आणि कार्य करणे असेल तरी हासीलाचा मुबादला तूर्त करणार नाहीं. मासपक्ष गला खाऊन. कळावे याकरिता लिहिले असे. बहुत काये लिहिणे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi suggests to the Peshwa that it is the most opportune moment to strike as the Portuguese general is away with the fleet.*

No. 39] [13-4-1737

छ २३ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे शेवेसी

आज्ञाधारक खंडोजी माणकर मो वानरे सां दंडवत विज्ञापना. ता छ २३ जिल्हेज बुधवार जाणोन स्वामीचे कृपावलोकनेकरोन येथील वर्तमान येथास्थित असे विशेष. आज दुसरा मोर्च्या तयार केला. या मोर्च्यापासोन माडी व कोट तीराचे खास्तीवर संनिध आहे. त्याजवर त्याकडील मार अतिशय बहुतसा होतो. माहीम व गलबते व माडीचा अरमार यैसे येक जागा मोर्च्यावर गोले पडतात. रा होनाजी बलकवडे यांजकडील गडी गोल्याने ठार जाहाला. येक वेल पायउताराहि होणार म्हणोन यैकितो, तरी राऊत दुसरे पाठविले पाहिजे. दारू गोला तोफाचे जेलाल व बंदुखीच्या गोल्या त्वरेने येऊन पावत ते करणार स्वाम समर्थ आहेत. स्वामीचे कृपेकरोन येशच प्राप्त होईल. थोरली तोफ व दारू वजन पके अडीच सेर लागते, याकरितां दारू व गोली पोख्ती येऊन प[illegible] केले म्हणजे इकडोन तोफाने बराच मार करितों. हा मोर्चा अजून [illegible]ाला नाहीं. आज रात्रौ तयार होईल. शेवसी श्रुत होये कृपा वर्धमान केल[illegible] [पा]हिजे. इंग्रजाकडील थैल्या कागद स्वामीस रा केले म्हणोन त्याणी लिा, यैशास ते कागद परभारे आपणाकड पावले कीं काये हे न कले. परभारे वर्तमान यैकितो की ते कागद थेल्या फिरंगियासी सापडल्या, त्याणे पाण्यात बुडविले म्हणोन यैकिले. सत्य मिथ्य कलत नाहीं. शेवेसी कलावे म्हणोन लिा असे. सेवसी श्रुत होयें. आज मोर्चा मुस्तेद केला. कांही होणेच आहे. त्यास तोफांचे गोलियाने मोर्चा तोडोन टाकिले. सांजमर्याद मोर्चा तगला तरी रातीतोन मोर्चा पका करितो. सेवसी श्रुत होय हे विज्ञाप्ती.

¶*Khandoji Mankar informs Chimaji Appa of the progress of the siege of Bandra and asks for a fresh supply of shot to enable him to return the enemy's fire. Incidentally he refers to a rumour that the letters from the English at Bombay to the Peshwa have been intercepted by the enemy.*

No. 40] [13-4-1737

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति. सेवक शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. तागायत छ २३ जिल्हेज पावेतों समस्त सुखरूप असों विशेष. काली अरनालियाहून आलों.

अरनाळें बहुत युक्तीनें जाऊन घेतलें. पाल हस्तगत केला तो रंग सेणवी याच्या आहे तो आणून आगासींचे खाडींत ठेविला. त्याजवर चौकी ठेविली आहे. आपणच जाऊन हें केलें. विदित व्हावें म्हणून लिहिलें आहे व दुसरीं पंचवीस गलबतें माहांगिरिया येवढीं मौजे भोलीजेचे मुसलमानाचीं होतीं तीं तजविजेनें हाताखाली घालून चाळीस दर्यावर्दी चाकर केले व गलबतें वांधावयाचे सुतार चाकर करितों. जितका दर्यावर्दी मिळेल तितका ठेवितों. तसाच तिकडे कोळी असेल तो ठेवावा, या प्रांतींचें माणूस जितकें लगामी लावावयाचें तितकें लावावें, म्हणजे फिरंगी व त्याचें शत्रुत्व पडेल, म्हणजे फिरंगी कितेकाचें इतबार धरणार नाहीं यैसेंच करावें यास्तव करितों. वसईचे आगरची व बहादरपुरियाची रयेत तों येत नाहीं. ते लांबली. ते आपल्याहि कार्याची नाहीं. कोटाभोवते वांसच पाडिलें पाहिजे व मौजे जु या गावास स्वामीनी कौल दिल्हा, परंतु तो गांव उद्वासच घालवावा लागतो. तो गांव टोपीकरास खबर व सामान पोहोचावितो तें कार्याचें नाहीं. आधीं बेलापुरास मोर्चे द्यावयाचे नव्हते. आधीं धारावीची रवानगी करावयाचा विचार होता तो न जाला. या उपरी जों गोंव्याची कुमक न आली तों धारावीस मोर्चा बसला तरी उतम आहे. विदित होये हे विज्ञप्ति.

¶*Shankaraji Keshav informs Chimaji Appa of having captured Arnala and advises batteries being at once opened upon Dharavi.*

No. 41]

[*15-4-1737 ?*
[*1738 ?*

छ २७ जिल्हेज.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुशल तागायत छ २९ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे विशेष. "दवण प्रांतीं फौज पाठऊन मुलुक ताराज करावा हा विचार होताच. सांप्रत तुम्हीहि लेहून पाठविलें कीं पांचसे माणूसपावेतों तिकडून पाठवावे. पांचसे माणूस आम्ही येथून पाठवितों. फौज रवाना करावी" म्हणून लिहिलें. यैसियासी सात आठसें स्वार व हजार माणूस पोंहचे येवढें सामान असिलें पाहिजे. त्यास "च्यारसें साडेच्यारसें राऊत वगैरा पथकें मिळोन नेमून पाठऊं व तीनसें राऊतानसीं राजश्री चिमणाजी बापूजी यास रवाना करावे, पांचसे माणूस तुम्ही द्यावे व च्यारसें माणूस जवारकर याजकडून देववावे, त्यास तेवढे सामानानसी दलवटून विल्हेस लागेल. त्यास राजश्री चिमणाजी बापूजी यास व पाइचा जमाव पाठवावयास

अनकूल पडेल कीं नाहीं.? कदाचित फौजेची मातबरी तुम्हांजवली याकरितां पाठवाल. पुढें फौज गेलियावरी पाईचे लोक आहेत ते थोडकसे वाटेल यास्तव हा अर्थ चित्तांत आणून पाईंचे माणूस नेमून रवाना करावयाची तयारी करणे व राजश्री चिमणाजी बापूजी याची रवानगी करणें", म्हणून स्वामीनी लिहिलें. यैसियासी त्या प्रांते तीन हजार माणूस पाठऊन ढासण करावें हा विचार पर्जन्यकालींच लिहिला होता. वरकड पांचसें माणूस व राजश्री चिमणाजी बापूजी यास पाठवावयाचा विचार तरी आजी या दिवसांत राजश्री चिमणाजी बापूजी यास अगर पांचसें माणूस पाठवावयास अनकूल पडत नाहीं. काय निमित्य तरी प्रस्तुत कालें फिरंगियांचा जमाव येथें भारीच आहे आणि आरमारहि येथें जमा जाहालें आहे. कोणे समई येईल हा भरवसा नाहीं. याकरितां येथील स्वारांचा व पाईचा जमाव फोडितां येत नाहीं. प्रस्तुत येथें मेढियाचें काम लाविलें आहे. त्याकरितां माणूस रिकामे नाहीं. रात्रदिवस काम करितात व जागा मुस्तैद जाला पाहिजे. जा+गा मुस्तैद जाहाला पाहिजे. दगेखोर आहे यास्तव अनकूल पडत नाहीं. त्या प्रांतें पाईंचे माणूस पाठवावयास कारण हेंच कीं त्या प्रांतें नूतन स्थल वसवावें. तुम्हांजवली लोक आहेत ते पुढें फौज गेलियावरी थोडके वाटतील आणि जागा येव्हां न वसविला तरी कार्यास येईल; परंतु सध्या मुल्क मारून ताराज करावा. शत्रूचें नुकसान ज्या तऱ्हेनें होईल त्या तऱ्हेने करावें म्हणून लिहिले, तरी हे गोष्ट येथार्थच आहे. मुल्क मारून ताराज करावा त्यास हजार स्वार पाठऊन केलियास कार्यास येईल आणि होईलहि. वरकड पाईंचे लोक स्थल वसवावयास पाहिजे, त्यास स्थलाचा विचार पर्जन्यकालीं करून, त्यास दवण प्रांतीं फौज पाठवावयाचा विचार आमचे विचारें वैशाख पूर्णिमा जालियावरी दुसरे दिवसीं प्रतिपदेस करावा. यांत स्वामींचे विचारें करणे तें करावें. [२]फिरंगीयाचे जमावाचा व आरमाराचा विचार व येथें यावयाचा विचार त्याचा असिला तरी आम्हीं ढासण सिध करितों. हेच संधींत यावयाचा तरी येईल. हें सिध्ध जालें म्हणजे या ढासणास मग त्याणें काये करणे. यास्तव प्रस्तुत येथून फौज पाठऊं नये. पौर्णिमा वैशाखी अलीकडे पलीकडे पंधरा रोजाचे बोले फौज जाऊंन जाळून येईल. अडीच हजार माणूस ते प्रांती येक वेल पो, ढासण करून मुल्क पायेनामियाखालीं घालितील, हा विचार आमचे चित्तीं आहे. स्वामीच्या येईल तसें करावें हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav makes several suggestions for approval in reply to the plan already communicated to him by Chimaji Appa for subduing the province of Daman.*

+ मुळांत द्विरुक्ति आहे.

२ येथून अक्षर भिन्न.

No. 42] [17-4-1737

छ २७ जिल्हेज.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

पो नारायण जोशी सां नमस्कार विनंती. येथील कुशल ता। छ २७ जिल्हेज जाणून स्वकीये कुशल लेखन करावयासी आज्ञा केली पाहिजे. विशेष. वानरें इंग्रजाने पाडिले आणि मुजरद दोघे माणसें पाहावयासी पाठविलीं आहेत, ती आपले नजरेने पाहून आलेनंतर जसे असेल तसे लेहून पाठऊं. वरकड वातमीचे वर्तमान तरी मुंबैस खबर आहे की राजश्री मानाजी आंगरे याणी रेवदांडेचा पडकोट घेतला. येके दिवसी फिरंगी बाहीर निघोन यांचे मोर्च्यावरी घातले. तेथें यांची क्षीत जाहली. फिरंगी याची फतेमारी गोव्यास गेली होती ते आली. याणी लिहिले होते कीं गनीम भारी, आपला टिकाव होत नाहीं. काय करावें? त्याचे उतर यासी आलें कीं तुमचे विचारे जैसे होईल तैसे करणे. निघोन येणे, अथवा झुजणे. ते पतेमारी पहिली रवदांडयास येऊन वसईस आली असे, असे वर्तमान आहे. कळावे म्हणून लिहिले असे. वरकड वासुदेव जोसी यास लिहिले आहे. त्यावरून कळेल. बहुत काय लिहिणे कृपा करीत गेले पाहिजे. हे विनंती.

¶The dismantling of Bandra by the English and the capture of the fort of Rewdanda by Manaji Angria are communicated to Chimaji Appa by Narayan Joshi.

No. 43] [17-4-1737

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराऊ माहादेव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुशल चइत्र वद्य चतुर्दसी भानुवासर मु॥ नासिक जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. उमाबाई येणार म्हणून चासेहोन जेजाला रेहकले बरकंदाज आणविले म्हणून प्रल्हादजीने लिहिलें. त्याजवरून त्यास ताकीद केली असे. जो सामान जेजाला रेहकले तोफा असतील त्या नेल्या पाहिजेत. बरकंदाज देखील जे असतील ते येतील. येथून चिरंजीव राजश्री चिमणाजीपंत याजसमागमे राऊत व बरकंदाज देऊन रवाना केले असेत. लवकरीच येऊन पावतील. आम्ही आमावाशा झाल्यावर गंगाश्नान करून लवकरीच येतों. स्वामीचे आज्ञापत्र आले

असतां प्रल्हाद शामजी याने नादानपणे जेजाला वगैरे सामान पाठवावयास दिरंग केला ; बहुत मूर्खत्व केले. स्वामीने आम्हावर दृष्ट देऊन क्षमा केली पाहिजे. जें आहे तें स्वामीचे आहे. तेथें उजूर अथवा विचार कोण्हीहि करावा येसे नाहीं. आपली फौज राजश्री दुर्जनसिंग याजबराबर आहे. असते पदार्थामध्यें जे होतें ते रवाना केले असे. व अबदुल अजीजखान याची ही फौज रवाना केली आहे. लवकरीच येऊन पावेल. आम्हीहि अविलंबेच येऊन. वर्तमान वरचेवर ल्याहावयास आज्ञा केली पाहिजे. आम्ही आजीच स्वार होऊन येत होतों, परंतु ग्रहणाकारितां गंगास्नानास राहिलों. क्षमा केली पाहिजे. बहुत काय लिहिणे, लोभ असो दीजे, हे विज्ञापना. स्वामीनेहि विचार करून जे करणे ते करावें. बहुत काय लिहिणे हे विज्ञापना.

¶*Krishnarao Mahadev apologises to the Peshwa for the delay committed by Pralhad Shamji in sending the muskets, carriages and matchlock-men from Chas.*

No. 44] [*17-4-1737?*

श्रीराम

श्रीमंत राजश्री नाना

स्वामीचे शेवेसी

विनंती सेवक लक्षुमण बलाल सा। नमस्कार विनंती. उपरी, येथील कुशल ता। छ २१ जिल्हेज मुकाम कल्याण सुखरूप असो विज्ञापना. जासुदासमागमे आज्ञापत्र आले तेथे आज्ञा जे, राजश्री रामचंद्र हरि व तुम्ही येका जागा राहाणे म्हणून आज्ञा, त्यावरून येथून कूच करून त्यांजकडे गेलो. मारनिलेकडे जागा पाहावयास राऊत पाठविले होते. त्यांणी सांगून पाठविलें कीं, कोसाच्या अंतऱ्यानें तुम्ही राहावें म्हणजे तुम्हांस व आम्हांस वैरण काडी मिळेल. परंतु आज त्याजकडे जातो. उपरांतिक मारनिले सांगितील त्याप्रो राहूं. राजणखारीकडील बातमीचे पत्र आलें तेच सेवेसी बजिनेस पाठविले असे. त्यावरून सर्व वर्तमान विदित होईल. परंतु ज्या ग्रहस्तानें पत्र लिहिले त्या ग्रहस्ताचें नांव दृश्य जालिया त्याच्या जिवासी समंध पडेल म्हणून त्याणेच लिहिले असे. यास्तव पत्र पाहून फाडून टाकावें. दृश्य सहसा होऊं न द्यावे. वसईकडे फिरंगियाची दाटी नसली तरी राज(ण)खारीचे कृत्य करवावें. सेवेसी श्रुत होय. रांजणखारीकडे जावयाचें जाहले तरी च्यारपांचसे हशम कोणाकडीलतरी रांजणखारीस पोहचेसे करवावें. हे विज्ञापना.

¶*Lakshman Ballal reports that he has joined Ramchandra Hari and is working in co-operation with him.*

No. 45] [17-4-1737

पौ छ २८ जिल्हेज

श्रीगजानन

राजश्री चिमणाजीपंत
आपा गोसावी यांसी

॥ श्रीमंत उतमगुणपरिपूर्ण निराश्रिया महादाश्रये सदा राजमुद्राविराजित राजमान्ये स्नोपूर्वक विक्रम पतंगराऊ राजे प्रांत जवार दंडवत विनंति उपरी, येथील संतोश वर्तमान आपले कृपेकरून आनंदरूप परिसोन गोसावी यानीं आपले स्वानंद वैभवं निरंतर पत्री लेखन आज्ञा करीत गेले पा॰ यानंतर गोसावी यानीं कृपा करून पत्र पा॰ ते उतम समई प्रा॰ होऊन लि॰ अर्थ कलो आला व कितेक विचाराचे वाटेने राजश्री शंकराजीपंत येहीही लि॰ त्याजवरून कलो आले. गोसावी यानी वडिलपणे कितेक विचाराचे वाटेने आमचे स्वहित जाणाने सौरशाविषई आज्ञा केली, की जे सांगणे ते राजश्री शंकराजीपंतास सांगून वसईस रा॰ केले आसे. तरी सामन्याचा परिनाम शेवटास लाऊन उतम होऊन ये ते करणे म्हणोन लि॰. तरी आपणासी गोसावीयाची आज्ञा प्रमाण आसे. दुसरा विचार जाणत नाहीं. हा कालवरी आज्ञेप्रा॰ वर्तनूक होऊन आली, आणि पुढेहि श्रीकृपेनें अंतर पडते येसे नाहीं. त्यासी आपणाकडील राजश्री मल्हार गणेश व तिकडील भगवंतराऊ गोसावियासानिध आस्तां सामन्याची बोली होऊन राजश्री शंकराजीपंतास उभयेपक्षीं सामन्याचा विचार होऊन परिनाम उतम होऊन ये येसी आज्ञा करून रवानगी केली. त्यास राजश्री पंत याचे आगमन वसईस होऊन आम्हास पत्र लिहून पा॰ कीं सामन्याचा परिनाम सेवटास लावावा लागतो. कितेक प्रकारें श्रीमंत राजश्री आज्ञा केली आहे. तर आपणाकडून येक ग्रहस्त पा॰. त्याजवरून येथून बालाजी मोरेश्वर पंताकडस रा॰ केले. त्याची कितेक विचाराचे वाटेने जे सांगणे ते सांगून आपलें पत्र होते ते व तेही आपले पत्री कितेक आशा दर्शऊन आम्हाकडे रा॰ केले. सारे हेच की तुम्ही श्रीवज्रयोगिणीस यावयाचा निश्चये करून उतर पा॰ म्हणजे राणीकडीलही निचेये करून उभयताचे आगमन श्रीचरणी जालियावरी श्री सर्व उतमच करील हा विचार सांगून पा॰. त्यासी आपण मान्ये केले. उतर पाठऊन निचये करावा तो राणीकडील सेवक दुर्बुद्धि येही भास्करगडीहून फौज पाठऊन मौजे झारवाड तालुका किले कावनई हा गांव मारिला व हिरोजी दळवी येहि राजगडीहून येऊन मौजे कामारे प्रा॰ वाड हा गांव राजश्री शंकराजीपंतास आम्ही दिला होता तो मारून नेला. वस्तभाव बंद गुरे नेली व बावाखान कुरंगकर येहि

पिपरीकडे आवाडाव केली. याजकरितां सामन्याचा विचार होऊन न आला. येसी वर्तनूक करणे प्रयोजन काय होते ? आपणासंनिध विचार होऊन आज्ञा केली आस्तां उतम की काय ? त्याची दुर्बधि वर्तनूक ; बोलतात येक आणि कर्म करितात येक ; सर्व आपणासी विदितच आम्ही लिहावेसें नाहीं श्रुत होय.

¶*Vikram Patangrao Raje of Jawhar to Chimaji Appa, communicating his readiness to join Shankarajipant in the campaign against Bassein ; but complains against the latter not accepting his (the writer's) plan.*

No. 46] [21-4-1737 ?

छ २ मोहरम

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. ... नं.
ता. ....
ठाणे.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे शेवेसी

विनंती सेवेसी सेवक त्र्यंबक अनंत देसाई कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. बंदरचे वर्तमान ताा छ १ मोहरमपावेतो येथास्थित असे विशेष. घोडबंदरास आम्हास तेरा लोकानसी स्वामीनी निम रोजमरा देऊन रवाना केलें. त्यास जिलकादचा रोजमरा पुणेत पावला. हाली जिल्हेज़चा रोजमरा येणे. त्यास स्वामीनी ठाणे येथें रोजमरा निमा दिला. बाकी रोजमरा राहिला तो रा भिवाजीपंत यांबराबर पाठविला नाहीं. वरकड लोकांचा आला. आसचा. येथील लोकांचा आला नाहीं म्हणऊन लोक श्रमी. याकरितां सेवेसी रोजमरेची यादी हिसेब पाठविला आहे. मनास आणून रोजमरा पाठविणार स्वामी समर्थ. यानंतर पुणेतील लोक आमचे निाचे आजारी आा ५ पांच होते. त्यास राजश्री खंडोजी माणकर यांही सांगितले कीं अजारी अंचगूल[1] लोक असले तर तुम्ही जिथीचे किलेचे भरतीस ठेवणे, तेथील लोक स्वारीस घेणे. त्यावरून पांच आसामी किले घोसाळेचे तिथीस आम्ही ठेऊन आलो. तेथें ते अलंग पाहरे चाकरी करितात परंतु त्यास तेथें किलेस सनद नाहीं. तर त्याचे रोजमरेची व अडीशेरीची किलेस सनद आा पांचची देणार स्वामी समर्थ आहेत. विशेष. पुणेहून आम्ही स्वारीस निर्वोन येतासमई स्वामीचे भेटीस रात्री गेलों, त्यासमई स्वामीनी वचन दिले कीं तुम्ही बराबर प्रस्तुत कबिला खाली तलेस नेऊ नको. त्वरेचे काम आहे. स्वारी जालेनंतर तुम्हास जागेचे व बेगमीची सर्वहि अनकूलता करून देऊं. तुमचे सर्व प्रकारें चालवायाचें आम्हांस आगत्य आहे.

---

१ अचकूल=अशक्त, जखमी झालेले.

5621

तुम्ही कांही चिंता न कीजे. म्हणऊन वरद वचन केवल दिले आहे. येसियासी पर्जन्यकालास पावणा महिना आहे. माणसे पुनेत आहेत. कांहीं लोक घोसाळेस व कांहीं बेलापूरी व कांही लोक निशाण कर्णा वानरेस, आम्ही घोडबंदरी येसे पांचाठायीं जाहालों. येसियासी सेवकाचा अर्ज चालवावा कीं स्वामीचे पायापासीं यावयाची आज्ञा पाठविली पाहिजे. भेटीनंतर सेवकासी जी आज्ञा स्वामी करितील ती सिरसा. परंतु सेवकाची कांही विनंती पायापासी स्वामीच्या आहे. याकरितां सेवेसी विनंतीपत्र पाठविली असे. आज्ञापत्र पाठवणार स्वाम समर्थ आहेत. सेवेसी श्रुत होये विज्ञति.

¶*Trimbak Anant Desai requests Chimaji Appa to send money for making payment to the men serving under him.*

No. 47] [*18-4-1738?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामींचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सां नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा छ ९ माहे मोहरमपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. राघोजी कचरा वस्ती मौजे खंडाले ताा नाणेमावल हा राजश्री कर्णाजी सिंदे याचे जमावामधे चाकर होता तो पलोन गेला. याकरिता तुम्ही त्याला मसाला पंचवीस रुा केला तो वरातदारानी घेतला. नफर मजकूर भेटला नाही. मौजे मजकूर सरकारात खाजगीकडे आहे. तेथील सेते जाहाली पाहिजे. तरी राघोजी कचरा व बालनाक परिवार दिाा जनार्दन हरि यास बाद घाल्हन निरोप देणे म्हणून आज्ञा केली, यैसियासी राघोजी कचरा मजकूर पलोन गेलियावर त्याला दोन वेला माणसे पाठविली, परंतु आला नाही. याकरिता हाली मसालदार कारकून व सिपाई जे जे पलोन गेले त्यास मसाले करून आणावयास पाठविले. त्यास त्याणी राघोजी मजकूर याजवल्हनं मसाला घेतला की नाही अगर तो भेटला कीं नाही कळत नाही. वरकड त्यास बाद घाल्हन निरोप देणे तरी स्वामीचे आज्ञेप्रमाणे देऊ. परतु येणेकरून स्वामीचा कैदेचा बंद राहात नाही. पलोन गेले म्हणावे तरी राघोजीच गेला यैसे नाही. सेसवासे माणूस तो होईल. कानोजी राणे मौजे खाडसी ताा नाणेमाबल येथील पाटील आजी दोन पिढ्या राा कर्णाजी सिंदे याच्या जमावात चाकर, माहुलीस गेलो तेव्हां कानोजी राण्या धारिकरीयात आसामी त्यास स्वामींनी मोहनमाल दिल्ही आहे, तो दाहा पाच माणसाचा जमातदार आहे तो पलोन जाऊन घरी आजी तीन महिने बसला. त्यास येक दोन वेला सांगोन पाठविले परंतु येईना. याकरिता राा सुभानजीराव येरूणकर यास पत्र पाठऊन त्यास किले

राजमाचीस कबिले आणि त्यास मौजे खांडसी येथील मोकासी राजश्री विसाजीपंत त्याणी स्वामीचे पत्र घेऊन पाठविले त्यावरून कबिले सोडणे लागले. परंतु जेथून चाकरमाने त्याचे पदरी वतन आणि कुलंबावा नाहीसा नाही. त्यास तो पलोन गेलियावरी त्यास न आणावे, तेव्हा मग दुसरे जावयास राहातील यैसे नाही. यैसे रा कर्णाजी सिंदे याजकडील पंचतीस माणूस गेले. त्यास ज्यास आणावयास माणूस पाठवावे त्यास पत्रे येतात, याकरिता गेला तो येत नाही. यास्तव रा कर्णाजी सिंदे श्रमी. आपले कदीम लोक पत्रे आणून जाऊ लागलियावरी जमाव कशाचा राहिला ? येखादे जागा काजकाम मोडला (?) (योजल) तेव्हा काम कैसे होईल ? येक वेल माणूस पलोन गेले आणि त्यास सिक्षा जाहालियावरी माणसास धास्त पडोन माणूस गेले ते फिरोन येते, बंद व कैद चालते. येक गेले त्यास सिक्षा न जाहाली म्हणजे दुसरा म्हणतो की येकाचे काय केले ते माझे काय करणार ? कल्याणकर चाळीस पनास माणूस गेले त्याचे पारपत्य जाहाले नाही. याकरिता दुसरा भेईनासा जाहाला. येथील लोक घाटावरी पलोन गेले. मावलेयातील कितेक मावलात पलोन गेले. व येथून साष्टीस गेले व बेलापुरास गेले त्यास स्वामी आलियावरी सांगोन पारपत्य करावे यैसा विचार आम्ही केला आहे. का-की येणेकरून बंद चालेल. घोडबंदरातून दाहापंधरा माणूस पलोन येथे आले होते, त्यास तेहि चाकरी खावंदाची व हेहि खावंदाची. तेथील माणूस येथे ठेविल्यावरी कैद, यास्तव आम्ही त्यास साष्टीस पाठविले आणि तेथून पलोन साष्टीस गेले. त्याविसी त्यास पत्रे लिहिली तरी ते पाठवीत नाही. त्यास आम्ही स्वामी-पासून बदेज करवणार, त्यास हाली जो पलोन जातो तो हिमायेत करून पत्रे घेऊन येतात. त्यास साराष गोष्ट बंद राहे ते गोष्ट करावी. रा कर्णाजी सिंदे याचे लोक पलोन गेले त्याची याद पाठविली आहे त्यावरून कलेल. मोकासी लोका-तील लोक पनास साठ माणूस पालीकडील गेले ते येत नाहीत. तसेच गुंजण मावलाकडील व तसेच मावलचे व तसेच कल्याणचे पनास माणूस पावत गेले. पारपत्य नाही म्हणोन दुसरेहि पलोन जातात. पारपत्य करावयास जावे तो चहू कडील पत्रे येतात. हरयेक कामास कदीम लोक तिडकेने कामास येतात त्याचा बंद तुटला. येथे माणूस गोल्याची धास्त टोपीकर समीप म्हणून जातें. आज-पासून पळाला तरी त्यास बोलावेसे नाही. सेवेसी विदित होये. मसालदारानी मसाला घेतला असेल तरी देविला आहे. हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav protests against pardoning deserters. He urges severe measures to keep up discipline in the army.*

No. 48] [April 1737?

श्री

विनंती उपरी. रात्रीचे वर्तमान तरी तोफेच्या मोर्च्यास आग लागली ते बहुत चेतली. डावे बाजूचा मोर्च्या थोडकासा जळला तेव्हा गनिमाने बंदुखेची येक रंजकी व पाच सात दाहा तोफा मारिल्या. तो मार प्रहर सीमेपलीकडे जाहाला तो लिहावासा नाही. परंतु कोणी माणूस थिगले नाही. परंतु मोर्चे खबरदार राहिले. येथे चर खणावयासी काम लाविले आहे. त्यास आम्हाजवल कुदल्या नाहीं. तरी दाहा कुदल्या थोर पाहून पाठविणे. थोर नीट नसिली तरी पाजऊन लोहाराकडून पाठविणे व अनखी येथून लोखंड * * सा सेर पाा आहे, याच्यां कुदल्या दोन थोर उतम बेलदारी करून पाठवणे. गोलंदाजाविसी काल रात्री लिा आहे, तरी गोलंदाज सत्वर पाठऊन द्यावे. तारापुराकडे शंभर राऊत स्वारीस पाठवावे लागतात, तरी तुम्ही आपणाजवळून राऊत पंचवीस पाठऊन देणे. बाकी आम्ही येथून देऊ. तरी सदरहू राऊत पंचवीस पाठऊन देणे. कुदल्यां दाहा लिहिल्या आहेत त्यामध्यें अनकूल पडेल त्या कुदल्या पाठवणे. कल्याणाहोन दारू आणविली ती दाहामण आली आहे. तुम्हास जरूर आसिली तरी लेहून पाठवावे, थोडी बहुत पाठऊन देऊ. कोरे कागद दस्ते २ व खासीथाने सुमार ४ यैसे पाा आहेत. घेणे. सविस्तर वर्तमान लिा बहुत काये लिा लोभ असो दीजे विनंती.

¶*Vasudev Joshi sends last night's report. Availing themselves of confusion caused by fire in Maratha batteries the Portuguese opened their guns but could effect nothing. He asks for sappers and miners and gun-men to be sent to him.*

No. 49] [April 1738?

श्री

राजश्री रामचंद्रपंत स्वामी गोसावी यासी

विनंती उपरी. तुम्ही चिठी पाठविली ती पावली. मोर्च्यावर गनीम प्रहरा-दिवसा चालोन आला म्हणोन लिा ते कळले. गनीम चालोन किती आला होता, गनीम फिरंगी किती होते व राहिला जमाव घोगवरी व भंडारी किरीस्ताव होता त्याजकडील किती ठार जाहाले, आपणाकडील जखमी व पडिले किती, राऊत जुंजास पावले की नाही, गनीम कोटाबाहेर कोठपर्यंत आला होता, हे सविस्तर कळावे म्हणोन बाजी गणेश पाा आहेत तर सविस्तर लिा पाहिजे. नस्तावर आरमार

+ अक्षर वासुदेव जोशाचें.

किती आहे, कोटातून गनीम बाहिर पडोन आरमारचे मार्गे इकडे येणार आहे की काय, हा अर्थ तुम्हास कळलाच असेल, तरी सविस्तर लिा. रा शामजपिंतास दोन प्रहरा पत्र पाा आहे. तुमची चिठी आलियावर मुजरद माणसे पाा आहेत. उदईक येतील. लोकाविसी व राऊताविसी लिा तरी प्रात:काली राऊत पनास पाठवितो. तुम्ही सविस्तर लिहिणे. बहुत * * * * * *

¶*Ramchandra Hari is asked to communicate full details of the attack of the Portuguese on the Maratha batteries.*

No. 50] [*April 1737?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसीं

आज्ञाधारक हरबाजी पाटील ताकपीर रामराम विनंती येथील कुशल तागायत सोमवार संध्याकाळपर्यंत येथास्तित असे विशेष. काल पत्र लिहिलें त्याजवरून वर्तमान कललेच असेल. आजच वर्तमान प्रात:कालीं भोजनें करून राजश्री मोराजी सिंदे व संकराजी केशव व राजश्री चिमणाजी भिवराव यैसी येक फौज व आमची येक फौज यैशा दोन फौजा करून सोपारियावर गेलो. त्यास तीन बुर्जे होते. त्यास प्रथम आलिकडील बुर्जावर चिमणाजी भिवराव वगैरे फौज गेली. बंदरावर आम्ही गेलो. तो आवाईमुलें फिरंगी पलोन बुर्ज टाकून गेला. त्यास येका बुर्जावर च्यार तोफा आहेत व दादरावरील बुर्जावर पांच तोफा आहेत. पलीकडील बुर्जावर च्यार तोफा त्याप्रो तोफा वेगळ्या मात्र आहेत. सोपार तमाम वोस; दादराचा अर्थ तरी वोहटाचे समई विथभर पाणी असत नाहीं व चिखलहि नाहीं. भ्रमेंच करून फिरंगियानें राखिलें होतें. वरकड तेथून निघोन पुढें अर्नालियावर गेलो. तों तेथें उपाय नाहीं. केवल असल जंजिरिया दाखल आहे. येक माडी आहे. परंतु तारवाचे माचाखालीं आहे व च्यार पांच तरांडी फिरत होतीं. आम्हांस देखोन पांच सात गोले टाकिले. मग तेथें लाग नाहींसा देखोन आगासीचे देवलावर गेलो. त्यास माणसांस पाईच्या बारा कोसाची दौड पडली. तमाम चौफेर आ(ग?)र प्रांत बहुत उत्तम मग तेथें स्वार मात्र पुढें धांवोन गेलो. त्यास तेथून आगासीत फिरंगी निघोन तारवांत गेला. बंदरीं वीस बावीस तरांडीं बरींच आहेत. फौज देखोन कांहीं गोले टाकिले. सनिधच माडीच्या नजीक तारवें दोन सावकारी साकर व किरकोल जिनस भरला होता त्यावर लगट करून स्वामीचे प्रतापेंकरून हस्तगत केली. तेथें स्वाराची

चौकी ठेऊन सोपारियावरून तळावर आलों. बहादरपुरियाआलीकडे मोर्चा बसविला होता त्यास तेथून उठऊन बाहादरपुरा पाठीसी घालून पुढें माडी आहे तिच्या आश्रानें मोर्चा बसविला आहे. माणूस सातसें आठसें आहे. आमचे व मावळे व मोकासी यैसे मिलोन आहेत. त्यास मोर्चा धरावयास जाता वसईचे कोटावरून तोफांचा मार केला. त्यामुळें आपणांकडील मोकासी यांपैकीं सिपाई गोल्यानें दोन ठार जाले. येकाचा हात उडाला व येक अगदींच उडोन गेला याप्रमाणे आज इंदुवारीं वर्तमान आलें. कळलें पाहिजे. वरकड स्वामीचे कृपेकरून हा प्रांत सर जाला परंतु मुलुक लांवरुंद फार, जागा जागा माड्या बुर्ज यांचे रक्षणार्थ आंतील पटीसच जागा जागा ठेवावयास दोन हजार माणूस पाठवावें. बाहिरील म्हटले तर पांच हजार माणूस पाहिजे. यैवज तो माणसाचा विदितच आहे. कळलें पाहिजे. च्यार हजार आणखी माणूस असिलियावर तमाम बंदोबस्त होईल. कळलें पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*Harbaji Takpir reports to Chimaji Appa about his expedition towards Sopara.*

No. 51] *[1735?*

* * नाचण्या वरया हरी * * * * घेऊन ते लोक पोसिले: ह्या पदार्थी चतुर्मास काढिला. रंक तर पादांबुजी जावोन राहिला असतां समर्थ, आज कार्ये होते उद्या होते ह्या आस्तेने च्यार मास तेथे क्रमिले. पुढ स्वामी येतात म्हणोन निश्चये होऊन रंक पुढे आला. तंव मागोन राजश्री वासुदेव जोसी आले. तेथील कितीक लिहावे तरी अदृष्ट म्हणोन उगेच राहिलो. येथे दोन पक्ष सेवकास द्वेशटे. येक फिरंग्याचा पक्ष आणि दुसरा तोहि स्वामीस विदितच आहेत. त्यास जो येथे आला तो सत्रुस मोही(?) तदनरूपच होतो का जर श्रवण मनन निजध्यास मग होतो. श्वयंप्रकाश हा अर्थ येथे आहे. जरी कार्य होईल यैसे आसले तरी आम्ही व हव्यालाग्याहीं व जे आमचे सोबती आहेत स्वामिकार्याचे क्षुधित त्याही राहावे. नाही तर राहिल्याने उतर नाही. या उपर काल माघ वद्य सप्तमीचे दिवसी मुंबये वसेहून यात्रेकरू भीमाशंकरास जावयासी आले * * * * * * आमची येक बहीण नूतन क्षोरास जावयासी * * * * * * जावे लागले तेथे काही * * * * * कोन्हाचे काही न घेता येक आमचा द्वेष्टा उभा करोन यात्रा लुटिली म्हणोन आम्हावर तुफान केले. त्यास आम्ही मोहोरीपासून कपर्दिकापावेतों कोन्हाकडोन काही घेतले आसले तर कोटिशाहा ब्रम्हहत्या पंचमाहापातके

त्याच क्षेत्री आचरलीशी होतील आणि कदाचित कोन्ही मुदई उभा राहिला येक देव भट आणि त्याचा बंधु हे टाकोन दुसरा लक्षयात्रेतून कोन्ही सांगितले तरी सर्व अस्मादिकाचा अपहार करोन छीरछेद करावा. हाच मुचलका तेथे कमाविसदार गुरव व तेथील जोसी व जमीदार व कुल यात्रा आणि हे न सांगता राजश्री देवभ(ट) फिरंगाणकर यासच विदित जाले आणि राजश्री जोसी याही आम्हास दरबारास नेऊन इजत घेतली, तेव्हा आम्ही येकटे यात्रेस गेलो होतो आणि हा पराक्रम की येकटा असता लक्षावधी यात्रा लुटावी हा पदार्थ अपूर्व जोइयाचे दृष्टीस पडिला असे. असो. सर्व सत्ये करावयासी स्वामीच समर्थ असत.

स्वामीही कृपापत्री लिहिले की त्या प्रांती स्वारी आहे तरी * * * ठेवावी त्यास साष्टीचे * * * * आहेत. मार्ग जावयाचा अद्यापि शुद्ध आहे, कुंठित जाल नाही, जे पूर्णिमेस स्वामी चिती धरितील ते दिवसीं अनेथा होणार नाही. आजपरयेंत हे राजकारण राखोन ठेविले आसे. का जर नित्ये पंधरा पंधरा दिवसी राजकारण पाहावे लागते. स्वामी हा खबर (?) कधी चिती धरितील हे कलत नाही म्हणोन चातकन्याये अपेक्षा करावी लागते. या उपरी बेलापुराविसी जो स्वामीजवल नेला होता तो आदिपी त्याच राजकारणामधे वाट पाहीत आहे. त्यास त्यांचे स्वजातीचे लोक मनुश पनास आहे आणि आपले भेदाचे दीडसे आहेत, त्यास त्या स्थलाचे पूर्वकडे येक उजाड किला आहे त्याचे नाव पांडवगड. तेथे आपले दोनसे माणूस पावताच तो म्हणतो की मी येथील धंदा उरकोन तुमचे पदरी स्थल वालितो. या उपरी * * सग्राम द्यावा आणि कितीक उर्जित करावे म्हणून * * * * लिच आसे. त्यास तो नित्य म्हणतो[१]

¶*Antaji Raghunath Kavle writes to the Peshwa about a false charge brought against him by Vasudev Joshi. He also gives news about his plans for capturing Belapur.*

No. 52] [*1-5-1737?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसीं

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती येथील कुशल तागायत छ ११ माहे मोहरमपर्यंत स्वामीचे कृपेंकरून येथास्थित असे विशेष.

---

१ या महत्त्वाच्या पत्राचे सुरवातीचे व शेवटचे बंद मिळाले नाहींत. बाजीरावास किंवा चिमाजी आपास अंताजी रघुनाथ कावळे यांचें.

सिदी जोहार अरब याजकडील सिपाई काली थोरला मोर्चा डावा टाकून वसईचे बुरजाखालीं जाऊन बुरजावरी फिरंगी यांचे लोक होते त्यासी काय बोलिला न कले. मागती फिरोन मोर्च्यास आला. याउपरि आजि प्रात:कालीं फिरोन बुरजाखालीं बुरजकरी यासी येक दीड घटकापर्यंत काय बोली न कले. मग फिरोन मोर्च्याचे तोफेची खिडकी होती ते वाटेने आंत आला. तेव्हां मोर्चेकरीयानी धरून आम्हांजवली आणिला, त्यास वाजपूस करितां तो कबूल होईना. तेव्हां त्यास मार दिल्हा तेव्हां त्याणी आमचें नांव घेतलें कीं शंकराजीपंती पाठविलें. फिरोन राजश्री खंडोबाचे नांव घेतलें कीं खंडोबानी पाठविलें. शेवटीं त्याची बोली काय जाहाली तें सांगणे म्हणून पुसिलें. त्यास त्याणी सांगितले कीं आपली त्याची बोली इतकीच जाहाली कीं, आपण त्यास बोलिलों कीं दिनचा पाय येथे आला आहे, तुम्ही भेटीस येणे. त्यास ते बोलिले कीं तुम्हीच येणें. याप्रमाणे बोली जाहाली म्हणून सांगितले. त्यावरून त्याची गर्दन मारली. याकरितां आरब व महमदखान जमातदार साठी माणसाचा व गोपीनाथ जमातदार व सिदी जोहार यैसे येक होऊन साऱ्या मुसलमानांस बोलिले कीं जो मुसलमान असेल तो आमच्या कटांत * * * ते रुसोन गेले आहेत. त्यास आमचे विचारे आरब यास न ठेवावा. काय निमित्य तरी त्याची दोन वेला लबाडी दि[illegible]न आली. कैसी स्वामी म्हणतील तरी कालची येक व पहिलें बाजी बेग त्याचा जेजाल बारदार पलोन गेला. त्याणी अनबाचे बिराडीं ताडी खाऊन त्याचा याचा सलांत होऊन कोटांत गेला यैसें दिसतें. परंतु त्याणी स्वामीजवली लटकें सांगितलें कीं वालवंटींवरून धरून नेलें, यास्तव दोन गोष्टीचा संदेह चित्तांत आला. त्याकरितां त्यास दूर करावेसें चित्तांत आलें. त्यास महमदखान याणी व गोपीनाथ याणी फंद करून रुकसती मागतात. कलावें याकरितां लिहिलें असे. या गोष्टीहून+ आधीं सराईस अरबासी राजकारण कडदीनने लाविलें होतें. तेसमंई अरबाकडील सिदी बसीर याणें सांगितलें. फिरोन हा कालपावत नव्हतें. सांप्रत येक बाजी बेगाकडील अरबाचे सोबतीस ताडी खाऊन गेलाच. स्वामीनी ठाणीयाहून पाठविला त्यास येथें येतांच त्यास रजा देऊन लिगाड तर्फेस घालविला. त्यास आजि दोन दिवस दोन वेळ छ १० मोहरमी संध्याकालीं बुरजाखालीं जाऊन बोली काये केली तें नकले. तेथून निघोन समोरची वसई-कडील जंगी तोफेची त्यात फिरंगियादेखता सिरोन मोर्च्यांत आला. येक वेळ मोर्च्याचा लोकांनी गैगुदर केली, सांगितलें नाहीं. फिरोन प्रातकालीं बुरजा-खालीं जाऊन दीड घड्या बोली करून मागती तेच जंगीस येऊन आत फिरंगिया-

+ येथून अक्षर वेगळें.

5628

देखता आला. मग मोर्च्यांतून पांडुरंगपंतीं धरून आणिला. आरब बाहेर आम्हाजवळ असतां त्यास फिरंगियासी बोली करावयास प्रयोजन काय व मोर्च्यांत यास ठेविला नसतां फिरंगियदेखता जंगीने यावया * * * यैसे जवळ ठेविले तरी आम्हास दगा देतील हें समजोन त्यास जिवेंच मारिलें. त्यावरून महमदखान व आरब व गोपीनाथ येकत्र होऊन कूच केले. त्यास वरकड कोण्ही त्या कुटास जुडले नाहीं. त्यास अरबाचा व महमदखानाचा सेरा बिन-सिरस्ता रुबाव आहे त्यास या दों पथकास तों दक्षणेच्या सदैंत राही तों तेथें ठेवा-वेसे नाहीं. खास्ती आहेत. येथें ठेवावे तरी याचा खेळ न कळे. रोज उठोन अस्तनीत आग बाळगावीसी नाहीं. विदित जालें पाहिजे हे विज्ञापना.

¶Shankaraji Keshav Phadke reports to Chimaji Appa of his having put to death an Arab who was detected of keeping treacherous relations with the Portuguese.

No. 53] [*Recd. 3-5-1737 ?*

छ १२ मोहरम.

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान
स्वामींचे सेवेसी

विनंती उपरी. रा अंताजी रघुनाथ येथे आल्यावर स्वामीची पत्रे वरात दिली त्याप्रमाणे आम्ही कबूल केलें. त्यावर बोलिला कीं तुम्ही पत्र वरात न माना तरी राजश्री रायानीं पदक व तुरा मोत्याचा दिल्हा आहे त्याचा विनयोग करून कबिला घेऊन पुण्यास येणे येसी यजमानाची आज्ञा आहे. तुरा व पदक द्यावयास कारण कीं राजश्री आपास श्रुत होईल यास्तव सनगे दिली. त्यावरूनच चितात गोष्ट आली, कीं आपणास श्रीने काय न्यून्य केले आहे आपण हर कोण्हास शब्द घालतील कोण अमान्य करीसा आहे? राजश्री आपासी काय पडदा आहे? येसे असोन कल्पना करून भाषण केले. त्यावरून शोधास लागलों. तो याणी अनुसंधान केले हे सत्य कळो आले. आम्हावर स्वामीनी वरात दिली ती अमान्य करू यास्तव सनगे दिली हे अपूर्वच गोष्ट. आम्ही सेवक लोक, खावंदानें देविले असतां आम्ही न देऊ हे कोण गोष्ट, हे अवघे अर्थ चितात आणून तुरा मोत्याचा गहाण म्हणोन हाताखाली घालून मुद्दा ठेविला आहे. विदित जाले पाहिजे. पैरंतु[1]

---

१ अक्षर वासुदेव जोशी.

स्वामी वडील आहेत. याचा विश्वास धरावा असे नाहीं. बहुत काये लिहिणे लोभ केला पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi communicates to the Peshwa his suspicions about Antaji Raghunath.*

No. 54] [*7-5-1737?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबाचे सेवेसी

आज्ञाधारक समस्त सरदार मोकाम मोर्चा बाहादरपुरा सेवेसी विज्ञापना. ताा छ १७ माहे मोहरमपावेतो स्वामीचे कृपेकरून वर्तमान येथास्थित असे विशेष. माहे मजकूरचा रोजमरा लोकास पावला नाहीं. खर्चामुळें लोकांची बहुत हैरानगी जाली आहे. राजश्री शंकराजीपंत याजवळ रोजमरा मागतो, त्यास ते म्हणतात की चां(द) जालियावर हुजुरून येवज येणार. येवज आलियावर रोजमरा देऊन येसे म्हणतात. येसियासी येथे माहागाई दर रुपयास सा सात आठ नव सेर दाणे जाले आहेत, तेहि मिळत नाहीं. यामुळें या दोहोतीही दिवसामधे राा लाडको हरि वग़ैरे पथकातील चालीस पनास माणूस पलोन गेले. येथें गल्याची आमे[१]दानी होत नाहीं व रोजमरा लोकास लौकर पावत नाहीं. तेव्हा लोक उपवासी काय म्हणून टिकाव होईल? आम्ही काय म्हणून लोकाचा आटोप करावा? तर साहेबी कृपाळु होऊन लोकांस रोजमरा लौकर पावे आणि येथे गल्याची मामुरी होय ते गोष्ट करावयास साहेब धणी आहेत. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना. तीन पायलीचे निरखाचे दाणे तांदूळ विकत घेतो त्याची वानगी सेवेसी पाठविली आहे त्यावरून विदित होईल. याप्रमाणे पके नवसेर तांदूळ मिळतात. समई येसेहि मिळत नाहीं. विदित जाले पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*The Sardars in Bahadurpura request Chimaji Appa to make some arrangement to pay off the arrears of the soldiers which are long overdue.*

No. 55] [*7-5-1737?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक तुबाजी अनंत सास्टांग नमस्कार विनंती. येथील क्षेम ताा छ १७ मोहरम स्वामीचे कृपेकरून सेवकाचे वृत येथास्थित असे विशेष. स्वामीचे

---

१ आगमन.

आज्ञेप्रमाण सास्टीहून कूच करून काली छ १६ रोजीं तिटोलियास आलो. आजी कूच करून शाहापुरावरी जातो. स्वामीनी कृपा करून पत्र पाठविले तेथे आज्ञा की मुरादखान गेला म्हणोन वर्तमान आले, जे जातील त्यासी रोजमरा न देणे म्हणोन अज्ञा केली. त्यासी मुरादखा, कृष्णाजी चांदगुडा व इसखान वगैरे छ १४ रोजीं आम्ही कल्याणीस आले पूर्वी येक दिवस गेले. प्रतापसिंग स्वार पंधरानिसी आम्हापासी आले. त्यास पूर्वीप्रमाणे रोजमरा देऊ. वरकड सकोजी निकम व सयाजी वायेल व मानाजी पवार व रा श्रीनिवासराऊ येणे प्रा·पथके आली. कोणाची सबरनिबर काही कल्याणीहून गेली, काही आजी बहुधा जातील. उद-ईक आगर परवा घाट तोडू. गणती घेऊन पथकवार सेवेसी लिहून पाठऊ. बहुत काय लिहिणे सेवसी विदित होये हे विज्ञाप्ति.

¶*Tubaji Anant informs Chimaji Appa that as instructed by him he is proceeding from Salsette and Titoli to Shahapur and that he is not advancing money to Muradkhan.*

No. 56] *[21-6-1733 ?*

पौ छ १९ मोरहम

मराठी ग्रंथसंग्रहालय स्थळ प्रत नं. ३ नं. ता.

श्रीगजानन

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव माहादेव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती उपरि, येथील कुशल जाणून स्वकीय लिहिलें पाहिजे विसेष. स्वामीची आज्ञा घेऊन स्वार जालियावर फिरंगियाचा सल्ह्क जाहला ते सविस्तर वर्तमान राजश्री दादो नरहर यासमागमें सांगून पाठविले आहे त्यावरून विदित होईल. वरकड आपले स्वकीये व मामलियाचें वर्तमान सांगितले आहे तेंहि विदित करितील. स्वामीनी याजवल कोणेविसीं पडदा धरिला न पाहिजे. बहुत काय लिहिणे? कृपालोभ असो दिला पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*Krishnarao Mahadev informs the Peshwa that peace has been concluded with the Portuguese.*

No. 57] *[31-3-1738 ?*

छ २२ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव सां नमस्कार विज्ञापना. येथील वर्तमान ता छ २१ जिल्हेज पावेतो स्वामीचे कृपादृष्टीकरून सुखरूप असो विशेष. छ २०

5631

रोजीं आरनालियासीं गेलो होतो. त्यास इमारतीचे काम चालत आहे. आज तागाइत काम जाले त्याची यादी आलाहिदा पाठविली आहे त्यावरून विदित होईल व छ मजकुरी गलबते दोन पाडाव केली. त्यास येक कँची[1] त्याजवर खारक व खजूर व पापडखार व तूप थोडेसे आहे. माल जोखून मागाहून लेहोन पाठवितों. व दुसरे घोडबंदकर दर्यावर्दी याची सिबाड हली मुंबईस राहतात. त्याणी डाहाणूस कळक भरून जात होते त्यास धरून आणिले. परंतु ते इंग्रजाचे भिडेस्तव सोडावे लागले. व येक दिवस अगोधर येक धरिलें त्याजवरी सोला खंडी तांदूल सापडले व तीन नाला त्यापैकीं दोन पंचरसी हातभर लांब व येक आडीच हात लांब येशा तीन सापडल्या. तांदूल तो कोठीस लाविले. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना. मोरो केशव याजबा कापड पाठविले त्याचा जाब पावलियाचा आलाहिदा आहे त्यावरून विदित होईल. हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav reports to Chimaji Appa the capture of two vessels laden with cargo.*

No. 58] *[11-5-1737?*

छ २१ मोरहम

श्रीगजानन.

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव महादेऊ कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहिले पाहिजे विशेष. चासेस आलियाउपर भेटीस येणार तो आपले शरिरीं सावकाश नाहीं. याजकरितां दोन च्यार दिवस गुंता पडला. वडिलांस कलावें म्हणून लिहिलें असे. रामनगरकरास कागद कीं बाकी राहिली आहे ते झाडियानसी वसूल देणे व दोन हुजरे येसे लवकर पाठविले पाहिजेत. बहुत काय लिहिणे? लोभ असो दीजे हे विज्ञापना.

¶*Krishnarao Mahadev to the Peshwa : says that he is delayed owing to illness.*

---

[1] कच्छी जहाज.

No. 59] [20-5-1737

छ २ सफर

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबाचे सेवेसीं

सेवक आज्ञाधारक होनाजी सिंदे रामराम विनंती. येथील वर्तमान जेष्ठ सुध द्वितीया शुक्रवार दोन प्रहरपावेतों मुकाम मणोहर साहेबाचे कृपेंकरून सुखरूप असों विशेष. साहेब आम्हांस मणोहरास रवाना केलें त्यास आम्ही छ २८ मोहरमी येऊन मणोहरास पावलों व साहेबाचीं पत्रें राजश्री आवजी कवडे व राजश्री हरबाजी ताकपीर यासी होतीं तीं त्यांस प्रविष्ट केलीं. त्या उपरी यांहीं आम्हांस मोरचा नेमून दिला. त्यास सेवक मोरच्यावर जाऊन बंदोबस्तीनें जेजाला व लोक घेऊन बसलों. त्यास सेवकाचा मोरच्या व राजश्री आवजी कवडे याचे मोरचे व राजश्री बरवाजी ताकपीर याचे मोरचे व राजश्री विठलपंत याचा मोरचा व राजश्री गोपाल माहादेव याचा मोरचा यैसे पांच सात मोरचे बरे निकट जाऊन गडासी लागू जाहलों. त्यास फिरंगी दोन तीन रोज बराच भांडला. त्यास चहूकडून मोरचे बहुत नजिक जाऊन भिडले. मग फिरंगी बहुत जेर जाहला. मग तिसरे रोज कौलास येऊन कौल घेऊन आजच शुक्रवारें प्रातःकालीं स्वार होऊन गेला. त्यास धन्याचे पुनेकरून स्थल हस्तगत जाहलें. स्थलावर धन्याचें निशाण लागलें. थोर गोष्टी. धन्याचें पुने थोर आहे. वरकड लोकानी धन्याचे कामावर जे कस्त खावयाची ते खाऊन धन्याचे पुनेंकरून फत्ते जाहली. साहेबाचे सेवेसीं विदित होये व येथून राजश्री बरवाजी ताकपीर कल्याणास जान्हार आहेत त्यास आम्हांस साहेबीं मणोहरास रवाना केलें. त्यास साहेबाचे पुनेकरून कार्य फते जाहली. त्यास सेवकानें राजश्री बरवाजी ताकपीर कल्याणास येतील त्याजबराबर कल्या(णा)स यावें किंवा साहेबाजवल यावें याची काय आज्ञा ते करावी. बहुत काय लिहूं? कृपा केली पाहिजे हे विज्ञप्ति.

सेवेसीं चरणरज नीलकंठ शामजी साष्टांग दंडवत प्रविष्ट होय. धन्याचे पुनेकरून कार्यसिधि जाहली विदित होये. बहुत काय लिहूं कृपा केली पाहिजे हे विज्ञप्ति.

¶*Honaji Sindia sends to Chimaji Appa a graphic account of the capture of Manor and asks for further orders.*

No. 60] [23-5-1737 ?

छ ४ सफर जाबसुद

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामी

चे सेवेसी

सेवेसी आज्ञाधारक कृष्णाजी माहादेव मुा वानरे सां नमस्कार विज्ञापना. ताा छ २ माहे सफर पावेतो स्वामीचे कृपादृष्टीकरून सेवकाचे व मोर्चे मजकूरचें वर्तमान येथास्थित असे विशेष. लखमाजीराव खानविलकर हे जमावसुधां मोर्चे मजकुरीं आहेत व विठोजी कदम आहेत ते हे बहुत येकानिष्टेनें स्वामिकार्यास तयार आहेत. घरीं मुलें माणसें चिंता करितात, याजनिमित्य समाचारास मनुश्य पाठवितात. तरी स्वामीनें कृपाळु होऊन उभयेतांचा महिना व सिपाई पाठवतात त्याचा महिना द्यावयाची आज्ञा केली पाहिजे व आणखी दाहा सिपायांचे महिने-यांची यादी लेहून मल्हार चिंतामणि सबनीस सेवेसी पाठविला असे. त्यांचीहि बेगमी करणार स्वामी समर्थ आहेत. सेवसी श्रुत होये हे विज्ञाप्ति.

¶*Krishnaji Mahadev requests Chimaji to pay the wages of Khanvilkar and his men for their services in the recent fighting with the Portuguese.*

No. 61] [24-5-1737 ?

छ ८ सफर

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विज्ञापना तागायत छ २ सफर पावेतों स्वामीचे कृपावलोकनेंकरून सेवकाचें व या प्रांतींचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. आज्ञापत्र सादर जाहालें तेथें आज्ञा गोव्यास हुजुरून कारकून गेला होता. त्यास टोपीकरानें तेथें त्यास राहूं दिल्हे नाहीं. वरचेवर रवानगी केली. कारकून आले. त्याणी बातमी टोपीकराची सांगितली कीं पंचवीस तीस तरांडी टोपीकरानी दवणेकडेस रवाना केलीं. दुसरीं तयारी करून रवाना करणार. येक वेळ टोपीकर येईल याजकरितां बहुत कोट किल्याची खबरदारी करून सावध राहाणें म्हणून आज्ञापत्रीं लिहिलें. त्यावरून पत्र येऊन पावतांच जागाजागाचीहि खबरदारी करावयास कारकून पाठविले. आज्ञेप्रमाणें दर्यांत उधणाचीं उधणास गुलबतें बातमीस ठेऊन खबरदार असों. लडाईचें

सामान तर अगोधरच किलेकिलांस तयार करून ठेविलें आहे व पूर्वी टोपीकर भेद करितो म्हणून सेवेसी लिहिले होतें. त्यास राजश्री खंडो चिमणाजी व राजश्री शंकराजी मोरेस्वर यांसी भेदाचा संदर्भ लाविला होता. त्याणी सेवकाजवळ तेव्हांच सांगितलें. त्यावरून त्याचेच विचाराच्या गोष्टी सांगणे म्हणून या उभयतांस सांगितलें. त्यावरून तीन वेळ माणूस मुंबईस फिरंगी आहे त्याजकडेस गेला व आला. तो किरिस्तांव त्याचें नांव गलबांव व दुमा कोली अगर वसई व अगर अगासी हे दोघे जण त्याचे मतलबांत होते. तेव्हां त्यास सांगितले कीं मुंबईस फिरंगी आहे याजपासून तुम्ही येतां हें वर्तमान गोव्यांचे विजुरले याजपासून आहे कीं दरम्यान मुंबईच्या फिरंग्यापासून येतां? त्यास गलबाव बोलिला कीं गोव्यापासून ही गोष्ट आहे. त्यास या उभयेतांस त्याणी सांगितलें कीं आपण गोव्यास जाऊन येतो. त्यावरून गलबांव किरिस्तांव येथून मुंबईस गेला. त्या फिरंग्याचें पत्र घेऊन गोव्यांत दोघे विजुरले जुना व नवा याजपासीं जाऊन येथील भेद सांगितला आणि तेथून दिडा महिना येथें आला आणि खंडो चिमणाजी व शंकराजी मोरेस्वर याजपासीं सांगितले कीं तूर्त हा मनसबा करीत नाहीं, पुढें करूं, ऐसे गोव्याचे विजुरालानी सांगितलें आहे. ही गोष्ट तथ्य. गोव्यापासून भेद करितात हें पुरते कलल्यावर मग गलबाव किरिस्तांव आगर वसई व दुमा कोली आगर अगासी दोघे आणून पुरसीस केली. त्यावरून त्याचे मुखें खरें जाहालें. आपल्यास मुंबईस फिरंगी आहे याणे सालगुदस्तापासून सांगितलें कीं भेद करा. त्यावरून आपण शंकराजी मोरेस्वरापासीं बोलों लागलों व त्यास पुरसीस बहुंत प्रकारें केली, कीं आगरचे किरिस्तांव कोली भंडारी हे या मतलबांत असतील ते सांगणें. मारहि त्यास बहुत दिल्हा. ज्या रीतीनें पुसावयाचें तसें कसोन पुसिले. परंतु तो न सांगे. पहिल्यानें शंकराजी मोरेस्वर याजपासीं बोलला कीं साष्टीकर कोली भेदांत आहेत आणि हालीं आलीकडेस सांगे नाहीसा जाहाला, व यांचे विचारांतील येक पादरी होता त्यास येथून मुंबईस घालविला, व गलबाव किरिस्तांव व दुमा कोली हे दोघे भेदांतील खरें जाणून यांचे सिरछेद केले. हें सविस्तर वर्तमान सेवेसी कलावें म्हणून लिहिलें आहे. फिरंगी भेद करावयाबद्दल मुंबईस येकजण ठेविला आहे. पहिला येक फिरंगी जुना होता तो काढून हालीं गुदस्तांपासून नवा फिरंगी मुंबईस ठेविला आहे. तो भेद मनास आणितां हे खरेंच जाहाले आहे व येक मास जाहाला जंजिरे अरनाला येथील हणवंत बुरूज नस्तावर आहे, त्याचे बाहेर गोल्याचे टप्यामध्यें येक माहागिरी येऊन दिवसाची पाणी जोखोन मुंबईकडेस गेली. तेच दिवशीं जंजिरे मजकूरचें पत्र येथें आलें कीं पाणी जोखोन मांहागिरी गेली. मनास आणितां ते माहागिरी मुंबईहून वरते साहा दोणे

5635

घाळून पाणी जोखावयास पाठविली. तेहि गोष्टच खरी जाहाली व सांप्रत आणि च्यार रोज जाहाले दोन तिरकती तरांडी थोर सिरगांवचे बाहेर तीहीं कोसांवर येऊन नांगरवाडा केला आणि तेथून येक माहागिरी सिरगांवच्या कोटापासूनं पावकोसावर येऊन पाणी जोखोन तिरकतीजवळ गेलीं. तेथून मुंबईकडेस गेली व मागें मार्गसिरस मासीं दोन फरगतें व दाहा पढग्या त्यांजवर दवणेस नवा कपितान पाठविला, त्याजबराबर पांचसें ढोणे आहेत; तो येतांच दिवास गेला. तेथून दवणास आला. येक रोज जुना कपितान व नवा खलबतांत होते, तेथून रात्रीचा निघोन दिवास म्हणून गेला आहे. टोपीकराची बातमी वरचेवर राखत असों. परंतु पाण्यांतील विचार, येखादे समईं बातमी कळेल येखादे समईं बातमी न कळे. याजकरितां सदैव सेवक खबरदारी करीतच आहे. आज्ञापत्रीं बातमी लिहिली त्यावरून अधिकोत्तर खबरदारी केली आहे, व खबरदारींतच असों. सेवेसीं श्रुत होये. आज्ञेप्रमोंण सदैव खबरदार आहे हे विज्ञापना.

¶*In reply to a communication from the Peshwa Shankaraji Keshav writes that all possible measures to strengthen Maratha posts have been taken and that the movements of the enemy's fleet are being closely watched. Two informants of the Portuguese were beheaded when they refused to part with the information they possessed.*

No. 62] *[28-5-1737 ?*

छ ९ सफर

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा साहेबाचे शेवेसी

विनंती. फिरंगियाची गलबताची तहकीकात करितां गलबतें अकरा आली होती. त्यास साहा गलबते खाडी अरुंद समु (?) जवळ आहे तेथे लागली व पाच गलबते बंदर मजकूरचे हवेली जवळ आली. त्याजवरी बंदुखा मारिल्यावरी आपला लाग चालेना याकरितां माघारे गेला, आणि घोडमाल्याच्या बंदरी घरे किरीस्तावांची आहेत त्यासं त्याणी माणोस पाठविले, जे हवेलीमध्ये व लोकावरी छेपा घालावयास आलो आहो. त्यास बंदर मजकूरच्या किरिस्तावानी त्यास सांगितले जे आज तुम्ही यावरी आलेत तरी आमची रांडापोरे नेऊन कापती. याकरितां उदईक आम्ही आपले कबिले काढितो, मग काय सांगाल ते ऐको म्हणून त्याची त्याची बोली जाहली. हे वर्तमान आम्ही बारकाईन युक्तीने ठिकाणी पाडिले. आणि वोवल्याचा पाटील किरिस्तास तुम्ही राहू नका म्हणून आम्ही जातो म्हणून आम्ही पुसिले तरी सांगतात. हे शेवेसी श्रुत व्हावे म्हणून लिहिले

असे. पत्रा(चा) अर्थ चितात आणून आज्ञा करणार स्वामी आहेत. जरी आजि साईकाली से दीडसे बरखंदाज आले तरी आमचा टिकाव होईल. नाही तरी आमचा निभाव येथे होत नाही. साहेब म्हणतील जे घोडबंदर खबरदार असतां तुम्हास फिकीर काय ? यैसा अर्थ चितात येईल, तरी ते चौकी असतां हे चौकीवरी घालून मारून काढावे म्हणजे ते चौकी आपआप उठल. आणि खाले चौकी असतां येऊन पुढील चौकी मारिली हा नक्षे आपला होईल. याकरितां स्वामींनी भरती आजि पाठवावी. नाही तरी हा गांव आजी वोस जाहला. खामखा गनीम येऊन आम्हावरी पडितो. हे सविस्तर वर्तमान राजश्री सखाजी नारायेण व बावाजी मोहिते शेवेसी श्रुत करितां विदित होईल. हे विज्ञापना.

¶*The news of an impending attack on Ghodbandar by the Portuguese ships and the evacuation by the Christian residents there is communicated to Chimaji Appa.*

No. 63] [*May 1737*

श्री

चिरंजीव राजश्री वासुदेव जोशी यासी नारायेण जोशी आशीर्वाद उपरी. कालचें वर्तमान मौजें कन्हावें येथोन लिहिलें हातें त्यावरून कळों आलें असेल. गोपाळराव याजकडील भला माणूस येक ठार जाला. कोरीकर व लोहगडकर यांचे परवारी वगैरे पांच सा आसामी जखमी * * * चा दिवस तो संपादिला. बरकंड आज उद्यां आणिक येकदां येऊन झुंज देईल ऐसें दिसतें. राजश्री मानाजी आंगरे याजकडील लोक आले आहेत त्यांचा मुद्दा आमचे कार्याचा आहे ऐसा नाहीं. हरइलाज करून शंभर माणूस दुसरें उत्तमसें आज संध्याकाळपर्यंत पाठवणें. गनीम आज आला तरी आला, नाहीं तों उद्यां येईलच. कृष्णरायाच्या जेजाला आहेत त्या केवळ आमचे कह्यामध्यें आहेत, जेथें सांगितलें तेथें चाकरी करितात ऐसें नाहीं. ते येक जागाच राहिले आहेत; याकरितां पांच जेजाला व पांच जेजालबारदार सरकारचे पाठविणें. जेजाला व दारूगोळी व शंभर पावेतों अगत्य पाठवणें. आंगरे याचे लोक येतील त्यांस तिकडे न्यावयाचे असतील तर सुखरूप न्यावे; परंतु आज शंभर माणूस उत्तम असेल ते पाठवणे. काल आमच्या लोकांनीं भारी शर्थ केली. शेवटीं हावेभरी[१] होऊन बुरुजाखाली गेले. तेथें येक ठार जाहाला, जखमी पांच सात जण जाले. याउपरी येक वेळ भारी पडेल तें संभाळलियावर मग काय होणे आहे ? कोरे कागद निपट नाहीं. बरकंड आमचे भोई व पोरगे वगैरे खायास हैराण आहेत; आम्हाजवळ तों रुपया आणिक

---

१. आवेशयुक्त.

नाहीं. तर शंभर रुपये पाठवणें म्हणजे भोई चाकर समजतील. आमचा खर्च तों तूर्त चांधणाहून चालतच आहे; परंतु भोयांनींच फार रडारड मांडली आहे, तर बेगमी करून पाठवणें. बहुत काय लिहिणें हें आशीर्वाद.

¶*Narayan Joshi asks for more men, money and ammunition from Vasudev Joshi. " The men of Manaji Angria and the guns of Krishnarao will be of no use in the actual fight, "—he writes.*

No. 64] [8-2-1748 ?

श्रीव्यंकटेश

सकलगुणालंकर्ण अखंडितलक्ष्मी-
आलंकृत राजमान्य राजश्री
पंत प्रधान गोसावी यांस

पोष्य नारायण व्यंकटराऊ कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंति उपरि येथील कुशल छ १९ सफर मुकाम भरतगड जाणोन स्वकीय लेखन करीत असिलें पाहिजे. यानंतर स्वामीची आज्ञा घेऊन निघालों ते मजल दरमजल कुडाला आलों. राजश्री जयराम सांवत व राजश्री रामचंद्र सांवत यांच्या भेटी होऊन छ १७ सफरीं आंगऱ्याचा वेढा उठविला. याउपरी पुढें होईल तें वृत्त मागून लेहून पाठऊं. सविस्तर मजकूर निराल्या पुरवण्यांत लिहिला आहे त्यावरून कळों येईल. बहुत काय लिहिणें लोभ असों दीजे हे विनंति.

¶*Narayan Vyankatesh Ghorpade informs the Peshwa that he arrived at Bharatgad and saw Jayram Savant and Ramchandra Savant and raised the siege which Angria (Tulaji) had laid.*

[15-6-1737

No. 65]

श्री

राजश्री चिमणाजी पंडित दाजी
गोसावी यासी

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री मानाजी आंगरे रामराम विनंती उपरि. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहिलें पाहिजे विशेष. पत्र पाठविलें पावोन लेखनार्थ श्रवणेकडून परम समाधान जाहालें. बंदराची आमदरफ्ती चालों द्यावयाचे रदबदलीस इंग्रेज बजिद जाहाला आहे. परंतु खाडीमध्यें फिरंगियाचा परांश्रम[१] न व्हावा येविसीं इंग्रेजास जाबस्वाल लेहून

---

१. प्रवेश.

गेले आहेत. उत्तर आलिया बंदरें चालों द्यावयाची आज्ञा करणें ते केली जाईल म्हणून लिहिलें. ऐशास योजिला विचार बहुत उत्तम आहे. फिरंगियानें खाडीमधें येऊं नये, यैसा बंद इंग्रेजापासून करून घ्यावा, हे गोष्ट कार्याची आहे व या प्रसंगीं आपण आग्रह धरिला आहे याजवरून व शाहाराचे संरक्षणाचे साहित्य जालें पाहिजे म्हणून, मान्य करीलच करील. सारांश इकडील प्रांताचें संरक्षण होऊन खाडीची आमदरफ्ती मुंबैकर साहुकाराची चाले ते करणार आपण आहेत. घोडबंदरास गनीम येऊन मोर्चे देऊन राहिला होता. त्याजवरी फौज पाठऊन मारून दोनसें अडीचसे माणूस नस्तनाबूद केलें. माडी हस्तगत केली व सात गलबतें घेतलीं. गनीमास तंबी बरीसी पोहचविली म्हणोन लिहिलें, त्यावरून संतोष जाहाला. आपले सामार्थ्यापुढें गनिमाचा पराक्रम आहे तो काये कलतच आहे. परंतु गनीम दगेखोर आहे. दगाबाजीचा शेह रक्षणें त्या प्रकारें रक्षिला पाहिजे. रवाना छ २७ माहे सफर बहुत काय लिहिणें? कृपा असों दीजे हे विनंती.

¶*Manaji Angria approves of Chimaji Appa's efforts to effect an understanding with the English at Bombay on condition that they would not give shelter to the enemy (the Portuguese).*

No. 66] [*25-6-1737?*

श्री

श्रीमंत राजश्री राऊ
स्वामीचे सेवेसीं

सेवक बापोजी भीमशेन साष्टांग नमस्कार विनंती. येथे प्रविष्ट जाहालियावरी अष्टमी मंदवासरचें पत्र पाठविलें कीं नारोपंत व बलवंतराऊ सादुलाखानाकडून आले ते किनीस राजश्री श्रीपति राऊजीकडे गेले. तेहि लौकरीच येतील. त्याचें वर्तमान मनास आणून सेवेसीं जे ल्याहावयाचें तें लिहून पाठऊन देतो. स्वामीचे आज्ञेप्रमाणें राजश्री सुंदर नाईक व राजश्री लाला यांचें वर्तमान सांगितलें हें सकलहि वर्तमान सेवेसीं लिहिलें आहे, विदित जाहलें असेल. लालाकडे फिरंगियांकडील बोली आली आहे कीं आम्ही लोक साहुकार, आम्हांवरी राजश्री रायानी कृपा करावी. आम्हांपासून अंतर पडले आथवा न पडले हे त्याचे ते जाणताती. आम्हांवरी अवकृपा करणें त्यांस उचित नव्हे. याउपर आम्हांवरी दयावंत होतील तरी थोडिया बहुतानें सेवा करूं, म्हणून त्यांची बोली आहे. लालानें आम्हांस सांगितलें कीं हें वर्तमान राजश्री रायास लिहून पाठऊन उत्तर

आणवणें. त्याचे मनोगत जाणून तदनुसार जें लिहून पाठवावें अथवा बोली करावी ते केली जाईल. अगत्यरूप उत्तर आणवणें म्हणून सांगितलें आहे. याकरितां सेवेसीं लिहिले आहे. ये विशाई जे आज्ञा कर्तव्य ते केली पाहिजे. हे विनंती.+

¶*Bapuji Bhimsen Parasnis informs Bajirao that the Portuguese are making overtures of peace.*

No. 67]   [*Prior to 1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

स्वामीचे सेवेसी

पोष्य वासुदेव जोसी कृतानेक नमस्कार विनंती येथील कुशल ता। छ १२ माहे रबिलोवल जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. राजश्री कृष्णराव यांजकडून किले कोहोज येथून फिरंगाण प्रांतीं उपद्रव लागतो. पेशाजी भिवंडी जवली नादरुखींचे बंदर आहे. फिरंगी याचे तेथे कोहजेतून राजश्री विठल विस्वनाथ यांणी स्वारी पाठविली, ती भिवंडीजवली आसपास येऊन थांगा¹ धरून नांदरुखीवरी घालून तेथून पाच सात कोली व पांच सात बाइका धरून नेल्या. त्या उपरी आलाकडे फिरोन त्याची स्वारी अमरभुईहून आमचे दुर्गाड व सोनाल तपीयांतून येऊन नांदरुखीजवलील येक गांव मारिला हे वर्तमान फिरंगियास कलले. तो म्हणतो कीं जेव्हां याच्या मुलुकातून कोहजेतून येऊन आपला मुलुक मारितात, तेव्हां कल्याणचे सलुख्याने हे काम करितात. कोहजकराचे तो कर्म या जातीचे आहे. त्याणी कर्म करणे तरी कोहजेकडून मनोर प्रांते स्वारी पाठऊन जे करणे ते करावें. आमच्या मुलुकांतून स्वारी पाठऊन कुलें धरून नेतात, येणेकरून फिरंगी याचा आमचा बदसलूख होऊन आमच्या मुलकास उपसर्ग लागो शके. याकरितां स्वामीस लिहिले असे. तरी राजश्री कृष्णराव तेथें आले आहेत त्यांस सांगोन त्यांची स्वारी आमच्या मुलुकांतून जाऊन कल्याण भिवंडीचे सरदेचे फिरंगाणचा मुलुक आहेत त्यास उपसर्ग न लावीत ते गोष्टी करावी. त्याणी उपसर्ग लावणे तरी कोहजेहून स्वारी मनोर प्रांती पाठऊन त्या प्रांते जे करणें ते करावें. या प्रांतातून सरदेचे मुलकास तसदीया न लागे तें केले पाहिजे. कलावे याकरितां लिहिले असे. त्याणी अमरभुई जवली आवंढा डोंगर म्हणोन वसविला आहे, त्या डोंगरावरून स्वारिया व लोक येऊन ता। कुंदे व

+ सबंध पत्र बापूजी भीमसेन पारसनीस याच्या हातचें.   १ आगा.

खांबले व तुगाड वगैरे महाल यास वेट बेगार जावत फर्मास जेवा खाना याचा उपद्रव मनासी येईसा लावितात व कुंभार यास मडकीयाचा व चांभारास जुत्याचा उपसर्ग करितात. वेठे अमरभुईस व त्या डोंगरास नेऊन गवत काढवितात. येविसी पूर्वी आम्ही राजश्री आपा यास सांगितले. त्याणी राजश्री कृष्णराव यास सांगितले. परंतु उपद्रव चुकत नाहीं. याकरितां स्वामीस लिहिले आहे. तरी आपण त्यास सांगणे ते सांगून उपसर्ग न लागे ते करावे. नाही तरी आम्हासहि त्याचे मुलकास उपसर्ग लावणे लागेल. कळले पाहिजे. त्याणी राजश्री आपा यांजवली कबूल केलें होतें कीं याउपरी उपद्रव यकंदर लावणार नाही. परंतु बोली सेवटास गेली नाहीं. यास्तव लिहिले असे. बहुत काये लिहिणे? लोभ करीत गेले पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi complains to the Peshwa about Krishnarao Chaskar creating trouble for him by sending raiding parties in the Portuguese territories when truce exists between them.*

No. 68] [*Prior to 1737*

श्री

पुा राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. आमचे कमाविस[१] प्रांत वासदे येथून कल्याणास येत होते, त्या समागमे रसद रुपये २००० दोन हजार होते व याजखेरीज प्रांत रामनगर येथून कमाविसदारानी पाठविले रुो ४०० च्यारसे येसे चोविससे रुपये होते. त्यास कोळवणची सरहद टाकून तानसई[२] नदी उतरून अलाकडे दिघासी ताा दुर्गाड प्रात भिवंडी येथपर्यंत माणसे पैका घेऊन आली. हे वर्तमान राजश्री विठल विस्वनाथ यास कलताच त्याणी किले कोहजेतून स्वार व लोक पाठविले. त्याणी येऊन जबरदस्तीने रुो घेऊन गेले, ये जातीचे वर्तमान आहे. आपणास कलावे याकरितां लिहिले असे. त्याणी स्वारी पाठऊन परभारे रुो न्यावेसे काय होते? आम्हाकडे पैका आला आणि स्वामी त्यास देविते तरी त्यास आम्ही देतो की नाही? बहुत काय लिहिणे? लोभ केला पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi reports to the Peshwa the misconduct of Vithal Vishvanath, Killedar of Kohaj.*

---

१. कमाविसदार. २. तानसा नदी.

No. 69] [Prior to 1737

पो छ २१ रबिलोवल.

श्री

पु॥ राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. किले कोहजेहून राजश्री विठल विस्वनाथ स्वाऱ्या पाठऊन फिरंगाणची कुलें धरून आमचे सरदेतून घेऊन जातात हे वर्तमान पूर्वी लिहिले होते त्यावरून कलले असेल. हली मौजे टेमघर प्रांत फिरंगाण कल्याण भिवडी मध्ये सरदेजवळी आहे तो गाव त्याणी स्वारी पाठऊन मारिला. दोघी पोरी व येक पाटील व तिघे पुरुष येसी साहा माणसे धरून नेलीं. आमचे प्रांतातून लोक त्यांचे येऊन घेऊन जातात. तरी स्वामींनी येविसीं राजश्री कृष्णराव यांस सांगणे तें सांगोन फिरोन येस नव्हे ते गोष्टी केली पाहिजे. त्याही कजिया करणे तर तिकडे करावा. हिकडे करावयास प्रयोजन काय आहे? बहुत काये लिहिणे लोभ करीत गेले पाहिजे. हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi reports to the Peshwa the insubordination of Vithal Vishvanath, Killedar of Kohaj.*

No. 70] [14-7-1737 ?

श्री(शंकर)

श्रीमंत राजश्री बावा+ स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक रामाजी माहादेव चरणावरी मस्तक ठेऊन शिरसाष्टांग नमस्कार विनंती. येथील क्षेम तागायेत छ २७ रबिलौवलपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून सेवकाचें वर्तमान येथास्थित असें विशेष. पूर्वी स्वामीचे सेवेसी दोन च्यार पत्रें पाठविलीं, त्या पत्राचें स्मरणोक्त उत्तर न आलें. हालीं आपण लष्करांत आहेत तेथें दोन च्यार विनंतीपत्रें पाठविलीं ते पावलीं कीं न पावलीं तें कळत नाहीं. परंतु येक तरी सेवेसी पत्र पावलेंच असेल. त्यास आपण सेवक पूर्वापार स्वामी सर्व प्रकारें अंगीकार करीत असतां हालीं पत्र येऊन पत्रीं दर्शन देऊन सांभाळ करीत नाहीं तेव्हणेंकरून चित्तास स्वस्थता वाटोन येत नाहीं, तर यैसें न करावें. सदैव पत्र पाठऊन पत्रद्वारें सांभाळ करावा विहित मार्ग आहे. सर्व प्रकारें स्वामीचे कुटुंबांकित म्हणवीत आसों. सांभाळास अंतराये न करावा. वरकड या प्रांतीचे सविस्तर अर्थ श्रीमंत स्वामीचें सेवेसी लिहिले आहे, त्यावरून

+ Janardan Baba Fadnis ?

विदित होईल. मागें शिरगाव आसरीचे मोर्चे उठलियावरी राजश्री वासुदे(व) जोशी कुळगावास येऊन कागद पाठविला कीं गनिमानें सोखी फार केली आहे. आणि खुषकींतील गांवें, गनीम आला आहे. हरप्रसंग गनिमास शह द्यावाजोगा आहे, म्हणोन कितेक प्रकारें लिहिलें, त्यासी आम्ही येथू(न) कागद पावतां त्यार (तयार) होऊन भिवंडीस आलो. तेथें आलियावरी राजश्री जोशीबावासहि पत्रें पाठविलीं. सारियानें जमा होऊन गनिमास ठेचगा द्या(वा) हें चितांत विचार करून ताबडतोब दूर निमनारास जाऊन गनिमास द्यावा म्हणोन विचार करून गेलो. त्यासी भिवंडीस दाखल होतांच खबर आली, कीं गनीम न येतां आपल्या लोकांनीं मनवर पाडिलें. तेव्हां तेथेंच राहोन बातमी माणसें पाठविलीं. त्यांसी बातमीहि आली कीं पाडिले तहकीक. याउपरी गनीमास जाऊन गांठावा आणि (तं)बी पोहचवावी हा विचार केला. त्यासी बातमी कैसी कळली कीं फौजा जमा होऊन आपणांवरी येता. यैसें वर्तमान कळलियावरी ते निघोन गलबतांत जाऊन भरला आणि वसईस आला. ठाणेयासी शह दिला म्हणोन फिरोन ठाणेंयासी आला. येथें येक वेळ ठाणेयावरी लगट करून पाहावा यैसें याचें मानस आहे. बरें आम्ही इच्छितों कीं ज्या दिवशीं गनीम येईल ते सुदिन असे. खामखाचे धणि-याचे प्रतापेंकरून नाबूद करितो, यासी आंतर नाहीं. खांसा स्वामीची * *

¶*Ramaji Mahadev to Janardanbaba Phadnis assuring him that he is doing his utmost to follow the instructions conveyed by Vasudev Joshi and to humble the enemy.*

No. 71] *[24-7-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामींचे सेवेसी

आज्ञाधारक कर्णाजी सिंदे नामजाद व कारकून किले माहुली सेवसी दंडवत व साष्टांग नमस्कार विज्ञापना. ता। छ ७ माहे रबिलाखरपावेतो स्वामीचे कृपेकरून आज्ञाधारकाचे व किले मजकूरचे वर्तमान येथास्तित असे विशेष. स्वामीचे आज्ञापत्र सादर जाहले तेथे आज्ञा की, अंगारकाकडील वगैरे किल्याची राजकारणे करून स्वारी कराल तर येकंदर हुजूरचे आज्ञेसिवाये न करणे म्हणून. त्यास, येकदोन स्थलाची सूत्रे आहेत ती राखून ठेविली आहेंत. स्वामीचे आज्ञेप्रा वर्तणूक करू. आज्ञेखेरीज कोठे स्वारी करणार नाही. सेवेसी शृत होये हे विज्ञाप्ति.

¶*Karnaji Sindia assures the Peshwa that he will not take any offensive against the Angria unless ordered by the addressee.*

No. 72] [*23-4-1738*

श्री

श्रीमंत[1] राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा छ १४ माहे मोहरमपर्यंत स्वामींचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. बाजी बागराव देसाई बासोरकर हा मर्द माणूस होता त्याचा लेक खंडोजी[2] बागराव हाहि बरा मर्द होता. तो वसईचे सुलतान ढवियास गेलो तेव्हा त्याणी सर्वादेखता खरे केले की आपण सुलतानढव्यास जातो. वाचलो तरी बरेच जाहाले. नाही तरी आपले वतन खरेखुरे आहे ते करार करून देववावे म्हणून त्याणी बोली केली. सेवटी तो ठार जाहाला. त्याचे मागे त्याचे वतनाची स्थापना करून द्यावी, आम्ही त्यास मान्य केले आहे. येविसी स्वामीस पूर्वी पत्र पाठविले होते त्याचे स्वामीचे उतर आले आहे. हली याचे वतनाची मनसुबी स्वामीपासी पडिली आहे. त्यास हे सर्वाचें विचारे खरे आहेत व याजवली कागदपत्रहि आहे(त) व स्वामीचे चाकरीवरी ठार पडला आहे, तरी यांची वतनावरी स्थापना करणार स्वामी खावंद आहेत. विदित जाहाले पाहिजे * खंडोजी बागराव याणी सुलतान-ढव्याचे पूर्वदिवसी बोली केली कीं आपले वतन खरें असतां वडीलपण वारीस घेऊ पाहतात. त्यास जर साहेबकामावरी पडिलो तरी वतनाचे मागे सुरलीत करून द्यावें यैसे बोलोन मग जिवाजीराव विचारे याचे सिडीस नेमिले होते, सिडी लाविली ते समई ठार जाहाले. यैसेच बाजी भिलारे याणीहि आपले पाटिलकीची बोली यैसीच केली आणि तोहि ठार जाला. या दोघानी बोली आगोधर करून सेवट ठार जाले यैसे आहे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav requests Chimaji Appa to place Khandoji Bagrao in possession of his former holdings for his services at Bassein.*

---

१ सदर पत्र १७३८ चें एप्रिलांतील आहे. परंतु त्यांत वर्णिलेला प्रसंग आषाढ शके १६५९ मध्यें घडला.

२ पहा साष्टीची बखर, पान नं. १४.

No. 73] [5-9-1737?

पो छ २४ जमादिलावल

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान स्वामीचे
सेवेसी

पोष्य वासुदेव जोशी कृतानेक नमस्कार विनंती. येथील कुशल तागाईत छ २० माहे जमादिलौवल जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामींनीं पत्रें छ १७ जमादिलौवलची पाठविलीं तीं आजीं पावलीं. अबदुल अजीजखान यांणीं जुन्नरास जमाव केला आहे. येखादे जागा दगा द्यावयाच्या विचारांत आहे, तरी आपले किल्लियास मजबुदी करणें म्हणून लिहिलें. त्यास त्याचे सरदेस येक आमचा सिदगड, तेथें पेशजीं ६० साठ माणूस होतें. हालीं स्वामीचें पत्र आलियावरी आणखी तीस माणूस पाठविलें आणि तेथील मजबुदी केली. किल्ले माहुलीचा किल्लेदार पळोन जात होता त्याला हस्तगत केला. त्यास त्याची वस्तभाव होती त्यास तेथें कल्याणकर लोक होते तरी तहकिका[1]त करणें म्हणून लिहिलें. यैशियासी आम्ही नसतां तीर्थस्वरूप राजश्री नारायण जोशी यांणीं तहकिकात केली. याउपरी आम्हीहि तहकिकात करितो. जें सांपडेल तें भेटीनंतर विदित होईल. किल्ले माहुलीकर लोक राजश्री शंकराजी केशव यांणीं कल्याणास पाठविले ते हुजूर पाठवणें. त्यास पाहून त्यांला करार करून जेथें ठेवणें तेथें ठेऊन म्हणून लिहिलें, तरी ते लोक कल्याणास आले. त्यांस सरदारांस दरमाहे रुपये ३ तीन व शिपायास दरमाहे रुपये २॥ आडीच प्रमाणें रोजमरा करून तूर्त ठेविले आहेत. मग मास पक्षानें स्वामीकडे येतील, मग काय तैनात करणें ते करून ठेवावे. परंतु यास येथें महिना केला तर मवाफिक जालें. स्वामीजवळी आलियावरी भरी भरतील. धान्याचें संग्रहाविशी लिहिलें तरी दिवाणाचा खरीदीचा गल्ला येणें तो गल्लाच घेतों, पैका घेत नाहीं. याखेरीज आणखींहि गल्ला खरीदी करितो आणि किल्लेकिल्लां दास्[2]तानें करितो, आाणि बाकी राहील तो कल्याणास घेतो. गलियाचे तरतुदेस अंतर करीत नाहीं. दारूचा संग्रह पाहिजे तरी दारूचा कारखाना चालणें म्हणून लिहिलें. तरी थोडा बहुत सोरा आहे त्याचे काम चालीस लाविलें आहे. आणखीहि सोरा घेऊन काम लावितों. कळलें पाहिजे. दारूचे कारखानियाचें काम कालींपासून चालीस लाविलें आहे. बहुत काय लिहिणें? लोभ करीत गेले पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi assures the Peshwa of his vigilance against the aggression of Abdul Aziz Khan and of his having taken measures to fortify the frontier forts of Sidgad and Mahuli.*

---

१ चौकशी. २ कोठार, सांठा.

No. 74] [29-9-1737 ?

श्रीमंगलमूर्ति

श्रीमंत राजश्री पंत
आपा स्वामींचे सेवेसी

विनंती. सेवक कृष्णाजी राम सां नमस्कार विज्ञापना येसीजे. येथील कुशल ताा छ १९ माहे जमादिलाखर मुकाम पेण स्वामींचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वांमीची आज्ञापत्रें व थैली घेऊन काल संध्याकाळीं जासूद आले. येशास आज हवालदारांनीं मनुष्यें पाठविलीं आहेत. होडीस उरणचे मार्गे स्वार होईन. सेवेसी श्रुत होय. राजश्री पंत प्रधान स्वामींचे सेवेसी पत्र सादर जाहले आहे. सेवकाचे तेथे प्रविष्ट करावयास स्वामी समर्थ आहेत. यानंतर येथें येक पत्र राजश्री नारो गोविंद आचवल आहेत यास आम्हाविसीं पत्र असावें कीं हरयेकविसीं सांगतील ते सरकारचे कार्य समजोन पुढार घेऊन साहित्य करणें, येसे पत्र असेल तर स्वकार्याचे आहे. आतां ते कुलाबियास आहेत याकारितां आमचा खोलंबा इतुके दिवस जाहला. परंतु पत्र असलें म्हणजे पुढें कार्याचें आहे व येक डौल दस्तक गलवत जिनस आणावयास न्यावयास अमुक गलबत याचा तांडेल हे गलबत सरकारचें आहे म्हणून येक दस्तक पाठवावयास स्वामी समर्थ आहेत. सारांश ठिकाणास पोहचल्यानंतर सविस्तर सेवेसी निवेदन होईल. सेवेसी श्रुत हे विज्ञापना.

¶*Krishnaji Ram from Pen requests Chimaji Appa to write to Naro Govind to render him help in every possible way for his journey to Poona.*

No. 75] [27-11-1737 ?

श्री

पुा श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामींचे सेवेसी

विज्ञापना. ताा छ १९ साबान. सेख दाऊद याचे हातून लोखंड आरनाल्यास रवाना केले हे गोष्ट बहुत गुप्त राखिली पाहिजे. निमित्य कीं शावकार येकदां नाव बदलाम जाले म्हणजे जागा नाहींसा होईल. यासाठीं शेवेसी लिहिले असे हे विज्ञाप्ती.

¶*Khandoji Mankar suggests Chimaji Appa to observe complete secrecy about the iron that was despatched to Arnala through Sheik Daud.*

No. 76] [About 27-11-1737

श्री

विनंती उपरी. राजश्री आपाकडून सखोजी निकम आले त्याजवळ राउताचे नेमणुकेचे मात्र पत्र आहे. छ ११ साबानचे आहे. अनखी कागद नाही. जबानी सांगतात की रा पंतप्रधान मजल दरमजल पुढे तापीहोऊन गेले. रा उदाजी पवार समागमे गेले. तेथून रा आपा फिरले ते चिंचाणे तापीअलीकडे पाच कोस आहे तेथें रहिमखान मवास होता तो गांव मोर्चे लाऊन घेतला. रहीमखान जिवेच मारिला. तेथे रा आपा होते. त्यास रा राऊ नर्मदा पार गेलियावर रा आपा नासिक प्रांती येतील यैसे सांगत होते. रा नाना राया-बराबर गेले नाही. राहिले यैसे सांगत होते. तुम्हास कलावे म्हणोन लिा आहे. सिरगांवचे बाऱ्यावर बारा पंधरा गलबते दिसतात, परंतु तर्ककरून रा मानाजी आंगरे यांची म्हणतो. आम्ही खबरदार आहो. बंदरची मजबुदी वरीसी केली आहे. तुम्ही आपणाकडील लिहिणे. + हे विनंति.

¶*Letter from Vasudev Joshi :—Bajirao marches northwards from the Tapti. Udaji Pawar accompanies him. Chimaji Appa returning from thence, marches against Chinchane, surrounds the place. An engagement follows. Rahimkhan, the chief of that place, is killed in action.*

No. 77] [30-11-1737

श्री

पुा राजश्री रामचंद्र हरि गोा यांसी

सुा समान सालासीन मया अलफ. रा दताजीपंत याचा दरमाहा रुा ३७०० सततीससे रुपयेपैकीं बारासे पावले, बाकी चौविससे रुपये राहिले ते पाठवावे म्हणोन लिहिले ते कलले. ऐशियास अशेरीस यैवज रवाना करविला आहे :

१००० हरि सदाशिव
२००० जवारकरास
२५०० पताजीपंत

५५००

येकूण साडे पांच हजार रुपये शाहराहून रा राघो सिवराम यांस राऊताबा रवाना करावयाविसी लिहिले आहे ते त्याजकडे येऊन पावतील. जाणिजे छ १८ साबान. बहुत काये लिहिणे.

¶*Ramchandra Hari is informed that arrangements have been made to send Rs. 5,500 to Asheri.*

+ अक्षरें वासुदेव जोशाचीं.

5647

No. 78] [4-12-1737?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबाचे सेवेसी

विनंती. आज्ञाधारक नथूजी गौडे चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग दंडवत विज्ञापना. ताा छ १२ शाबानपावेतो ठाणेयास सुखरूप आसो विशेष. साहेबाची आज्ञा पत्रीं आली जे गगनबुरूज व हणमंत बुरुजाचे काम तेवीस हात काम करणे. वीस हात भर बुरूज सफेली तीन हात यैसे काम करणे म्हणून आज्ञा. त्यास राजश्री खंडोजी माणकर याच्या चितास येते जे बुरूज उंची केल्याने षहराचा व खाडीचा मारा चुकोन उची मारा जातो यास्तव येकूणीस हात सारे काम. सोलाहात भर बुरूज व तीन हात सफेली करावी, यैसें समस्तांचे विचारे येने. येविशी सेवेसी पत्रे लिहिली आहेत; त्याचे प्रत्योतर आले म्हणजे त्यासारिखे काम उंची करून. आजपावेतो काम साहेबाचे हस्ते हाल गगनबुरूज दिसेत; जमिनीपासून उची चवदा हात व हणमंत बुरूज बारा हात काम आलें आहेत. गगन बुरुजाचे काम वीस हात केले त्याजबरोबरी उची माथा बरोबरी केला, तरी हणमंत बुरूज पंचवीस हात करावा, तेव्हा समान होईल. समान माथा केला पाहिजे.

हणमंत बुरुजाचे काम उची होते. मारा उची जातो, यास्तव खाली कमाना केल्या आहेत. त्याजवरी वोझे चार हात माथा जाहाले. त्याजवरी कमाना तीन ठेऊन तोफा तीन ठेवावयासी जागा करितो. दुसरी कमान साहा हात ठेऊन वरते वोझे जमीन पांच हात येते. त्याजवरी भुई होईल. कमानेस मार्ग वरून करू. कमाना ठेविल्या पाहिजेत दुहिरा मार होईल.

येदा काम हणमंत बुरुजाचे नवे थर पाच येकूण उची पावणेदोन

गगन बुरूज मात्र काम उभारले परतु दोहीकडील बाजुवा बुरुजाबरोबरी जाहाल्या नाहीत कलम

संताजी नाा मनवर याचे सफेलीचे काम लाबी पनास गज व उची सवा दोन २। गज जाहाली. पुढे काम चालते आहे. येदा गगन बुरुजाचे काम उची पावणे तीन गज आले आहे.

उतरेकडील सफेली.

९३ किता बाजू घर लोहारखाना नजीकचा

४७ किता तयार जाहाली गज उची गज ३ लाबी

गज आले. दरवाज्याचे मधील टोपीची लादणी होणे आहे. उद्या प्रतिपदेस दरवाजा उभा करितो. झडपा तयार जाहाल्या आहेत. जुन्याच होत्या त्याच जोड लाऊन तयार केला आहे.

४६ तयार होणे लांबी उंची
गज १॥ पुढे काम चालते

९३

० तारागण गज लांबी कामाप्रमाणे धरिली * *
काम तयार जा.

(अपूर्ण)

¶*Nathuji, mason, asks Chimaji Appa instructions about constructing brick-works for batteries at Thana and sends details of the work already done.*

No. 79] [13-12-1737]

छ २३ रमजान

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. .... नं. ....
ता. ....
ठाणे.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे
शेवेसी

पो वासुदेव जोसी सां ना वि॥ येथील कुशल त॥ छ ९ रमजान जाणून स्वकीये लेखनआज्ञा केली पा॥ वि॥. आ(म्ही) सिरगाधास चौर्गार्द मोर्चे दिल्हे आहेत. बंदर देखील जेर केले आहे. बरीसी मेहनत करितो. परंतु लोक नव नावाचे मात्र आहेत. मोर्चांचे कामाचे नाही. बेकइद. बेमुरवत होऊन येकाधाचे पारपत्य करावे तर काजाकामाचे दिवस. याजकरिता तैसेच चालवितो. राजश्री स्वामीचे पुण्येकरून हे स्थल लौकरच हस्तगत जाहालियावर हे व माहीमची फौज येकत्र करून माहीम फत्ते जाहालियावर आवघी फौज घेऊन तारापुरास जावे यैसा विचार केला. प्रस्तुत हे स्थल हस्तगत जाहालियावर दोनसे माणूस शंभर राऊत तारापुरास शह यावयानिमित्य तारापुराअलिकडे कोसा दोन कोसावर ठेऊन अशेरीकरास उपरालियाची अनास्था होऊन अशेरी लौकर फते होये ऐसे करितो. आम्ही दोन वेला माहिमास गेलो होतो. तेथील लोकानी मोर्च्याची बरीसी मेहनत केली आहे. लिह्यावीसारिखी नाही. रा॥ माहादाजी केशव जातीनसी मोर्च्याची मेहनत बरीसी करितात व मोर्च्यावर गनिमानं चालोन घेतले ते दिवसी गनीम बरासा सापडला होता. कापून काढावयाचा मान होता. परंतु समयास लोकानी घालविले. ते दिवसी रा॥ माहादाजी केशव याणी जातीनसी मर्दोमी करून गनिमाकडील दोघे ठार केले

5649

आणि गनीम माघारा लाविला. सिपाईगिरीची शर्थ केली ते लिहिता पुरवत नाही. गोमांतकाहोऊन गनीम वसईस आला म्हणून रा। शंकराजी केशव याणी आम्हास लि॥. तीच पत्रें व अलाहिदे पत्री सविस्तर लि॥ आहे. त्याजवरून कलेल. धारावीस रा। रामाजी माहादेव जाऊन जागा काईम केला व शंकराजी पंतानी डोंगरीचे काम लाविले व कोलवाडीचा मोर्चा घातला हे सविस्तर अलाहिदे पत्री लि॥ आहे. * रा। विठल विश्वनाथ यांचा पुतण्या बालाजी केशव येथे लोकाबरोबर आहेत. बरीसी मेहनत करून चाकरी करितो. कोण्येहि चाकरीस चुकत नाही. मर्द आहे. व गोविंद अनंत बरीसी मेहनत करितो. स्वामीस कलावे म्हणून लिहिले असे. बहुत काये लि॥ लोभ असो दिल्हा पाहिजे हे विनंति

¶*Vasudev Joshi reports to Chimaji Appa the progress of the siege of Shirgaon. He proposes to advance on Tarapur after occupying Shirgaon and Mahim. He refers to a severe action between Mahadaji Keshav Phadke and the Portuguese in which the latter were repulsed.*

No. 80] [*19-12-1737*

श्री

सेवेसी बाजीराव बेलोसे नामजाद जंजिरे अर्नाळा विज्ञापना. ता। छ ७ रमजान पावेतो जंजिरे मजकूरचे व सेवकाचे वर्तमान येथास्तित असे विशेष. आज मुंबईकडून व वसईकडून गलबते ४४ चवेतालीस आली. माहिमाकडे जात होती. अकस्मात ढाळेणी[१] घेऊन फिरोन जंजिरे मजकूरचे बारियावर होरींबेरी घेत राहिली. थोर गुराब ४ च्यार व बतीस सिबाडी व कोली मचवे ८ आठ येसी आहेत. बहुतयेक कोणेक मनसब्यावर आहेत. याकरितां साहेबास लिहिले आहे. आम्ही आपले जागा खबरदार आहों. न कले माहिमास जाईल किंवा जंजिरेयास येईल, याकरितां लिहिले आहे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञाप्ति.

¶*Bajirao Belose, commandant at Arnala, informs Chimaji Appa that a large fleet of the enemy consisting of about 44 vessels is cruizing near Arnala.*

---

१ फिरून, तोंड फिरवून.

No. 81] [26-12-1737

श्री

श्रीमंत राजश्री वासुदेव जोशी
व राजश्री रघुनाथजी बावा
गोसावी यांस

पोष्य शंकराजी केशव साष्टांग नमस्कार व आशीर्वाद विनंती. येथील वर्तमान तागायत छ १४ माहे रमजान स्वकीय लेखन केलें पाहिजे विशेष. लोकाविसी काली पत्र पाठविलें आहे त्यावरून कळलें असेल. जंजिरे अरनाळियास बावीससें माणूस होतें; त्यास औरंगाबादकर लोक तेथें होते ते तेथें न राहात, याकरितां त्यास आणिलें व काही लोक माहीमास पाठविले, त्याचे यैवजीं दोन तीनसें माणूस जंजिरे मजकुरी पाठविले आहेत. येकूण जंजिरेयास सारे माणूस अठरासें आहेत. त्यापैकीं अरब सें सवासें (अदमासे) माणूस जंजिरियास होते, आजि येथें आणिलें. आणावयास कारण काय तरी माहिमास आरब होते त्याणी शकटभेद केला. फिरंगी मोर्च्यावरी चालोन आला. ते समई आरब त्यास जाऊन सामील जाहाले. त्याचा यांचा सलामासलाम होऊन येक सरोन आमच्याच लोकांवरी फिरले. यास्तव इतका नाश जाहाला. यास्तव आरबचा संदेह चित्तांत येऊन आणिले आणि यास निरोप देतो. जंजिरेयास सत्रासें राहिले, त्याजमधें कितेक दुखणारू व बिराडराखे आहेत, याकरितां तेथील बेहबुदी असिली पाहिजे व येथीलहि नडीचे माणूस जिकडे तिकडे फाकले तरी राजश्री कर्णाजी सिंदे व तीर्थस्वरूप दादाजवळी व राजश्री खंडोबा समागमें लोक माहिमास पाठविले ते व फिरंगी माहिमास गेलियाचें वर्तमान कलतांच येथून तीनसें माणूस पाठविले आहेत यैसे लोक व तीनसें स्वार येथें पाठऊन दिल्हे पाहिजे. येविसींचा सविस्तर अर्थ राजश्री आपाजी मुरार पाठविले आहेत हें सांगतां कळेल. तरी अनमान न करावा. सारांष याचे जागियाचा बंदोबस्त जालिया उत्तम आहे. तरी राजश्री कर्णाजी सिंदे व खानविलकर व खंडोबा समागमे लोक गेले ते व बाबाजी पंतासमागमें गेले होते ते सारे लोक हरिराम देखील आमचे नेमणुकेचे लोक सारे पाठवावे व राऊत तीनसे तरी पाठवावे म्हणजे बंदोबस्त करून अडीच हजार माणूस कनिष्ट अरनालियास पाहिजे. त्यास सातसे माणूस पाठविले पाहिजे व येथेहि मजबूदी असावी, तरी हजार बारासें माणूस येथील आहे तें व तीनसें राऊत सत्वर पाठवावे. तेथें लोक येथील न ठेवावे. माहिमास फिरोन मोर्चे बसतील न बसतील याच लोकानी तें कळलेंच आहे. याजकरिता लोक येऊन न पावलेच्च

असावे. परंतु ते ठाणे मारिले उत्तम न केले. अरनालियावर येईल व बहादरपुरा व धारावी या जागियास येईल. अगोधर बंदोवस्त जालियास उत्तम. हे विनती.

¶*Shankaraji Keshao to Vasudeo Joshi and Raghunathji Bawa, informing them how he distributed the forces at several centres and asking them to send back the forces that were with them, to reinforce Arnala.*

No. 82] [*Dec. 1737* (*or March 1739*)

श्री

श्रीसकलतीर्थस्वरूप
श्रीबुवाजी नाईक मो ठाणे
वडिलांचे सेवेसी

अपत्यासमाने कृष्णाजी नाईक मा मालाड चर्णावर मस्तक ठेऊन साष्टाग दंडवत विनंति उपरी. येथील क्षेम जाणून आपले क्षेम लिहीत गेले पाहिजे विशेष. धारावीकडे बातमी आणावयासी माणूस रा केले होते त्याणे येऊन सांगितले, कीं धारावींस फिरंगेयाचे माणूस पांचसे आहे. च्यारसे माणूस मुसलमान व मराठे व सेंभर सोलदाद आठसे घातले असेत. येकूण पाचसे गनीम असे. परंत दोन बदरामध्ये दोन मचवा तरत्या असेत, येतात जातात, यैसे वर्तमान इकडील सांगितलें आणि माहिमास माणूस पाठविले होते तेथें च्यार रोज होते ते आज येथ आले. त्याणे येऊन सांगितले कीं आरमार तों आलें नाहीं आणि जुना जेरार होता तो कोरलेचे किलेयावर बंदी घातला. त्याचा मामा विजुरल गोवियांसी आहे, त्याणे बोली विरोरदारजवळ घातली आहे कीं माझ्या भाचा सोडल्याविना आपण अरमार घेऊन जात नाहीं. त्यास येथें घेऊन येणे. मग ते आम्ही येसे मिलोन जाऊन. यैसी बोली गोवियासी घातली असे; आणि तेथ अरमारही सिध जाले असे. तेथ त्यांची दोघांची समजावीस जाली असली, तर अरमार येका दोव्हां दिवसीं रिघणार असेत. बाहेर अरमार फिरते ते संभाजी अंगरे याचे व हवशाचे हिंडते येसे सांगितले. तेथ गोष्ट सांगितली आणि त्याचा मुदा यैसा असे कीं अरमार आले-यावर येक वेल दाखला घ्यावा यैसा मुकदमा सांगितला. ते वडिलांस लिहिलें असे. बहुत काय लिहिणे कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶*Krishnaji Naik to Buvaji Naik Anjurkar of Thana writes about Portuguese activities in the Bassein region. Buvaji and Narayanji are brothers of Gangaji Naik who helped Chimaji in capturing Bassein.*

[December 1737

श्री

पुरवर्णीपत्र चिरंजीव नारायणजी नाईक चिरंजीव कृष्णाजी नाईक याचा कागद बातमीचा जात असे तो मनास आणणें. संभाजी आगरे याचा आरमार दर्यात फिरत असे. त्याची च्यार तारवें धरून नेली. गल्या+ भरली, दोन सिदीची व दोन फिरंग्याची सदरहु ४ गल्या भरली धरुन नेली आणि सूल्हुन फिरग्याची जाहाज गल्या भरुन येणार आहेत ती किल्यान न पोहच(त) तो सरजाम करून घेणे, व संभाजी आगरे याचे सखत्व (सख्यत्व) असत तर मोठासा मनसुबा होऊन येता. परंतु खावंद आपले कोठून आईकणार आणि मारनिले यास हाती धरून आपले कार्य करून ध्यावे, त्यास तुम्हास तेथे वोलीचाली करिता गोस्ट दरसऊन घेणे की मारनिले याचे समाधान करून पुढे अरमार वेऊन ह्या प्रांती मदत करी तो विचार येजोन गोस्ट जाणवणे; व आक्षेकर इकडोन गेला आहे त्यास त्याणी आपले स्त्रयार्तीस कितीक प्रकारे सब्द लाविला असे. त्यास आम्ही पूर्वीच यत्न केला होता परंतु हानी गवसत नाही. अंताजीपंत पळशी१ यानी पोटीसी घातला आहे आणि हाली हुजूर पाठविला असे. त्यास तुमच्याने जिनेक त्याचे पारिपत्य करवेल त्यास कधी चुको नका. श्रीमत राजश्री आपा यास पत्रें लिहिले आहेत, वाचोन लाखटा करून त्यास देणें. श्रीमत राजश्री जोसी२ यासहि लिहिले असे. तेही मनास आणून लाखोन(?) देणे आणि त्यासी बहुत युक्तीने भापण करणे व मुंबईसी तारवे येतात जातात त्याचा हक्क आम्हास येत नाही आणि दिवाणानहि वेत नाही, त्यास मधेच जातो हा कोण विचार ? न आम्हास न पुर्ती दिवाणात, हे बोली करणे व येकसे बत्तीस रुपयाचे उंची नग व सेले त्यास तुम्हास मागाच लिहिले आहे की रास गोस्ट जाणवावी. त्यास नसेल जाणवली तर जाणवणे. निमित्ते की कोण प्रसंग कसा येतो तो कलत नाही. याजकरता कानावर गोस्ट घालावी. बहुत लिहीत नाही. हे आसीरवाद.

¶*Krishnaji Naik writes to Narayanji Naik Anjurkar of Thana regarding Sambhaji Angria's apathy in the war.*

No. 83] [1737 ?

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

पोष्य वासुदेव जोशी कृतानेक सां नमस्कार विनंती. येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखन करावयासी आज्ञा केली पाहिजे विशेष. स्वामीनी पत्र पाठविले ते

+ Galleys. १ कावळे. २ वासुदेव जोशी ?

पावले. गणेशपंतास पाठऊन देणे अथवा तुम्हीच येणे म्हणोन लिहिले. त्यास गणेशपंत आपले घरी कल्याण प्रांती गेला आहे. आम्ही यात्रे त्यास चिरंजीव गंगाधर जोसी याचे लग्नास कुलगावास गेलो होतो. तेथे पूर्वी पोटामध्यें व्यथा होती ती अधिकोतर जाहाली, याकरितां पोटावर डाग घेतले ते अद्यापि बरे जाहाले नाही. पीडा करीतच आहेत. स्वामीस कलावे म्हणौन लिहिले आहे, बहुत काय लिहिणे ? कृपा लोभ करीत असिले पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi writes to the Peshwa, regretting his inability to meet him on account of some ailment.*

No. 84] [*1737?*

श्री

पुा श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. स्वामींनी लिहिले की अंताजी रघुनाथ यांस पाठऊन देणे आणि राजकारण केले असे आपणास कलले, असे किमपि त्यास कलो न देणे, त्यास आपण तो कांही दर्शविले नाही, परंतु गावभर त्याणेच केले. नाव तो स्वामीचेच वस्तुहि स्वामींनीच दिल्ही असे सर्वास दर्शविले आहे. जात्येसमई आमची आणक्रिया घेतली. आम्ही मृदुभाषणेच करून रवाणा केले, परंतु मागाहून सेलव्याचे राऊत ८ व वेंकाजीपंत पाठविले, की अकारपूर्वक सावल्याचे घाटे तलेगावास जाईल तेथे बसेल, याकरिता बोरघाटे नेऊन पुण्यास आपणाकडे नेणे असे सांगोन पाठविले असत. कदाचित तो आपणाजवल सांगेल याकरिता आपणास कलावे मणून लिहिले असे. विचार पाहोन वर्तणूक करावी लागली, याकरिता दिल्हे असेत. पूर्वी लिहिले आहे त्यावरून सविस्तर कलेल. त्याची बुद्धि क्षणिक आहे. तकार[१]ग्रामास जाईल या करिता स्वार दिल्हे असत. बहुत काये लिहिणे लोभ करीत गेले पाहिजे हे विनंति.

¶*Letter from Vasudev Joshi to Bajirao informing that Antaji Raghunath Kawle is sent to Poona with an escort to explain his conduct. Vasudeo Joshi maintains grave doubts about his honesty.*

१ तळेगांवास.

No. 85] [26-3-1737?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

सेवक आज्ञाधारक बारवाजी ताकपीर रामराम विनंती. चैत्र शुध शष्टीपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथील कुशल जाणून स्वकीय कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. राजश्री माहादाजी केशव यासमागमे पत्रें पाठविली तेथें आज्ञा कीं फौजेनसी जाऊन कार्य करणें. आज्ञेप्रमाणं आजी दीप दर्शनी जमावसह वर्तमान दारू गोळी जेजाला देखील स्वार होऊन गेलों. स्वामीचे पुण्यप्रतापें कार्यसिधी होईल. आपले पाय द्रष्टीनें पाहावे हा हेत होता त्यास स्वामीनी कार्यावर नेमिले. आज्ञा ते सिरसा. पश्चम दिशेकडील वर्तमान तर आवाई कांहीं राहिली नाहीं. परंतु टोपीकराजवळ जमाव नाहीं. ठाणियास सें सवासें माणूस मात्र आहे. वसईकडे जमाव नाही. मांडवीचे कोटांत सें दानसें माणूस दरसाल मेलविले आहेत. मुंबैकडील जमावाचा विचार तरी राजश्री संभाजी आंगरे सरखेल याणी इंग्रजाचें जाहाज * * त्याजवर आवघीं तारवें पाठविलीं आहेत. स्वामीचा प्रताप समर्थ त्या सारखें सर्व अनकूल दिसोन येत आहे. बहुत काय लिहिणं कृपा केली पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*Barwaji Takpir reports to Chimaji Appa that he is ready to execute the instructions given him and that Sambhaji Angria has proceeded to attack the English ships coming from Bombay.*

No. 86] [1737?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबाचे सेवेसीं

आज्ञाधारक सुभानजी भोपतराव विज्ञापना यैसीजे. राजश्री बाळाजीपंत डोंगरीस जाऊन तमाम गावास आग लावली व रयेत व तमाम बंदरकिनाराचे गांव तेथें गेले होते व सावकार लोक होते त्यांस बालाजीपंत तेथे जाऊन फिरंगीयास सेर केले आणि साहेबकामहि जाहालें नाहीं. आम्ही म्हणत होतों व राजश्री भिवाजीपंत व राजश्री त्रिंबकजी देसाई यैसे म्हणत होता कीं तुम्ही तिकडे नका जाऊं. आपणास खावंदाची आज्ञा नाहीं व राजश्री भिवाजीपंतास पत्रें येतात आणि आपण जाऊन बेखायेदी करावी तरी गोष्ट कार्याची नाहीं. त्यास तो बलच

गेला, परंतु आतां त्या स्थलाची गनिमानी बंदोबस्ती केली म्हणून यैकतों. या प्रकारचें वर्तमान केले आणि गांवोंगावचे भेटीचे रुपये घेतले आहेत. भिवाजीपंतास रुजू रुपये आठा गावाचे केले, बाकी दिल्हे नाहींत. त्याची यादी भिवाजीपंतापासीं दिल्ही आहे ती स्वामीस विदित केली असेल व गांवांत कारभार व कासी व मिरे येथें काय मनस्वी करितो हें कांहीं कलत नाहीं. त्यास भिवाजीपंत येथें येऊन कारभार व लोक बहुत शाहाणपण करून आहेत. तरी आतां बालाजीपंत साहेबाकडे आले आहेत यानी कारभार मनस्वी केला तो साहेबासहि कलेल. बहुत काय लिहिणें हे विज्ञापना.

[Subhanji Bhopatrao sends Chimaji Appa a bitter complaint against Balajipant who has set fire to several villages and caused trouble to ryots and bankers.]

No. 87] [*1737?*

श्री

सेवेसी आज्ञाधारक नारायण भास्कर कृतानेक विज्ञापना. प्रस्तुत वार्डाकर सांवतानी जिनसाना सकलाद मखमल वगैरे हुजूर सेवेसी रवाना केले आहे. येऊन पोहचेल. वरकड फिरंग्यानें बहुतसी शोखी आरंभिली आहे, त्यास टोपीकरास नतीजा पोहचावा हे यास आवश्यक आहेच. तदनुसार या समयांत सरकारच्या फौजा येऊन गोव्याचे सरहदेस भारी शह पोहचल्याने इकडेच गुंतोन राहून बंदरकीच्या ठाण्यास किंवा गाडदी कोस्ताबाबत बदला करावा येविसीं आरमारचे गळा पडावे असा इरादा त्याचा आहे तो राहिला जाईल, तव्हा सहजात आपला मुजरा सरकारात होऊन स्वकार्यहि साधोन येईल. असा विचार याणी चितात आणून हली हुजूर पत्रे पाठऊन फौज जलदीनें पाठवावी. आपण आपले जमावसुधां हमराह होऊन फिरंग्यास नतीजा दिल्हा जाईल, म्हणोन विस्तारे लिहिले आहे, त्याप्रमाणे यांचा मनोदय होऊन येथेंहि बोलतात. पाहता मनसबा नेला, परंतु फिरंगी बाहेर पडोन त्याची मसलत असेल ती सुरू न जाली तों अगोधर पायबंद बसिल्यास उतम होतें. अद्यापवरहि त्याचा मुकाम असोन तरतुदेस गुंतोन आहे तों जलदीनें फौजा पोहचोन सावंत बोलतात व हुजूर सेवेसी लिहिले आहे याप्रमाणे मुतवजे होऊन टोपीकरासी बिघाड राखोन सरकारचा स्नेह जोडावा असे होऊन जरब या प्रसंगी पोहचल्यास उत्तम आहे. या गोष्टीस हुजूर बोलावयास शहाणा माणूस अख्तियारी तुम्ही आपला कोणीहि पाठवावा म्हणून सांगत होतों, परंतु तूर्त यांस अनकूल पडोन आलें नाहीं. हुजूर विनंती करणे तो

मदार राजश्री भगवंतराव चिंचोरे याजवरच ठेऊन, त्यांजला विस्तारें लिहिणें ते लिहून हुजूर पत्रीं लिहिले आहे, मारनिले विनंती करणे ते करितील. त्याप्रमाणे व सावंताच्या लिहिण्याचा अर्थ ध्यानीं आणून कर्तव्य तें धणी करितील. फौजेची नेमणूक होऊन इकडे रवाना होतेसी जाहल्यास पूर्वी सेवकास आज्ञा व्हावी कीं फौजांची रवानगी सावंताच्या लिहिल्यावरून केली आहे, तरी सावंतासी बोलून त्यांचे हशम व स्वार जमाव होऊन त्यांतील खासा सलाबतीचा कर्ता कूच होऊन दोन मजली पुढे येऊन मुकाम करून राहात ते करणें व याप्रमाणें यासही पत्रें सादर जाली पाहिजेत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञप्ति.

¶*Narayan Bhaskar informs Chimaji from Savantwadi of the willingness of the Savants to join the Peshwa in an attempt to put down the Portuguese.*

No. 88] [1737

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. .... नं. ....
ता. ....

श्री

सेवेसी विनंती गोवरीस सुरतेचा जिनस आला आहे, त्यापैकीं. बरकड जिनस आला तरी बरेंच जाहालें. नाहीं तरी लोखंड तो आंबा [illegible] व कारकून तो पाठविलाच असेल म्हणून लिहिलें. यैसियासी जिनस अणावयासी स्वामींनीं रामनगर व जवारकरास पत्रें पाठविलीं तीं पत्रें देऊन राजश्री आपाजी बलाल यासमागमें स्वार व माणसें देऊन पाठविलें त्यास पांच सात दिवस जाहाले. बहुधा जिनस घेऊन येतील. बोरू लौकर अणवणे म्हणून स्वामींनीं लिहिलें परंतु जिनसामधें बोरू नाहीं. विदित जाहालें पाहिजे. कडदिन गेला म्हणून तुम्हीं लिहिलें व मुंबईहून खबर आली आहे, परंतु गनीम दगेखोर आहे. गेलियाची आवई घालून फिरोन यावयास उसीर नाहीं. तुम्हीं खबरदार आहांच. परंतु बहुत खबरदार असणें म्हणून लिहिलें, तरी स्वामीचे आज्ञेप्रमाणें खबरदार असों. विदित जालें पाहिजे. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav agrees to bring iron and other articles from Surat and assures the Peshwa that he is, as warned by the Peshwa, very vigilant about the return of the enemy.*

No. 89] [*Prior to 1737*

नकल

श्री

आसीर्वाद उपरि. रविवारीं रात्रीस फिरंगाण· तर्फेचा गांव उसरघर म्हणून नलोंजे तर्फेचा आहे तेथें चोर जाऊन च्यार घरें मारिलीं. माणसें च्यार धरून

नेलीं. वस्तवानी लुटून नेलीं. येक कुलंबी जखमी जाहाला होता तो मेला. त्यावरून फिरंगियाच्या स्वारिया सरदेस आल्या आहेत व काबियात दीडसें माणूस आले आहे व पारसिकावरी दोनसें माणूस आले आहे. ठाणे येथेंहि दोन च्यारसें माणूस मेळविलें आहे. लौकिक वार्ता आहे कीं गोवियाहून हुकूम आला आहे, शामलास जागा करंज्यास देणे व तुम्ही शामल येके विचारें राहाणे यैसी आहे. वरकड चोराचा थाक[१] आजी दोन दिवस लावीत आहों, परंतु लागत नाहीं. तहकीकात करून मागाहून लेहून पाठवितों. आमच्या स्वारिया सरदेस पणवेली-पावेतों ठेविल्या आहेत. बहुत काय लिहिणें हा आसीर्वाद.

¶*The writer sends news that Portuguese parties have arrived at Parsik, Thana and Kamba and that the Government of Goa have issued order to their subordinates to show a friendly attitude to the Sidi.*

No. 90] [*1737?*

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापना. मुलकी लोक जमाव आमचे निसबतीस आहेत. स्वामींनी रवाना केले त्यास स्वामिकार्यावर नीट होऊन आपलें उर्जित करून घ्यावें. जर लोक जीव धरतील तर जिवट आहेत, परंतु कोताई व्हावी यैसें नाहीं. तरीं स्वामींनीं कृपाळु होऊन सारे सरदारांस दिलासियाचीं पत्रें ल्याहावीं कीं भले लोक सरदार नामांकित कर्ते, शर्त केलीत. पुढेंहि स्वामिकार्यास न चुका, उर्जित करावयास विलंब नाहीं. यैसीं पत्रें पृथक सरदारांस ल्याहावयास आज्ञा केली पाहिजे. विषम गोष्ट न ल्याहावी. विशेष काये लिहिणें. हें विज्ञापना.

¶*Chimaji Appa is advised to write encouraging letters to all the Sardars who are exerting themselves.*

No. 91] [*1737?*

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

लक्षुमण हरांची विज्ञाप्ति. जंजिरतर्फेची बोली मुरुयाची ऐशीजे. फिरंगाण प्रांतें आपली तयारी जाहालियाचा संतोषच आहे. ये तर्फेची आणि टोपीकरांची चित्तशुद्धि नव्हती. जें ईश्वराचे चित्तांत होतें तेच गोष्ट उतम जाहाली. ऐशास

---

१ थांग.

ये तर्फेकडून गला भात खरीदी करावयासी साष्टी व वसईचे सावकारांकडे ऐवज दीड हजार खंडीचा रवाना केला होता. तो गला तिकडे गुंतला आणि सावकारहि कांहीं स्वारीचे रजा तलबेंत गेले. कांहीं वसईस व मुंबईस आडकले आहेत. ये गोष्टीचे ते तर्फेस जरूर आहे. लिखापढा केला तरी काम * * * होऊन येईल व या गल्याखेरीज ये तर्फेस दोन हजार खंडीपर्यंत गह्याचे जरूर असे. हे जरूर दोस्तीवर नजर देऊन गला जेथलग दोन हजार खंडीपरयंत ये-तर्फेस पोहोंचलेयास गल्याचा ऐवज नक्षाते तर्फेस प्राहोचता हो येईल ये गोष्टीचे जरूर धरूं नये. हातेची कैरोज दुतर्फा यादगिरी राहील हे गोष्ट ते तर्फेचे दिलांत येऊन जरूर धरिले. नाहीं तर अखेर येतर्फेस चालणें तें तो चालतच आहे. अमा इतका सकुन बहुत रोज दुतर्फा दोस्तीचे जागा दिलांत राहील. येविसी इकडून लिखापढा जाहाला तर गला येऊन पाहोंचेल; अथवा नगद तरी सावकारां-जवळून पाहोंचेलच आणि ते तर्फेकडून गला दोनहजार खंडी पावेतों गला रवाना होईल, हा तों निशा गुदरतो. जे वख्तीं निशा होत नव्हता ते वख्तीं इकडील जरूर धरून दोस्ती ज्यादा केली. हाली तो दुतर्फा दोस्तीचे जरूर जाहालें. जे तर्फेस जरूर पडेल ते तर्फेचे जरूर धरून दोस्ती ज्यादा चालवावी हें लायक असे. ते तर्फेस खर्च तों बांधावा हें बहुत आहे. स्वारीमुळें कैलोका उस्तवारी होऊन यादगिरीस दूर होतील आणि ये तर्फेचे जरूर धरिल्यानें ठिकाणीं आहे. कैमुपत दुतर्फास यादगिरी जरूर राहील. वरकड त्येतर्फेस मालुम होईल जे इकडील कुमक इंगरजास गेलिया बातेने सकुंन नसे. इंगरजाकडून ये तर्फेस कैवजा लिखेपढे जाहाले म्हणोन जरूर जाहालें. अमा स्वारीचे लोकांस हुकुम तैसाच आहे. वरकड फिरंगणावर स्वारी जाहालियामुळें उंदेरीस इंग्रजाचे लोक होते तेहि उतरून लाविले. हे ही गोष्ट बहुत दुरुस जाहाली, या बातेचा सकुन दिलांत न आणावा, ऐसें कितेक प्रकारें दोस्तीपणाची बोली बोलोन सेवेसी चरणरजांकितासी रवानगी करावी ऐसा निश्चय योजिला होता. परंतु स्वामीचे आज्ञेविना कैसें यावें? याजकरितां स्वामीनीं कृपावंत होऊन उत्तर पाठवायासी आज्ञा करणार स्वामी समर्थ आहेत. जंजिरेतर्फेकडूनच लिहिलें सेवेसी येणार होतें, परंतु मान्य जालें तरी उत्तम. नाहीं तरी दुतर्फास योग्य नाहीं, म्हणऊन लिहिलें जाहलें नाही. याजकरितां हे विज्ञापना ल्याहावयासी आज्ञा केली म्हणोन अमर्यादा करून सेवेसी विज्ञतिपत्र लिहिलें. आज्ञेप्रमाणें वर्तणूक करावयासी तातपर्य आहे. सेवेसी निवेदन होय. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाप्ति.

¶*Lakshman Hari writes to the Peshwa how the Sidi of Janjira felt overjoyed on account of the preparations which the Peshwa had undertaken against the Portuguese in the region of Bassein. The writer appears to be the Peshwa's agent residing at Janjira and mentions the friendly attitude of the Sidi.*

श्रीशंकर

पुरवणी श्रीमंत स्वामीचे शेवेसी

विनंती. दोनदां पत्रें आलीं तेथें आज्ञा कीं येथील अधिकारी यांचे कामकाज कारभार मनास आणून मखलासी करून अधिक उणें असेल तें ठीक करून नेमणूक करून त्याचा बंदोबस्त करावा. त्यास इतके दिवस औषधच पुरवलें. औषध कठिण, पथ्य परम कठीण, शरीर प्रकृत येक प्रकार. तेणेंकरून शरीरीं अशक्तता फार जाली आहे. अजून पथ्य पंधरावीस दिवस आहेच. देश उष्ण फार. या दिवसी इकडील रहिवासी यास परम कठिण पडतें. आम्हास तर उष्णकालचा वास कठिण, तथापि स्वस्थता जाल्यास कांही यथाशक्ती मनास आणून होईल तितका बंदोबस्त करूं. वरकड फिरंगीयाचे निशाण त्यास देऊन दुसरे करून ठेविले याचा शोध करितां वदलें नाहीं, तेंच खरें; तन्मुळे कांहीं भक्षिलेंहि नाहीं. खासा फिरंगी मारला त्याचे आंगावरील हिरे खरे असतां खोटे पा। याचा शोध पुर्ता मागाहून करून लिहून पाठवीन. त्याचे हातची काठी वेताची ज्यास सापडली त्यानें चोरून ठेविली ती ठिकाणी लागला आहे. आणीकहि पुर्ता शोध करून लिहून पाठवीन. कारभार अमलसा वेबंद आहे. त्याचा थोडा वहुत बंदोबस्त सोय करून देऊन मग स्वार होऊन जाईन. या देशाची स्थीत विलक्षण, ज्यन फार करून अनाचारी आपलदारी (?) अनधिकारी असोन, कर्माच्यारी संकरकारी, धर्मस्थापक स्वामी सर्वहि केल्यानें होईल. फिरंगी यांचा प्रकार तर काल देश पाहून वर्तावें ही गोष्ट त्यांस अविदित. प्राय अशक्त असोन दुर्ज्यन छिद्रान्वेषी अविस्वासी थोरांचा सिष्टाच्यार राखोन मन-सव्याचे सूत्र रक्षून कालानरूप वर्तावें ते त्यास कळतच नाहीं. कागदाचा जाब आठा पंधरा दिवसा खेरीज होत नाहीं. त्रिकूट परस्परें येकचित नाहीं. यामुलें स्वल्प कालाचे उद्योगें स्थलसहित वश होतील. अवसर पुढेंच आहे. धान्यादि संग्रह रक्षीत नाहीत. आरमार नाहींत. ज्यातीय समुदाय फार नाहीं. आसमंत भागी सर्वहि स्वामीस वश केल्यास होऊन अल्प श्रमें च्यार पांच लक्षांचा देश आधी पद्री पडेल. मग मुख्य स्थल अवकासें आलें तरी चिंता नाहीं. आज्ञा आली म्हणून विस्तरें लि॥ असे हे विज्ञापना.

¶*The writer estimates the Portuguese power to be very weak and thinks it will soon be subverted as there is dissension among its higher authorities.*

5660

No. 93 | [1737?

श्री

श्रीमंत राजश्री रामचंद्रपंत स्वामी गोसावी यांसी

सेवक रामाजी महादेव कृतानेक सां नमस्कार प्रणाम्ये विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लखन केले पाहिजे विशेष. श्रीमंत पंतप्रधान स्वामीची आज्ञा ऐसीजे. सुरतेहून राजश्री गोविंद गोपाळ यानीं प्यादे व अरब रवाना केले, त्यांपैकीं एकसे पंचावन अरब कल्याणास राहिले आहेत. त्यांच्या तैनातजाबिता बाजी चिपलाख याजबराबर तुम्हाकडे पाठविला आहे. तो तैनातजाबिता राजश्री रामचंद्र हरि यांकडे रवाना करणे म्हणून आज्ञा. त्यास बाजी चिपलाख हुजुरून रवाना केला तो येथे येऊन पावला. लोक ठेऊन आपण हुजूर गेला असे. तेथें बाजी चिपलाख याचे सबनिसाजवळ मनास आणितां तैनातजाबिता येथें नाहीं. तो तर हुजूर गेला असे. वरकड वर्तमान तर राजश्री सुभेदारहि हुजूर गेले आहेत. आपणहि ते प्रांतीं आले आहेत. हरएक नवल विशेष वर्तमान येईल ते लेखन केले पाहिजे. इकडोनहि जे नवलाव अधिकोत्तर वर्तमान होईल ते लेहून पाठवीत जाऊं. आपण क्षणक्षणा पत्री परामृश वेत असिले पाहिजे. फरंगी यांचे आरमार रेवदंड्यास आलें म्हणोन वातमी खरी आहे. आपणांस कळावें म्हणून लिहिलें असे. कळले पाहिजे. +आम्हाजवळ लोक आले आहेत त्याचा मात्र तैनात जाबता आहे. नवे लोक आहेत त्याचा तैनात जाबिता येथें आला नाहीं. फिरंगीयाचे आरमार रेवदंडियासी आले आहे. पुढें ठाणियासी येणार आहे म्हणोन खबर आहे. जे वर्तमान होईल ते सेवेसी लेहून पाठऊन देऊं. छ मारी प्रहर दिवसा वसईहून गलबतें पंधरा आलीं त्या सी चे ने त्यापर्यंत आलीं. त्यासी आम्हाकडील लोकांनी मारगिरी केली. फिरोन माघारी गेली. त्यासी पलीकडे जाऊन समून व पार येथे भात भरून कांहीं वेद धरून नेले म्हणोन वर्तमान आहे. आपणास कळावें म्हणोन लिा असे. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

¶*Ramchandra Mahadeo to Ramchandrapant informing him that the enemy's fleet has arrived at Rewdanda and is reported to be proceeding to Thana.*

+ येथून अक्षर लेखकाचें.

5661

की प्रस्तुत होत नाही याकरितां पाठविले आहेत. यासी आज्ञा कर्तव्य ते केली पाहिजे. किले माहुली याचे स्वाधीन करावी. कल्याणकरांचा दाखला नाही यैसा अर्थ केला पाहिजे. दरमाहे हजिरी पाहिजे तरी हुजरून आणून, परंतु याचे व त्यांचे बनत नाही, याकरितां याप्रमाणें करावयास स्वामी समर्थ आहेत. सा * * बहुमान बकसिसांचा करावा त्याची यादी आलाहिदा पाठविली आहे. विदित जाले पाहिजे. किले माहुलीचे भरतीस लोक येणेप्रो पाठविले

१२० किता
१४० किता
―――
२६०

येकूण दोनसे साठ पाठविले. दुसरे आज्ञेप्रा रवाना करितो. रा मोराजी सिंदे यासी येक दिवस ठेऊन दुसरे दिवसी आज्ञा दिल्ही पाहिजे. याची गौरसी करावी हे विज्ञापि. रा कर्णाजी सिंदे येथे आले आहेत. वरकडहि येतील. हे विज्ञापि.

¶*Shankaraji Keshav informs Chimaji Appa that he is sending Moraji Sindia with some men to reinforce the fort of Mahuli.*

No. 98] [Previous to 1737

छ १७ जिलकाद

श्री

पुा राजश्री पंत प्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. किले कोहजकराचा व फिरंगियाचा कजिया जाहाला. याकरितां फिरंगियानी मौजे आवढ पा कोहज हा गांव मारिला व किले मजकुरचा कारखानीस धरून नेला, यैसे वर्तमान आले. आपणास कळावे याकरिता लिा असे. बहुत काय लिहिणे लोभ केला पाहिजे. [१] हे विनंती.

¶*Letter to the Peshwa informing him about the quarrel between the Portuguese and the Killedar of Kohaj. The Portuguese sent a raiding party to Avadha and took away the Karkhanis of the fort a prisoner.*

---

१ हीं अक्षरें खंडोजी माणकराचीं वाटतात.

No. 99] [13-3-1738?

छ ७ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सां नमस्कार विनंति येथील कुशल ताा छ ३ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. काली वसईस तोफा जाहाल्या त्या काय निमित्य म्हणून स्वामी म्हणतील, तर फिरंगियांनी परवाचे दिवसी अरमार बाहेर काढून बाहादरपुरियाचे पश्चमेस बारियावरी नांगरले आहे. काली येक वेल तेरा तोफा व येक वेल चौदा येकूण सत्तावीस तोफा कोटावरून मारल्या, त्याचे गोळे मर्तिन सिरवेलचे हवेलीस गोळे दोन तीन लागले. माडीचे काम पातळ याकरिता दोन भिंती फोडून गोळे येतात. माडीचे दक्षणचे आंगे माणूस बसोपावेनासे केले आहे व माडीचे दक्षणेस मेढियास काम लाविले आहे, तेथे मेढियास दोन तीन गोळे लागले. याखेरीज नित्य गोळे मारितों तेव्हा येक दुसरा गोळा मेढियास लागतच आहेत. परंतु जेथपावेतो माती भरली आहे तेथे गोलियाच्याने फोडवत नाही. दोन च्यार गोळे आत राहिले आहेत. जो जो पेटीचे काम उंच भरत जाईल तो तो मग बचाव होईल. काम बरेसे मजबूद होत आहे. कालीच गोळे आमच्या तलावरी गेले त्याणी दोन माणसे जखमी जाहाले. कोटावरून सत्तावीस आवाज जांहाले. याखेरीज धारावीस सात आवाज केले व जाहाजे धारावीचे खाडीमध्ये आहेत त्याजवरूनहि दाहा अकरा अवाज केले. येणेप्रमाणे काली तोफा जाहाल्या. कितेक लोकाचा तर्क आहे की कडदीन निघाला, आजी नवा ज(न)राल आला आहे. त्यास कडदीन गोवियास जावयास निघाला, मातबर माणूस आला अगर गेला म्हणजे ज्याचे आंगावरून जाईल, त्या जाहाजवालियाने तोफा माराव्या व ज्या कोटावरून गेला त्या कोट-करियाने तोफा माराव्या, यैसा फिरंगियाचा दस्तुर आहे. यास्तव जरी कडदीन गेला असिला तरी तोफा मारल्या असतील यैसे लोक कयास करितात. विदित जाहाले पाहिजे * आरमार सावकारी पढग्या व दोन फरगते गोव्यास जातें. बाहेर बारियावर गेले आहे. आरमार जाते म्हणून आम्ही फारच खबरदार आहो. नवा मेढा घालितो. त्यास येथे (?) रावा डो लांब सत्रा हात पैकी तीन हात भुईमध्ये चवदा हात भुईवर येणेप्रमाणे बाहेरचा थर घातला. आतून बारा हात रुंदी, काम लाहान दगडी, बाहेरच आंग गडगा कोरा आडीच दोन हात रुंद, आतून दोन हात, मध्ये सात हात वाळू या

प्रा रुंदी काम धरून मेढियातून पांच हात काम उंच आले. त्याचाच लाबी (त्याचा चकही ?) काढून पाठविला असे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*On being asked the reason of cannons being fired at Bassein Shankaraji Keshav explained to Chimaji Appa that it was according to the Portuguese custom of firing guns in honour of the departure of their Governor-General.*

No. 100] *[18-3-1738*

पौ छ ९ जिलकाद

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री आपा
साहेब स्वामींचे सेवेसी

सेवक चरणरज आज्ञाधारक कानोजी पाटील मुा कल्याण कृतानेक रामराम विनंती येथील कुशल वर्तमान ताा चैत्र सूद नवमीपर्यंत साहेबाचे मेहरवानीकरून सुखरूप असो विशेष. साहेबी आंताजीपंतास व आपणास पत्र पाठविलें कीं हुजूर येणे. त्यास आपण च्यार माणसे साहेबकामावरी पाठविली आहेत, त्यांचा मार्ग लक्षीत राहिलों आहों. तीं आज उदईक येणार आहेत. तीं आली म्हणजे त्यांस समागमें घेऊन स्वामीचे पायाजवळ येतो. स्वामीची आज्ञा घेऊन या प्रांतांत आलो ते स्वामिकार्यास तत्पर आहों, परंतु स्वामीही ज्याप्रमाणें आमची बेगमी करावयासी सांगितली होती त्या न्यायें घडून न आली. परंतु आपण कांहीं साहेब-कामास कोताई केली नाहीं. हजार रुो कर्ज काढून खर्च केला आहे. आपलीं मुलेंमाणसें उपवासी मरतात. तरी साहेबी आमची बेगमी केली पाहिजेत. आपणासमागमे चौदा आसामी आहेत, त्यांचे मुलामाणसांची खर्चवेचाची बेगमी साहेब करणार धनी आहेत. आपण साहेबकामावरी अंतराय कधी करणार नाहीं. स्वामीनें कागद कोंडाजी नंदकर याजबराबर पाठविले, त्यास कोंडाजीस आपण समागमे घेऊन त्या थळा नेऊन च्यारी ठिकाणें दाखवावी येसा आपला हेत होता. परंतु याणी जाब दिधला, कीं आपणास खावंदाची आज्ञा नाहीं. यैसियासी दो चौ दिवसीं आपली माणसे आली म्हणजे आपण येऊन पोहचतों. सविस्तर लिहावें तों पुरवत नाहीं. कोडाजी नंदकर मुखवचनें सांगतां कळों येईल. आपली निष्ठा स्वामीचे पाया वेगळ नाहीं. बहुत काय लिहिणे कृपा निरंतर असो दिल्ही पाहिजे हे विनंती.

¶*Kanoji Patil of Kalyan acknowledges the call from Chimaji to present himself before the latter and suggests that his services and those of his subordinates have not been adequately rewarded.*

No. 101] [18-3-1738?

छ ८ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सा। ना। वि। ता। छ ८ जिल्हेज आवसीची प्रहर रात्र जाणून स्वामीचे कृपाद्रिष्टीकरून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे वि।. कामणदुर्गावर आगव्या दिसत होत्या व कांब्याहून चौकीदार आला त्याणे रबाब वाजत होती म्हणून सांगितले, त्यावरून सेवेसी लिहून पाठविले. आण त्याच्या शोधास स्वारीहि येथून पाठविली होती ते आजीच प्रहरा आवशीचे रात्रीस आली. त्याणी वर्तमान सांगितले की ते गोष्ट मिथ्या, याकरितां सेवेसी लि। आहे. यानंतर कामणदुर्ग हा जागा मोकला ठेवावा, त्यामुळे मागेपुढे टोपीकर वसवील हा संशय चितांत आणावा आणि तो लबाडी करावयास चुकणार नाही. भिवंडी जवल आहे याकरितां विचार मनास आंणून कामणदुर्गी आजीच रा। बालकाजी ना। पडवल संभर माणसानिसी सामान बा। देऊन पाठविले आहेत. कामणदुर्गावरी पाणी नाही, त्यास पुढे प्रजन्यकाली पाणीहि करून. परंतु तो जागा मोकळा कार्याचा नाही, याकरिता बालकाजी पडवल लोक देऊन पाठविले आहेत. सेवेसी विदित जाले पा।. भिवंडीस लिहून संभर वागरी व रांजण पंचवीस कामणदुर्गी रवाना करावयाची आज्ञा केली पा।. वरकड इकडील वर्तमान यथास्थित असे. होईल तें वरचेवरी सेवेसी लिहून पाठवीतच आहों. येथून स्वारी पाठविली ते लोक कामणदुर्गाच्या पाण्यावरूनच पाहोन आले. वरते माथ्यावर न गेले. याकरितां बालकाजी पडवल रविवारी रवाना केले. सेवेसी श्रुत होये. तेथे ठेवावयास लाहानसी तोफ येक पलेदार लांब आवाज जाई यैसी गोले चालीस देऊन भिवंडीस रवाना करावी. दारू येथून पाठविली आहे. भिवंडीहून तोफ भाई व गुलाम याजपासून कामणदुर्गी सत्वर पाठवावी. विदित होये * हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshao occupies the forts of Kamandurga and establishes an outpost there so that the Portuguese would not find it unoccupied.*

No. 102] [22-3-1738?

छ १२ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृा। सां। ना। वि। येथील कुशल ता। छ ११ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. किले कामण-

प्रा रुंदी काम धरून मेढियातून पांच हात काम उंच आले. त्याचाच लावी (त्याचा चकही ?) काढून पाठविला असे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*On being asked the reason of cannons being fired at Bassein Shankaraji Keshav explained to Chimaji Appa that it was according to the Portuguese custom of firing guns in honour of the departure of their Governor-General.*

No. 100] [*18-3-1738*

पौ छ ९ जिलकाद

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री आपा
साहेब स्वामीचे सेवेसी

सेवक चरणरज आज्ञाधारक कानोजी पाटील मुा कल्याण कृतानेक रामराम विनंती येथील कुशल वर्तमान ताा चैत्र सूद नवमीपर्यंत साहेबाचे मेहरबानीकरून सुखरूप असो विशेष. साहेबी आंताजीपंतास व आपणास पत्र पाठविलें कीं हुजूर येणे. त्यास आपण च्यार माणसे साहेबकामावरी पाठविली आहेत, त्यांचा मार्ग लक्षीत राहिलों आहों. तीं आज उदईक येणार आहेत. तीं आली म्हणजे त्यांस समागमें घेऊन स्वामीचे पायाजवळ येतो. स्वामीची आज्ञा घेऊन या प्रांतांत आलो ते स्वामिकार्यास तत्पर आहों, परंतु स्वामीही ज्याप्रमाणें आमची बेगमी करावयासी सांगितली होती त्या न्यायें घडून न आली. परंतु आपण कांहीं साहेब-कामास कोताई केली नाहीं. हजार रुो कर्ज काढून खर्च केला आहे. आपलीं मुलेंमाणसें उपवासी मरतात. तरी साहेबी आमची बेगमी केली पाहिजेत. आपणासमागमे चौदा आसामी आहेत, त्यांचे मुलामाणसांची खर्चवेचाची बेगमी साहेब करणार धनी आहेत. आपण साहेबकामावरी अंतराय कधी कर-णार नाहीं. स्वामीने कागद कोंडाजी नंदकर याजबराबर पाठविले, त्यास कोंडाजीस आपण समागमे घेऊन त्या थळा नेऊन च्यारी ठिकाणें दाखवावी येसा आपला हेत होता. परंतु याणी जाब दिधला, कीं आपणास खावंदाची आज्ञा नाहीं. यैसियासी दो चौ दिवसीं आपली माणसे आली म्हणजे आपण येऊन पोहचतों. सविस्तर लिहावें तों पुरवत नाहीं. कोंडाजी नंदकर मुखवचनें सांगतां कळों येईल. आपली निष्ठा स्वामीचे पाया वेगळ नाहीं. बहुत काय लिहिणे कृपा निरंतर असो दिल्ही पाहिजे हे विनंती.

¶*Kanoji Patil of Kalyan acknowledges the call from Chimaji to present himself before the latter and suggests that his services and those of his subordinates have not been adequately rewarded.*

No. 101] [18-3-1738?
छ ८ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सा। ना। वि। ता। छ ८ जिल्हेज आवसीची प्रहर रात्र जाणून स्वामीचे कृपाद्रिष्टीकरून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे वि।. कामणदुर्गावर आगव्या दिसत होत्या व कांब्याहून चौकीदार आला त्याणे रबाब वाजत होती म्हणून सांगितले, त्यावरून सेवेसी लिहून पाठविले. आण त्याच्या शोधास स्वारीहि येथून पाठविली होती ते आजीच प्रहरा आवशीचे रात्रीस आली. त्याणी वर्तमान सांगितले की ते गोष्ट मिथ्यर, याकरितां सेवेसी लि। आहे. यानंतर कामणदुर्ग हा जागा मोकला ठेवावा, त्यामुले मागेपुढे टोपीकर वसवील हा संशय चितांत आणावा आणि तो लबाडी करावयास चुकणार नाही. भिंवंडी जवल आहे याकरितां विचार मनास आणून कामणदुर्गी आजीच रा। बालकाजी ना। पडवल संभर माणसानिसी सामान बा। देऊन पाठविले आहेत. कामणदुर्गावरी पाणी नाही, त्यास पुढे प्रजन्यकाली पाणीहि करून. परंतु तो जागा मोकळा कार्याचा नाही, याकरिता बालकाजी पडवल लेक देऊन पाठविले आहेत. सेवेसी विदित जाले पा।. भिवंडीस लिहून संभर वागरी व रांजण पंचवीस कामणदुर्गी रवाना करावयाची आज्ञा केली पा।. वरकड इकडील वर्तमान यथास्थित असे. होईल तें वरचेवरी सेवेसी लिहून पाठवीतच आहों. येथून स्वारी पाठविली ते लेक कामणदुर्गाच्या पाण्यावरूनच पाहोन आले. वरते माथ्यावर न गेले. याकरितां बालकाजी पडवल रविवारी रवाना केले. सेवेसी श्रृत होये. तेथे ठेवावयास लाहानसी तोफ येक पलेदार लांब आवाज जाई यैसी गोले चालीस देऊन भिवंडीस रवाना करावी. दारू येथून पाठविली आहे. भिवंडीहून तोफ भाई व गुलाम याजपासून कामणदुर्गी सत्वर पाठवावी. विदित होये * हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshao occupies the forts of Kamandurga and establishes an outpost there so that the Portuguese would not find it unoccupied.*

No. 102] [22-3-1738?
छ १२ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृा। सां। ना। वि। येथील कुशल ता। छ ११ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. किले कामण-

दुर्ग येथील वर्तमान पूर्वी लिा आहे त्यावरून कळले असेल. त्यास तेथील विचार पाहाता कामणचे दक्षणेस मुल्क तीन कोस रुंदी आणि लांबी आठ नव कोस अगदी वोस, तिकडून वाट चालत नाही, माणूस जात येत नाही, त्या रानातील खबर कळत नाही, आणि किले मजकुरावरी फिरंगियाची स्वारी गेलियाचे वर्तमान आले, बोभाट जाहाला आणि तो जागा वसविला नाही, आणि कदाचित फिरंगियानी वसविला तरी मांडवीची वाट कल्याण भिवंडीस जावयाची आहे तेहि मना होईल. आणि कामणगडाहून भिवंडी व सोनाल तपा तीन च्यार गांच कोस त्यास त्याणी त्या प्रांतात स्वारी पाठविलियावरी तो मुल्क वसणार नाही आणि कामण वसलियावरी तो त्या प्रांते स्वारी करावयास चुकणार नाही. याकरिता किले मजकूर वसवावयाचा विचार करून तेथे रविवारीं रा सिवाजी नाईक अणजोरकर यासमागमे संभर माणूस देऊन किलेमजकुरास पाठविले. किलियावरी काही तांदूळ दाळी तूप तेल मीठ कुंभारकाम व बुरुडकाम व तंबाकू वगैरे सामान पाठविला. किले मजकुरामुले दक्षणेस किलियाचे गाव आहेत ते आपले आहारी पडिले. विदित जाहाले पाहिजे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav explains why he found it necessary to occupy Kamandurga: it was, he says, to prevent the enemy getting a footing there.*

No. 103] *[23-3-1738*

छ १९ जिल्हेज.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा साहेबांचे सेवेसीं

सेवक आज्ञाधारक कृष्णाजी नाईक अणजूरकर व रामाजी माहादेव मो मालाड चरणावरी मस्तक ठेऊन सिरसां नमस्कार अनुक्रमे दंडवत विज्ञापना. ताा छ १४ जिल्हेजपावेतो येथील वर्तमान येथास्थित असे विसेष. मजूरदार आटगांव ताा पैकीं पंचावन आले त्याबरोबर लोखंड वजन पके ८२॥ अडीच मण व पेंड वजन ८३ तीनमण येणे प्रो पाठविली त्यास येथें वजनी वजन कचे भरले असे

.।३ लोखंड दागिने सुमार २९ येकून वजन कचे

.।३ पेंड वजन कचे.

॥।१

येणे प्रा सोलामण जिनस पावला. बारसणीचे वजन करून घेतले असे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना विसेष. पेदरेल लौंकर पाठवावयासी आज्ञा करणार स्वामी समर्थ आहेत. प्रस्तुत येक पेदरेल आला म्हणजे येथे दोन आहे व तो येक थेसे तिघे मिलोन भटीचे काम चालवितील. माकण करविली आहे ती आगत्य पाठवावयासी आज्ञा केली पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय. रा गोपालराव कानडा याचे जमावास रोजमुरा पावला नाहीं म्हणोन लोक गवगवा करितात. तर कृपालु होऊन यांचे लोकांस रोजमुरा द्यावयासी आज्ञा केली पाहिजे. विसेष. काल ब्रहसपतवारी २४८ खेपा जाल्या, दर खेपेस धोंडे पका ८।।. प्रमाणें आणविला, त्यास दर खेपेस फद्या १। प्रो येकूण फदे सुमार ३१० दर रुपये यासी फदे ४० प्रो येकूण रुपये ७।। पावणे आठ काल खर्च मजुरा जाले ते माहालचे ऐवजपैकी दिल्हे आहेत. आनखी आज पाचसे माणूस यावे तो जमा होईल. हुजुरून तीस चाळीस रुो देवावे हे विज्ञापना.

¶*Krishnaji Naik Anjurkar and Ramaji Mahadeo acknowledge receipt of pig iron and other materials that were despatched for setting up a foundry at Malad.*

No. 104] *[23-3-1737 ?*

छ १३ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती पोष्य चिमणाजी भिवराव व संकराजी केशव (फाटलें) सां नमस्कार विनंती येथील वर्तमान (फाटलें * *) जिलकाद मंदवार मुकाम पापडी प्रां वसई स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे. स्वामीची पत्रें आली ती पावोन सविस्तर वृत्त कळों आलें. त्याचें प्रत्योत्तर आलाहिदा पत्री लिहिलें आहे त्यावरून विदित होईल. यानंतर आम्ही या प्रांते स्वारीस आलों ते समई लस्करचे बुनगे भिवंडीस राहिले. त्याची पंधरादि (फाटलें) * बेगमी केली होती. त्यास पंधरा दिवस होत आ (फाटलें) पुढें बेगमी पोटाची जाली पाहिजे. येविसी येथे (फाटलें) विनंती केली आहे. तरी बुनगे राहिले आहे त्याची याददास्त आलाहिदा पत्री लिहिले आहे त्याप्रमाणें बेगमी कर्तव्य ते केली पाहिजे. कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶*Chimnaji Bhivrao and Shankraji Keshav request Chimaji Appa to supply them with provisions.*

No. 105] [24-3-1738?

छ १९ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामिचे

सेवेसी

विनंती. सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सा। नमस्कार विनंती. येथील कुशल ता। छ १४ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामीनी छ १२ जिल्हेजची पत्रें पाठविलीं तीं पावलीं. किले कामणदुर्ग येथील विचार लिहिला की जागा बसवलियावरी काईम होईल तरी उतम. नाही तरी धारावीचा विचार जालियास उतम नाही. जोपर्यंत धारावी मोकली होती तोवरी फिरंगियाने काही केले नाही. धारावीस आम्हाकडून उत्पात जाहला याकरितां त्याणींहि ती जागा धरली, तैसे न व्हावें हा अर्थ चितात आणून लिहिले. येसियास स्वामीनी लिहिले हे खरेच. कामणचा विचार धारावी सारखा नाही. धारावी खाडीमुळे व बंदरामुळे केवल जंजिरा वसई न जाली, गलबतातून वरचेवरी पाणी दाणा किंबहुना सिजले अन्न नेऊ लागले, तरी अन्न निवाले नाहीं तो थोडिकिया अवकाशात पोहचेल येसी जागा जवळी आहे, तेसा कामण जवळी नाही. आधी जाहाजातून वाट किलियास नाही. खुशकीस किला, किल्यास चढाव दीड दोन कोस आहे. फिरंगी डोंगरास गांडू आणि आमचे लोकाचे तो बिरीदच किलियास, कडेहि असत्या पदार्थामधे बरेच आहेत. पाणीहि किलियावरी आहे. फारसा श्रम न लागता पाणी पुरेसे होईल. दुसरी गोष्टी किला सायेवान परगणियाचे मध्यावरी आहे. भिवंडी व सोनाल तपा किलियातून तीन च्यार कोस आहे. फिरंगियानी वसविला तरी कल्याणभिवंडीचा मार्ग पडला व सायेवान परगणा वसणार नाही. भिवंडी सोनाले येथपावेतो उपसर्ग देईल यास्तव वस्ती केली. वस्ती केलिया निसंदेह निवृति जाहाली आणि किलियाचे दक्षणचे गाव अगदी वोस पडले होते ते वसविल्यास कार्यास येईल आणि कामणचे दक्षणेकडील कामणावरील वाट पडली होती ती चालती होईल व गाव वसलियावरी से दोनसे खंडी गलाहि येईल. किलियास माणूस म्हणावे तरी सेंभर दिडसे ठेविले तर बेगमी होईल. किलेयाची वस्ती जाहालियावरी मार्ग चालवावयास फिकीर नाही व पा। मजकूरची वसाहती होईल. बंदरकाठचे पाच सात दाहा गावची वसाहती न केली तरी कार्यास येईल. विदित जाले पाहिजे. सारांष वज्रगड व अरनाला यांची पाठी मोकली असिलियास उतम म्हणोन वसविला आहे. त्याची फिकीर न करावी. सेवेसी विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav Phadke explains the importance of occupying the fort of Kaman.*

No. 106] [25-3-1738

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी.

विनंती. सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सां नमस्कार विनंती. येथील कुशल ता। छ १९ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामीनी लिहिले कीं खारेपटणचे गलबत धरिले आहे. त्यास कौल राजश्री मानाजी आंगरे याचा आहे व मारनिलेकडील सांप्रत राजश्री रामाजी अनंत साडेतीनसे लोक घेऊन आले आहेत. त्यासमागमे गलबत सोडून द्यावयाचे पत्र लिहिले आहे व मारनिलेहि विनंती करितात. आम्ही कौल दिल्हा तो आपण दिल्हा, दुसरा विचार नाही येसा कितेक प्रकारे विनंती करीतात. येसा विचार पाहतां त्याणी कौल दिल्हा तो आम्ही दिल्हा, दुसरा विचार नाही. मारनिलेकडील साडेतीनसे माणूस आले व पेशजी तीनसे साडेतीनसे आहेत. पर्जन्यकालात पाचसें तो राहतील. वरकड दारूगोली व तोफा व किरकोली फर्मास लागतो ते आणवीत आहो आणि तेहि पाठवीतच आहे. आम्ही देशास गेलो तरी ये प्रांते प्रसंग पडला तरी साहित्य करितील. त्यास तुमचे विचारे गलबत सोडून द्यावे की न द्यावे ? गलबतावरी मालियत काय आहे ते लेहून पाठवणे. फिरंगियासी कलह लागला म्हणून वरकडासी कजिया करावा येसे नाही. समाधाने असलिया उतमच आहे. यास्तव काय ते लिहिणे म्हणून लिहिले. येसियासी राजश्री मानाजी आंगरे सर्व प्रकारे आपले पदरचे आहेत व त्याजकडील पाचसासे माणूस चाकरी करीत आहे व दारूगोली सर्व साहित्य पुढे करितील व हाली लिहिलेप्रमाणे पाठवीत आहेत, त्याणी कौल दिल्हा तो आपण. दिल्हा. दुसरा विचार नाही याकरिता तारू सोडावे हे यथार्थच आहे. परंतु त्याणी आमचा कौल दिल्हा तो मानावा व आम्ही त्याचा मानावा हे उचित आहे. परंतु सालगुदस्ता आम्ही मौजे बोलिज ता। आगासी येथील नाथासा वाणी आमचा, त्याचे सुबेदारी गलबत त्यास कौल देऊन त्याणी जाहाजावरी गूल भरून मुंबईस पाठविले. त्यास तें जाहाज राजश्री मानाजी आंगरे याणी धरून नेले. त्याविसी आम्ही लिहिले कीं आमचे कौली जाहाज धरावेसे नाही, सोडून द्यावे, त्याउपरी सालमजकुरीहि त्यास सोडून द्यावे म्हणून लिहिले. परंतु त्याणी उडवाउडव करून लिहिले. तारू सोडिले नाही. त्याचे कौलाचे जाहाज स्वामीनी सोडावे तेव्हा त्याणीहि आमचे कौलाचे सोडावे हे रास्ती आहे. तरी नाथासा याचे गलबत सोडवावे, मग त्याचे कौलाचे सोडावे. आधी तो न सोडावे. काय निमित्य तरी त्याची आज ता। चाल पडली आहे की त्याचा कौल घ्यावा आणि उदमियाने जाहाज नेऊन

5671

आणून उदीम करावा ; आणि आमचा नवा अमल आपला कौलाचा जफ्त पडे तोवरी कोणाचे कौलाचे जाहाज सोडलियावरी मग जो तो त्याचा कौल घेऊन येईल. त्यास येकवेळ सोडावयाची प्रवृति पडली म्हणजे तैसीच चाल पडेल. यास्तव सोडू नये. तथापि त्याचे चाकरीवरी व निष्ठेवरी दृष्टि देऊन सोडावे तरी नाथासाचे जाहाज सोडवून हे सोडावे. वरकड जाहाजातील मालियत लेहून पाठवणे म्हणून लिा तरी नवी बंदरचे कोठीया जाहाज म्हणून यादी मालियेतीची लेहून पूर्वी पाठविली आहे त्यावरून कलेल. विदित जाले पाहिजे. त्याचे कौलाचे जाहाज खारपटणचे ते सोडावे आणि त्याणी आमचे जंजिरियाचें गावचे जाहाज़ न सोडावे हे उतम आहे येसे नाही तरी नाथासाचे जाहाज व त्याजवरी गूल होता तो सोडिलियासी हेहि सोडावे. जर त्याणी काठमाराच नाथाचा सोडिला तरी आम्ही तसाच देऊन. दुसरी गोष्टी अलाहिदा मजकूर लिहिला असे त्याजवरून विदित होईल व बावाजी जाधव याचे कबिल्याविसी मारनिलेस कितेक वेळा लिहिले त्यास येक कबिला तो ते न सोडीत. त्यास अगत्य तसेच आम्हासहि अगत्य. तरी त्याणीहि गोष्टी करावी. सेवेसी विज्ञापना.

¶Shankaraji Keshav writes to Chimaji Appa in reply that he has no objection to release the trading vessel captured by him carrying Manaji Angria's permit provided Manaji also agrees to give a free passage to merchant vessels carrying the Peshwa's passport.

No. 107] *[Recd. 30-3-1738*

पौ छ २० जिल्हेज.

श्री

सेवेसी विज्ञापना विशेष राजश्री बरवाजी पाटील यासी पाा. सायेवनची कुळे दक्षिणेत सालमजकुरी गेली होती त्याजविसी लिहून पाठविले होते. त्यासी मशारनिल्हेचे पत्र आजीच आले कीं तुम्ही कारकून पाठविणे. जी कुळे सालमजकूरी दक्षिणेत आली असतील ती घेऊन जाणे. त्यावरून आम्ही कारकून एक व माहीत माणसे पाठवून पाा मजकूरची रयेत आणवितो व बाहादरपुरा मरतिन सिरवेलची माडीभोवते कोरे काम बाहेरच्या आंगे भिताड रुंदी हात दोन व आतून दीड हात मध्यें आठ हात माती भरावी. बाहेरून चौदा हात माड भुईवर घ्यावा. आतून आकरा हात घ्यावा आणि तूर्त गढीच करावी. पुढें सराईस मग त्यास लपेट तीन हात दगडी चुनेगची घ्यावा, माडी आंत सापडोन करावे, हा विचार करून काम वगैरे चालीस सहा रोज लाविले. तीन चार पांच हात बाहेरचे

5672

भिताड आले. काम करीत असो. फिरंगी धारावी बांधितो. चुन्याच्या भट्या लावून उदानचा करल नेऊन काम तडक करीतो ते नजरेने पाहतो. बरे तो ते करितो अम्ही त्याचे उरावर हे काम करितो. तो पाहतो त्यास म्हणतो कीं बाहेर नीघ. आम्ही पुढिले मोर्च्याचे तीन अंगी दाहा बुधले दारवेचे पुरून त्याची रंजक मेढियात आणून त्याजवर माणसे नेमून ठेऊन व हुके करून व तीन तोफा आंतील सामान सुद्धा व चालते गाडे दोन सिद्ध करून बाहेर दोन तोफा लांब पल्याच्या सिद्ध करून व बरकंदाजी व जेजाला हे सामान करून उपराला टोली दीड हजार माणूस व रावताच्या तीन टोल्या दोन बाजूंस दोन व एक आमचे पासी सिध करून त्याचा मार्ग लक्षितो. पुढें स्वामीचे पुण्य समर्थ आहे. हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav commences the work of repairs of the ramparts of Bahadarpura and thus tries to add to its strength.*

No. 108]]30-3-1738

छ २० जिल्हेज.

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं.......... नं..........
ता..........
ठाणे

श्रीसकलगुणालंकर्ण अखंडितलक्ष्मी-
अलंकृत राजमान्य राजश्री आपा स्वामी
गोसावी यांसी

पोष्य व्यंकटराव नारायण कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीय लेखन आज्ञा कली पाहिजे विशेष. आपण रोजमरेस ऐवज पाठविला तो पावला. परंतु लोकास रोजमरा पुरत नाहीं. त्यामध्यें येथें महर्गताहि अशास येविसी राजश्री गोविंदराम आपल्यास विनंती करितील. तरी चितास आणून रोजमऱ्याची बेगमी होऊन येथें लोकांचा गवगवा न पडे . ते गोष्ट केली पाहिजे. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶*Vyankatrao Narayan asks funds from Chimaji Appa for the payment of his men.*

No. 109]]*29-3-1738*

छ २१ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजेश्री आपा स्वामी
साहेबाचे सेवेसी

श्नो तुकोजी सितोले व अपाजी सितोले मुा वसई विनंति उपर विनवावया प्रार्थना येसीजे. साहेबांचे कृपेकरून ताा छ १९ माहे जिल्हेजपावेतो समस्त

सुखरूप असो. स्वामीकडील बहुत दिवस आज्ञापत्र येऊन सेवकाचा परामृश होत नाही विशश. पूर्वी साहेबासी विनंति केली आहे कीं आम्हास येक दोन गाव राहावयास पोटाची बेगमी व घोडियाची संवस्ता होये यैसे दिल्हे पाहिजेत. अनी स्वामीनी कबूल केले आहेत. यास्तव सेवसी विनंतिपत्र व रा। राघोपंत व हरिपंत पाठविले आहेत. तर साहेबीं आमच्या मुलामाणसांची सवस्ता होये यैसे केले पाहिजे. स्वामी कल्पवृक्ष आहेत. आपण स्वामीच्या चरनासी येकनिस्ट हेत धरला आहे. विशश आम्हास घोडे बसावयास नाही. घोडियाविण बहुत आबाळ आहे. तर साहेबी घोडियाची सवस्ता केली पाहिजे. कामाकाजाचे दिवस आहेत. या नंतर माहिमचे वतमान तर साहेबास विदित जाले आहे. आमचा माऊस भाऊ रा। राजबा गाजरे[१] कामास आले व आम्हाकडील दोवा तिघा भावास व घोडियास जखमा लागल्या होत्या. साहेबाच्या पुनेकडून बऱ्या जाल्या. विशश ल्याहावे तर स्वामी सुज्ञ आहेत. कृपा निरंतर असो देणे हे विनंति.

¶*Tukoji Shitole requests Chimaji Appa to favour him with some Inam for the services which his family had rendered in the memorable engagement at Mahim in which his two brothers were killed.*

No. 110] [*4-4-1738*?

छ २८ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे
सेवेसी

विनंति सेवक शंकराजी केशव कृा। सा। ना। वि।. येथील कुशल ता। छ २९ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. केलवे माहिमाकडून फिरंगियाच्या गुराबा दोन त्रिकती आजी तिसरे प्रहरी आल्या, त्याजवरी लोक किती आहेत ते पाहावयास वाळवंटीवरी लोक पाठविले, व आम्ही मर्तिन सिरवेलचे हवेलीवरून दुर्बीन नलीने पाहिले. त्यास च्यारसे माणूस आहे. वसईच्या बंदरामधे आल्या हे वर्तमान स्वामीस कलावे या करता लि। असे. मौजे मोलिजकर सुतार दामुलजी ठाणियास गेला तो तेथेच ठेविला आहे. आणखी सुतार दाहा पंधरा तेथे आहेत ते काय काम करितात? गुदस्तापासून सुतार आहेत त्याणी जंजिरे अरनालियास गलबते जाहाली आहेत, त्याचे तोडीचे येक तऱ्ही गलबत केले की काय? दामुलजी सुतार गलबताचा कारीगार चखोट

---

१ बुरुडकर.

तो तेथे गेला या करिता येथील काम कितेक तटले आहे. तरी स्वामीनी दामुलजी सुतार यास लौकर पाठऊन द्यावयासी स्वामी समर्थ आहेत. विदित जाले पा. दामुलजी समागमे आणखी पाच सुतार ठाणियास गेले आहेत त्यासहि पाठवावे म्हणजे येथील काम चालेल * पर्जन्यकाली गोळे घडवावे लागतील. त्यास लोखंड मोठा दागिना पाहिजे, त्यास दोन तीन खंडी पके व इंग्रजी जत्रेत सापडले ते घेवावयासी आज्ञा केली पाहिजे. हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav rcports to Chimaji Appa the arrival of some Portuguese ships carrying about four hundred men on board. He requests him to send the carpenter Damulji so that the work of building ships will be expedited.*

No. 111] [*4-4-1738*

पो छ २७ जिल्हेज

श्री

चिरंजीव राजश्री नाना यास चिमणाजी बलाल आसीर्वाद उपर. येथील कुशल ताा छ २९ जिल्हेज यथास्थित असे विशेष. "राजश्री स्वामी उंबरेजहून कूच करून कोस दोन कोस पुढे गेले. तेथून जासूद पत्रे घेऊन आपल्याकडे येत आहेत. आम्ही तोंडजबानी वर्तमान विचारले. लाखोटे फोडून वाचून पाहिले नाहीत. रोज उठोन फर्मासिसीचे कागद येतात. आजपावेतो ढालढकल करावयास कार्यास येई यैसे होते. कूच जालियावर केवल ढालढकल केल्याने बरे दिसणार नाही. तैसेच उत्तमपक्ष खावंद बाहेर गेलियावर तुम्हीच तेथे गेले पाहिजे, परंतु तुम्हास येका कार्यावर गुंता पडला आहे. याकरिता आपल्यास तरी काही राऊत देऊन पाठवावे. राऊत अनकूल न पडेतच तर तुब्राजीपंत तेथे आहेतच, तेच फौज आपल्याजवल राहील. हा अर्थ चिरंजीव माहादोबास लिहिला होता त्यानी विदित केला त्याजवरून कळला. यैसियास राजश्रीकडील पत्रे आली आहेत, ती उद्या परवा येथे येतील त्यातील अर्थ कळेल. फौज पाठविणे म्हणून त्यानी आज्ञा केली असेलसे दिसते. दुसरे उंबरजेहून कोस दोन कोस पुढे गेले आहेत, परंतु तेथेच छावणी करून राहातात किंवा मजल दरमजल तासगावास जातात हाहि अर्थ मागून दुसरे वर्तमान येईल तेव्हा कळेल. त्या सारखे तुम्हास पाठवावे अगर माहादोबास पाठवावे हा अर्थ चितात निश्चयपूर्वक विचार करून मागून तुम्हास लेहून पाठऊ. त्या प्रा विचार करणे. विचारे पाहाता तों ते तासगावास गेलियावर तुम्ही अगर आम्ही दोघातून येकाने खावंदाजवल जावे हाच दुरंदेसी विचार आहे. फर्मासीविसी पत्रे येतात त्यास खर्चास देऊन

माणसाचे समाधान करून ठेवीत जाणे. त्याच्या जाण्याच्या तातडीसारखे लेहून पाठवणे ते पाठऊ. रा कंठाजी कदमराऊ याचे लाहान थोर हजार घोडे होते त्यापैकी पंधरासे घोडे निरोप देऊन वाटेस लावले. गोजाजी बांडे निरोप घेऊन नासिकचे वाटे गेले. गनिमाच्या अवाया रोज येतच आहे, परंतु आम्ही येथे असता येतील यैसे दिसत नाही. अम्ही येथून स्वार व्हावयाचा विचार करू ते समई कनिस्टपक्षे वसईस च्यारसे येथे च्यारसे यैसे आठसे राऊत ठेवले पाहिजेत. राऊत राहावयाचे मान्य करतां कंठास प्राण आणतील? उदंड आकांत करून ठेवले तर फार तर च्यारसे पावेतो जथतील. येथे दोनसे वसईस दोनसे राहातील. फौज येथून निघेल तेव्हा पायच्या लोकास फार भारी वाटेल. आधीच गनीमाची सलाबत धारावीमुले खादली आहे. गनीम च्यार हजार पावेतो आहे तो आहेच. उणा होईलसे दिसत नाही. तहकीक वर्तमान तो कलत नाही. परंतु आहे तितका आहे हे खरे. फौज येथून गेल्यावर घोडबंदरास अगर पापडीस येक वेल बाहेर निघेल. जर ठासून माघारा लावला तर आपले लोक सेर होतीलच. जर त्याचीच सलाबत बसली तर वरकड कोणाच्याने धर धरवणार नाही. विचारे तो ऐसे आहे. परंतु रायाचे पदरी पुण्य थोर आहे तेणेकरून ईस्वर स्थले राखणे तैसी राखेल. येक धारावीमुले हलहल लागली ते ईस्वरास ठावकी! परंतु काये करावे? तूर्त इलाज तो चालेल यैसे नाही. खंडेस्वरी घोडी दुरुस्त राखणे. आम्हास बसावयास कार्यास येई यैसी फेरीत जाणे. नालबंद उद्या रवाना करतो तेथे येईल. हे आसीर्वाद. चिरंजीव रघुनाथास कंठी दिल्ही, उतम केले. हे आसीर्वाद.+

¶*Chimaji Appa writes his plans and engagements to Nana who was on tour with the King and communicates details of the campaign of Bassein expressing his keen disappointment at the loss of Dharavi.*

No. 112] *[8-4-1738?*

छ २ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सा नमस्कार विनंती. येथील ता छ २९ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामीनी

\+ पत्र सबंध आपांच्या हातचें.

छ २८ माहे जिल्हेजची पत्रें पाठविलीं ती पावलीं. वसईकडे तोफा होतात त्या कशाच्या? नवें आरमार आलें की उगाच मारितो, हे लेहून पाठवणे म्हणून लिहिले. येसियासी आम्ही नवा मेढा बांधीत आहो, लोक काम करितात, दगड वाहातात, नारलीचे मेढे वाहातात ते पाहातो, आणि नित्य पाचसात आवाज मारितो. आजी पाच सात दिवस मारितो. त्याच्या तोफानी कल्याणकराकडील दोन सिपाई पडिले व * * ज रे ल्यापुढील येक जण मेला (एक ओळ फाटले) पाच सात माणूस जखमी जाहाले. मेढा तो तीन हात भुईमधे व चौदा हात वर याप्रमाणे चौफेर मेढा दिल्हा. आतूंन दगडाचे काम केले ते पूर्वी लिहिलेच आहे. वरकड स्वामीनी दामुलजी सुतार यास पाठवितो म्हणून लिहिले. उतम गोष्टी पाठवावा. खारेपटणचे जाहाजाविसी राजश्री मानाजी आंगरे याचे कारकून रदबदली करितात. त्यास त्याचे कारकुनाजवळी तुम्हास पत्र लेहून दिल्हे की काटफेरा मात्र देणे. तरी काटफेराच देणे म्हणून लिहिले. त्यासी स्वामीचे आज्ञेप्रमाणे सोडितो. परंतु माारनिळेची गलबते जंजिरे मजकुरचे बंदरात आली होती. याच्या गलबताची व फिरगी याचे गुराबासी गाठ पडली. सेवटी ते गुराबेस दुसरी गुराब उपरालियास आली. तेणेकरून याचे कमबल जाहाले. हे जंजिरेयाचे बंदरी आले. फिरंगी याच्या गुराबा निघोन गेल्या. याचे लोक जखमी जाहाले होते, त्याच्या जखमा बांधावयास तूप दिल्हे व दाली तांदूल दिल्हे. गलबते त्याची दोन तीन फुटली होती त्यास कपी करून देविली. तीन दिवस बंदरी होती. सेवटी जातेसमई आमचा बोलिंजचा सोनार मुंबईस होता तो सावकारी उदीम व सावकारीत होता. त्यास कौल देऊन कबिला देखील बोलिजास बोलाविला. तो येऊन जंजिरे मजकुरच्या बुरुजाखाली गलबत नांगरून होता. त्या गलबतावरी त्याचा कबिला होता. त्यास याणी जाताना ते गलबत धरून नेऊन त्याचे बाइकावरील वस्तभाव वगैरे जिनस चौदासे रुा लुट घेऊन केलवेयाचे बारेयावरी गलबत नेऊन तेथून सोडिले ते जंजिरे मजकुरी आले. तेथून आगासीचे बंदरी आले. आम्ही उदमियास कौल देऊन बंदर मजकूरची आमदानी करितो. त्यास हे येसे करू लागलियास बंदरची आमदानी कैसी होईल? आणि आमच्या कौलास कोण बश्रणार आहे? यैसेंच सालगुदस्ता * * * * * * * * आम्ही कौल देऊन पाठविला. त्यास राजश्री मानाजी आंगरे यास लिहिले परंतु त्याणी उडवाउडव केली. सोडिले नाही. आणि स्वामीनी लिहिले की खारेपाटणचे जाहाज सोडणे. त्यास बोलिजकर सोनार याच्या गलबताचे रुा व वस्तभाव सोडून देतील आणि नाथा गुजर याचे गलबत सोडतील, गूल देखील, तरी खारेपटणचे जाहाज सोडावे. स्वामीस कलावें याकरिता लिहिले असे.

5677

सेवेसी विदित होये. कुलाबकराचा कारकून आला तरी गलबत देत नाही. दोन्ही गलबतावरचा माल व येक गलबत नाथाचे येईल तेव्हाच देऊन. ते म्हणतील ते आम्ही येकावे आणि आमचे न आइकावे हे उतम नाही. ते देतील तेव्हा हे नेतील. सेवेसी विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav writes to Chimaji Appa giving the reason for the firing from Bassein and explains why he has been forced to make reprisals on Manaji Angria.*

No. 113] [*8-4-1738*

छ ३ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसीं

विनंति सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंति येथील कुशल तागायत छ २९ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेंकरून यथास्थित असे विशेष. राजश्री मानाजी आंगरे याचें आरमार दर्यांत आले होतें त्याची व फिरंगी याची गुराबेची गांठ पडली. त्याचें याचें युध्ध जाहालें. राजश्री मानाजी आंगरे याचे लोकांनी गुराब जेर केली. व्यावी तों दुसरी फिरंगियाची गुराब उपरालियास आली. दोन्ही गुराब येकत्र जाहालियावरी फिरंगियाचा जोरा अधिक जाहाला. मग राजश्री मानाजी आंगरे याचीं गलबतें निघालीं तीं जंजिरे अरनालियास आलीं. फिरंगियाचा गुराबा वसईस आल्या. राजश्री मानाजी आंगरे याचे लोक जखमी जाहाले होते, त्यास जखमियास तूप पाहिजे, तांदूळ व दाल पाहिजे, याकरितां त्यास जंजिरे मजकूरपैकीं तूप दाली व तांदूळ व फांटे लांकूड देविले. दोन तीन गलबतें कपीस आलीं होतीं त्यास सुतार देऊन कपिया पुरवून करून देविल्या. दोन तीन दिवस बदरीं होतीं आणि जाऊ लागले. छ २८ जिल्हेजीं ते दिवशीं आगाशीकर सोनार वतनदार हरसेट मुंबईस असतो तो सावकारी कर्म करितो, त्याचे हातून काही जिनस आगासी बंदरी आणवीत असतो, त्यास कौल देऊन आगासीस आणविला. त्याचा कबिला व जिनस घेऊन गलबत आले ते बोहटाचे बंदरामधें न ये, याकरिता जंजिरे मजकूरचा हणमंत बुरुजाजवळी नांगरिले होते, त्यास याणी त्या गलबताजवली जाऊन गलबत धरून सोनारास धरून त्याचे मानेवर तरवार ठेविली की तूं बोलिलास तर जिवेंच मारिला जासील. ऐसे

दबाऊन गलबतावरी बाईका होत्या त्याची वस्तभाव व तारवावरील जिनस लुटिला. त्याची याददास्त आलाहिदा लेहून पाठविली आहे त्यावरून कलो येईल. वस्तभाव रुपये लूटून गलवत केलवियाचे बारेयावरी वेऊन जाऊन मग गलबत सोडिले ते जंजिरे मजकुरी गलबत आलें. तेथून बोलिजास आले. अशास आमचे कौली सावकारी जाहाजे त्यास त्याणी यैसीगत केलियावरी मग आमच्या-कौलावरी सावकार कोण येतो ? बंदर कैसे चालते ? फिरोन बधतो कोण ? याकरितां स्वामीनी त्यास लेहून गलाबतावरी रुपये वस्तभाव जिनस नेला आहे तो आणविला पाहिजे. नाही तरी आम्ही कुलाबकर कोली यांची दोन गलबतें आगासीस आली होती ती अटकाऊन ठेविली आहेत. स्वामीनी पूर्वी लिा होते की खारेपटणचे जाहाज राजश्री मानाजी आंगरे याचे कौलाचें सोडणे, ते यैसी वर्तणूक करितात आणि त्याचे कौलाचें जाहाज आम्ही कैसे सोडावे? यैसेच सालगुदस्ता नाथासा गुजर आमचा बोलिजकर त्याचें जाहाज आमचे कौली ते त्याणी धरून नेले ते सोडीत नाही. हली हे जाहाज लुटिले. तरी या जाहाजावरील लूट व रुपये व नाथासा याचे जाहाज त्याणी सोडलियाखेरीज आम्ही त्याचे कौलियाचे गलबंते व खारेपटणचे जाहाज सोडणार नाही यैसे वर्तमान आहे. कळावे याकरिता लिहिले असे. सोनार मजकूर कबिलांसुधा आगासीस कौल सरकारचा वेऊन येत होता. ते जंजिरे मजकुराजवळून वेऊन गेले. तो जिनस आणविला पाहिजे सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav explains that the Portuguese batteries have kept up firing to prevent the progress and completion of the stockade that was being constructed under the supervision of the writer. As regards the trading vessel carrying Angria's permit and captured by the writer, he, in emphatic terms, refuses to release the ship unless Manaji Angria restores to their owners ships carrying the Peshwa's passport and seized by the latter. This to some extent accounts for the displeasure of the Angrias against the Peshwas.*

No. 114] [*14-4-1738*

रु ७ मोहरम

श्री

सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत

राजमान्य राजश्री आपास्वामी गोसावी यांसी

पोष्य व्यंकटराव नारायण कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती येथील कुशल ता। वैशाख शुध शष्टी भृगुवार जाणोन स्वकीय कुषल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष.

5679

पूर्वी आपण धान्याविसी मामलेदारास ताकीद केली त्यावरून अमदरती जाली होती. प्रस्तुत धान्य न येसे जाले. येविसीं राजश्री संकराजीपंतास सांगितले कीं धान्य येसे करणे. त्यास ते म्हणो लागले कीं आपणास राजश्री बरवाजी पाटील यांणीं लिहिले की प्रांतात खरीदी पडली याउपरी दाणा येत नाहीं. त्यांस आम्ही सांगितले कीं तुम्हीं हें गोष्टी खावंदास लिहिणे. त्यास ते म्हणो लागले कीं यक वेळ खावंदास दोष्यीविसीं लिहिलें, त्यामुळे लोकांस कितेकांस विषम वाटले. याउपरी लिहीत नाहीं. जे मिळेल ते मिळो. न मिळे तरी उपास पडेल तरी पडो. ऐसियास येथें धान्य सातसेर जाले तेहि न मिळे. एखाद्यास मिळालें एखाद्यास न मिळे ऐसे जाले. ऐसा असोन धान्य न मिळे तरी लोकांनी काय करावें ? ऐतद्विसीचा विचार आपल्यांस कळावा याजकरितां लिहिला आहे. अद्याप उनाला दोन महिने आहे, येव्हापासून धान्य यावयाचें बंद जालेवरी पुढें पर्जन्यकालीं लोकांची गति येथे कैसी होईल? हा अर्थ चितांत आणून जे धान्याची तरतूद करावयाची ते केली पाहिजे. नाहीं तर येथें स्थीत लोकांची वाचत नाहीं. याविसीची जे आज्ञा कर्तव्य ते करावी. रा गोविंदराम यास पाठवणे म्हणोन आज्ञा केली त्यास पाठऊन देतो. बहुत काये लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶Vyankatrao Narayan informs Chimaji Appa that the arrangements of Shankarajipant for sending provisions had broken down and that his forces suffer from a dearth of food and fodder.

No. 115] *[16-4-1738?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सा नमस्कार विनंती येथील कुशल ताा छ ७ माहे मोहरमपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामींनी पत्र पाठविले की खारेपटणचे जाहाज राजश्री मानाजी आंगरे याचे भिडेकरितां द्यावे लागते तरी सोडून देणे म्हणून. येसियासी स्वामीचे

आज्ञेप्रमाणे खारेपटणचे जाहाज जेठा गुजर जाहाजाचा सावकार याचे हवाली केले येणेप्रमाणे.

१ गलबत रुपारेल तंडेल भोजा
१ सुकाणू
१ सीड
१ दोरखंडे
२ तांब्याचीं भांडी
१ वली देविली
१ नांगर
२ तांब्रे
२ थाले
२ वाट्या
२ कोली याची भांडी लहानसी.

१६

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. ... नं. ...
ता. ...
ठाणे

येकूण सोला दागिने देखील गलबत जेठाचे हवाली केले. विदित जाहाले पाहिजे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶Shankaraji Keshav hands over to Manaji Angria the ships and its accompaniments captured by him.

No. 116] [*2-5-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

चरणरजांकित लक्ष्मण हरि मुकाम कसवे मुरूड त्रिकाल चरणावर मस्तक ठेऊन सां नां विज्ञाप्ति. स्वामीचे कृपावलोकनेकरून तागाईत छ १२ मोहरमपावेतो चरणरजांकिताचे वर्तमान येथास्तित असे सेवेसी विज्ञाप्ति. फिरंगी कडदिन सामान लोकानसी वसईस कुमक येणार. यैशियास सारे आरमार रवाना जाले व कडदीनहि निघाला असे. काल छ ११ मोहरमी आरमार लाहान मोठे छपन काशाच्या बाऱ्यावर साईकाली दाखल जाली. जंजिरतर्फेचे लोक जाऊन मुलाखत घेऊन खुशाली दुतर्फानी आवाज केले. त्याचा शोध करिता कडदिन मुख्य मागेच आसे. हल्ली ये ठिकाणी आरमार आले आहे याचा शोध घेतला.

त्यास सदरहू आरमारपैकी बहुतेक सावकरी गलबते वसई व मुंबई व दवण प्रांतीची सावकारी गेली होती तीस अंगारकाचे द्रोहामुळे लगटाने कुमकेचे आरमारं म्हणून चालिली आहेत. कुमकेचे आरमार लाहानमोठे दाहाबारा आहेत. त्याजवरील लोक तेरासे चौदासे लोकाखाली आहेत. कडदीण अंजनवेलीच्या बाऱ्यावर छ मजकुरी दाखल जाला असेल यैसी त्याची सांगी आहे. कडदीन उमेदीने येत आहे. सामान तो आल्प[१]च आहे यैसी येथील मुख्य स्थलाची बोली आहे. कुमक दाखल जाल्यावर येक वेल लगट मारगिरीचा विशेषात्कारे करितील. या प्रकारचे वर्तमान सेवेसी निवेदन व्हावे याजकरिता अमर्यादा करून विज्ञाति केली. सेवेसी श्रुत होवे. व मुंबईकडील ये स्थली पत्रे दोनी रोजी येतात त्याचा अर्थ चितात युक्तीने आणिता, स्वारीचे लोकानी मोर्चे बलजोरीने चालऊन आकर्षण मांडिले आहे. टोपीकराचा जय होणे ही गोष्ट प्रत्ययास येत नाही व स्वारी चातुर्मास छावणीस राहिलियास भारीच आहे. स्वारीमुळे सामान महर्ग जाले. छावणी निश्चयेसी होणार यैसे वर्तमान तिकडून येते ते सेवेसी कलावे म्हणून लिहितो. ये स्थली विवंचना करितात की कडदीन येक वेल दोन वेल लगट सामर्थ्यानरुप करील तो स्वारीचे लोकानी जिंकिल म्हणजे फते आहे. केवल निवाडा लौकरच होत नाही. छावणी मुख्यसहवर्तमान बंदोबस्तेकरून कस्तगिरी केली तरी फिरंगाण फते होईल. तन्मुले इंग्रजासहि विवंचना करून रिवावा करावा लागेल व इतरासहि श्नेह करून धान्यास महर्ग केलेसे होईल यैसी बोली. विदित होये. येथील मुख्याही धान्याविसी लिहिले आहे व चरणरजांकिताकडूनहि विज्ञाति लिहिविली आसे, त्याप्रमाणे धान्य आले म्हणजे हे कृतोपकारी होतील. नाही तरी जलप्राशन करून आयुष्यमर्यादा राहावे यैसे होईल. अमर्यादा करून विज्ञाति केली, क्षमा करणार स्वामी समर्थ आहेत. फिरंगी दुराग्रहेकरून आला आसे, परंतु नावासारिखे सामान लोकाचे फारसे नाही. निदान लोक दोन आडीच हजार आहेत त्यामध्यें काही पंचरूढ आहेत, काही टोपीकर आहेत. जलाबाहेर न निघत तरी प्राण वाचवितील. नाही तरी आंतकाल पावतील यैसी येथील विवंचना आहे. स्वामीचे सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञाति.

¶*Lakshman Hari of Murud communicates to Chimaji Appa that Antonio Cardim De Froes, a Portuguese officer, has been sent with reinforcements to defend the fort of Bassein, and that his fleet carrying a force, two thousand strong, was seen off the island of Kansa.*

---

[१] अल्प.

5682

No. 117] [24-4-1738?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंति सेवक शंकराजी केशव क्रुा सा ना वि। येथील कुशल ता छ १९ माहे मोरहमपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे वि। स्वामीनी तेरा हजार रु। आम्हाकडे रोजमरियास व श्रीमंत रा व्यंकटराव यांजकडे सातहजार व रा संभाजी सिंदे यास साहा हजार येकूण सवीस हजार रु रा बरवाजी पाटील यास सांगोन रवाना करविले, ते त्याणी पाठविले पावले. त्याचा आम्ही तेरा हजाराचा जाब कालीच पाठविला व श्रीमंत राजश्री व्यंकटराव, राजश्री संभाजी सिंदे याचा जाब स्वामीचे नावे रा बरवाजी पाटील याजकडे पाठविले आहेत ते स्वामीकडे पाठवितील. विदित जाले पाहिजे विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav acknowledges receipt of Rs. 13,000 sent to him for paying his soldiers.*

No. 118] [26-4-1738?
छ १८ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सां नमस्कार विनंती. येथील कुशल ता छ १६ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामीनी राजश्री मानाजी आंगरे याचे कौलाचे जाहाज सोडावे की नाही ते लेहून पाठवणे म्हणून पत्र पाठविले. त्याचे उत्तर स्वामीस आम्ही मुजरद माणसासमागमे पाठविले आहे. स्वामीकडून माणसे आली यासहि स्वामीकडे पाठविले आहे. विदित जाहाले पाहिजे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav writes to Chimaji Appa, informing him that he had recorded his views in a separate letter, regarding the ship of Manaji Angria to be let off.*

No. 119] [16-5-1738

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंति. सेवक शंकराजी केशव क्रुा सा ना वि। येथील क्षेम ता छ २ सफर मु। पापडी जाणून वर्तमान येथास्थित असे विशेष. भिवंडीस दारू

केळे[1] ४० चालीस पाठविले ते भिवंडीहून येथे आम्हाकडे आले. सदर चालीस केळे पावले. सेवेसी श्रुत होये व गोळी आठ हजार पावल्या. मागाहून भिवंडीहून सात हजार गोळी आल्या. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

हे विज्ञापना

¶*Shankaraji Keshav acknowledges receipt of 40 pouches of powder and eight thousand shots sent to him from Bhivandi. Shankraji was encamped at Papdi.*

No. 120] *[18-5-1738*

छ ९ मोरहम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंति सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंति येथील कुशल तागायत छ ४ माहे मोरहमपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे विशेष. स्वामींनी लिहिलें कीं वसईस नवा जरोल[2] कोण आला तो लेहून पाठवणें. त्यास नवा जराल पेद्रु[3] दमेल ज्याणी माहिमास जाऊन मोर्चा उठविला व सिरगांवचा व आसेरीचा वेढा उठविला व मनोर पाडिलें तो जराल होऊन आला. त्याणी दोन च्यार कामे केली यैसें विजुरेच्या[+] चित्तांत कर्तेपण येऊन जराली सांगितली व कडदीन यास गोवियास बोलावीला, यैसी खबर दो चहूंकडून आली व जन बोलतें. त्यास परवाचे दिवसीं छ २ मोहरमी संध्याकालीचे च्यार घटका दिवस असतां कोटावरून दोन सरबत्या तोफाच्या जाहाला. येक तेरा तोफा जाहाल्या व येक वेल चौदा जाहाल्या व धारावीस साहा सात जाहाल्या व धारावीचे खाडीमध्यें पढग्या व येक पाल उभा होता त्याजवरून आवाज जाहाले. त्यास सर्व लोक म्हणतात की कडदीन गोवियास गेला. त्यास थोर माणूस गेलियावरी ज्या जाहाजांचे आंगावरून जाईल व ज्या कोटाचे आंगावरून जाईल त्या ठिकाणी आवाज करावेसे दंडक त्याचा आहे याकरितां केलें यैसें म्हणतात. वरकड चिरंजीव राजश्री धोंडोपंत व राजश्री होनाजी बलकवडे याणी माहीम तारापूर या प्रांतें हमेश स्वारिया करितात. आलाकडे दोन च्यार दिवस जाहाले, उभयता डाहाणूस गेले. तेथें पांच सातसें माणूस दमनच्या फिरंगियाचें आहे तेथें त्याचें याचें युध्द बरेसें जाहालें. फिरंगियाचे पांच माणसांची नाकें कापून सोडून

---

१ दारू भरून ठेवण्याचें शिंग.

२ जनरल.

(3) Pedro De Mello.

+ Viceroy

4829

दिल्हे मग आले. हें वर्तमान फिरंगियास कळलियांवरी केलवियाचे रयेतीस दाणा घेऊन बाहेर घातली. त्यास केलवियाची रयेती दाहा बारा गाडे भरून आले. स्वामीचे पुण्य समर्थ आहे तो याच प्रमाणें फिरंगियास तंबी पोंहचाऊन जागा जागा शह पोंहचाऊन फिरंगियास दवणपर्यंत परदेसी करितों. चिंता नाहीं. स्वामीनी दोन हजार माणूस मात्र आम्हास द्यावें म्हणजे फिरंगियाचा हिसाब धरित नाहीं. विदित जालें. + डाहाणूचे रयेतीस फिरंगी बाहेर जा म्हणतो. सांप्रत तारापुरास सातसें माणूस जमावलें आहे व तीनसे आसेरीस म्हणून आजिच तांदुळवाडीहून पत्र आलें. त्याणी लिहिले आहे त्याचा जावहि त्यास गेला आहे. तेही टोपीकराचा हिसाब धरीत नाहीत. विदित व्हावें म्हणून लिहिले असे. हे विज्ञापना. नथोजी येथें आले. त्यास सर्व जागे दाखविले. त्यास सर्व वर्तमान निवेदन करितील. काली छ ३ मोहरमी टोपीकराचें आरमार फरगते दोन व पढग्या सत्रा व पाल दोन व गुराब तीन येणेप्रमाणें अरमार गेले. हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav reports the appointment of Pedro De Mello as the new Governor of Bassein. A raid on Dahanu led by Honaji Balkawde proved successful beyond expectation and as a result of these constant raids villagers are deserting the enemy's country and arriving in Maratha camp, with their belongings.*

No. 121] [*26-5-1738*

श्री

चिरंजीव राजमान्य राजश्री नाना यांसी चिमणाजी बलाल आसीर्वाद. उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये लिहीत जाणे विशेष. बा। देणे किले अवचितगड वगैरे दि। राजश्री होनाजी बलकवडे रोजमरे यास रुो ४००० च्यार हजार देविले असेत. अंबाजी दादाजी याचे पदरीं घालून समागमें माणसे देऊन रवाना करणे व अंबाजी दादाजी यांसी रुो १५ देविले असेत, देणे. रा। छ १७ सफर सु॥ तिसा सलासेन मया व अलफ. हे आसीर्वाद.

¶*Chimaji Appa instructs his nephew Nana to send Rs. 4,000 for the expenditure of the forts under the charge of Honaji Balkavde.*

No. 122] [*17-7-1738 ?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा साहेब
साहेबाचे सेवेसी

विनंती सेवक मदनाजी नाईक अणजूरकर हवालदार किले श्रीवर्धनगड सेवेसी दंडवत विज्ञापना ता। छ १० माहे रबिलाखरपावेतो किले मजकूरचे व आज्ञा-

---

+ येथून अक्षर वेगळें.

5685

धारकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. किले मजकूरचे भरतीविसी पूर्वी सेवेसी येक दोन विनंतीपत्रें पाठविली, परंतु किलेयाची भरती होऊन आली नाहीं. तर हली किले मजकुरी लोक भरतीस माणूस ५० पंनास आहे. पाहारेयास च्यार पांच आसामी असावे, त्यास हली पाहारेयास दोन दोन असामी आहेत. भरतीचे येसे जें वर्तमान आहे सेवेसी कलावे म्हणोन लिहिले असे. भरती करावयाची आज्ञा करणार साहेब समर्थ आहेत. किले मजकूरी तेल व तूप व भात तंबाखू किले मजकुरी कोठीस सामान असावें, त्यास किले मजकूरी सामान येकसेर नाहीं. किलेयाचे सदरेस व दिवटीस तेल लागते ते महिनेयाचे महिनेयांत माचीहून आणून गुजराण करितो व भाताखेरीज किले मजकुरी दुसरा सामान कोठीस येक सेर जमा नाहीं. व परसोजी सरनोबत किले मजकूर यास दिवट्या देऊन सां पाठविली त्यास तेलाची रु १॥(?) दिली नाही. तर साहेबी कृपालु होऊन सरनोबत याचे दिवटीस तेल द्यावयाची रु १॥(?) पाठवावयाची आज्ञा करणार साहेब समर्थ आहेत. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना.

¶*Madanaji Anjurkar of Shriwardhan fort makes a requisition for men and provisions on Chimaji Appa.*

No. 123] *[30-8-1738*

पौ छ २९ जमादिलावल.

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान
स्वामींचे सेवेसीं

विज्ञापना येसीजे. सुरतकराची वसईस कुमक जाती की काय त्याचाहि तलास केला. त्यास तेगबेरखांची† तो कुमक जात नाहीं. चिलिबी सावकार आहे त्याणे कांही माणसे आठ रुपये महिना करून चाकर ठेऊन व कांही सामान येसे पाठविली. त्याउपर मोगलाने मना केले. माणसे च्यार पाचसे गेली होती त्यापैकी दोनसे माणूस माघारे आले. मुंबईस माणसे कांही चाकर ठेऊन नेली होती त्यापैकी काही दूर केली ते आली. तेथून लोक आले त्यापैकी दोन च्यार जण मजला भेटले. त्यांस वर्तमान पुसिलें. त्यास मुंबईस तो कुमक याणे दोन हजार आली म्हणून आम्हास निरोप दिला. वसईवर माणूस बहुत मेले, यामुळें ते लोक आले, वसई जेर बहुत आहे म्हणून सांगतात. कलावे म्हणून लिहिले आहे. सांप्रत जाहाजे आली आहेत परंतु उतरली नाहींत. दो चौ रोजा

---

† Tegbaktakhan.

उतरालियावर कांही आरब असतील त्याचा तलास करितो. अमदाबाजेस आरबाविसी पत्रे पाठविली आहेतच. मी जावे तर सुरतेचे कामकाज व पैका वसूल जाला पाहिजे याजनिमित्य गेलो नाही. तरी तिकडून उत्तर येईल आणि जावयाचा विचार करितो. परंतु दिवसगत बहुत लागेल याजकरितां आपली आज्ञा होईल तेणेप्रमाणे वर्तणूक करीन. तो लक्षप्रकारे जो मिलतील आणि येतील तो विचार राजश्री रेणकोपंत करितील. मोमीनखानास व भडोचकर मोगल यास पत्रे आपली होती ती त्यास पाठविली आहेत. तेहि काही कार्यास चुकणार नाहींत. मजला त्या प्रांतांस जावयाची आज्ञा जाहली तरी मोमीनखानास व भडोचाचे मोगलास येसी माझे नाव घालून पत्रे पाठविली पाहिजेत. राजश्री रेणकापंतास येक पत्र पाठवावे ते माझ्या लाखोटियात घालावे. सेवेसी श्रुत जाले पाहिजे. हे विज्ञापना. माल घेतला तर रवाना करावयास विलंब लागणार नाहीं. गोवरीपर्यंत पाऊन पुढें न्यावयासी आज्ञा कसी ते केली पाहिजे. पुढे गाव चालणार नाहीत याजकरितां राजश्री पंताजीपंतास लिहून पाठवावे ते पुढें घेऊन जातील हे विज्ञापना.

¶Information is being sent to the Peshwa from Surat that the Mughal Subhedars of Surat and Broach are not rendering any help to the Portuguese of Bassein.

No. 124] *[27-9-1738*

श्रीशंकर

श्रीमंत माहाराज राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती पोष्यांकित लक्ष्मुमण सोनदेऊ कृतानेक सां नमस्कार विनंती. येथील कुशळ ताा अविक वद्य दशमीपर्यंत माहाराजांचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. बहुत दिवस जाले कृपा करून पत्र पाठऊन सेवकाचा सांभाळ केला नाहीं. येणेकरून चितास संतोष होत नाहीं तरी येसे न करावें. सदैव सांभाळीत असिले पाहिजे. यानंतर माहाराजांची आज्ञा घेऊन स्वार जालियाताा सेवेसी विनंतीपत्र पाठविलेच नव्हतें. वैशाखमासीं राजश्री बाबूराऊ मल्हार सेवेसी पाठविले. त्यासी माहाराजांची स्वारी कोकणांत गेली. ईश्वर सतेन माहाराजांस येश आले हे येकोन परम संतोष जाला, तो आल्हाद पत्री लिहितां विस्तार होतो. ये प्रांती आबालवृध जन संतोषी जाले की याच प्रकारें सदेव येशाची वृधि हो. वरकड आमचे वर्तमान बाबूराऊ मुखवचने विनंती करितील आणि सेवेसी प्रस्तुत

विनंतीपत्रहि लिहिले आहे. बाबूराऊ विनंती करितील, ते मान्य करून साहित्य पत्रें व कितीक पारपत्य केले पाहिजे. विशेष काये लिहिणे सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापी.

¶*Lakshman Sondeo congratulates Chimaji Appa upon the success that he won against the Portuguese.*

No. 125] [*Recd. 13-9-1738*

छ ९ जाखर

श्री

श्रीमंत स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापणा ऐसीजे. स्वामींणी आसेर किल्याविसी आज्ञा केली होती त्यावरून याच विचारात होतो. त्यास किलेदार राजी जाला. दिवसाच किला देतो आणि आपण आपले लोक घेऊन खाले उतरतो. पेशजी स्वामींणी रो माहादाजी नाईक देवल याजकडून ऐवज देविला होता तो मागतो, त्यास स्वामी ज्याचे स्वाधीन किला करवितील त्याचे ठाणे करारवांकई[१] बसले म्हणजे नाईक मारनिलेनी चालीस हजार रुपये द्यावे. यास आज्ञा कर्तव्य ते केली पाहिजे. विदित होये. किलेदार म्हणतो कीं मजला हस्तनापुरास पोहचतें करावे. हे विज्ञाप्ति.

¶*The Peshwa is informed that the commandant of fort Asheri has expressed his willingness to surrender the place on receiving the amount promised to him.*

No. 126] [*Recd. 13-9-1738*

छ ९ जाखर

श्री

श्रीमंत राजश्री बावा स्वामीचे
सेवेसी

विज्ञापणा ऐसीजे. स्वामींणी येकांती आसेर किल्याची आज्ञा केली त्यावरून सेवक विचारांत होता. त्यास किलेदार म्हणतो कीं पेशजीं स्वामींणी रो माहादाजी नाईक देवल याजकडून चालीस हजार रुपये देविले होते, बशर्त रो मानाजी निकम आगर रो रामचंद्र माहादेव या उभयेतातून येकाचे हवाला किला करून किलेदाराणे आपले लोक घेऊन खाले उतरावें, ऐसे परिछिन होईल तरीं किल्याचा बंदोबस्त जाला म्हणजे पैसे घ्यावे, नाही तर न घ्यावे ऐसी आज्ञा होती.

---

१ करारप्रमाणं.

त्यास स्वामी किला कोणाचे स्वाधीन करितात त्याचे हवाले दिवसाच दोन प्रहरा करून देतो आणि पैसे मागतो. स्वामीचे आज्ञेप्रमाणे काम केले. रा॥ माहादाजी देवल यास बशर्ती आज्ञापत्र व किला कोणाचे स्वामीन (स्वाधीन) कराव हे आज्ञा करणार स्वामी समर्थ आहेत. मोठा बांका किला व तोफा भारी भारी व दारू सिसें फार. स्वामी जाणतात. विचारास येईल ते आज्ञा करावी. विदित होये हे विज्ञाप्ति.

¶*The writer reports secret overtures to occupy the fort of Asheri.*

No. 127] [*19-10-1738* ?

श्री

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

ॐ श्रीमंत सकलगुणालंकर्ण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो त्र्यंबकराऊ ढमढेरे दंडवत विनंती. येथील क्षेम स्वामीकृपेकरून अस्विन वद्य ३ त्रितीया येथास्थित असे विशेष. आज्ञापत्र पा॥ त्यावरून राजश्री पिलाजी जाधवराऊ यांजसमागमे जातो. ते वसईस जातील. आपण आज्ञेप्रमाणें साष्टीस जाऊन राजश्री पिलाजी जाधवराऊ याचे आज्ञेत राहेल्यास त्याच विचारे वर्तावयाचें असिले तरी तेहि कलो येतां सेवेसी लेहोन गणती हुजूरच्या कारकूनापासी देऊन. सेवेसी रा॥ सिवरामपंत पाठविले त्यांजपासी रोजमरियांची नेमणूक द्यावयासी स्वामी आज्ञा समर्थ असे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञाप्ति.

¶*Trimbakrao Dhamdhere informs the Peshwa that as instructed he was proceeding to Salsette.*

No. 128] [*17-11-1737*

छ १६ साबान

श्री

श्रीमंत महाराज राजश्री

आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंति सेवक विठल विश्वनाथ चरणावर मस्तक ठेऊन सा॥ ना॥ वि॥ ता॥ छ ५ साबान पावेतो सेवकाचे व प्रांत मजकूरचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. राजश्री शंकराजीपंती माहिमास फौज रवाना केली ते समई त्याही लि॥ की तुम्ही आपले जमावसुधा माहिमास येणे. त्यावरून माहिमास रा॥ माहादाजीपंतास जाऊन सामील जालो. तेथेहि पाच रोज केलवियाचे मुकामी त्याजपासी राहिलो. इतकियात आज्ञा आली की रा॥ लाडकोबा तारापुरास रवाना केले आहेत त्याज-

पासी फौजसुधा जाऊन सामील होणे. ते पत्र आलियावर रा। लाडकोबा यासी फौजसुधा सामील जालो. सिरगावीची माडी फिरंगियानी बळकाऊन तेथे जमाव व तोफा ठेऊन जबरदस्तीने होता. त्यासी रा। लाडकोबाचे व आमचे विचारे सिरंगांव घेतलियावाचून तारापुरास न जावे यैसे जाले. मग वेढा सिरगावास बैसविला. हे वर्तमान सविस्तर रा। रामचंद्रपंती व रा। लाडकोबा यानी सेवेसी लिा आहे त्यावरून विदित होईल. आम्हाकडील लोक जखमी जाले तेहि त्यांचे पत्रावरून कळेल. स्वामिसेवेसी सेवकापासून अंतर होणार नाही. सांप्रत स्वारीत ज्वराने बहुत हैरान केले म्हणोन मनोरास आलो. फौज तमाम व चिरंजीव बाळाजीपंत यैसे तेथे ठेऊन लाडकोबाची रजा घेऊन मनोरास आलो. येथून तोफ येक रवाना केली व तांदुळवाडीची तोफ रवाना केली. काही उतार जालियावर स्वारीत जाऊन. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Vithal Vishvanath informs Chimaji that he has, in concert with Ladkoba, invested Shirgaon which has been strengthened by the Portuguese by throwing in men and munition and which consequently made the march upon Tarapur past this strong out-post unsafe.*

No. 129] [*Recd. 15-11-1738?*

छ १३ साबान

श्री

पुा श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे शेवेसी

विनंति उपरी. आम्हांस स्वामींनी रवाना केले ते तारापुरास जाऊन तेथील बंदोबस्त करावयाचा तैसा करू. परंतु स्वामींनी रा। रघुनाथजीस पत्र पाठवावे की तेथील बंदोबस्त करून रा। वासुदेव जोसी यास आम्हाकडे पाठवणे.[१] यैसे पत्र पाठविले म्हणजे आम्ही तेथील बंदोबस्त करावयाचा तैसा करून स्वामीकडे येऊं. तीर्थस्वरूप रा। नारायेण जोसी यास स्वामींनी पहिली पासोडी दिल्ही होती ती पांगारावयाची नाही, याजकरिता त्याणी आम्हाकडे पाठविली ती आम्ही ठेवली आहे. तरी दुसरी पासोडी उतम पांगारावयासारिखी १ पाठविली पाहिजे. * अगत्य पाठविली पाहिजे. बहुत काये लिा लोभ असो दीजे हे विा.

¶*Letter from Vasudeo Joshi to Chimaji Appa: He says he would leave for Tarapur according to instructions. He further requests Chimaji Appa to write a letter to Raghunathji asking him to relieve him (Vasudeo) after the needful was done at Tarapur. The writer intends to join Chimaji thereafter.*

---

१ अक्षर वासुदेव जोशाचें.

No. 130] [Recd. on 9-12-1737 ?

पो छ २७ साबान

श्री

राजश्री रामचंद्रपंत दादा गोसावी यास

ऽ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये श्री खंडोजी माणकर रामराम विनंति. उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये स्वकुशल लेखन केले पा॥ वि॥. आमचे विश्वासू माणूस मुंबैस बातमीबद्दल पा॥ होते ते जाऊन आठ दिवस मुंबैस राहून तेथील बातमी आणिली (की), येक ज्याहाज थोर बांधिले आहे त्यास * * दुकांबीने मढून मजबूद केले आहे, जैसा बज्यां येक किलेयाचे प्रतीने केले आहे. ते आणून ठाणेयाचे कोटाजवल नां(ग)र टाकून तोफांचा मार देऊन कोट उडऊन टाकावा व गोव्याहून पाच सा हजार पावेतो फौज येणार व हबसी व इंग्रज यैसे येकत्र होऊन खुजकीने ठाणेयावर येऊन ठाणे उडवावे, याविसी सर्व तप येकवेल खर्च करून ठाणे उठवावे यैसा सिद्धांत केला आहे. उधाण पाहून येणार. आनि यानी तर जोरा बहुतसा धरिला असे. परंतु स्वामीचे पुण्य समर्थ आहे व तुमची कृपा आहे तों हिसाब धरीत नाही. जो-पावेतो धडावर सीर आहे, तोवर मरून खस्त होऊन. मग स्वामीच्या जागियास काही तरी होऊ. परंतु जे माणूस बातमीस पाठविले होते ते इतबारी आमचे आहे हे वर्तमान कधी मित्या यैसे न म्हणावे. परंतु आली बातमी गोसावियास लि॥ असे. आंगरेयाकडील अरमार येत होते त्याचे वर्तमान इंग्रजाने आइकोन दोन फरगात मोठे रा॥ केले असेत. परंतु त्यांची त्यांची गांठ पडली की नाही हे न कले. यैसे वर्तमान येऊन सांगितले ते लि॥ असे व आंगरेहि फिरंगियास मदत आहेत. कडदीनाने इंग्रेजास सांगोन पाठवि * * * याचे मदतीस येत असेत त्याचे (वाटेस न जाणे ?) [कंसांतील अक्षरें फाटलीं] वरकड आरमारहि मढचे बारेयावरी नांगरवाडा आहे. नगारे व कर्णे वाजतात. टोपीवाल्यांचे नसे. आंगरेयांकडील असेल कीं हबसियाचे असेल यैसे वर्तमान तुम्हास कलावे म्हा॥ लि॥ असे.

पत्रावर खंडोजीचा शिक्का व मोर्तब.

¶*Khandoji Mankar reports to Ramchandrapant Dada that the English, the Portuguese and the Sidi have made a common cause against the Marathas, and are reported to be fitting out an expedition against Thana.*

No. 131] [*12-12-1737?*

श्री

राजश्री रामचंद्रपंत दादा
गोसावी यासी

ℰ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये स्नेहांकित खंडोजी माणकर राम राम विनंति उपरी येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल वृत्त लेखन केले पाा विाा. गोसाविंयानी पत्र छ २६ साबानचे पाठविले, लिहिले वर्तमान साद्यंत कलों आले. शाहाजी भावकर यास नगारियाविसी लिाा. त्यास ते धारावीस गेले आहेत. त्याकड तुमचं पत्र पाा आहे. कलले पाा. यानंतर इकडील वर्तमान आम्ही बातमीकरिता माणूस पाठविले होते ते छ २९ साबानी संध्याकाली येऊन पोहचले. त्याण्ही वर्तमान सांगितले की जुना जराल ठाण्यास होता तो गोव्याहून अरमार फरगात मोठे यैसी तरांडी सुमार ६० घेऊन रेवदंडेयास दाखल जाला असे. वरती माणूस कांहीं बिदनूरकरांचे आहे व जाती रेणोल दोन तीनसे आहेत यैसा आठहजार माणूस घेऊन आला असे. तो येऊन ठाण्यावर कपाल फोडून मरावे की ठाणे उठऊन लावावे यैसा निस्चयेतार्थ केला आहे. * तिही तोंडाने पायेउतारा होऊन येणार हे वर्तमान अवचितगडाकडोनहि येसजी बलकवडे यांही लिाा आहे त्यावरून खेरखुरेसे दिसते. यैसियासी हें घर हस्तगत जालेले रक्षावे व दुसरी घ्यावी हे गोष्टीस प्रेत्न अंतर वहुत आहे. त्यास श्रीमंत स्वामीकडेहि लेहून वर्तमान पाठविले आहे. तेथून कुमक होणे तर दूरस्त (दूरस्थ) विचार आहे. तुम्ही संनिध आहा. घेतले स्थलास राखावे हा आभिमान तुमचा आहे. जर अनकूल पडिले तर इकडील उपराला करावा, हे गोसाविंयास उचित आहे याकरितां लिाा असे. येखादे समई तुम्ही बोल लावाल की यैसे होते तर ताबडतोब आम्हास काही तरी कलो द्यावे होते, याकरितां लिाा आहे. बहुत काये लिाा कृपा लोभ असो दीजे. राा छ ३० माहे साबान हे विनंति. वाईच (वसईच?) बातमी राजश्री बाबूजी नाइक अणजूरकर यांकडील यैसीच आली आहे. कलावे म्हाा लिाा आहे. बहुत काये लिाा कृपा लोभ असो दीजे हे विनंति

¶*Khandoji Mankar from Thana communicates to Ramchandra Hari the arrival of Louis Dom Botello as far as Rewdanda with a formidable fleet. According to intelligence received from various quarters Thana is the objective of the enemy. The writer asks the addressee his co-operation on the fateful day.*

+ येथें खंडोजीचा शिक्का अस्पष्ट पण खंडोजी मानकर येवढे शब्द स्पष्ट दिसतात.

No. 132] [16-12-1737
२३ रमजान

श्री

श्रीमंत माहाराज राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक विठल विस्वनाथ साष्टांग नमस्कार विज्ञापना ता। छ ४ माहे रमजान मुकाम सिरगांव सेवकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. या प्रांती राजश्री वासुदेव जोसी यांसी रवाना केले, या गोष्टीने कितेक स्वामिकार्य यांचे सलाबतीने सिधीतें पावतील आणि सर्व सेवक लोक उमेदीने जीव ठेवून बेउजूर चाकरी करीत आहेत. स्वामीच्या पुण्यप्रतापे सिरगांव लवकरीच येईल. मोर्चेहि कोटासंनिध नेले आहेत. सुरंगाचा उपाय राजश्री मानिले यांणी योजिला आहे. टोपीकरास मदत बाहेरून तारवांवरील येऊं देत नाहीं. फिरंगी जेर केला आहे. अल्पकालेंच स्थल हस्तगत होईल. या प्रांताचे वर्तमान तर हुजुरून फौजा इकडेस आल्या. येणेकरून रयतीस बहुत तगादा लावला. सरकारकामाची जहाज फरमास वगैरेहि कितेक कसाला रयेतीस पडों लागला. मुलुक आमचे निसबतीस स्वामीने केला आहे. यास्तव आम्ही रयेतीस ज्यांचा उपद्रव लागे त्यांसी रदबदली करीत असो. परंतु कोणी आमची रदबदली मान्य केली नाहीं. कांही रयेतीचे पदरी पुन्य होते तर राजश्री जोसी यांचे येणे जाले. याणी सर्वांस बेमुरवतखोर प्रकारें सांगोन कितेक वेठ बेगार व सिवे पाणी मना केले आणि रयेतेची दिलबेरी[१] बहुतसी केली. तणेकरून रयत स्तातव्य जाली. सेवकानी सिबंदी लोक ठेविले आहेत ते मुलकी कोली वर आहेत. कोणी भले लोक केले कामाचे नाही, म्हणोन कितेकांनी स्वामीचे सेवसी लिहिले असे. त्यासी कोली अथवा भले लोक जे आहेत ते सर्व राजश्री जोसी यांही दृष्टीने पाहिले आहेत. चाकरी कोणे प्रकारें केली आहे, मोर्चे कैसे चालविले आहेत, हे चाकरी सर्व यांची व स्वामीची भेट होईल तेव्हां परस्परेंच निवेदन करितील. आम्ही सेवेसी लेहावेंसे नाहीं. सेवकानें चाकरीस अजता अंतर केले नाहीं, पुढेंहि होणार नाहीं. सेवक निराश्रित असे. एक आश्रय स्वामीच्या चरणाचा आहे. सेवकावर सिबंदीचे देणे आस्विनापासून चढले आहे. त्याज पैकी च्यार हजार रुा रा बाबूराव यांजबा आले त्याणी ते वाटून दिल्हे. हली राजश्री जोसी यांनीं हजार रुपये लोकांस पावविले. त्यास सेवकाकडील लोकांचा खर्चाचा सरंजाम करून देणार स्वामी समर्थ आहेत. राजश्री शंकराजीपंताकडे गला व लाकूड वोंडे व पतिंगे ऐसे आज्ञेप्रमाणें रवाना करितो. त्याजकडील फर्मास जे

१ समाधान.

येते त्यास कांहीं हिला हरकत करीत नाहीं. त्याचे पत्रावरून चालवितों. साहेब-कामास कोताई करून नादानी आम्ही आपणावर घेणार नाहीं व तारापूरचे गांव दोन च्यार फिरंग्यानें मारिले त्याजमुळे दाहापांच गांव तारापूरचे वैरान जाहले. विदित होय. सिरगांव फते जालियावर तारापूरचे तोंडावर सेंभर स्वार व दोनसे माणूस राजश्री जोसी ठेऊन माहिमास जावें ऐसें आहे. सेवसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Vithal Vishvanath writes to Chimaji that the presence of Vasudeo Joshi has heartened men to press Shirgaon with vigor which consequently will soon yield. He complains that there is widespread distress in the district owing to the marches of troops.*

No. 133] [20-12-1737

श्री

राजश्री बाजीराऊ बेलोसे नामजाद
जंजिरे अर्नाळा गोसावी यांसी

ॐ अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री वासुदेव जोसी व रघुनाथ हरि आसीर्वाद व राम राम. उपरी येथील कुशल जांणून स्वकीये लिहिणे विशेष. फिरंगियाचे अरमार गुराबा ४ व गलबते ३२ व मचवे ८ यों चवेतालीस दागिने वसईकडून येऊन जंजिरे मजकूरचे नस्तावर राहिली आहेत. ती माहिमाकडे जातील अथवा जंजिरेयास येतील म्हणून तुम्ही राजश्री रामचंद्रपतास लिा. तेच पत्र माारनिलेनी आम्हास पाहावयासी पाठविले त्याजवरून विदित जाहाले. सदरहू अरमार छ ८ रमजानी केलवियास आले म्हणोन रा रामचंद्रपंतानी लिा. आम्ही सिरगावास मोर्चे दिल्हे आहेत हे वर्तमान तुम्हास कललेच आहे. कोट जेर जाहाला आहे, लौकरच फते होईल. माहिमास रा रामचंद्रपंत खबरदार आहेत. सिरगाव फते जाहालियावर आम्ही फौज सुधा माहिमास येऊ. तुम्ही जंजिरे मजकुरी बहुत खबरदार राहून गनिमाची बातमी राखोन वरचेवर लिहीत जाणे. जंजिरे मजकूरची बेगमी व इमारतीचे काम किती जाहाले हे सविस्तर लिा. जाणिजे छ ८ रमजान बहुत काये लिा. तुम्ही बहुत खबरदार राहाणे. अरमारचे गनीम दगेखोर, कोणे समई येईल न ये हा कलत नाही. बातमी राखोन जंजिरे मजकूरची खबरदारी करणे * हे आसीर्वाद.

¶*Vasudeo Joshi and Raghunath Hari ask Bajirao Belose, commandant of Arnala, to be vigilant as the enemy's fleet is cruizing near the fort. They say they are pressing the attack on Shirgaon.*

No. 134] [24-12-1737

श्री

श्रीमंत राजश्री वासुदेव जोसी
स्वामीचे सेवेसी

पोष्य शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती. येथील वर्तमान तागायत छ १२ रमजान संध्याकालपर्यंत सुखरूप असो विशेष. तीर्थरूप राजश्री दादाचा मुरदा मोर्च्यांत माहिमच्या असेल तरी शोध केला पाहिजे व वरकडहि ब्राम्हणाचे मुरदे असिले तरी शोध करून लिहून पाठविजे. आण अग्न दिल्ही पाहिजे. हस्ती (अस्थि?) हातीं लागतील तरी बरेच आहे, बहुत काय लिहिणें? माहिमास आमचे लोक व राजश्री कर्णाजी सिंदे व राजश्री खंडोबा देखील जे लोक आहेत ते आम्हांजवल पाठविले पाहिजेत. येथील भरतीचा विचार तुम्हांस ठावकाच असे. जर गनिम येथें आला तरी त्यास बरासा नतिजा द्यावा लागतो, नाही तरी माहिमास गत जाली ते ठावकीच आहे. बहादरपुरियाचा मोर्चा व अर्नाला मजबूत अधिक करावा. हे दोन जागे मजबूद असिल्यावर गनिमाचा हिसाब नाहीं. वाघोजीराव खानविलकर व धोंडोबा देखील जे लोक आहेत ते येथें आधीं पाठवावे. अनमान करावयाचे नाहीं. माहिमचा मोर्चा उखललियावर तुम्ही सिरगांवास राहोन उगलेच बसावें थैसें आमच्या मतें नाहीं. आधी हे दोन जागे सदरहूप्रमाणें मजबूद करावे, हेच गोष्ट आमच्या चित्तांत येत आहे. तरी माहिमचे लोक आधीं पाठवावे व राऊत च्यारसें आम्हांजवल पाठविले पाहिजे. आम्ही कोणे गोष्टीचा गनिमाचा हिसाब धरीत नाहीं. आजीच हें पत्र लिहितां तव वर्तमान आलें, कीं दर्यांत पाल च्यार दिसतात आहे. तुम्ही खबरदार राहावें. आम्ही येथें खबरदार असों. लोक व राऊत सत्वर पाठवावे हे विनंती.

¶*Shankraji Keshav requests Vasudeo Joshi to make enquiries regarding the dead bodies of his brother Mahadaji Keshav and other Brahmins who were slain at Mahim and to cremate them. He further asks him to send back Karnaji Sindia and Khandoji, Vaghojirao Khanvilkar and some other men of his as he has to reinforce both Arnala and Bahadurpura against an attack of the Portuguese.*

No. 135] [25-12-1737

छ २७ रमजान

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे शेवेसी

पो वासुदेव जोसी सां ना विनंति. येथील वर्तमान ता छ १२ रमजान जाणून स्वकीये लेखन आज्ञा केली पा वि. येथील सविस्तर वर्तमान उभयेताचे पत्री

लिा आहे त्यावरून विदित होईल. · येथील फौजेचा आला बांधा जाहला पाहिजे. राऊतामध्यें कोणी मातबर सरदार नाही, याजकरिता रा। चिमणाजी भिवराव यास खामखा अगत्य पाठविले पा. आम्हास कळेल तसा येथील बंदोबस्त करितो. परंतु माहिमचे लोकानी आवच सोडिला आहे. त्याचे समाधान दिलदिलासा करणे तैसा करीतच आहो. येथील. * * * वस्त करून येकवेल गनीम मारून गर्देस मेलवावा * * * * आहे * * * करून होणे ते * * लग्नाचे * * * पक्षी योजले आहे याजकरिता माघ सुध प्रतिपदेस आम्हास जावे लागेल. तरी स्वामीनी येथील बंदोबस्ती केली पाहिजे. रा। विठल सिवदेव व चिमणाजीपंत यास सत्वर पाठविले पाहिजे. लोकाचा आव गेला. सर्वत्र गनिमाची सलाबत बसली. कलावे म्हणून लिा असे. बहुत काये लिा लोभ करीत गेले पा। हे विनंति.

¶*Vasudeo Joshi requests Chimaji Appa to send Vithal Shivdeo and Chimanaji Bhivrao to revive the spirit of the army.*

No. 136] [*18-12-1738?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक सिवाजी बावाजी चरणावरी मस्तक ठेऊन सां नमस्कार. विनंती विज्ञापना. ता। छ १७ रमजान पावेतों स्वामीचे कृपादृष्टी करून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष. स्वामीचे आज्ञापत्र सादर जाहले, तेथे आज्ञा कीं उतरेकडील सैफेलीची फाज अरुंद आहे, माणसास फिरता नये. याजकरितां दगडमातीचे काम सात हात रुंद करणे म्हणून आज्ञा. आज्ञेवरून फाजेचे काम चालते केले. विठोजी आतागिरे याच्या हाताखालीं जुन्या चुन्यावर राजेखानाकडील व कल्याणसिंगाकडील व फिरकोल लोक दिले होते, त्यापैकी निमे लोक व विठोजी छ १० रोजीं गगनबुरुजाचे कामास लाविले. बुरुजाचे काम साडेसतरा हात उंची

(अपूर्ण)

¶*An incomplete letter from Shivaji Babaji to Chimaji Appa, reporting the progress of the work of broadening the walls.*

---

१ गच्ची.

No. 137] [21-12-1738 ?

पो छ १३ रमजान.

श्री

पुा राजश्री पंत प्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. कडदीन रेवदंडियाहून काली छ ९ रमजानी ठाणियास आला आहे. वसई जवली त्याचे येक स्थल आहे तेथे दारुगोली भांडी व गाडिया येसे जुजते सामान तयार करीत आहे येसे वर्तमान आहे काय मतलब आहे कलत नाही. कलावे याकरितां लिहिले असे. उंदेरकर शामलानी आबटीयाचे खाडीत सिरोन कोली दोन तीन मारले व दोन तीन धरून नेले, म्हणून पूर्वी आपणास लिहिले आहे. सांप्रत ते कोली इंगरेजानी शामलास सांगोन सोडविले येसे वर्तमान आले. कलले पाहिजे. लोभ करीत गेले पाहिजे हे विनंती.

¶*News is sent to the Peshwa that the Portuguese General Cardim de Froes has effected a landing near Bassein and seems to be preparing for a decisive struggle.*

No. 138] [12-12-1738

श्री

श्रियासह (सह)श्रायु चिरंजीव राजश्री वासुदेव जोसी यांसी प्रीतिपूर्वक रामचंद्र जोसी मुरूडकर आशीर्वाद उपरी येथील कुशल ताा मार्गसीर्ष सुद त्रयोदसी मुकाम कुलाबा सुखरूप जाणून स्वकीये लिहीत असिले पाहिजे विशेष. आजीच मंगलवारीं त्रयोदसीस रात्रौ येथून वधू समागमे घेऊन निघावयाचा मुहूर्त आहे. त्यासी येथून समुदाये सहवर्तमान सुमुहूर्ते स्वार होऊन हे वृत्त अगोधर तुम्हास कलावे यास्तव लिहिले आहे. येशास येथून उचले तेथे येऊन त्यासी ते स्थली साहित्य व राहावयासी जागा याची अगोधरीच योजणूक पाहिजे. त्याची विचारणा तुम्ही केलीच असेल. परंतु तुम्ही साहित्य करणे

तांदूल बारीक	गहू कणीक खंडी	तूप वजन पक्के	तांदूल मोठे
।·	१	।·	१

गहू पक्के घालणे

याप्रमाणे सिध करणे याचा पैका होईल तो आम्ही आलीयावरी देऊन. वरकड शाक भाजी व पानपत्रावल लांकूड फाटे याची अनकूलता जाहली पाहिजे. तरी ये गोष्टीविसीं मुख्यांस विचारून त्यांची आज्ञा घेऊन राजश्री गोविंद कृष्ण सुभेदार प्रांत जुनर यांसी इकडिल साहित्यास मागोन घेऊन मंडप देखील सर्व

साहित्य जें तुम्हास सुचेल तें त्याजकडून करवणे. तुम्ही तेथे असतां आम्ही साहित्याविसी चिन्ता करावी ऐसे नाहीं. परंतु सूचनार्थ अगोधर लिहिले आहे. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे आसिर्वाद.

सेवक राघो कृष्ण साष्टांग नमस्कार विनंती लिा परिसीजे हे विनंती.

¶*Ramchandra Joshi Murudkar asks his brother Vasudeo Joshi to arrange for the reception of the marriage party and to purchase provisions for the occasion.*

No. 139] [*24-12-1738*

पौ छ ८ सवाल

श्री

आशीर्वाद उपरी. राजश्री चिंतो कृष्ण यांजकडील जेजालबारदार पंधरा होते ते धारावीस रा केले. तुकोजी बेरडाकडील साहा आसामी कारखान्यावर ठेविले. नीलकंठाकडील चवदा आसामी व फकीर महंमद याजकडील तेरा यकूण सतावीस आसामी रा संकराजी केशव याजकडे पाठवितो. रा कृष्णाजीराव यरूणकर याचे लोक पावणे तीनिसे माणूस आहे. त्याचा तैनात जाबता आलाहिदा पाठविला आहे. तेहि लोक संकराजी केशव याजकडे पाठऊन देतो. बाबूराव[१] रामचंद्र यास विठोजी बुल्याकडे पाठविले होते. त्याणी सोला जेजाला आणिल्या, त्या नीट करून जेजाल बारदाराबराबरी धारावीस पाठविल्या म्हणोन सविस्तर लिहिले ते कलले. पेण पनवेली अष्टमी नागोठणे येथील व आबटे याचे बदरींहून भात मुंबईस जाते ते मना करावयास बाबूराव रामचंद्र यास पाठविले आहेत म्हणोन लिा ते कळलें. उत्तम गोष्ट केली. येविसीं राजश्री मानाजी आंगरे यांस व कर्नलिकरास पत्रे लेहून पाठविलीं आहेत. रवाना करणे आणि मुंबईकडे गला न जाई ते गोष्ट करणे. रा छ २३ रमजान +हे आशीर्वाद.

¶*Chimaji Appa expresses satisfaction at the mobilization of forces at Bassein. The addressee is possibly Mahadaji Purandare.*

No. 140] [*24-12-1738?*

पौ छ ८ सवाल.

श्री

आसीर्वाद उपरी. राा संकराजी केशव यांजकडे जिनस रवाना केला त्याची याददास्त पाठविली ती पावली. आणखी जिनस मारनिले लिहितील त्याप्रमाणें

१ फडणीस ? + चिमाजीचें अक्षर.

रवाना करीत जाणे. पंधरा बेलदार वसईस पाठविले म्हणून लिहिलें ते कळलें. उतम गोष्ट केली. पाथरवटहीं मेळऊन पाठऊन देणे व गवंडे रवाना करणे. गंगाजी घाटगा व सिदोजी मान्या यास रोजमरा रुा ८ आठ दिल्हे म्हणून लिहिलें तें कळलें. यादोपंताकडील चवेतालीसशांच्या हुंडिया आल्या आहेत. बाकी ऐवज राहिला त्यास कारकून व कबज पाठविले आहे म्हणून लिहिले ते कळले. उत्तम गोष्ट केली. रा॥ छ २३ रमजान. बेलदार पाथरवट राजश्री खंडोजी माणकर याजकडे जे मिळतील ते मेळऊन पाठऊन देणे व गवंडेहि मेळऊन खामखा पाठऊन देणे. +हे आर्सीवाद.

¶*Chimaji approves the addressee's arrangements in providing masons, sappers and miners and funds.*

No. 141] [*9-1-1738 ?*

छ २८ रमजान

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृा सा॥ ना॥ वि॥. ता॥ छ २८ रमजान मु॥ आगासी सुखरूप असो विशेष. स्वामींनी छ २१ रमजानचे पत्र मु॥ मौजे साथेगाव वाटाखाली तेथील पत्र पाठविले ते आजीच छ मजकुरी पावले. कोहजेचे मुकामची तेरीख लिहिली ती कळली. त्या प्रा॥ आम्हासहि निघोन यावे लागले. आजी आगासीचा मुकाम केला. छ २९ रमजानी भवानीगडास येऊन मोर्चा बाहादरपुरा येथे रा॥ कर्णाजी सिंदे व गंगाजी ना॥ अणजूरकर सत्रासे लोकानसी ठेविले. पाठीमागे रा॥ खंडो चिमणाजी ठेविले. त्यास बराबर सत्रासे लोक राणोजीराव खानविलकर व आपाजीराव खानविलकर व दि॥ त्रिंबक विस्वनाथ लोक व दि॥ हरि राम वगैर सत्रासे ठेविले. येकून * (पा)इचा जमाव तीन हजार च्यारसे ठेविले व स्वार रा॥ (सुजन)सिंग व रा॥ बुधसिंग राऊळ व रा॥ विठलराव नि॥ दाभाडे व जिवाजी ढमढेरे तुकाजी आपाजी सितोळे व आत्याजी (आत्माजी) सुरवे व नि॥ रा॥ व्यंकटराव विनाजी (कृ)ष्ण व सिवा खंडेराव विभुतराव सतकर हे साडेसातसे स्वार ठेऊन हा (ते ?) करून सर्वाचा येक हात करून ठेविले. सर्वांनी आंगेजणी केली असे. हे ठेऊन आम्ही निघालो. किल्ले वज्रगड साडेतीनसे लोक ठेविले बंदर गोखरवे मिळोन पावणसे

\+ चिमाजीचें अक्षर.

माणूस ठेऊन निघालो. जंजिरे अरनाळा येथे सतावीससे माणूस आहे त्यापैकी साहासे मागाहून येईल. येकवीससे चाकरमाने राहातील व बाजे लोक येक हजार ठेवलेच आहेत. या खेरीज अम्हासमागमे येणे प्रो लोक येतील.

६०० जंजिरे आरनाळापैकी
२०० बराबर स्वारी मोराजी सिंदे देखील
४०० भवानीगडपैकी
१००० बराबर मल्हारी आसाम्या आलीकडे आहेत

२२००

बावीससे माणूस येईल. सेवेसी विदित आसावे. व तोफा तीन व सामानसुधा येतो. सामान तो भवानीगडास पोचविले असे. दारूगोळीहि किले मजकुरी पावली. येणे प्रा सिधता केली असे. स्वामीनी लिहिले की द्वादसी त्रयोदसीस माहिमास जाऊन लिा, त्यावरून येकादसी भोमवारी भवानीगडास येऊन स्वामी माहिमास येताच सेवेसी हजीर होतो. रा होनाजी बलकवडे याचे लोक तो आसेरी सनिध गेले असेत. डाहाणू प्रांते लोक पाठविले, परंतु त्यास तटून धरिले. स्वामीची भेट जालियावर रा होईल हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav informs Chimaji Appa in detail about the distribution of forces at different places such as Bahadarpura, Vajragad, Gokharve and Bhavanigad. He hopes to join Chimaji Appa at Mahim as desired.*

No. 142] [*1738 ?*

श्री

पु॥ श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापना. आगरची रयेत तमाम उठोन गेली. वस्तवानीहि रयेतेने नेली. किरकोल दाणादुणा आहे तो लोक आणितात व गुरेहि आहेत ती लोक आणितात. स्वामी शब्द लावितील म्हणून लिा आहे. रयेत दुतर्फा, तिचा विश्वास नाही. आपले बले जे करणे ते करावें. धारावीची बंदिस्त कोट पाथरवट आणून चउबुर्जी आधी सत्वर बांधवावी. मग पुढे मोठा कोट बांधवावा तेव्हाच कार्यास येईल. कळले पाहिजे. बावीससे माणसास रोजमरा सरासरी पांच रुा प्रा आकरा हजार रुपये पाठवावे. जखमियासहि खर्चास द्यावे लागते, व जर धारावीची बंदिस्त होत असेल तरी तेथे गडी बांधावयाची तरतूद मग

करावी. हे सर्व आर्थ चितात आणावे. यासी दिवसगत लागो न द्यावी. या उपरी स्वामी धणी आहेत. येक हजार तिवट व जोट पांचसे सत्वर आणवावे. लोकांची पांघुरणे काडीत (खाडीत) बुडाली व हत्यारे बुडाली. पंचवीस तरवारा लोकास द्यावयासी आणवाव्या. या पत्राचें उतर सविस्तर पाठविले पाहिजे. विदित होये हे विज्ञप्ति.+

¶*Shankraji Keshav advises Chimaji to strengthen Dharavi without loss of time, as it is exposed to an attack from the enemy. He asks for blankets and arms for his men. The ryots in the Bassein tract, he writes, have fled away, which therefore falsifies the charge against his troops of harassing them.*

No. 143] [*1738?*

श्री

सेवेसी विज्ञापना. राजश्री रामचंद्रपंत व राजश्री लक्ष्मण बलाल व रा म्हालोजी मुठे आले म्हणजे वज्रयोगिणीवर मुकाम करितील. समीप असिले म्हणजे समई पावतील. याजकरितां त्यास येणेप्रों लेहोन पाठविले आहे. जर कुडालाकडी(ल) अगर मर्दनगडाहून पत्र बातमीचे आले असिले तरी वज्रयोगिणी-नजीक मौजे आकलोली आहे तेथे राहावेसे त्यास आज्ञा पत्रें पाठवावीं. समई जेथे म्हटलें तेथें पावतील. कुडालाकडील वर्तमान तेथें आले तरी येथें सेवकास ल्याहावें. येथील कारकून कुडालास होता तो येकजण आला. येकजन तेथें आहे हे विज्ञापना.

¶*This is a communication sent to Chimaji Appa regarding the movements of the forces at Vajrayogini, Mardangad etc.*

No. 144] [*1737*

श्री

राजश्रियाविराजित राजमान्य राजश्री
दिनकरपंत दाजीसाहेब स्वामीचे सेवेसी

मराठी ग्रंथ संग्रहालय स्थळ प्रत सं. ३ नं. ५८ ता. .... ठाणे.

पो माहादाजी केशव सां नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल जाणून (स्वकीय) लेखन केले पाहिजे विशेष. रा सटवोजी सालोंखे याजविसी राजश्री सुभेदाराही लिा आहे ते चितात आणून सरंजाम करून चाकरीचे चाकरीवर येत ते कीजे. मानिलेचा पूर्व वृतांत स्वामीस विदितच आहे. पाटीलकीच्या

+ सबंध पत्र शंकराजी केशवाच्या हातच.

5701

गावावर मुलेमाणसे बाप देखील आणिले आहेत. बहुत थोर माणूस मर्द आहे, याकरितां लिा आहे. बहुत काय लिहिणे कृपा असो दीजे हे विनंती.

¶*Mahadaji Keshav requests Dinkarpant Dajee to confer upon Satwaji Salonkhe his former office.*

No. 145] [1738?

श्री

पुा राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. माधवराम गोसावी व राजश्री बालाजी बापट व किलेदाराकडील उभयता आले. ते म्हणत होते कीं तुम्ही पनवेलीस मुकाम करणे; तेथेच आम्ही जाबसाल घेऊन येऊ. त्यास आम्ही सांगितले, कीं पनवेलीस खावंदाचे आज्ञे-खेरीज येत नाहीं. तेथे गेलियावरी किला दूर पडतो. याकरितां मौजे भादाणे ताा वाजे हा गांव किलायापासून तीन च्यार कोष आहे, तेथे उद्या जाऊन मुकाम करितो. कळले पाहिजे. वरकड राजश्री बाजी भीवरात्र याची रवानगी केली म्हणून लिहिले. उतम केले. फौज जमा करवावी. इकडे प्रयोजन लागले तरी आम्ही लेहून पाठऊन. रवानगी करावी. नाहीं तरी आणखीकडे जातील. कळले पाहिजे; परंतु बाहेर निवोन फौज तयार करावी यात उतम आहे. बहुत काय लिहिणे हे विनंती. स्वार सिलेदार पंचवीस पाठविले पाहिजेत. पागेचे न पाठवणे. हे विनंती.

¶*Vasudeo Joshi advises Chimaji Appa an early mobilization of forces.*

No. 146] [1738?

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

सेवेसी विज्ञापना.

लोकांचे तैनातजाबते व रोजमरे-याची नेमणूक पाठवावयाची आज्ञा. कोण्हांस कौल पत्र द्यावा लागेल त्यास मुद्रा असावी याची आज्ञा.

आसागीर पाा आज्ञा, आलें नाहीं. आसागीर पाठवावें.

तारापुरास मोर्च्यास लोक गुंततील त्याचे पोटाचे साहित्य जाले पाहिजे.

दारूगोली अद्यापि आली नाहीं. याजकरितां काजकाम अगदीं तटले आहे. दारूगोली सत्वर आली पाहिजे.

घोडियास नालमेख पाहिजे. या रानात मेळवावयाचा उपाय नाहीं. स्वारी सिकारीचे दिवस. राऊत रोजम-र्याचे ऐवजी मागतात. त्यास नाल दबे मेखांसुधां शंभर पाठवावयाची आज्ञा.

मुलुखहि उद्वस; याजकरितां कल्याणचे वाणियाची पांच दुकान लस्करांत यावयाची आज्ञा करावी. स्वामीनी गणेशखिंडीचे मुकामी आलागर मुसलमान सिपाई च्यार आसामी चाकर ठेऊन बरोबर दिले, त्यांपैकीं तीन आसामी आलेच नाहीं. येथे हजीर आसामी १

स्वारघोडी

३८ दि॥ मलोजी थोरात
 २६ राणाजी जाधव
 १२ खंडनाक
 ———
 ३८
१८ दि॥ सुरराव यादव
 २ मिर्जा यारबेग
———
५८

सिरगावांवर जाया जाले याची यादी आलाहिदा पाठविली आहे त्यावरून निवेदन होईल.

स्वामीनी लोकांचे हांजेरीविसी आज्ञा केली, त्यावरून बेठेगांवचे मुकामी हजीर येणेप्रमाणे आसामी :—

८९ दि॥ अंताजी रंगनाथ
६० दि॥ रघुनाथ सांवत
७२ दि॥ रंगो विठल
२५ दि॥ उमाजी साटम
७ दि॥ कान सांवत
१६४ दि॥ आपाजीराव खानविलकर
२५६ दि॥ रंगापा
२५ दि॥ सुरराव यादव
६५ दि॥ हणमाजी नाईक
६३ दि॥ कालेकर
२३ दि॥ मुकुंद श्रीपत
४४ दि॥ हबाजी यशवंतराव
२५ दि॥ बयाजी आगलावे
१५ दि॥ रामजी मालवणकर
७ दि॥ कुलाबकरी
५ फुटलोक
५ मिर्जा यारबेग
———
९४७
 १
———
९४८ याखेरीज पोरगे.

सेवेसी निवेदन होयं हे विज्ञापना.

¶*Chimaji Appa is requested to despatch immediately, among other things, gunpowder and cannon-balls. A muster-roll of the army is also submitted for his inspection.*

No. 147] [1734?

पो छ १ सवाल

श्री

पुरवणी राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. फिरंगी आपले जागां जमाव करीत आहे. काय मतलब आहे कळत नाहीं. कल्याणावरी यावयाची बोली आहे. स्वामीकडून राजश्री बनाजी भिकने वसईस गेले होते, त्यांणींहि तेथील वर्तमान पाहिलें आहे, तेहि स्वामीकडे येकां दों दिवसांनी येणार आहेत, येतील, ते वर्तमान स्वामीस सांगतील त्यावरून कळेल. सारांश गोष्टी गनीम आहे त्याचा विश्वास मानावा ऐसें नाहीं. ऐथें आम्हाजवळी पायेचे लोक आहेत, परंतु स्वारांचा भरणा नाहीं. स्वाराची सलाबत आहे याकरितां हें पत्र पाठविलें आहे. तरी स्वामीनीं शंभर स्वार निदानीं पंनास अगत्य पाठवावें. कडदिन सांप्रत काले ठाणेंयास आहे तोंपर्यंत स्वार ठेऊन मग पाठऊन. कळलें पाहिजे. प्रस्तुत कालें फिरंगियांचें अरमारहि वसईस आलें आहे, याकरितां स्वार पाठवावे ते स्वामीनीं आपले नजरेनें पाहून पाठवावे, खोगिरभरती न पाठवावी. त्यांस रोजमरा नेमून पाठवावा त्याप्रमाणें देत जाऊन. स्वारांस ताकीद करावी, येतेसमयीं कल्याण भिवंडी प्रांतीं मार्गीं घांसदाणा वगैरे याचा उपसर्ग न लावीत तें करावें. कळलें पाहिजे, बहुत काय लिहिणें लोभ केला पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudeo Joshi reports to Chimaji Appa that the Portuguese are mustering their forces strong and are contemplating an attack on Kalyan. To meet this impending danger the help of at least 50 horsemen is urgently requested.*

No. 148] [2-1-1739?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सां नमस्कार विनंती येथील कुशल ताा छ २ माहे सवालपर्यंत यथास्थित असे. धर्मदेव सिरके हे येथें पापडीस आम्हाजवली होते. यानी चाकरी बरीच केली आहे. फिरोन यांस घोडे बसावयास देऊन पाठविले तरी यावयास उमेद्वार आहेत. विदित जाले पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav recommends to Chimaji Appa one Dharmadeo Shirke to be entertained into service as a horseman.*

+ पत्राच्या पाठीवर घरास गेलीं होतीं असा शेरा.

No. 149] [10-1-1739 ?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंति येथील कुशल तागायत छ ११ माहे मोहरमपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे विशेष. राजश्री आपाजीराव खानविलकर हे लोक देखील येथें आहेत. हे चाकरी बरी करितात. सिरगावावरी मोर्च्यावरी फिरंगी पडला, ते समई राजश्री भिकाजीराव खानविलकर व प्रतापराव व जिवाजीराव अंतोजीराव खानविलकर याणी बरीसी करून गनिम उधळून काढिला. प्रतापराव पडिले हें वर्तमान सेवेसीं सविस्तर निवेदन करून सरंजामी करून घ्यावयाकरितां राजश्री भिकाजीराव आले आहेत हे विनंति करितील. ते आईकोन यांची सरंजामी करणार स्वामी धणी आहेत. सिरगांवी जे सेवा केली ते राजश्री वासुदेव जोसी यासी दखल असेल. येथें आलियापासून आमचे तबियेतीप्रमाणे सेवा करितात. हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav recommends to the notice of Chimaji Appa the heroic services rendered by Appajirao Khanvilkar and his brothers. Appaji's brother Prataprao was killed at Shirgaon.*

No. 150] [21-1-1739 or 31-1-1738 ?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसीं

विनति सेवक सिवाजी बाबाजी चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग नमस्कार विनंती विज्ञापना तागायत छ २१ सवालपर्यंत स्वामीचे कृपाद्रष्टीकरून सेवकाचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. राजश्री खंडोजी माणकर व राजश्री खंडो गोमाजी व राजश्री रामाजी माहादेव व राजश्री नारोजी कड्डू हे येथून च्यार तोफा घेऊन वेसाव्यास मोर्चे लावावयास गेले आहेत. इमारतीचें वर्तमान तरी छ १९ सवालीं मेढ्याचें काम चालीस लाविलें. नवा चुना राजश्री नारायेण जोसी यांजकडून तीस च्याळीस खंडी तयार जाहाला आहे तो आणूं. या मार्गे तीस पस्तीस खंडी चुना आणिला. दिंडी जवळ नवी भटी केली. चुना सात आठसें खंडी होईल. तर्फाच्या हवालदार याजकडून लडी ३०० तीनसें

खंडी जमा कराविली तेहि आणूं. वरचेवरी चुना तयार होत आहे. हणमंता बुरजाचें काम भुईपासून उंची १४ चवदा हात जाहाले आहे. गगन बुरूज भुईपासून १९ येकुणीस हात उंची जाहाला आहे. येथें बेलदार १० दाहा होते त्यास राजश्री खंडोजी माणकर याणी बोलावयास माणूस पाठविले आहे. मेढ्याकडील काम चिकटीचें आहे, तरी तेथें पाया खणावयास व दगड काढावयास पाहिजेत. ऐसियासी बेलदार १५ पंधरा असामी पाठवावयाची आज्ञा करणार स्वामी समर्थ आहेत. गगन बुरूज आकारात आला. आतां पूर्वेकडे लगट करून ताबडतोबीनें काम करितों. गगन बुरजाची सपेली मात्र होणे आहे, तीहि करूं. विठोजी कामावर फारसी मेहनत करितो. सेवेसीं श्रृत होये हे विज्ञापना.

¶*Siwaji Babaji informs Chimaji Appa of the progress of the work of fortifications at Arnala. He also writes that the siege of Vesawa is being prosecuted with vigour by Ramaji Mahadeo and Khandoji Mankar.*

No. 151] [*31-1-1739 or 10-2-1738*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसीं

विनंति सेवक सिवाजी बाबाजी चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग नमस्कार विनंति विज्ञापना. तागायत छ १ जिलकादपर्यंत स्वामीचे कृपाद्रिष्टीकरून सेवकाचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. छ २९ सवालीं आम्ही वेसावेयास गेलों होतों. तिहींकडून मोर्चे बसले आहेत. दोन तोफा लागू जाहल्या आहेत. वेसाव्याची वरील माडी आम्हाकडील तोफानी ढासळली आहे. मोर्चे जेजालच्या गोळीवर गेले आहेत. पूर्वेकडे विहीर आहे, तेथें हर सांवत व आम्हांकडील करोल व आरब यांचा मोर्चा तेथें आहे. उत्तरेकडे मोर्चा राजश्री रामाजी माहादेव याणी घातला आहे. राजश्री खंडोजी माणकर याणी मोर्चे उत्तरेचे व पच्यमेचे मध्यभागीं याचा मोर्चा बसला आहे. वरकड उत्तर इमारतीचें वर्तमान गगन बुरजाची सफेली दोन हात उंची तयार जाहाली. हणमंत बुरूज भुईपासून उंची हात १५ पंधरा आला आहे. पूर्वेकडील काम लाविलें आहे. लोक तों थोडके आहेत. परंतु काम तों बरेंच चालतें. तुर्बायासी+ हजार बारासें खंडी लडी जगा जाहली आहे, परंतु गलबतें वरचेवरी रवाना करून आणावी लागत्ये. त्यास आंताजीपंत कमाविसदार मोर्चांत आज आठ दिवस गेले आहेत ते आले नाही. दिंडी जवळील भटी आठ दिवसा तयार होईल. सेवेसी श्रृत होये हे विज्ञापना.

¶*Siwaji Babaji reports to Chimaji Appa about batteries being erected against Vesawa.*

+ तुर्बें. (Trombay)

No. 152] [Jan. 1739

श्री

विनंति उपरी. चिठी पाठविली ते पावली. गुरे वेठे घेऊन जात होते ती गुरे सोडविली. वेठे पळाले. गुरांची वाट काये ते करावी म्हणून लिहिले, तर गुरे आणिली आहेत ते गाव तारापुराजवल आहेत, ते गावचा पाटील व रयेत आवघी नेऊन मनोराजवळ ठेवावी. त्यास मनूरचा पाटील जामीन द्यावा मग गुरे द्यावी यैसी बोली केली आहे. हे माणसे नेऊन मनोरास ठेवितील आण तेथील पाटील जामीन देतील मग गुरे सोडावावी. यास च्यार दिवस लागतील. च्यार दिवस गुरे माणसाकडून जतन करणे. पाटील व कुणबी येथे आले आहेत, बोली होत्ये आहे. बोली ठीक जालियावर लिहून पाठऊ. सध्या दोघे शिपाई मुजरत राखावयास पाठवितो. इतके दिवस जाले. तसे दोन दिवस आणखी रयेतहि राखिली पाहिजे. यास्तव धीर धरावा, उतम आहे. आज पाल माहिमाचा तारापुराकडे चालिला आहे असे दिसते. बहुत काये लिहिणे हे विनंति+

¶*Instructions from Vasudeo Joshi about the cattle captured from the enemy's villages near Tarapur, are sent in this letter.*

No. 153] [Jan. 1739

श्री

पुरवणी राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. माहीम व शिरगांवकर फिरंगी राजश्री संकराजीपंत याणी आम्हाकडे पाठविले. त्यास भक्षावयास देऊन निगेनसी ठेवणें म्हणून लिहिलें आहे. त्यास तीनशें सवातीनशें माणूस, हे ठेविल्यानें काये उपयोग आहे? धान्य चहूं रोजां सवा खंडी तांदुळ लागतात. त्याखेरीज त्यास रक्षावयास व राहावयास स्थल पाहिजे. आपले लोक वसईत सांपडले आहेत. कदाचित् तहरहमुळें सोडावयास मुबदला कार्यास येईल म्हणून ठेवावे, तरी ढोणे व कपितान व पाद्री आटकेंत ठेवावे. वरकडास मुलकांत पोट भरावयास आज्ञा द्यावी, यैसें आमचे विचारें आहे. यांत माहाराज आज्ञा करितील त्याप्रमाणें वर्तणूक करून. सेवेसी श्रुत होये. उंटास जिनस व तूप पाठवणें म्हणून आज्ञा. यास पहिले वेळ्या * * * * बराबर पावणेपांच मण तूप पाठविलें. हाली पांचमण तूप बैलावर पाठविलें आहे,

---

+ पत्र वासुदेव जोशाचें.

येऊन पावेल. स्वामींनी उंटें पुण्यास रवाना केली. तांदूळ देऊन रवाना करणें, म्हणोन आज्ञा त्यावरून तांदूळ बारीक भरून आजी रवाना केले. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना. उंटाच्या जिनस पाठविला आहे. बैलाबराबर यादी पाठविली आहे. हें विज्ञाप्ति.

¶*A suggestion is made by Vasudeo Joshi to Chimaji to release prisoners of war excepting the Captain, the priests and the white soldiery, captured in the engagements of Mahim and Shirgaon as they were felt to be a useless burden.*

No. 154] [*13-2-1739?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक सदाशिव हरि मो ठाणे मांडवी कृतानेक सां नमस्कार विनंती येथील कुशल ता छ १४ माहे जिलकाद पावेतों ठाणे मजकूरचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. तारापुराहून लोखंड वट ११३ येकसे तेरा जंजिरे आरनाला येथें आले होते ते आज छ मजकूरीं तिसरे प्रहरी गलबतावर ठाणे मजकुरी आले. त्यास काल छ १३ जिलकादीं स्वामींकडील कारकून ते लोखंड न्यावयासी आला होता तेव्हां लोखंड आले नव्हतें. हली आले आहे. तरी हे लोखंड वसईस पाठवावें किंवा साष्टीस पाठवावयाचें आहे, या विसीं काय आज्ञा ती केली पाहिजे. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Sadashiv Hari desires to know from Chimaji Appa where he should direct the stock of iron received by him at Mandvi from Tarapur.*

No. 155] [*22-2-1739?*

छ २४ जिलकाद

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विज्ञापना ता छ २३ जिलकाद. फिरंगी बाहेर आला तो पाणकोटाकडे उतरून आपले कोटकरी यांचे मोर्च्यावर चालोन घेतले. तेव्हा राजश्री गोविंदपंताकडील दोन शिपाई बरसे धाऊन जाऊन हातपराजी जाली. दोघांपैकी एक मांग होता त्यास गोळी लागली. त्याजवर फिरंग्याने हात टाकतांच आरब धाऊन व गनीम पिटून मुरदा काढला. त्याणी आपले मुर्दे काढले. आज आरबानी बरी केली.

5708

इतक्यांत मानसिंग घाटगे याणी वाट राखली. रामाजीपंतहि तेथे होतेच. मग सारेच राऊत लस्कर पावले होते. फिरंग्याचा ऐवज थोडकाच, परंतु शिपाईगिरीचे विचारास चुकत नाहीं. कळले पाहिजे. शेवेसी श्रुत होय. गोविंदपंताकडील मांग जखमी जाला, परंतु जखमा च्यार आहेत. अजून जिवंत असे. हे+ विज्ञाति

¶*A skirmish between the Portuguese and the Arabs just near Pankot is described to Chimaji Appa.*

No. 156] [*28-1-1739?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती. सेवक रामाजी माहादेव चरणावरी मस्तक ठेऊन सां नमस्कार विनती विज्ञापना. ताा छ २८ माहे जिलकादपावेतो स्वामीचे कृपेकरून लोकांसहवर्तमान मोर्चा धारावीस येथास्तित असो विशेष. काल छ २७ जिलकादी आज्ञापत्र सादर जाले. तेथे आज्ञा की, गाईमुखावर मोर्चा लागू करून अरमारावर मारगिरी करीत जाणे. राजश्री खंडोजी माणकर सांगतील त्याप्रो मोर्चा घालणे म्हणून आज्ञा. आज्ञेप्रो राजश्री खंडबानीहि सांगितले की, सामान करून गाईमुखापुढे खडपाजवल मोर्चा न्यावा. त्यावरून काल आज सामान होत आहे. आज मोर्चा पुढे जाईल. वरकड पहिला मोर्चा रा तुबाजीपंत व आंगरे यांजकडील लोकाचा खाडीकाठे होता, तो काल तेथून काढून आलीकडे आमचे मोर्च्याजवल आणिला. आम्ही पूर्वी गाईमुखाचे सुमारे खाडीकाठे मोर्चा नीटच वालूवर मैदानात घातला. त्या रात्री मोर्चा उभा करावयासी कणगे नेले. त्याबराबरच भारे लोकानी घेतले होते. कणगे उभे करिताच भारे नेऊन टाकिता इतक्यात फिरंगियाची मारगिरी किल्यावरून बंदुखाची व तोफाची जाली आहे ते ईस्वर जाणे. त्या वेलेस येक खासबारदार दिा रामजी सुर्वे याजकडील पटाईत मर्द माणूस होता तो गोला मस्तकी बसोन ठार जाला व पायागडकरी याजकडील येक परवारी तैसाच जंबुऱ्याचा गोला पोटातून पार होऊन गेला. तोहि ठार जाला. पाच सात जखमी जाले. परंतु स्वामीचे पुण्यप्रतापे लोकानी मर्दानगिरी करून रात्रीमध्ये पाच कणगे भरून मेढादेखील तयार करून मोर्चा बलकट केला. त्याउपर दुसरे दिवसी दोन प्रहरा फिरंगी चालोन मोर्च्यावर येत होता, त्यास आरब व खासबारदार व सिलेदार वगैरे लोकानी नितिजा देऊन वाटे लाविला. परंतु

\+ अक्षर निराळें. बहुधा पत्र खंडोजी माणकराचें असावें.

त्याची निशा जाली नाही. यास्तव फिरोन दुसरे दिवसी जमात्र करून आला. मग त्याची आमची जाली, ते स्वामीस विदित जाले असेल, तेच खरे. परंतु वसईहून दर्यावर्दी पलोन भाईदरास दोन आले, त्यानी वर्तमान सांगितले की, दाहा जण ठार जाले व दाहा वीस जखमी जाले. त्याचा रेच पुर्ता मोडला. चाकरीस लोक कमी करीत नाही. खासबारदारा(नीं) दुसरिया जुझास मेहनत चांगली केली. भेटीनंतर सेवसी विदित करीन. यासी येक समाधानपत्र पाा म्हणजे याचे समाधान होईल. स्वामी सेवसी आंतर कोणी करीत नाही. येथील सविस्तर वर्तमान सेवेसी भगवंत ठाकूर विदित करील. सेवसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Ramaji Mahadeo writes to Chimaji Appa about a severe engagement with the Portuguese at Dharavi.*

No. 157] [*4-3-1739?*

पाो छ ४ जिल्हेज

श्री

सेवेसी विनंति. काली इंग्रेजाचे अरमार वसईचे व बहादरपुरा व किल्ले वज्रगडचे बारियावरी आले होते ते वर्तमान काली सेवेसी लेहून पाठविले आहे. त्या उपरी काली संध्याकालचे चार घटका दिवसास जंजिरे अरनालियाचे बारियावरी जाऊन रात्रौ मध्य रात्रीस सुरतेकडेस गेले. आजी बारियावरी आरमार नाहीं. कलावे याकरितां लिहिले असे. बहादरपूरचे मोर्च्याचे पूर्वेकडे पश्चमेकडे दोन तबके खणोन सिद्ध केली. तेथें बाहेरचे लोक समई नेऊन व त्या तबकाचे पुढें व वसईकडील अंगास आजी बुधली मेढियापासून सा हतावर पुरून सिद्ध करितो. व हुकेहि भरून आजी उद्याच्या दिवसात सिद्ध करितो. फिरंगियासी जुजावे त्याणें असेच आधीचा मारूफात करून जुजावे. तो करितो आपण कां न करावे हाच विचार तिकडे सांगोन ठेवावा. घोडबंदरी मेढा असेल तेथें हुके कुंभारापासून करवून भरून सिद्ध करावे व बुधली पुरवावी. गनीम आला तरी आंत सरबती नेऊन प्रसंगोपात उडवावी हा विचार आसावा. हे विज्ञापना.[१]

¶*Shankaraji Keshav reports to Chimaji Appa the progress of the siege of Bassein.*

---

१ पत्र शंकराजी केशवाचें.

No. 158] [6-3-1739

ले.

श्री

सेवेसी विज्ञापना. पेशजी गोव्याहून फिरंगियाचीं दोन फरगतें मुंबईस येऊन दवण दिवास गेली होती, तीं आज छ ६ जिल्हेजी फिरोन मुंबईस आली. येथून येक दोन रोजीं निघोन गोव्यास जाणार आहेत. गोव्यास फिरंगियाचीं अकरा फरगतें थोर होतीं, त्यांपैकी तीन फरगते कलिकोट मलबारास गेली, यैसे वर्तमान आले आहे. सदरहू दोन फरगतें तीन दिवस बंदरात राहोन पाणी भरून फिरोन गोव्यास जावयाबदल छ ९ मिनहूस हकारून गेली. गोव्यांत फिरंगियाचें अरमार तयार जाहालें होते, त्यापैकी कांही अरमार मलबारास झुंझावयाबदल गेले. अलीराजा मलबारी याणें फिरंगियाचे पादरी मलबारांत होते त्यांस मारिले, आणि त्याच्या वखारा-मालमता लुटून फना केली, ते वर्तमान येथे यास कलतांच मलबारावर चढाई करावयास अरमार रवाना केले यैसे वर्तमान आले आहे. सेवेसी विदित जाहाले पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*The letter gives news about the movements of the Portuguese frigates from Bombay to Daman, Div and again back to Goa. They are dispatched against the Malabar King who assassinated some Portuguese priests and looted their factories.*

No. 159] [18-3-1738 ?

छ ९ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति. सेवक शंकराजी केशव क्रृा सा ना विा. येथील कुशल ता छ ७ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे. स्वामीनी रा नारोपंत यासमागमे सांगोन पाठविले की, 'मर्तिन सिरवेलचे हवेलीचा मेढा बलावणे.' त्यास हा वेढा बलावला म्हणजे मग पावसकाला निघताच तो मेढा मोडून टाकून हाच मेढा धरून मजबुदीने राहावे, हा विचार चितात आला असिला तरी हा मेढा उंच मजबूत करावा. नाही तरी हाहि करावा आणि तो राखावा यैसे चितात येईल तरी मग आता तसेच आहे. परंतु पुढील मेढा आहे तेथे मार बहुत. केवल समीप पोटाखाली मार तेथे बहुते, हा विचार चितात येऊन सांगोन पाठविले असेल तरी हाच मागील मेढा दोन मास लागून मजबूद करून. मग तो मेढा

5711

टाकून हाच येकच तीन हजार माणूस पावसकाला ठेऊन व दोन तीनसे स्वार ठेऊन असावे. दोन ढासणे रक्षावयास खर्च भारी पडेल यास्तव लिा असे. याचा विचार सिद्धांत सांगोन पाठवावा. पुढील मेढा जेजालेची गोली आत येतं त्याचे पाठीमागे जेजालेचे टपियावरी हा दुसरा मेढा आहे. परंतु मागील मेढियास घोड (थोड?) भोई आहे. मारा पुढिल्या परीस दुपटीने लांब आहे, हा तो अर्थ आहेच. पुढील मेढियास आत पावसालाचे पाणी होते माच घालून राहावे लागते हे तो खरेच आहे. त्यास याचा विचार मागील मेढा बलावावा यैसे पत्र आलियास बलाऊन मजबूद करून. परंतु पुढील मग पाऊस पडलेवर (?) विल्हेस लागेल. मागील मेढियात बलाऊन येकेच जागा राहावे. पाणी तो आत आहेच. वेळ प्रसंगास पुढे मारहि मागील मेढियावरी पुढिल्यापरीस थोडेका होईल, याचा विचार ल्याहावा, मग कामास आरंभ करून. दिवस थोडके राहिले. विचार सत्वर लेहून पाठवावा. दगडी काम करावे तरी दगड जवली नाही. तथापि पर्जन्यास दिवस थोडके दिवस राहिले. साहित्य गाडियाचे व वरकड नाही. यास्तव पुढे उघाडीचे दिवस आलियावरी दोनसे गाडे सजावे आणि धोंडे जेथे मिलेल तेथून आणि दगडी काम करावे. प्रस्तुत मेढियाचे काम करून बलावावे. स्वामीस कलावे याकरिता लिहिले असे. याचे उत्तर येईल त्याप्रमाणे वर्तणूक करून. विदित जाले पाहिजे सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav writes to Chimaji Appa the necessity of strengthening stockades near Bassein.*

No. 160] [*17-3-1738*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसीं

विनंति. सेवक शंकराजी केशव कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंति. येथील कुशल तागायत छ ७ माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून यथास्थित असे विशेष. काल छ ६ माहे जिल्हेजीं संध्याकालीचे दोन घटका रात्रीस आम्हीं येथून कामणदुर्गावरी अग्न पाहिली. त्याउपरी सवेंच किले वज्रगडीहून राजश्री कर्णाजी सिंदे याची चिटी आली, कीं कामणदुर्गावरी आग दिसत आहे. त्या उपरी आजी प्रातःकालीं कांबिम्याचा चौकीदार कांबियाहून निघोन येथें आला. त्यास मार्गी दोन सिपाई मौजे तिल्हेर येथं भेटले. त्यास येकाचे आंगावरी

 इ. ७६८

हिरवी सकलाद होती तीस सुसीचे कांठ लाविले होते. दुसरियाजवली घोंगडी होती आणि गारभांडीं होतीं. त्यास याणी पुसिलें, त्यास त्याणी सांगितलें कीं आम्हीं भिवंडीहून आलों आहों पारधीस. यैसें बोलिले. दुसरी गोष्ट आजी पांहाटेस कामणदुर्गावर रबाब वाजत होत्या त्या आम्ही व कांबियाचया लोकानी यैकिल्या यैसें त्याणी सांगितलें. त्यास आम्ही काली येथून आग रात्रीस पाहिली. यावरी आजी प्रातःकालीं कामणास पनास माणूस पाठविलें आहे तें आजी रात्रीस अगर सकालीं आलियावरी फिरंगियानी कामणावरी थारा धरिला असेल तरी खामखा गनिमावरी स्वारी पाठऊन त्याचें पारपत्य करितों, व तिकडूनहि स्वामींनी लोक पाठवावे लागतील. इकडून लोक व तिकडून लोक येऊन गनीम बुडवा-वयाचा लाग आहे. कामणदुर्गाहून खाडी तीन कोस आहे. कामणदुर्गावरी किलावरी पाणी नाही. खाली कोसावरी आहे. पूर्वीं राजश्री कृष्णराव याचे कारकीर्दीस किला वसविला होता, तेव्हां खालीं कोसावरी होता हें वर्तमान सेवेसीं कलावें याकरितां लिहिले असे. हें वर्तमान आम्ही आतांच यैकतांच राजश्री चिमणाजी बापूजी यांस दोनसें स्वारानसीं मांडवीस पाठविले असेत. वर्तमान तहकीक आलियावरी फौज पाठऊन उडवितों. कललें पाहिजे व हंसाजीराव मराठे या समागमें सेंभर माणूस देऊन मांडवीस पाठविलें. रातोरात पाठविले विदित जालें पाहिजे. दोनसे राऊत व संभर माणूस मांडवीस रवाना केलें. ढमढरे सितोले पाठविले असेत. तथापि मांडवीवर आला तरी येथून भारीच फौज जाऊन तंबी करितों. जर कामणावरी थारा धरिला तरी दोन हजार माणूस स्वामीस पाठवावें लागेल. येक हजार हिकडून यैसे तीन हजार माणूस व बरवाजी पाटील यैसे लगटानेच उठावा मारून दस्त करावा लागेल. शामला-कडील हजार माणूस फिरंगीयाजवल जमा जालें आहे, ते यैशा लबाडी करितील जंजिरियाचे पंचमाहालचे लोक आले असत. शामलासहि बरे दाटियाचे पत्र पाठवावें कीं सिदी मुबारक याजबरोबर लोक देऊन कुमक करितां पाठविलें हे गोष्टी पेश जाईल कीं काये हे लिहिलें पाहिजे. सिदी मुबारख तों धारावीस पडिला. परंतु लोक हजार आहेत, म्हणून काली किरिस्ताव आला त्याणे सांगितले असे. हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav reports to Chimaji Appa that the Portuguese are launching an attack against Kamandurg and asks him to send men to prevent the attack. He also reports that the Sidi has sent succour to the Portuguese.*

Bk Ca 9—17

मराठी ग्रंथ संग्रहालय, ठाणे. ग्रं. क्र. 5713

No. 161] [10-3-1739 ?

छ १२ जिल्हेज

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामींचे सेवेसी

विनंति. सेवक शंकराजी केशव कृाा साा नाा विाा. येथील कुशल ताा छ १० माहे जिल्हेजपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामींनी मर्तनसिरवेलचे हवेलीस रा रायावाचा मेढा आहे तेथें ठासण करणें, त्यावरून काली छ ९ जिल्हेजी पुष्यार्क होते ते दिवसी काम चालीस लाविले आहे. त्यास काम येणेप्रमाणे लाविले आहे. कामाची लांबी रुंदी येणे प्राा धरिले.

लांबी हात सुमार		रुंदी	
२४०	बाजू पूर्वदक्षिणेपासून उतरपर्यंत	१७५	बाजू दक्षणपूर्वपासून पश्चमपर्यंत
२४०	बाजू पश्चिमदक्षिणे पासून उतरपर्यंत	१७५	बाजू उतर दक्षणेपासून उतरपर्यंत
४८०		३५०	

येकूण लांबी च्यारसेअसी हात, रुंदी दोन्ही बाजू मिलोन साडेतीनसे हात याखेरीज च्यार बुरुज चहू कोनास. यास दगड लाहानसाहान मिलेल, त्यास दगडी काम पाच पाच सात काम करून त्यात माती भरून मग त्याजवरी माडाचे वोंडे देऊन सात सात हात उंच करून. येकूण चौदा हात पावेतो उंच काम करितो, म्हणजे गनिमाचा इलाज चालणार नाही. या कामास गवंडे पाहिजेत. त्यास ठाणेपैकी व कल्याण पैकी पाच सात गवंडे पाठऊन देवावे. महिना दीड महिनियाचे काम आहे. काम तूर्त दगडमातीचा चौवा सा सात घालून त्याजवरी माडाचे वोंडे द्यावे येसे करितो. मग पुढे दसारियापासून या मेढियाचे बाहेरून चुनेगची काम करावे येसा विचार केला आहे. विदित जाले पाहिजे * सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना.

¶*The progress of the repairs of Martino De Silvera's residence which afforded a good vantage ground for erecting batteries is submitted to Chimaji Appa by Shankaraji Keshav.*

5714

No. 162] [10-3-1739?

छ १० जिल्हेज.

श्री

सेवेसी विनंती. स्वामींनी अरमारकरी सिपायाची व दर्यावर्दी याची नेमणूक पाठविली ती पावली. स्वामींनी रोजमरियाची व अडिसेरीयाची नेमणूक पाठविली त्याप्रमाणें देऊं. परंतु सिवाजी यादव यास स्वामींनी पाठविलें परंतु ते आद्याप आले नाहींत. काय गुंता पडला आहे कलत नाहीं. विदित जालें पाहिजे. राजश्री मानाजी आंगरे यास तोफा अटावीस कालच्या तावडियावरी सांपडल्या आहेत, तरी अगत्यरूप दाहा तोफा मागून घ्याव्या. कलावें याकरितां लिहिलें असे. तीन तावडे येक खेपेस त्याणी नेले. दोन पांच पाचसे खंडीचे कची व येक खवर्बात दीडसें खंडीचा. येकूण तिन्ही मिलोन अठावीस तोफा सांपडल्या आहेत. त्यास जंजिरे अरनालियास दाहा तोफा जरूर थोरथोरच पाहिजेत व गलबतासहि पाहिजेत. तरी तोफा आगत्य मागाव्या. पुढें आरमार आपलें आलियावरी श्री आम्हांसहि तोफा देईल. परंतु तूर्त जागियासी तोफा असलियास येखादे समई गनीम आलाच तरी तोफाचे खालीं आरमारावर मार द्यावयास कार्यास येईल. यास्तव जरूर पाठवाव्या. बुरूज होतील त्यास तोफा असिल्याच पाहिजेत म्हणून सेवेसी लिहिलें आहे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav requests Chimaji Appa some guns which Manaji seized in one of his expeditions.*

No. 163] [4-4-1737

श्री

राजश्री चिमणाजीपंत
आपा गोसावी यांसी

॥ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नेहांकित पिलाजी जाधवराऊ दंडवत विनंती. येथील क्षेम छ १४ जिल्हेज मुा। बुढा डोंगर जाणून स्वकीये कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. आपली (एक ओळ फाटली आहे) धान जाले. फिरंगिया (फाटलें * *) र्खा केली आहे याचे पारपत्य करावें. जागियाचे बंदोबस्ती करणे लागते यास्तव फिरंगण प्रांते आलो आहो. देशास फौज आलियानंतर तुमचे विचारे जे कर्तव्य ते केले जाईल. नवाबाचे वर्तमान दिलीस गेलियाचे लिहिणे म्हणून आज्ञापिलें, त्यावरून सविस्तर कलों

5715

आलें. फिरंगण प्रांती आपण खासा गेले आहेत तेथील बंदोबस्ती करणे ते करून फिरंगियास नतिजा देऊन आपण वरघाटे यावयाचा विचार केला पाहिजे. येते समई आपणांस विनंती केली होती कीं, कोकणांत पाणी जेबून आहे, शरीर आपले अशक्त आहे, त्या प्रांतीचे दुखणें आंगचे जाणार नाहीं, आपण सर्वथा न राहावें. आपले पदरी मातबर लोक फौजा बहुत आहेत, ज्यास आज्ञा होईल ते राहून आज्ञेप्रमाणें कामकाज करितील. सरदार बहुताचे अन्न आपले पदरी आहे. आपण लक्ष प्रकारे वरघाटे आ(सुमारे एक ओळ फाटली आहे) स्तर वर्तमान राजश्री पंतप्रधान याणी पत्री लिहिले आहे त्यावरून विदित होईल. चिरंजीव सुभानरावाचे लग्न जाहलें. गोसावी यांनीं खर्चाची बेगमी करून दिल्हे म्हणून चिरंजीव राजश्री संभाजी जाधव यांनी लिहिले होतें. आपणा वेगळे साहित्य करणार कोण आहे? विशेष काय लिहिणे, कृपा असो दीजे, हे विनंती.

¶*Pilaji Jadhavrao writes to Chimaji Appa, who had recently marched into the Konkan to check the hostile activities of the Portuguese. The writer advises the addressee to guard himself against the unhealthy climate of that part of the country.*

No. 164] [*5-4-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबाचे सेवेसी

आज्ञाधारक केशव सजणाजी साष्टांग दंडवत विज्ञापना विशेष. ताा छ १९ जिल्हेज पावेतो ठाणे मारीचे वर्तमान येथास्तित असे. मांडवीकडील वर्तमान तर दोन रोज जाले, मोर्चे लागले आहेत. फकीर महंमद याज बराबरी वाईंगी[१] सुमार ३०० तीनसे व मिरच्या हिरव्या थोडकियाच सापडल्या. भाजी मिळाली नाहीं. गोलंदाज पाहिजे म्हणून आज्ञा केली त्यास येथें फकीर गोलंदाज मात्र होता तो नासिकास गेला आहे. आणीक उत्तम गोलंदाज नाहीं. विदित होय. रात्री वसईहून पत्रे आली ते प्रात:कालीं बराबर सिपाई देऊन रवाना केले आहेत. विशेष कार्य लिहिणे हे विज्ञाप्ति.

विज्ञापि.

¶*Keshav Sajanaji informs Chimaji Appa of the progress of the siege.*

---

१ वाईंग.

No. 165] [5-4-1737 ?

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामींचे शेवेसी

विज्ञापना. ताा छ १९ जिल्हेज़ पावेतों वर्तमान येथास्थित असे विशेष. मरोलच्या मुकामीहून येतेसमई इंचबेट क(पि)तान मुंबई यासी कागद लिहिला होता. त्याचा जबाब आला तो व येथून कागद लिहिला त्याची तालीक सेवेसी पाठविली आहे व त्यांच्या थैल्या लाखोटे आले तेहि पाठविले आहेत. त्याचा जाब त्यास स्वामी पाठवितील त्याचा मजकूर शेवकास लिहिला पाहिजे. निमित्य कीं आम्हाकडे त्याजकडील कोणी येईल जाईल त्यास जाबसाल लिहिला पाहिजे. यास्तव लेहून पाठविले पो. येथून कागद कुणब्यासमागमे राा केला होता. सेवेसी श्रुत होय * हे विज्ञाप्ति.

¶*Khandoji Mankar sends to Chimaji Appa the letters despatched from Bombay by Captain Inchbird.*

No. 166] [15-3-1739 ?

छ १७ जिल्हेज.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामींचे सेवेसी

विनंती सेवक शंकराजी केशव कृतानेक सां नमस्कार विनंती. येथील कुशल ताा छ १९ मांह जिल्हेजपर्यंत स्वामींचे कृपेकरून यथास्थित असे विशेष. वसईच्या बदरामधे फिरंगियाची जाहाजें व गलबतें आजी मनास आणितां च्यार पांच आहेत. वरकड कोठे गेलीं कलत नाहीं. फिरंगी दगेखोर आहे. बहुधा लोक गलबतावरी भरून बाहेर नेऊन भोले (भूल) पाडून अकस्मात आम्हावरी यावें अगर जंजिरे आरनालियास जावें येसा विचार आसिला तरी असेल. त्यास आम्ही जंजिरे मजकुरी आतांच पत्र पाठविले कीं खबरदार असणे व आम्हीहि येथें खबरदार असो. फिरंगी आलाच तरी स्वामीचे पुण्ये समर्थ आहे. हिसाब धरीत नाहीं. फिरंगाणचे मसलतीचे लोकांचा डोला डोलाचा हिसेब तमाम कराऊन ज्या लोकांकडे फाजील निघेल त्याची विल्हे करून घ्यावी, व सबलसिंग जुनरकर याचे लोक राजश्री खंडोजी माणकर याजवली आहेत, त्याजकडे फाजील आहे, त्याची विल्हे त्यास सांगोन करावी म्हणून लिहिले, त्याचे उतर पाठविले

5717

नाहीं. याकरितां हली तपसीलवार पुरवणी लिहिली आहे. ते मनास आणून फाजिलाची विल्हे करून घ्यावी आणि उतर पाठवावें. येथील लोकाकडे फाजील होते, त्याची विल्हे करून घेतली, त्याची यादी सेवेसी पाठविली आहे त्यावरून कळो येईल. सेवेसी विदित होये. येथें आम्ही खबरदार आहो व आरनाळा तांदुळवाडी मांडवी जिवधन खबरदारी सारे जागां करविली असे. हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav writes to Chimaji Appa that some four ships of the Portuguese are still to be seen in the harbour, while the others have disappeared. What the enemy intends doing with the ships is a mystery but in no case can he take the Marathas by surprise, as all outposts have been warned to be ready for immediate action.*

No. 167] [*15-3-1739?*

पौ छ १९ जिल्हेज.

श्री

सेवेसी विनंती. सिवजी यादव यास गलवतेसमेत जंजिरे अरनालियास रवाना केलें होतें. त्यास तुफान जाहली याकरितां कुलाबियास राहिले. आमच्या गलवतांनीं खांदेरीच्या बारियावरून तीन तावडें फिरंगियाचें धरून आणिलें, त्यांस मार्ग न फुटे याकरितां कुलाबियास ठेविले आहेत. शिवजी यादव जंजिरेयास येतील म्हणून लिहिलें, व सिवजी यादव याचें पत्राची नकल पाठविली ती पावली. येसियास तावडे खटारे राजश्री मानाजी आंगरे याचें हवालीं करून ठेवावे. त्याजवरील सामान आलात अवदान दालदागिना नांगर लोइलियां[१] या व तोफा वगैरे सामान जो असेल तो जंजिरे अरनालियास आणवावा. विदित जालें पाहिजे.

¶*The capture of the Portuguese boats near Khanderi and the detention of Shivaji Yadav on account of a storm are reported by Shankaraji Keshav.*

No. 168] [*7-4-1737*

छ १९ जिल्हेजे[२].

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबाचे सेवेसी

आज्ञाधारक केशव सजणाजी साष्टांग दंडवत विज्ञापना (* * फाटले). छ १७ जिल्हेजपावेतो ठाणें भिवंडी येथील वर्तमान यथास्थित असे. यानंतर

१ लोइली = नांगर. २ पै. तारीख चूक आहे.

ठाणे मजकुरीहून शाकभाजी वाईंगी व भाजी वोझी २ दोन पाठविली असत व फुले वकुलीची व दवणा व मोगरी तुरे ऐसे सेवेसी पाठविले असत. विशेष. माड-(वी)हून रात्री ठाणे मारी सिपाई आले. वर्तमान सांगतात कीं राजश्री बरवाजी ताकपीर याणी कोट जेर केला आहे. तोफ नेऊन जोडिली आहे, तेण्हेकरून सदर व दरवाजा रोखिला आहे. काली खणिक तोफा २ दोन गोखरवियाचे दादरावरून आणिल्या आहेत त्याही जोडून मार करितील. ईस्वर इच्छेनें व खावंदाचे प्रतापे कोट घेतील. वसईकडील वर्तमान कांही आले नाहीं. जे वर्तमान येईल ते वरचेवरी सेवेसी विदित करून. सिनराहून जामूद राजश्री मल्हार दादाजी याजकडून आले आहेत ते सेवेसी पाठविले (असत.) विदित होय हे विज्ञापना.

¶*The attack conducted by Barvaji Takpir on the fort of Mandvi is communicated to Chimaji Appa.*

No. 169] [*7-4-1737*

श्री

श्रीमंतु राजेश्री आपा साहेब
स्वामीच्ये सेवेसी

आज्ञाधारक होनाजी बलकवडे मो वानरे कृतानेक विज्ञापना. ता छ १७ जिल्हेज पावेतो आज्ञाधारकाचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. बावाजी बलकवडे आजारी जाले व बाव * * * याच्ये पायास गोली लागोन जखमी जाले. हे दोघजण साहेबांचे सेवेसी रा केले आहेत. त्यास घरा जाव(यास) दस्तक देणार साहेब धनी आहेत. विशेष बावाजी बलकवडे याजबराबर येथून भोई आठ व सिपाई दोन दिल्हे आहेत. कृपालु होऊन दस्तक देणार साहेब धनी आहेत. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.

¶*Honaji Balkavde requests Chimaji Appa to arrange for the departure home of Babaji Balkavde and two other men who have been wounded in an action at Bandra.*

No. 170] [*Recd. 20-3-1739*

पौ छ २० जिल्हेज

श्री

सेवेसी विनंति. येथें बहादरपुरियावर फिरंगी आला तरी त्यास नतिजा बरासा प्राप्त होईल, अगर आरनालियासी गेला तरी तेथंही बरासाच देवितो, याचा हिसाब धरितो (ऐसे) नाहीं. आम्हाकडेसहि खबर दोहोचहूकडून आलीच आहे की येतो.

त्यास हे काम कारितो, माडीचे भासते. याजवरूनहि त्यास बहुतसे संकटच प्राप्त होईल. काय निमित्य कीं जर बलावले तरी वसईस पेठेस मागे पुढें जागाच नाहीं. कोटात वसेल तितकाच. किंवा धारावीकडेस घरें बांधेल तरी न कले. अठो प्रहर खबरदार असो. कोरे काम होते त्याचे दोही बाजूंस दोन टोल्यानीं बसतच असतो. सेवेसी विदित होय हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav reports his plan of attack on the Portuguese at Bahadarpura.*

No. 171] [*11-4-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबांचे सेवेसी

आज्ञाधारक केशव चरणावरी मस्तक ठेऊन सा। दंडवत विज्ञापना वि॥. ता। छ २१ जिल्हेज पा॥ ठाणे मारीचे वर्तमान येथास्थित असे विशेष. मोगरियांचे तुरे ६ व बकुलीच्या माल्या पाठविल्या असेत. विदित होये. वरकड इकडील वर्तमान तरी मांडवीहून रात्रीं पत्रें आली ते रात्रीच कल्याणास पाठविली तिकडून हजूर रवाना केली असतील. येथून गोलंदाज नवा मांडवीस पाठविला असे. कोट जेर आहे लवकरीच येईल म्हणून सांगतात. विदित होये विशेष. काये लि॥ हे विज्ञाप्ति.

¶*Keshav Sajnaji writes to Chimaji Appa, reporting operations against Mandvi.*

No. 172] [*11-4-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामींचे सेवेसी

विनंती. सेवक मोरोराम मु॥ बिरवाडी कृतानेक सां नमस्कार विज्ञापना. ता॥ छ २१ जिल्हेजपर्यंत स्वामींचे कृपेकरून वर्तमान येथास्थित असे विशेष. स्वामींनी फिरंगियावरी मसलत केली त्यास फिरंगी पराभव पावविला. स्वामी विजई जाहले म्हणून आइकिले, येणेकरून आम्हा सेवक लोकांस उछाह जाहला तो श्री जाणे. यानंतर सेवक चाकरीस उमेदवार आहे, त्यास स्वामींनी पोख्ता सरंजाम करून आज्ञापत्र सादर केले, तरी से पंनास लोक घेऊन सेवेसी येतो.

बहुत काय लिहू कृपा केली पाहिजे हे विज्ञापना. स्वामींनी आज्ञापत्र सादर केले तरी बरे उतम येक दोन सरदार नावाचे माणूस सेवेसी घेऊन येतो. हे विज्ञापना.

¶*Moro Ram of Birwadi congratulates Chimaji Appa on his victory over the Portuguese and offers to serve under his command with a contingent of his own.*

No. 173] [*23-3-1739 ?*

वज्रयोगिणी.

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान

साहेबाचे सेवेसी

आज्ञाधारक म्हाळोजी मुठे सां विज्ञापना. येथील वर्तमान ता। छ २३ जिल्हेजपावेतो येथास्थित असे विशेष. चालडेचे मुकामी आज्ञापत्र सादर जाले कीं वसई प्रांते फौजसुधां जावें. आज्ञेप्रमाणें कूच करून घाटाखाले येऊन राजश्री शंकराजी केशव यांचे विचारे श्री चे नजीक मुकाम करून राहिलो होतो, तों छ १९ जिल्हेजचे आज्ञापत्र छ २३ जिल्हेजी जासुदाबा। सादर जाले तेथें आज्ञा, कीं रा। रामचंद्र हरि याजपासीं फौजसुधां जाणे, ते कामकाज सांगतील ते करीत जाणे, येसी आज्ञा केली. तर आज्ञेप्रमाणें मा।रनिलेकडे जाऊन पोहचतो. सेवेसी श्रुत व्हावे हे विज्ञापना.

¶*Mhaloji Muthe reports to the Peshwa that he will soon join Ramchandra Hari with his forces as ordered.*

No. 174] [*23-3-1739 ?*

पौ छ २३ जिल्हेज.

श्री

पु॥ राजश्री पंतप्रधान

स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. इसबर्ड यांणी रेवदंडियास जावयास म्हणून राजश्री मानाजी आंगरे यांचा निरोप घेऊन गेला. तो रेवदंडियास नव जातां परभारा उंदेरीस गेला. मानाजी आंगरे याणी समजाऊन आणावयास दोन गलबतें माघारी पाठविलीं परंतु आला नाहीं. उंदेरीहून मुंबईस सांगोन पाठऊन तेथून आरमार आणून मुंबईस गेला. जनचर्चा, कोणी म्हणतो रुसवा करून गेला. कोणी म्हणतात बिघाड करून गेला, येसे म्हणतात. तहकीक वर्तमान आलियावरी

लेहून पाठऊन. कलावे याकरितां लिहिले असे. स्वामी कुलावियास असतां राजश्री संभाजी आगरे याजकडे दोनसे खंडी तांदूळ पाठवावेसा तह केला. त्यास मानाजी आंगरे याणी पाचसे खंडी तांदूळ पाठविले. यास्तव बहुत सामान पाठवितात म्हणोन रुसोन गेला येसेहि लोक बोलतात. कलले पाहिजे हे विनंती.

¶*Vasudev Joshi informs the Peshwa that Captain Inchbird, having told Manaji Angria that he was leaving for Revdanda, went to Bombay. It is not yet known what made him change his plan all of a sudden.*

No. 175] [*15-4-1737*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
साहेबाचे सेवेसी

आज्ञाधारक केशव सजणाजी चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग दंडवत विज्ञापना विशेष. ताा छ २९ जिल्हेज ठाणे मारीचे वर्तमान यथास्तित असे. यानंतर कल्याणाहून ठाणे मारी सिसे गोळ्या घडावयासी पाठविले त्याजपैकीं वसईस गोली १०००० दाहा हजार पाठविली व आजी साइंकालीं पत्र पाठविले कीं जे गोली तयार असेल ते ठाणियासी हजूर पाठऊन देणे. त्यास जाहाजामध्यें गोळिया येणेप्रमाणें पाठविल्या असेत.

गोल्या वंदुखेच्या कले ८ यकूण मुमार ८३००	गोल्या जेजाल कले येकूण. मुाा १५००

येकूण ९८०० नव हजार आठसे पाठविल्या असेत. सदरी यासी ताकीद करून हजूर मोजदाद देऊन जाव सादर केला पाहिजे. यानंतर राजश्री त्रिंबकपंत मांडवीस सुखरूप असेत. माडवीचा कोट जेर आहे, आणिक तोफ आणून दर्वाजा रोखिला आहे. कालपासोन फिरंगी मार करीत नाहीं. निच्येंत आहे. ताड तोडून दमदमा केला आहे. त्याजवर तोफ चढऊन कोटामध्यें गोले टाकितील. सेवेसी विदित होय. मुंबईहून भिवंडीकर सावकार आला तो वर्तमान सांगतो, कीं गोवियासी जासुदी जाहाज फिरंगियांनी व इंग्रेजानी पाठविले होते ते आले. त्यास विजरेल याण्हें लिहिले आहे, कीं वेलापूर वानरें वेसावे व मढ व जंजिरा मात्र राखणे. जासुदामागें अंतोन कडदीन व हजार माणूस रेनोल रवाना केले आहेत. आजि उद्यां येतील. त्याजमागें इजरेल म्हणतो, आपण येतों. तमाम त्यांची ठाणी व मुलुक तेथ तेथें जासुदी जाहाजें रवाना केली व इंगरेजास

लिहिले आहे, कीं या समई जेथवर तुझ्याने मदत होईल तेथपावेतो करणे. द्रव्ये लोक व आणिक जे साहित्ये वसईस लागेल ते देणे म्हणून लिहिले असे. म्हणोन सांगतात. सेवेसी विदित होये. रात्री मध्ये रात्रीं मांडवीस साहित्ये तोफेस गाडीची चाके वगैरे सामाएन सुतार बुरूड कावाडी ऐसे ताड तोडावयासी दमदमा रचावयासी रातोरात रवाना केले विदित होय. शाकभाजी उत्तमसी मिलत नाही. वाईगी वोझे १ सुमार २०० दोनसे पाठविली असत. पेशजी तो सोनाले येथील गावगंना सिपाई २०० दोनसे साहेबी करार करून लिहिले, कीं सत्वर पाठवणे. त्याजरून राजश्री त्रिंबकपंती आम्हास आज्ञा केली, कीं लवकर जमा करून पाठवणे, त्याजवरून तो मजकुरी सिस्त करून १० माणूस सिपाई तो मारी पाठविले. जे जलदी करावयाची ते केलीच आहे. २० वीस माणूस पावेतो ठाणे मारी जमा केले असे. तितकेच पुढें रवाना करावें कीं अवघे जमा जालियावर पाठवावे ते आज्ञा केली पाहिजे. विशेष काये लिहिणे. साहेबाचे हस्ताक्षरे पत्राची च्यातकन्याये मार्ग लक्षितो. तेण्हेकरून परम समाधान वाटतें. हे विज्ञाप्ती.

¶*Keshav Sajnaji reports to Chimaji Appa that he has despatched shot and other material as ordered.*

No. 176] [*26-3-1739*

पौ छ २६ जिल्हेज.

श्री

सेवेसी विनंती. इंग्रेजानें तहाचा विचार सांगोन पाठवावा म्हणून लिहिलें, त्यावरून पत्री लिा नये म्हणून त्याचा भला माणूस बोलाविला हा अर्थ लिहिला, त्यास फिरंगी तह इंग्रजाचें हाथें करणार हें तथ्य वर्तमान असिलें तरी त्याचा भला माणूस येईल तो अर्थ स्वामीस विदित होईल आणि मजला ल्याहावें. मग आमचे घराचा विचार करावा लागेल. त्यास बोली सांगावी लागेल. हा विचार दोहो चहूं प्रकारचा आपले जागा करणें लागेल, ते समयीं सेवकास बोला(ल)वावें माझा विचार चहूंप्रकारचा चित्तांत आणावा. त्यामध्यें परिणामीं येक विचार वैंडोन येईल. स्वामीचे पदरीं बहुत आहेत. सर्वांचा विचार येकावा. स्वामीचे चित्तांत करणें असेल तसं करावें. येक दो जागां तहाचा प्रसंग जाला तो स्वामीचे चित्तांत येऊन गेलाच आहे. यास्तव घरचा विचार करून मग त्यासी बोलावें ते ठाव घेऊन पाहतील. त्याचा शब्द रहस्य कळेल. त्यामध्यें इचबर्डे व फिरंगी कर्डेदिन[१] येक विचारें असेत, हा अर्थ चित्तांत असो द्यावा व वसईस इंग्रेज

१ एका पोर्तुगीज नांवाचा मराठी अपभ्रंश. Cardim

येक कारभारी मुंबईकराचा आला होता, त्यास कडादिन याणें जोमाची ? गोष्टी सांगितली की गनिम कायें आहे, यैसें लौकिक आहे. मग अंतस्तें कायें सांगितले हें न कळे. जनवार्ता मुंबईचीच आहे. हें विज्ञापना.

¶*The letter recommends caution to be observed regarding the negotiations that the Portuguese had opened with the Peshwa through the English.*

No. 177] [*29-3-1739*

पौ छ १ मोहरम.

श्री

श्रीमंत राजेश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति. सेवक खंडो योगीराज साष्टांग नमस्कार विज्ञात. येथील कुशल चैत्र शुध प्रतिपदा मुा मांडवी येथास्तित असो. राजश्री रायाजी शंकर यांवा आज्ञापत्र सादर कीं मुलकास कोल दिल्हा आहे. रयेतीस उपद्रव न देणे. रायावा जेथे चौकी सांगतील तेथें खबरदार राहणे. त्यास रायाबांनी जेथें सांगितले तेथेच खबरदार आहो. येक खाडीच्या नाक्यावर व येक गोपालपंताच्या मोर्च्यावरी यैशा दोन चौक्या चालीसा राउताच्या आहेत व आमचे जेथ मुकाम आहे तो मोठा मार्ग येणेजाणे आवाई करून दगा द्यावयाचा नाका आहे. लस्करापुढें तीस पसतीस लोक घेऊन खबरदार जागत बसतो. सेवेसी विदित असिले पाहिजे. रा बयाजी साखरे याचे वर्तमान बालाजी कृष्ण सेवेसी निवेदन करितील तो अर्थ चितात आणावा. बहुत लिहिणे शक्त नव्हे. कृपा करावी हे विज्ञप्त. रयेतीस काडीचा उपद्रव नाही. पूर्वी भात मात्र आणून भक्षिलें तेवढेच. आतां भक्षावयांची बेगमी करणार स्वामी समर्थ हे विज्ञप्त.

¶*Khando Yogiraj writes how he has disposed his men to guard the passes of the creek and the road.*

No. 178] [*March 1739?*

श्री

विनंति उपरी. राजश्री आपाकडील पत्रे आलीं. तुमचे नावाचे लाखोटे २ व कागद रा बाबाचा १ यैसे तीन पा आहेत, देवणे व तुमची पहिली पत्रे २ यैसे घेणे. आज प्रात:कालापासून तुम्हाकडील वर्तमान कलत नाही तरी सविस्तर लिहिणे. गनिमाने दम धरिला आहे. त्याचा मुदा मनास आणून लिहिणे.

आरमार बंदरामध्ये आहे की गेले हे कळत नाही तरी लिा. रा लाडोबा राऊत घेऊन भोजण न करून तुम्हाकडे आले आहेत त्यासी सध्याकाळी पाठऊन देणे. आमच्या पत्रामध्ये विशेष नाही. तुमच्या पत्रामध्ये विशेष असिले तरी आम्हास लेहून पाठवणे. रा भगवंतराव आशेरीहोऊन काल येथे आले. आज तुम्हाकडे आले आहेत. त्याणी राऊत आणिले आहेत त्याजविसी राजश्री येजमानाचे पत्र तुम्हास आहे. तरी राऊत घोडे पाहून करार करावयाचे ते करणे. आपले सविस्तर लिहिणे. +गनिमाने दम धरिला आहे. अवेल पाहोन येईल. खबरदार राहणे. बहुत काये लिा लोभ असो दीजे हे विनंति.

¶*The writer asks the addressee to be on his guard as the enemy is holding out doggedly. Bhagwantrao joins Vasudeo Joshi.*

No. 179] [*March 1739*

श्री

आसीर्वाद उपरी. राजश्री मानाजी आंगरे उरणास लागले आहेत. त्याचे पत्र आपणास आले होते त्याची नकल पाठविली ते पावली. सारांश त्यास स्थळ हस्तगत जाहाले नाहीं. येत्नात आहेत. कदाचित त्याणी हस्तगत केल्यास स्थळाचा पर्याये आपणांस पहिला लिहिलाच आहे. मानाजी आंगरे कुलाबा बोलावीत नाहीत. तेव्हां फौज इकडे पाठऊन देऊ म्हणून लिा तरी उतम आहे. तिकडे प्रयोजन न लागल्यास इकडे पाठविली पाहिजे. वरकड त्याजपासून स्थळ आपले हवाला करून घ्यावयाचा विचार पहिला आपणास लिहिला आहे, तदनुरूप विचार करून स्थळ आपले हवाला होये ते केले पाहिजे. लोभ[१] आसो दीजे हा आसीर्वाद.

¶*Bajirao instructs Chimaji Appa to demand Uran from Manaji Angria who, in the hope of being able to capture the same, had laid siege to it.*

मराठी ग्रंथ संग्रहालय
स्थळ प्रत
सं. ३
ता. ...

No. 180] [*March 1739*

श्रीगणपति

सेवेसी विज्ञापना. स्वामीनी चिठी पाठविली ती पावली. तो इ[illegible]ात ओहट वळला ; त्यास आज्ञेप्रमाणें मोरोजी शिंदे व शंभर माणूस द[illegible] वाटेनें कोटांत पाठविलें. फिरंगीयांचीं गलबतें धारावी नजीक आलीं तर स्वामीनी आज्ञा करून फिरंगी लौकर पाठविला पाहिजे. बनाजी कदम याजकडील जासूद आला,

---

\+ अक्षर येथून वासुदेव हरीचें. १ येथून अक्षर खुद्द बाजीरावाच.

फिरंगी आज्ञा करून सत्वर पाठविला पाहिजे. वरकड आज्ञेप्रमाणें बुरजावरील व बाहेरील बंदोबस्त केला आहे. राजश्री संकरीपंतहि आज्ञेप्रमाणें बंदोबस्तास मेंढियाकडे गेले. दुसरे शंभर माणूस कोटांत मांडवीजवळ संकराजीपंत गेलेवर पाठवितील. शेवेसी श्रुत होये. हे विज्ञापना. प्रात:काळी निशाणें गोटांत आणावयाची लगट राजश्री मलारबा करितात, यास आज्ञा केली पाहिजे. हें विनंती.

¶*Chimaji Appa is informed that his instructions have been executed as regards posting men at vulnerable points.*

No. 181] [*1-4-1739*

छ ३ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपासाहेब
साहेबाचे सेवेसी

जाबसूद.

आज्ञाधारक केशव सजणाजी चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग दंडवत विज्ञापान विशेष ताा छ ३ माहे मोहरमपावेतो ठाणे मजकूरचे वर्तमान यथास्थित असे. उमर नाखवा याजबराबर जहाजे घोडबंदरास रवाना करावयाची आज्ञा जाली होती, त्यास रात्री जहाजे ५ पांच पचतीस सफरी+ देऊन रवाना केली. विदित जाले पाहिजे. पेशजी गौळी यांच्या म्हैसी काा मारी आल्या आहेत. गौळी काा मारी घरे बांधितात. म्हैसीस वाडे ताा सोनाले मौजे अलखवलीस निमे म्हसी व मौजे वलसणे येथे निमे ठेवितात. हेविसी जमीदारास ताकीद केली आहे, की हरदुगावांस जागा देणे आणि कोण्हे गोष्टीची तोसीस गौळी मारास न देणे म्हणून सांगितले आहे. सेवेसी विदित होये. बुरडीव तीन पाठविले असत हे विज्ञाप्ति[१].

¶*Keshav Sajnaji writes to Chimaji Appa that he has acted according to instructions and dispatched ships to Ghodbandar.*

No. 182] [*2-4-1739?*

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे शेवेसी

विज्ञापना ताा छ ४ मोहरम राजश्री पिलाजी जाधवराव सुभेदार यशवंतगड पाहावयासी आले होते. यक दिवस किले मारी राहून आजच छ मजकुरी वसईस

+ सफरी = सफर करणारा = A sailor. १ पत्राच्या पाठीमागें मोती देवळाचा नकाशा आहे.

गेले. समागमे राजश्री शंकराजीपंतहि आले होते. स्वामीस कळावे यास्तव लिा आहे. किला इमारत सारी पाहिली. साष्टीस पुढे येणार असत. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*The Peshwa is informed that Pilaji Jadhav inspected the fort of Yashwantgad.*

No. 183] [*3-4-1739 ?*

छ ७ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति. सेवक शंकराजी केशव क्रा सा ना विा. येथील कुशल ता छ ९ माहे मोहरमपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विा. स्वामींनी पत्र पाठविले की रामजी सुर्वे यास जखम लागली ते बांधावयास तबीब पाहिजे. त्यास रा पदाजी कारके याजकडे मोरपकर सिपाई आहे त्यास पाठवणे म्हणून लिा. त्यास त्याचा समाचार घेतला. त्यास रा पदाजी कारके यांणी सागितले की तो काही तबीबी जाणत नाही. याकरिता त्यास पाठविला नाही. त्यास काही बरेहि वाटत नाही. यास्तव राहिला. आणि तैसाच पाठवावयाची आज्ञा होईल तरी त्यास पाठऊन देऊन. विदित जाले पाहिजे * शाजी जासूद याज बा निरोप पो रवाना केला आहे, त्याचा निरोप पाठविला तो पावला त्या प्रा असो. हे विज्ञापना.

¶*Shankaraji Keshav informs Chimaji Appa that he regrets that he has no surgeon in his camp whom he can send to dress the wounds of Ramaji Surve.*

No. 184]

छ १९ मोहरम

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंति. सेवक शंकराजी केशव क्रा सा ना विा. येथील कुशल ता छ १४ मोहरमपर्यंत स्वामीचे कृपेकरून येथास्थित असे विशेष. स्वामी दो चौ दिवसी येथे येणार म्हणून वर्तमान यैकिले, याकरितां हे पत्र पाठविले आहे. तरी

5727

स्वामीनी येथे फारसे स्वार समागमे न आणावे. तीन च्यारसे स्वार आणावे, फार न आणावे. मग स्वामीसमागमे स्वार पाहिजेत त्यास येथून पाचसे सातसे स्वार मांडवीपुढे पाठऊन देऊन व स्वामी भिवंडीस स्वामी आलियावरी पा. सायेवान येथे गावोगावी स्वार रखवालीस पाठवावे. नाही तरी फौज आलियावरी रयेतीस उपसर्ग लागलियास सदीस येक येक दोन दोन गावगना कुले आली आहे ती ती उठोन जातील, वस्ती नाहीसी होईल, याकरिता लिा असे. स्वामी येणार तो अगोधर येक दोन दिवस लेहून पाठवावे. विदित जाले पाा * सारांश दोनसे स्वार समागमे असिले तरी कार्यास येईल. येथून मांडवीस पाचसे पुढे पाठऊन देऊन. दाणा मिलत नाही. येथीलच लोक उपासी मरतात. दाणा विकावयास येत नाही. हा येथील प्रसंग आहे. येकवीस हजार देविले तेहि येत * * * ज्यास पैका पावला नाही, ते येऊन म्हणतात की पोटास दाणा नाही; पैका नाही, पोट दाखवितात. देखला विचार लिा असे. विकावयासी दाणा यो येत नाही. दोन तीन दिवस सा सेर मिलाले, आता तो नाहीच. फार ल्याहावे तरी नित्य लिहितोसे होते. कोठीपैकी दाणा देऊन आठ दिवस लोक अन्नास मिळविले. आता येथे कोठीस पनास खंडी भात आहे तेहि वेचले म्हणजे पुढे श्री आहे! येकंदर कल्याण भिवंडीचे बैल येत नाहीत. चालिसा रुा मुडा भात विकू लागले कल्याणास, मग येथे कशास येईल? सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Shankraji Keshav advises Chimaji Appa he should bring with him only a small number of cavalry as the ryots are already too much distressed to bear any further molestation. The writer fears a shortage of food in his camp and asks the addressee to take steps to send a large quantity immediately.*

No. 185] [*4-4-1737*

श्री

राजश्री आपा साहेबाचे
सेवेसी

॥ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सिदोजी राऊत साां दडवत विनंती. उपरी, येथील क्षेम ताा चैत्र वद्य प्रतिपदापर्यंत मुाा प्रांत नवीसराये+ येथे आपले कृपेकरून समस्त सुखरूप असो. यानंतर कृपा करून पत्र पाठविले तेथें कितेक वर्तमान लिहिलें ते कळो आले. येसियासी

+ खोडाखोड असल्यामुळें अक्षरे नीट लागत नाहीत.

इकडील वर्तमान तर श्रीमंत राजश्री रायानी लिहिलें त्यावरून विदित होईल विशेष. आपली कोकण प्रांतांत स्वारी आली आहे. त्यास तेथील विचार हरकोणास सांगोन फौज ठेवणें. आपण खासा न राहाणे. आपले शरीर अशक्त आहे. कोकण आपले शरीरास मानणार नाहीं. आपले शरीर शाबूत असिले तरी अवघा प्रसंग उतम आहे. याकरितां खासा आपण कोकणांत सहसा न राहणे. बहुत लेहावे तर स्वामी सर्वज्ञ आहे. कृपावृधिते पावविली पाहिजे. हे विनंती.

हाो श्रो नागोजी राऊत सां दंडवत.

¶*The climate of Konkan being notoriously unhealthy, Sidoji Raut entreats Chimaji Appa not to make a long stay for the Bassein campaign in person but to appoint somebody else to conduct it.*

No. 186] *[27-4-1738?*

पाो छ २१ मोहरम

श्री

सेवेसी आजी छ १८ मोहरमी वसईचे जुवांतून[1] किरीस्ताव चौघे कबिलासुद्धा आले त्यास वर्तमान पुसले. त्यांणी सांगितले कीं कडदीन गेला व धान्य रुपयाचे दोन पायल्या चौसेरी आहे. लोकहि मरतात. कडदीन समागमे दोन तीनसे माणूस गेले व बोलीजकर फिरंगी मरतिन सिरवेलचा नातेलग भाऊच होता. त्यास बोलींजगांव व जंहारी होता ते मयत जाला व मुंबईहून उदमी आले त्याणी सांगितले, कीं मरतीन सिरवेल कबिला सुद्धा गोव्यास गेला. फिरंगियासी खर्चावयास यैवज गोव्यातून आला म्हणून वर्तमान सांगितले. त्यास फिरंगियाकडील लोक अजारी फार पडले आहेत म्हणून सांगतो, व रयेत खलक जुवांत आहे ते यावयासी रजावंद आहेत. परंतु खाडीचा गुंता पडला आहे. येता येत नाहीं म्हणून सांगतो. चौघे किरीस्ताव कबिलासुद्धा आले ते कैवर्तकाचे हाथे उतरले. विदित जाहाले पाहिजे हे विज्ञापना.

¶*News received from Bassein, that Antonio Cardim and Martino De Silveira have departed for Goa and that there is widespread distress in the garrison, is communicated to Chimaji Appa.*

---

१ लहानशी खाडी; an inlet.

No 187] [23-4-1739 ?
[15-5-1737 ?

श्री

राजश्री रामाजी माहादेव
गोसावी यांसी

॥ॐ अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नो कान्होजी माणकर रामराम विनंती उपरी. विशेष पील ठाकूर भाईदरकर मुंबईस जात होता तो सीवचे तरीपावेतो गेला होता. पागडीवाला इकडील कोन्ही तरींवर न्यावयासी इंग्रजाने मना केले असे, सा तो तेथे खोटी होता. त्याचा सोइरा किरीस्ताव माहिमास आहे त्यास वर्तमान कलल्यावर तरीपावेतो निघोन आला. त्याणे सांगितले की इंग्रजाने आरमार सिध केले असे. इंग्रेज व पगडीवाले तेरा हजार माणसांची बोली असे. आरमार सिध करून कोन्हीकडे जाईल हे नकले. परंतु ठाणेयाचे किल्याचा इरादा क्यासावरून दिसोन येते. आरमार जाणार यास्तव इकडील लोक मना केले असत. हे वर्तमान पील ठाकूर येऊन येथें जाहीर केले. त्यावरून हे वर्तमान तीर्थस्वरूप बावास लेहून पाठविले असे. तुम्ही किलेयाची बंदोबस्ती करून जागा खबरदार राखणे. बहुत काय लिहिणे रा छ २५ माहे मोहरम हे विनंती.

¶*Kanhoji Mankar writes to Ramaji Mahadev communicating the news of the hostile preparations of the English of Bombay and cautions him to be vigilant at Thana.*

No. 188] [17-5-1737 ?

श्री

नकल पत्र

राजश्री कमावीसदार भिवडी गोसावी यांसी

सेवक चिमणाजी भीवराव व संकराजी केशव नमस्कार व आशीर्वाद उपरी. छ २६ मोहरमी मध्यानरात्रीस वसईहून फिरंगीयाचे लोक दिवड्या लाऊन गलबतांत चढोन काळोखाचे कोण्हीकडे गेले हे न कळे. तरी तुम्ही बहुत खबरदार राहणें. गोंवियाहून कडदीन आला आहे हे वर्तमान तथ्यच. आमच्या लोकानी पाहिला आहे. कदाचित तिकडे येऊन लबाडी करील. तुम्ही खाडी किनारियावर दिवा, दिवेयाचे डोंगरीवर व कारवलीवर दोन चार चौक्या ठेऊन खबरदार राहणें. तो इकडून अगदीच टाकून लवकीक संपादावयासी .हा विचार करील तरी बहुत खबरदार राहणे. जाणीजे. छ २७ मोहरम. हे विनंति.

¶*Chimnaji Bhivrao and Shankaraji Keshav warn the Kamavisdar of Bhiwandi to be on his guard against a sudden attack from the Portuguese Commander Antonio Cardim Froes who is reported to have arrived from Goa with succour.*

No. 189] *[20-5-1737*

श्री

छ १ सफर

श्रीमंत राजश्री आपासाहेब
साहेबाचे सेवेसी

जाबसूद

आज्ञाधारक केशव सजणाजी चरणावरी मस्तक ठेऊन साष्टांग दंडवत विज्ञापना विशेष. ताा छ ३० मोहरमपावेतो ठाणे मारीचे वर्तमान येथास्तित असे. यानंतर छ मार दोन घटिका दिवस असतां मणोराहून रा बरवाजी पाटील यांजकडील शेखजी बारगीर आला. त्याणी वर्तमान सांगितलें की काली छ २९ रोजी दोन प्रहरा मणोरचे कोटातून पोबरू कपितान व कारकून बाहेर येऊन लाऊनं घेतला. त्यास पोबरू मार यासी आपले लस्करांत ठेऊन कोटांतील कबिले व लोक काढावयासी त्यांचे सिपाई पाठविले व राजश्री आवजी कवडे व बरवाजी पाटील कोटाचे दरवाजियासी लोक काढावयासी गेले. इतके वर्तमान जालियावरी सेखजी इकडे निघोन आला. याजमागें निशाण कोटास चढले असेल. सेवेसी विदित व्हावे म्हणून लिहिले असे हे विज्ञाप्ती.

¶*Keshav Sajanaji communicates to Chimaji Appa that the flag of the Marathas is hoisted on the fortress of Manor.*

No. 190] *[April 1739?*

श्री

सेवेसी विज्ञापना. राजश्री पिलाजी जाधवराऊ याच्या घाटा २ दोन जंजिरे आरनालियास होत्या. त्या गलबतावरून वसईच्या चौकीवर आणून ठेविल्या आहेत. त्या पुढें पाविल्या पाहिजेत. याकरितां गलबत कोण्हाचे जात असेल त्यावर चढऊन राजश्री बरवाजी पाटील याकडे पावीत होत येशा करविल्या पाहिजेत. हे विज्ञापना.

¶*The writer sends two bells obtained from Arnala, and requests that they may be forwarded to Barwaji Patil.*

No. 191] [July 1737

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री
आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंति बाहादुरपुऱ्यास मोर्चे बसवावया * * * माहादाजीपंत व खंडो चिमणाजी * * * * गमे लोक रा केले. आण आम्हा * डे * * * स गेलो मागे फौजनसी हुद्दूजण जा * * * * * फिरं-गियानी से सवासे माणूस बा(हादर ?) पुऱ्यावरी नाके पाहून बसविले तो पु * * मुटे गेले त्यावरी त्याणी चालोन घेतले. मग * * उभय-तानी चालोन घेतले. पुढे गणोजीराव बुरूडकर व येसवंतराव येरूडकर व को * * * ट करी दाहा पाच माणूस कृष्णाजी * याकडील दोन च्यार माणूस व खंडो चिमणाजी व माहादाजीपंत यैसे पुढे चालोन जाऊन बरखंदाजीचा मार खाऊ * * * दा मार करीत वसईच्या कोटापर्यंत गो(ळीच्या) माऱ्यावरी किल्यावरील मार खाऊन पां * * * केले आण माघारे बाहादुरपुरिया * * * उभयतानी मोर्चेबंदी केली जे जा * * * यावरी मोर्चे बसविले आहेत * सेवेसी विदित होये हे विज्ञाप्ति.

¶*This is an ant-eaten but important letter which describes an engagement between the Portuguese at Bassein and the detachment of the Marathas posted at Bahadarpura.*

No. 192] [April 1739

श्री

सेवेसी विज्ञापना. गुणाजीराऊ माहूलकर पुढे आम्हासमागमे पुढें आले. याचा मोर्चा आमचे सेजारीच आहे. याजसमागमें लालखानहि आहेत. त्यांतील लालखानाकडील भला माणूस गोळी लागोन मयेत जाला व गुणाजीरायाकडील दोघे भले माणूस जखमी जाले. तरी जखमी यांस खर्चास व मयेतास वस्त्र देवावयासी आज्ञा करावी. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना. दारू गोळी पाहिजे. देवायासी आज्ञा केली पाहिजे. हे विज्ञाप्ती.

¶*Chimaji Appa is informed how the siege was progressing.*

मराठी ग्रंथ संग्रहालय, ठाणे. स्थळ प्रत सं. ... ता. ... इ. डा. गं. १८८

No. 193] [After 4-5-1739

श्रीशंकर

राजश्री चिमणाजी पंडित
प्रधान गोसावी यांस

सकलगुणालंकर्ण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य श्री सुलतानजीराव निंबालकर दंडवत विनंती उपरि येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लेखन करीत गेलें पाहिजे विशेष. गोसावियानी पत्र पाठविलें तें उत्तम समई प्रविष्ट होऊन लेखनार्थ अवगत जाला. तेथें लिहिलें कीं वसई जागा बाका, त्यास मोर्चेबंदी केली. सलाबत कुचे खाणून मोर्चे कोटाजवळ नेले. धमधमे बांधले. सुरंग लाऊन बुरूज उडविले. फिरंगियाचें व आपल्या लोकाचें युध जालियाचें वर्तमान कितेक विशदें लिहिलें. किला फते करून ठाणें बसविलें म्हणून संतोषाचें वर्तमान लिहिलें तें आक्षरशाह श्रवण होऊन बहुत संतोष जाला. बहुत उत्तम गोष्ट जाली. आजि तागायत श्रम केल्याचें सार्थक श्रीनें केलें. इकडील वर्तमान तरी नवाब नासरजंग व आम्ही भागानगरीहून कूच करून मजल दरमजल सिंदखेड परगणियांत जाफराबादेसमीप येऊन राहिलों आहों. गोसावी यांस कलावें म्हणून लिहिलें असे. बहुत काय लिहिणें कृपा असों दीजे हे विनंति

¶*Sultanjirao Nimbalkar sends his congratulations to Chimaji Appa on his brilliant victory at Bassein. He also writes of his arrival at Jafarabad along with Nasirjang.*

No. 194] [13-5-1739

श्री

चिरंजीव राजमान्य राजश्री नाना यांसी चिमणाजी बलाल आसीर्वाद उपरी बाा देणे कारकून कापड.

८७ दिा सदवोजी सावंतराव
३० दिा सिदोजी सावंतराव
——
११७

येकून येकसें सतरांचे देविले असे. सनगावरील आखांची चौपटी प्रो देणे. रा छ १५ सफर सुा तिसा सलासेन मया व अलफ हे आसीर्वाद.

¶*Chimaji Appa writes to Balaji Bajirao to distribute clothes valued at Rs. 117 to Satwaji and Sidoji Sawant.*

No. 195] [25-6-1739?

श्री

चिरंजीव राजमान्य राजश्री बालाजी बाजीराऊ यासी बाजीराऊ बलाल प्रधान आशीर्वाद यथील कुशल ताा छ २९ रावल जाणून स्वकीये लिहिणे विशेष. प्राा कल्याण भिवंडी हा जिल्हा राजश्री कृष्णराऊ महादेऊ याजकडे होता तो दूर करून हली तुम्हास सांगोन पाठविले असे. सुभे व महाल बी तपसील:—

सुभे

१ सुभा कल्याण
१ सुभे भिवंडी
१ प्रांत जुन्नर देखील सात महाल मोवळे.

३

महाल

१ ताा पौडखोरे
१ ताा नाणेमावल
१ ताा पौन मावल गाव २८

३

सवंस्थान

१ रामनगर
१ जवार
१ वासदे
१ पेठ

४

महालनिहाये जकात नावनिसी आलाहिदी असे देाा वरघाट तलघाट

बंदरे

१ कल्याण
१ भिवंडी
१ पेण
१ पनवेली.

४

येणेप्रमाणे मामला तुमचे स्वाधीन करून पाठविले असे. मामला करून दिवाणचा ऐवज पावता करणे. जाणिजे छ २९ रावल. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे आशिर्वाद.

¶*The Peshwa Bajirao appoints his son to the management of Kalyan and Bhiwandi divisions.*

5734

No. 196] [25-6-1739 ?

श्री

राजश्री पंत प्रधान गोसांवी यासी

ॐ श्रीमंत सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्य स्नेहांकित पिलाजी जाधवराऊ कृतानेक विनंती येथील क्षेम २९ रबिलौवल जाणून स्वकीये कुशल लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. प्रस्तुत आपला मुकाम कोणे स्थळी आहे, कोणते घाटे उतरणार, कोणता सुमार तो लिहिला पाहिजे, त्यासुमारे आमची फौज येईल. चिरंजीव आपा अजी घाट चढोन येतील. सोमवारी प्रतिपदेस येथे येतील, ते व आम्हीं बराबरीच आपले भेटीस येतो. भेटी जाहाल्या उपरी निरोप दुसरे दिवसी दिल्हा पाहिजे. येथून येताना मुलेचे काठे भिवरेस येऊन भिवरेचे पाण्यानें नरसिहपुराजवळ येतो. दुसरे पाणी नाही. चाऱ्याची अडचण तो फारच आहे. कोकणचे घोडे फारच जबून जाहाले आहे. उंटहि चालो सकत नाहीसे जाहाले आहेत. तैसेच ढकलीत आणितों. आपले उतर येईल ते स्थली येऊन पोहाचतो. विशेष काये लिहिणे कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

¶*Pilaji Jadhav makes inquiries about the Peshwa's whereabouts and wishes to know where he should join the latter's army.*

No. 197] [14-7-1939

श्री

श्रीमंत स्वामीचे सेवेसी

अर्जी

सेवेसी आज्ञाधारक कोली मौजे नागावी जबानी जीव पाटील व वालो पाटील सुा आर्बैन मया व़ अलफ छ १८ राखर.

पहिला टोपीकराचे वेलेस मौजे मजकुरास गलबत थोर तेरा चालत होती. दर गलबतास दिवाणचे देणे सरकारात रुा ७० देत होतो. दरगलबतास गोहो[1] सुमार ५ दरगलबतास डोली[2] ४ येकूण देणे देत असो कलम १

हली गावांत गोहो दाहा गलबताचे आहेत. दरगलबतास गोहो ५ येकूण आम्हास भात खावयासी खंडी ३ तीन द्याव्या. त्याची निरख आज खंडून दिला पाहिजे. रुो देऊन. कलम १

---

(1) A tax on corn (?) (2) A tax on fishing.

गोहो ५० पनास गलबत आम्हाजवळ
आहेत सुमार ९ आहेत. बाकी आमची
गलबते येणेप्रो.

२ जंजिरे आरनालियाची आहेत
४ मुंबईस
२ म्होटी
२ लहान
———
४
———
६

येणे प्रो सरकारात गलबत आहेत,
कृपाळु होऊन देविली पाहिजेत—
कलम १

डोलीचे मेढे लावयासी लाकड
हेदीची व कलबाची पाहिजेत १२०
येकसे वीस देवावी कलम १

येकूण ४ कलम लिहिली आहेत, ती साहेवी आम्हावरं नजर देऊन कौल दिला पाहिजे. हे विज्ञाप्ति.

¶*The Kolis of Nagoan present their claims to Chimaji Appa after the territory was conquered by the Marathas. This paper mentions those claims.*

No. 198] [*14-7-1739*

श्री

श्रीमंत स्वामीचे सेवेसी

अर्जी

सेवक आज्ञाधारक कोली मौजे बहादरपूर जबानी मुगपाटेल व पोवरू पाटेल सुा आर्बैन मया व अलफ. छ १८ रबिलाखर

पहिला टोपीकराचे वेळेस मौजे मजकुरास गलबत अठावीस चालत होती. दरगलबतास दिवाणचे देणे सरकारांत रुा ७५ देत होती. दर-गलबतास गोहो ५ प्रो सतरा गलबताचे हली असत.

कलम १

डोलीस लाकड हेदीची व कलंब्राची लाकड सुमार २०० पाहिजेत. देवावी.

कलम १

आम्हास भात खावयासी खंडी १२ बारा खंडी देवाव. कलम १

हलीं गावांत गलबत आहेत सुमार
१२ बाकी सरकारात गलबत.

२ जंजिरे आंरनालियासी
१ वाघवलीचि बंदरी
२ मुंबईस
१ वसईचे बंदरी

६

येणे प्रा॥ सरकारात आहेत. देवावी.

कलम १

येकूण ४ कलम लिहिली आहेत. येणेप्रमाणे कृपाळु होऊन देवावी.

साठे बहादूरपूरचे येणेप्रा॥ पाहिजे.

काल्याजवलील मासली घेऊं नये.
त्याचा दरमाहा यासी बेसन सरकारात
रुा॥ द्यावे.

१॥ बल्यावे
१॥ मेणू
१॥ धर्मा
१ पका
१ धर्मा
१ जुज्या
१ आके
·॥· डिमा.
·॥· वाके
·॥· मणू

९

येकूण दहा रुा॥ असत कलम १

आम्हास भात खावयास खंडी १॥
पाहिजे देवावे. कलम १

¶*The Kolis apply to the Peshwa for their rights and claims in Bahadarpura.*

No. 199] [*1739?*

श्री.

सेवेसी विज्ञापना. राजश्री नारो तुकदेव खुषकीनें जे दिवसीं वसईस आले तेच दिवसीं सोलचिल्हीचे (?) जाहाज वसईस आणिलें. वकील व तनाखियाचा

यैवज येकच दिवसी दाखल जाला. स्वामीचे पुण्याचा प्रताप आगाधी आहे. विदित होय. हे विज्ञापना.

¶A writer communicates to the Peshwa that Naro Tukadeo and the paper of assignment on the revenues reached here at Bassein on the same day.

No. 200] *[1739?*

श्रीशंकर

चिरंजीव विजई भव राजमान्य राजश्री आपास

कृतानेक आसीर्वाद. येथील क्षेम जाणून स्वकीय कुशल लखन केले पाहिजे विशेष. चिरंजीव राजश्री गणबा तुम्हापासून आले ते शनवारी त्रितीये प्रहरीं आले. भेटी जाहली. सविस्तर वर्तमान कळलें. येसियास तुम्ही तांतडीनें कूच दरकूच जातां. आमचे चिती तुमची भेटीचा हेत बहुत होता. परंतु तुमचाच तातडीकरितां जाहली नाहीं हेत राहिला बरे. श्रीदयेनें स्वारी फते करून याल, तेव्हां आगत्य भेटी घेऊन याच मार्गे जावयाचा विचार करणें. वरकड ईश्वरदयेने स्वारी फते करून पैकाहि बहुत आणाल त्यास आमचे स्मरण उचित असेल ते केले पाहिजे. वरकड जे होणे ते होईल, परंतु भेटी होय ते येतावलेस करणें. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे आसिर्वाद.

¶Naro Ram expresses regret at having missed a visit from Chimaji and wishes him success in his undertaking.

No. 201] *[1739?*

श्री

पुा श्रीमंत राजश्री आपा

स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. स्वामीकडील चाकर लोक पलोन आले आहेत त्यास न्यावयास व त्याची माणसें किल्यावर घालावयास स्वामीकडील कारकून आला आहे. येशास फिरंगाणचे मसलतीपासून जे चाकर आहेत त्याचे जामीन घ्यावे. कबिले किल्यावर घातल्यास गाव जातो. गावांत तो येक दोन घरे आहेत ती गेली म्हणजे गांवची कीर्द अगदीच जाते. याकरितां त्यास जामीन साखली घेऊन चाकरीस न्यावे, व कबिल्यास गावावरीच राहावयास आज्ञा केली पाहिजे; व पेशजीपासून कोणी गरीबगुरीब चाकर होते त्यासहि उपसर्ग लाविला आहे, तर त्यास उपसर्ग न लागे ते केले पाहिजे. येविसी जे आज्ञा होईल त्याप्रो

वर्तणूक करून. लोकांची रांडा पोरे किल्यावर घातलियानें त्याचे बाईदादरे (?) कीर्द बुडोन उपवासी मरतील. गाव उव्दस होतील. याजकारणे चाकरीस नेऊन जामीन साखली करावयाची आज्ञा केली पाहिजे. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना. फिरंगाणचे मसलतीस जे चाकर होते त्यास मात्र न्यावें. यापूर्वी चाकरी टाकोन बैसले आहेत, त्यास तगादा करावा येसे नाहीं. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*The writer represents to Chimaji Appa to discharge the deserters, who had been arrested and imprisoned on forts, as their confinement would ruin the cultivation of land.*

No. 202] [*1734-35 ?*

श्रीगजानन

श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान स्वामीचे सेवेसी

सेवक कृष्णराव माहादेव कृा सा ना विनंति येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाा विसेष. आम्ही आजी गुरुवारी कल्याणास आलों. इकडील वर्तमान पश्चमेकडील पाहाता सर्व ठीक आहे. * * आधिकारियाचे नावे सर्व रुदंती करितात कीं * * * कबिलासुधा मातबर माणूस गोमांतकास गेले, हा परम दुष्ट आहे, हिंदूचे दर्शन कार्यास न ये. सर्व बंदोबस्त मुख्याचा मात्र आहे. परंतु दिवसास अंधकार आहे व आजीचा प्रसंगहि उतम आहे. लागभागहि ठीक आहे. आणखीहि दुसरे ते प्रांतीचे कितीक मातबर माणूस व कोली व भंडारी आम्ही ठीक करून आपले करून ठेविले आहेत. स्वामी आज्ञा करितील तर मुख्य स्थलाचा कारभार आम्ही आमरावतीहून उरकून येविसीचा * * * आर्थ सांगोन आपणाकड बुबाजी नाईक रवाना केले आहेत, हे विदित करितील. त्या प्राो कार्य करणे असेल तर सिधता करून पाठविली पाा. नाही तर आम्ही घाटावर येऊन. प्रस्तुत आम्हाजवल जमाव पाईचा पाचसेपर्यंत आहे. स्वामीचा जाबसाल येई तोपर्यंत आम्ही साष्टीकडील चालून पाहातों. जर कार्याची गरज असेल तर सर्व साहित्यें करून पाठविली पाहिजे. वरकड इकडील वर्तमान सविस्तर मशारनिले मुखवचनेंकरून सांगता कलो येईल. बहुत काये लिा कृपा लोभ असो दिल्हा पाहिजे हे विज्ञापना. पत्र वाचून फाडून टाकणे. कोणास दाखवाल तर माझी आण से. हे विज्ञापना.

¶*Krishnaji Mahadeo reports to the Peshwa that the ryots of salsette districts are harassed by the Portuguese and ready for revolt.*

No. 203] [1739 ?

श्री

सेवेसी विनंती. काा मालाडामधे केसवजी म्हणऊन पांचकलशा होता. तो मोठा शाहाणा म्हणून त्याचे हवाले गाऊस (?) करणाराहीं केले होतें. तो फिरंगियास भेदून तांदुल मुडे ११ व सरा येैसे वसईचे कोटास पाठविले. ते गोष्टी कोठे फुटली म्हणून पलोन गेला. याचा भाऊ * * * तोहि पलोन गेला. त्या केसवजीने दिवानचे भात घरोघर घातले होते ते बितपसील.

मौजे पाहाड	मौजे पाहाड
फरसी दलगभार (?) याचे घरी मुड ६॥=	अनतोन आस याचे घरी मुड ५॥
	मौजे गोरेगाव येथे भात मुड १२

¶*This letter informs that one Keshavji of Malad, who was secretly providing the enemy with rice, disappeared when his crime was brought to light.*

No. 204] [June 1738 ?

श्री

सेवेसी विनंती. स्वामीनी राा गोविंदपंतासमागमे सांगोन कितेक विचार पाा. त्यास दवणेकडील विच्यार दोन च्यार सांगितले. त्यास सारांश दवणेकडील विचार पाहाता राउताचीच फौज लुटावयास पाठविली तरी त्यास त्यांचा हाथ (हात) पावेल तितकाच मुलूक जालितील, गुरे नेतील हा येक विचार. दुसरा विचार राऊत येक हजार व माणूस येक हजार पाठविले, तरी येक मास राऊत राहातील. मग येका हजारा माणसानी ते प्रांती राहावे. त्याणीच तो मुलूक सारा दडपणार नाही आणि रयेत मात्र लुटितील हा दुसरा विचार. तिसरा विचार आम्हाकडील लोक प्रस्तुत पाठविता येत नाही, काम चालते त्यासहि खोलंबा होईल. केवल तो प्रांत लुटलियानेच जेर होतो येैसे नाही. आमचे विचारें त्या प्रांतास जावे तेव्हा जसा वसईचा आगर आपले वलणात आणून त्याचा इलाज चालेनासे केले, तसे त्या प्रांती करावें, तरीच फिरंगी परदेसी होऊन जसी आगरची रयेत पाठीसी घातली तसीच घालावी. रयेत लबाडी करील तरी तीस धास्त घालून ठिकाणी लाऊन आपलीसी करावी. परंतु हा विचार आजी होत नाही. अडीच हजार माणूस असावे. येका मासाची अडसेरी व इस्ताद श्रावणमासी अथवा भाद्रपदमासी घेऊन जावे आणि येक दोन ठाणी घालून बसोन मजबूद करावी. त्यास सरदार तरतुद्या

व धाडसी पाहून ठेवावा की वडीवडी त्याची धास्त वाहावी. नलगेसाच माणूस ठेवावा म्हणजे ते प्रांती नक्ष होऊन मुल्क आपला करावा. आजी लुटिला मुल्क तरी उद्या आपणच खोरी (?) व्हावे. पिकाचे पूर्वी जाऊन बसले तरी दाणा गला खंडणी घ्यावयासी कार्यास येईल. येणेकरू किफायेत होऊन रयेत धान्याचे मायेस गुंतोन सहजेच आपली होईल. त्यास दुसरियासी सांगितल्यास होईल तरी उतमच आहे. नाही तरी मीच श्रावणमासी जातो आणि दवण प्रांत सुरलीत करितो. दवणेच्या उरावर ढासण करून मुल्क घेऊ. परंतु आषाढ सरतां श्रावणमासी करावे म्हणजे आजीपासून सिबंदी खर्च लागणार नाही. लोकहि पुढे मिलतील. कदाचित स्वामी म्हणतील की आम्हास जावयासी कसे फावेल? तरी बहादरपुरचे ढासण चौदा हात उंच केले, बारा हात रुंदी केले, तोफा वरत्या बसल्या, सर्व सामान व तीन साडेतीन हजार माणूस ठेविले. येक मातबर सरदार रा। मोराजी सिंदे ठेविल्यास मग चिंता काये आहे? येक वेल सेवक दवण प्रांती गेला म्हणजे कोण्ही कोलीनाली व दवणी रयेत कैदेत आणून जफ्ती होईल यैसे दिसते. विनाश्रम केलियावाचून जफ्ती होत नाही, हा विचार आमचे मनी आहे. त्यास स्वामीचे चितास येईल तो करावा, सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.[१]

¶Shankaraji Keshav suggests a plan of attack on Daman—similar to one that was adopted at Bassein. He also proposes to increase the strength of the fortifications of Bahadarpura and appoint Moraji Sindia there.

No. 205] [*1739?*

श्रीराम

राजश्री चिमणाजी पंडित गोसावी यासी

ॐ सकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य प्रीतिपूर्वक उमाबाई दाभाडे दंडवत विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये कुशल लिहीत गेले पाहिजे विशेष. राजश्री बाजीराव पंडित प्रधान यांची पत्रे तुम्हास आली आहेत त्याजवरून सविस्तर कळो येईल. आपण वसईच्या प्रसंगास गुंतोन इकडील मनसबियाचा विचार सोडावा ऐसे नाहीं. याजकरितां तेथील जो बंदोबस्त करावयाचा तो करून फौजेनसी या प्रांतास यावयाचा विचार सत्वर केला पाहिजे. येविसीचा तपशीलवार अर्थ वरचेवर तुम्हास लिहीतच असतील. याजकरितां

१ संबंध पत्र शंकराजी केशवाच्या हातचें.

अतःपर तिकडील प्रसंगास न गुंतता सत्वर आले पाहिजे. विलंब न लावावा. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे छ १ माहे मोहरम हे विनंती.

¶*Umabai Dabhade writes to Chimaji lest his engrossment in the Bassein campaign make him forget her difficulties and his promise to help her.*

No. 206] [12-1-1738

श्री

राजश्री चिमणाजी आपा स्वामी गोसांवी

यासी

अखंडितलक्ष्मीआलंकृत राजमान्ये श्रीा राऊळ सुजनसिंग कमलानी रामराम विनंती. विशेष. येथील क्षेम जाणून श्वकीये स्वानंद लेखकासी आज्ञा करीत गेले पाहिजे. स्वामीचे आगमन या प्रांतीस जाले हे आयेकून बहुत हर्शाइमान जालो. स्वामीसी व तांब्रासी हर्शामर्श वाहाडला होता व तिकडे राजेश्री पंतप्रधान स्वामी यासहि निजामनमुलकाचा हर्शामर्श जाला होता म्हणोन परस्परे वर्तमान आइकिले. तर काये वर्तमान तो सविस्तर इत्थंभूत लिहिला पाहिजे. आपन सर्व प्रकारे ठेवनाईत स्वामीचे असो. सदैव पत्री आनेकाचा सांभाल करीत गेले पाहिजे. बहुत काय लिहिणे हे विनंती.

रवाणा छ १ माहे शवाल.

श्रीा कुवर महकुमसिंग व कुंवर कीरतसिंग व कुवर फतेसिंग व फकिरा चव्हाण रामराम विनंती पो.

¶*Sujansing Kamalani congratulates Chimaji Appa and Bajirao on their victory over the Nizam.*

No. 207] [1739?

श्री

सेवेसी विनंति. जनचर्चा यैकितो की स्वामीचे येणे येथे होत नाही. यैसे यैकतो. त्यास दोन वरषें स्वामी या प्रांती येऊन साष्टीतील जागे पाहिले. येथील जागे पाहिले नाहीत. येक वेळ जागे पाहावे, लोक नजरेने पाहावे, बंदोबस्त करावा. लोक कामकाज करिता श्रमी आहेत त्यांचा दिलासा करावा म्हणजे माणूस टिकेल. स्वामीस दाहाबारा दिवस येथे राहावे लागेल. अधिकोत्तर दिसगत लागणार नाही. आम्ही काये करितो हे स्वामीस ठावके नाही हे गोष्टी आम्हास उतम नाही. येक वेळ यावे, जागे पाहावे, लोक पाहावे, पुढे

आज्ञा होईल त्याप्रो वर्तणूक होईल, हा विचार उतंम आहे. हा विचार उतम. स्वामिगौरवेकरून माणसाचा दिलखुलासा होऊन चाकरी करितें यास्तव यावे. सेवेसी विदित होये हे विज्ञापना.[1]

¶*Shankaraji Keshav requests Chimaji Appa to pay a visit to the Konkan and to see for himself the state of things there.*

No. 208] [*1739 ?*

श्रीं

पुरवणी राजश्री अंताजी
पंत स्वामीचे सेवेसी

विनंती उपरी. देवालयांत बांधावयास घांटा थोर २ दोन दरघांट वजन पका ८२ दोन मण यैशाचे आम्हांस येथें प्रयोजन लागलें आहे. त्यास फिरंगाण प्रांतीहून कोणी पुणियास आणून ठेविल्या असतील, कोणाचे संग्रही असतील तर तेथें स्वामीनी शोध करून पाहावा. कोणाकडे असिल्या तर किंमत नेमस्त करून आम्हांस लेहून पाठवावे; तथापि पुणियांत कोणाकडे न मिलेतच तर वसई साष्टीस स्वामीनी लेहून पाठऊन विकत्या मिलतात कीं नाहीं त्याचा शोध आणवावा. मिलल्याच तर किंमत लेहून आणवावी. महिन्याअलीकडे स्वामीनी घाटांचे ठिकाण लाऊन द्यावें. स्वामीनी आगत्य कार्य केले पाहिजे. बहुत काये लिहिणे. कृपालोभ असो दीजे हे विनंती.

¶*A request is made to Antajipant Phadnis to secure two big Portuguese bells for a temple.*

No. 209] [*1739 ?*

श्री

विनंती उपरी. आम्हाकडील वर्तमान तर काल तुम्हाकडोन निघोन समुद्रतटाके येत होतो तव पांच गलबतें खडकाजवल पाहिलीं. त्यावर गोटांत येऊन मोरचे खबरदार केले व बंदरावर दोहीकडे राऊत व लोक ठेऊन अवघी रात्र बैसलो. दोहीकडे राऊत व माणसाची कोटी(?) व मधे समुद्रतटाकासहि पाईची माणसे ठेऊन खबरदार राहिलो. गलबतावरून उतरावयास विचार करीत होते. परंतु

---

१ सबंध पत्र शंकराजी केशवाच्या हातचें.

चोखी खबरदारी पाहून उतरले नाहीं. गडीतून गलबताकडे जावयास पांच जण बाहेर निघाले होते त्यानी गीर्दनवाई चौक्या पाहून मावारे गेले गलबतेप्रा–

(यापुढील मजकूर नाहीं)

¶*An incomplete letter informing how the enemy's ships carrying succour to the besieged changed their direction and sailed away when they saw their movements watched.*

No. 210] [*1739?*

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान
स्वामीचे सेवेसी

विनंती. रा। गंगाजी नाईक बहुत कामाचे माणूस आहेत, परंतु सांप्रत याचा कारभार कर्जामुळें व खर्चवेचामुळें बहुत अपत्त जाला आहे. जेणेकरून या गृहस्ताची उठवण मोडे आणि धंदा याचा सज होऊन येई तो अर्थ करणार स्वामी समर्थ आहेत. कल्याणास आमचे सेते व बांधणे होती. आज तीन वरसे यांणी बळेच घेतलीं. आम्ही मागें येक दोन वेळां कटकट (फाटले * *) आलों तेव्हां स्वामीनी आम्हांस आज्ञा केली कीं तुमचा धंदा तुम्हास होतो. थोडक्या दिवसासाठीं कजिया कशास करितां ? म्हणून आजीपावेतो गैगुदर केली. सांप्रत या ग्रहस्तांनी आमचे निसबतीचे माणसासी नाही ती कटकट करून दावा मांडिला आहे. आमची पागा मोडून नेली. आम्ही वारंवार स्वामीस सांगतो परंतु स्वामी त्यास दडाऊन सांगत नाहीं. हे तो आपले ग्रहस्तपणास उचित नाहीं. याउपर याचा मोबदला आम्हास कलेल तैसा करावा लागेल. मग स्वामी आम्हास बोल लावितील. मामलियाचा तो कापाल (?) केलेले. याउपर स्वामी यांसी परिछिन सांगोन आमची सेते व मळे देवितात तर बरं. नाही तर आम्ही यांसी कटकट करून. यामुळे स्वामी जे आमचे करणे ते सुखरूप करोत. स्वामीचे घरांत असती तर उतमच होते तेहि नाहीं. आम्ही मेहनत करून चोर खातील, तर आम्ही कांहीं खाऊं देणार नाहीं. स्वामी ताकीद पाठऊन आमचे सेते व मळे आम्हास देविले पाहिजेत. नाही तर आम्हांस कायते उतर पा। लिहिले पाहिजे. हे विज्ञापना.

¶*The Peshwa is requested to advance a loan to Gangaji Naik to absolve him from his debts and other difficulties. The writer of the letter adds that though Gangaji Naik be indispensable to the Peshwa, he will not tolerate any vexatious encroachments from him.*

No. 211] [1739 ?

श्री

—दरास आलों. भोजन होय तो प्रहर रात्र जाली. तो मधरात्रीस वसईहून येक भला माणूस मचवा घेऊन आला तो आम्हाजवल आला आणि पुसिले कीं, सनदा काय आहेत त्या दाखवणे. तेव्हां सनदा दाखविल्या. उपरांत तो म्हणाला की, वसईस चला. आम्ही सांगितले कीं, दिवसाचा हा प्रकार, रात्रीस काय होईल कोण जाणे. याजकरितां उदईक दिवसाचे समयाने येऊं. याप्रो उतर केले. उपरांत तो निवोन गेला. या प्रो प्रथम दिवसीं जाहले तें सेवसी लिहिले असे. जली हे वर्तमान ज़ालें, पुढें स्थल काष्ट पाषाण तीन राहिलीं त्यांत काय होईल ते पाहावें. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*This fragmentary letter, the first part of which is missing, seems to refer to some incident in the Bassein campaign.*

No. 212] [1739 ?

श्री

राजश्री चिमाजीपंत आपा
गोसांवी यासी

ॐ श्रीसकलगुणालंकरण अखंडितलक्ष्मीअलंकृत राजमान्य स्नेहांकित पिलाजी जाधवराऊ दंडवत विनंति. येथील कुशेल जाणौन स्वकीये लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष. आपली आज्ञा घेऊन स्वार जालो ते मजल दरमजल भिवंडी-वरून बदलापुरावर येऊन राहिलो. वेथेचा विचार उताराखाले पडत नाही. गरनालाच्या व तोफाचे धुराने नेत्रास व घश्यास अपाये जाला आहे. त्यास औषध उपाये जाणते सांगतात त्या प्रा घरास जाऊन करवितो. आपले आसीर्वादेकरून अरोग्य होईल. यानंतर आमच्या माहालातून माहालकरी याची पत्रे आजी अली त्यातील खुलासा मजकूर हाच, की श्रीमंत राजश्री पंतप्रधान याजकडून मा रामराऊ नरसीं मोगलाईच्या आमलहाबदल आले आहेत. त्यास आखरसालचा मामला मोगलानी वसूलवासूल घेऊन गेले. सांप्रत गीर्दनवाईची ठाणी आहे ते बलाऊन बैसले आहेत. फुलंबरीस खोजजीसीं येसाजी गायकवाड व हे मिलोन आठच्यार दिवस खट केली. परंतु निकाल न पडे. मग सेवटीं दोन हजार रुपये करार केले आणि सांप्रत कनड वगैरे परगणियांत रयेतीस घासदाणे व आठाअठी करितांत. फुलंबरीचा यैवज करार जाला तो घासदाणा

जाला. पुढे या माहालातील लाख रुपये तुम्ही देणे म्हणौन कितेक प्रकारे श्रीमंतास नालिसी लेहून पाठवितात, की तुम्ही मोगलासी अगत्यवाद धरून खावंदाचे कामास तन देत नाहीं. त्याजवरून श्रीमंताचे आज्ञापत्र व राजश्री बावूजी नाो याणी पत्र लिा आहे ते येसोजी गायकवाड याणी पाठविले आहे तीं वजिन्नस पाठविली आहेत त्यावरून श्रुत होईल. सारांश अखेरसालचा प्रसंग त्यात लावणीचे दिवस. या प्रसंगी रयेतीस उपसर्ग दिलियाने पुढे रयेत कैसी जगेल ? आम्हास मोगलाचा अगत्यवाद काये? त्यांसी स्नेह राखून खावंदाचे कार्यास अंतर करून त्याणी कोणते परलोकसाधन करणे आहे ? सांप्रत येसाजी गायकवाड यास आम्हीं लेहून पाठविलेच आहे. रयेत गोळा करून श्रीमंताकडे पाठऊन देणे अथवा माहाल पाहून रामराऊ निकाल करून घेतील. मोगलाकडील बाकी-मार्कीहि नसेल तरी घासदाणा म्हणौन दरमाहाली जीव पाहून दोन च्यार हजार पावेतो पटी करून निकाल काहाडणे. येद्यपि हे गोष्टी त्याच्या चितास येत नसेल तरी काये उपाये ? तुम्ही माहाले त्याचे स्वाधीन करून उठोन येणे. गिर्दनवाईचे परगणियात कचेरीस बसोन पैका घ्यावा लागतो. येद्यपि ठाणियासी कटकट करावी तरी ठाणी बलकाऊन बैसले आहेत. रा येमाजी धुमाळ आपल्या घरास गेले. सिलेदार आपलाल्या घरास गेले. सेपनास पागेचे स्वार असतील तितक्यानी भिंताडासी खटपट केलियाने कार्यसिधीहि होणे नाही. यैसे आसोन रामराऊ आमच्या कमाविसदारासच पैका मागतील तरी याणी कोठून द्यावा ? येक सिवणे व टाकली येथील बढाईमुळे माल बंद होता. त्यास सिवणेकर जागिर-दाराने हुजूर जाऊन साडेबारा हजारास बोली करार करून घेतली. टाकलीचाहि निकाल करणे तो करितील. विशेष काये लिहिणे कृपा केली पाहिजे हें विनंति.

¶*Pilaji Jadhav writes from Badlapur to Chimaji that his eyes and throat suffered terribly owing to smoke from cannons and have not yet been completely cured. He further says that the province under him is not being fairly treated by the Peshwa's revenue officers.*

No. 213]

[*1739 ?*

श्री

विनंती उपरी. पत्र पाठविले ते पावोन लिहिले वर्तमान कळो आले. आम्हा-कडील वर्तमान तर मनोराहून थोरली तोफ आणिली आहे ते काल सनवारी मोर्चामधे लागू करून दोन गोळे चालविले. त्या गोळेने माडीचे भिताड फोडिले तव फिरंग्याने गोळ टाकिले. तेणेकरून मोरचेची लांकडे ढासळलीं. यास रात्रौ मागती मोरचा नीट करून तोफ लागू केली व पहिल्या दोन तोफा

होत्या त्याहि लागू करून गोळे चालविले. त्याचेंहि मोरचेवर गोळे येत आहेत. वेठविसी लिहिलेत तर शामजीपंत तारापुराकडे गेले आहेत त्यास वेठे आणवयासी सांगितले आहे. उद्यां येतील. ते वेठे तुम्हाचकडे पाठऊन देऊं. वेठे आणविले आहेत. आले म्हणजे त्येक्षणीं तुम्हाकडे रवाना करितों. काल छ १४ तारापूरकराने नांदगाव मारून नेले. बारा माणसें धरून नेलीं. कळलें पाहिजे. त्यावरून रा। शामजपंतास पत्र लिहिले कीं तारापूरपावेतो जाऊन येक दोन दिवस ओसराने राहून पारपत्य होय ते करणें. बहुत काये लिहिणें, लोभ असो दीजे; हे विनंती. आज संध्याकाळीं फिरोन गोळे मारूं. हे विनंती.

¶*The writer (Malhar Hari ?) reports that the big gun brought from Manor has been set to work against the Portuguese.*

No. 214] [*1739 ?*

श्री

श्रीमंतर राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

पोष्य नारायण जोसी साष्टांग नमस्कार विनंती उपरी येथील (एक ओळ फाटली) लिहिलें होतें (फाटलें) गोपाळराव याजकडील भला माणूस ठार जाला याखेरीज * * लोहगडकर परवारी वगैरे पांच सा माणूस जखमी जाले, मोर्चा तों कायम राहिला. ऐसियास गलबतें काली फिरोन गेलीं आहेत तीं तों तयारच असतील. आणखीहि त्यास मदत आणून येक वेळ गनीम भारीच हिरीरी करील. आम्हांजवळ तों सर्व निश्चिती आहे. दारू तों एकंदर नाहीं. लोकांचा विचार तो आपणांस विदितच आहे. येथें तो येक वेळ निकडीचा प्रसंग आहे. लोक पाहिजेत. आंगरेयाकडील लोक येथें दीडिकशें माणूस आले आहे, त्यांची भेट काल सायंकाळीं जाहाली, त्याचा विचार बोलीमध्यें पाहतां अघटितच आहे. पहिलें त्यास दो पिढ्याचे बेगमीचें साहित्य पाहिजे; मग तरवारेशीं गांठ घालतील तर न कळे. वलगना मात्र करितात. परंतु जेथें आम्ही सांगोन तेथें चाकरी करितील ऐसें दिसत नाहीं. अद्यापि आले नाहींत. ऐसा विचार आहे तर दारूगोळी सत्वर पाठविली पाहिजे. रोजमरियाची बाकीसाठीं लोक कजिया करितात. शिलेदार तों एकंदर चाकरीस वठत नाहींत. माणकोजी कोकरे मात्र येक उणा येक अधिक परंतु चाकरी करितात, बरकड कोणी येकंदर सांगितलें ऐकत नाहीं. काल आम्ही दिवसभर तिकडे गेलो. येथें तोफेच्या मोर्च्यावर शिलेदार नेमिले होते ते गेले नाहींत. जे गेले ते हवेलींत निजोन राहिले. मोर्च्यास आग लागली, अगदीं जळाला. बरें जाहलें कीं कोकरे होते

त्यांणीं तोफ मात्र दाहाबाराजणांनी काहाडली ऐसें वर्तमान आहे. बरें, स्वामीचें पुण्य समर्थ आहे तर कांहीं चिंता नाहीं; परंतु दारूगोळीची व लोकांची मदत होय ऐसें केलें पाहिजे. सुरुंगाचें काम राहिलें. निबंध (?) खडक लागला, लोकांनीं तों आव टाकिला आहे. गनीम तों येक वेळ येलगार भारीच करील, तेवढा संभाळला आणि माघारा गेला म्हणजे फिरोन कोणी येणार नाहीं, ऐसें आहे. याउपरी कळेल तैशी बेगमी केली पाहिजे. बहुत काय लिहिणें? कोरे कागद पाठविले पाहिजेत हे विनंती. रविवार प्रातःकाळ.

¶*Narayan Joshi reports the fighting and the condition of the batteries and requests Chimaji Appa to send him ammunition without delay.*

[1739 ?

No. 215]

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवसी

विनंति उपरी. येथोन आमचे मुलना हसनचें गलबत पणवेळीस जात होतें तें त्याणें फिरऊन ने(ले), त्याचे नाल व वरे दुसरे घालोन मचु करून काल येथें खाडीत आणिलें होते, ते आमचे लोकांनी वळखिले. त्याचा ताडल व सफरी दिवालकर कोळी आसाम्या फिरंग्याकडे आहेत. त्याचे कबिले घुवलतात (?) होते. त्याचा समाचार आणून काल सायेकाळीं पलीकडे पंचवीस मांणूस स्वारी पाठविली. आज कबिले करून आणिले. बाईका आठजणी व कोळी आठ आहेत, त्यामधें कोटांतून पलोन पांच सात माणसें आलीं. त्यांतील येकजण बोलाऊन आणून कोटांतील वर्तमान त्यास सविस्तर पुसिलें. तों सांगतो कीं परवाचे दिवसीं नव गलबतें आलीं, यामधें हबशाकडील सेंभर माणूस याणे चाकरीस ठेऊन आणिलें होतें ते खालीं उतरलें, व कोटांतीलहि चालीस पनास माणून आले. जूज जाले, त्यामधें जो नवा जमातदार होऊन आला होता तो व दुसरा त्याकडील सिपाई यैसे दोघे ठार जाले. पांच माणूस जखमी जालें. कोटकरी निवाले होते, त्यांतीलहि येक ठार जाला. दोघे जखमी जाले, मग नवे लोक आले होते ते कोटांत कोण्ही चढले नाही. कोटातील कांहीं नसरुटाचे कबिले रांडा पार येसीं घेऊन गलबतात चढले. खुद कपित मोरबुर्जावर उभा राहोन तमासा पाहात होता, त्यास बाहेरील गोळी मानेवरून काकरती गेली तेण्हेकरून जखमी जाला आहे. अमलंसी अधिक लागती तर ठार जालाच होता. काल गलबत आलें होतें, त्याजवरहि जेजालाचे गोळीनें येक जखमी जाला म्हणोन

माघारे गेले. येसें वर्तमान तो सांगतो. सत्ये मिथ्या न कळे. जाहलें वर्तमान लिहिलें असे. राजश्री मानाजी आंगरे याजकडील लोक आपणाकडे यावयास ज्यारेकसें माणूस आज आपव्यास आलें आहे. उद्यां अगर परवां येऊन पोंहोचेल. फिरंगियाची फतेमार गोव्यास गेली होती ते आली. तेथेंहि फारसा समुदायाचा जोर आहे यैसें नाहीं. परंतु खासा विजुरेनें आपण आठा दिवसा येतों यैसें यास आस्वासन लिहिलें आहे म्हणोन वर्तमान आहे. कळावें म्हणोन लिहिलें असे. बहुत काये लिहिणें लोभ करीत गेलें पाहिजे हे विनंति.

¶*News of the fighting at Bassein and the condition of the Portuguese is reported in this letter by Narayan Joshi to Chimaji Appa.*

No. 216] [*1739 ?*

श्री

पुरवणी श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंति उपरी. या प्रांतीचा उत्तम प्रकारं दवणेपर्यंत जागाजाग बंदोबस्ती[1] केली तरी दाहा हजार माणूस लागेल यैसें आहे. त्यास स्वामींनीं तों बेहबुंदा केलीच असेल. परंतु अजमासें स्थलाची अटकल ध्यानास आणितां सदरहू-प्रमाणं माणूस पायीचें आसिलें पाहिजे. सेवेसी श्रुत जालें पाहिजे. आपणांकडील सविस्तर वर्तमान लिहिलें पाहिजे. बहुत काय लिहिणें हें विज्ञापना.[2]

¶*Chimaji Appa is informed by Narayan Joshi of the number of men that will be required for the defence of the province up to Daman.*

No. 217] [*1739 ?*

श्री

पुरवणी राजश्री महादर्जा अंबाजी
स्वामी गोसावी यांस

विनंति उपरी. तुम्हास मुख्य पत्रीं लिहिले आहे कीं राजश्री लाडोबाकडे जाणे म्हणून लिहिले आहे. त्यास वर्तमान आले त्याचे तहकीकातीस मनोहरास माणसं पाठविली आहेत ती येत तोंपर्यंत तुम्ही उद्याचा दिवस तेथें मुक्काम करणें. परवाहि करणे. आम्हीं तुम्हास लेहून त्याप्रमाणे वतणूक करणे. कदाचित तुम्हास राजश्री लाडोबा व राजश्री विठल सिवदेव याचे पत्र आले तर आमचे पत्राची उजूर न करणे आणि त्याजकडे फौजसुद्धा जाऊन पोहोचणे. तुमची

---

१ व्यवस्था. २ पत्र नारायण जोशाचें.

तेथें मुकाम करविला आहे हे वर्तमान त्यास लिहिले आहे. त्याचे पत्र आम्हाकडे यावयासी विलंब लागेल याजकरिता परभारेच मशारनिल्हे लिहितील. पत्र येताच तयार होऊन जाणे. तुमचा तेथें मुक्काम आहे याजकरितां तुम्हाजवळ श्रीमंत राजश्री अपास लाखोटे दिल्हे आहेत, तीं पत्रे आम्हाकडे पाठवून देणे, आम्ही हे वर्तमान त्याजकडे लेहून पाठवूं. आणि पत्रे रवाना करूं. रवाना छ ३ माहे सवाल बहुत काय लिहिणे हे विनंति.

¶*Mahadoba Purandare is asked to join Ladoba and Vithal Shivdeo.*

No. 218] [*1739 ?*

श्रीव्यंकटेश.

पुा राजश्री गोविंदपंत स्वामी गोसावी यांसी

विनंती उपरी. श्रीमंत राजश्री आपाचे पत्र राा संकराजीपंतास आले कीं 'फिरंगी तयार जाला आहे, त्यास रात्रींदिवस खबरदार रहावें' म्हणोन लिहिलें. त्याचे अगोदर आम्ही निमे राऊत पाचसे जुहासे (?) पावेतो दिवसा छबिन्यास जातो. रात्रीचे पांच साहासें राऊत छबिन्यास जातात. दिवसाचे आम्ही खासाच जातो, रात्रीचे राऊत पाठवितों. याप्रमाणे नित्य सावध आहों. यांत त्याणे बाहीर निघालाच तरी धण्याचे पुण्येकरून जितका श्रम होईल तितका करीतच आहे. यश अपेश धण्याचे. आम्हाकडून या समई कमी करणार नाहीं, हे एविसी तुम्ही बेफिकीर राहणे. बहुत काय लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶*This is a letter to Govindpant (Patwardhan ?) in the campaign against Bassein, communicating vigilant care with which operations were being conducted.*

No. 219] [*1739 ?*

श्री

श्रीमंत राजश्री आपासाहेब
साहेबाचे सेवेसी

विनंती. सेवक रामाजीराव घोसालकर नामजाद व कारकून किले नारायणगड साहेबांचे सेवेसी विज्ञापना. ताा छ २३ रावळपावेतो सेवकाचे व किले मजकूरचें वर्तमान यथास्थित असे विशेष. गोमाजी अहीर साष्टीहून किले मजकुरी आला त्यापासीन दुखण्या पडला होता. हलीं बरा होऊन साहेबांचे सेवेसी आला आहे. याचे पदरीं दोन च्यार माणसें कुटुंबी आहेत तरी याची उस्तवारी करणार साहेब धनी समर्थ आहेत. सेवेसी श्रुत होये हे विज्ञापना.

¶*Ramajirao Ghosalkar recommends Gomaji Ahir to the notice of Chimaji Appa.*

No. 220] [1739 ?

श्रीशंकर

पुरवणी श्रीमंत स्वामीचे शेवेसी

विनंतीपत्री आज्ञा कीं, तोफेचे गोले हरप्रेत्ने दोन हजारपर्यंत रवाो करणे. तैशा चापांचे बंदुखेच्या गारा पांच हजार व आरबी घोडे चांगले मेळवणे, निदान कादिवावयाचे[1] उपयोगी तरी मेलवणे. त्यास इतक्याहि गोष्टीचा शोध अगोधरच केला, परंतु गोळा दारू वगैरे जंगी सामान विकीतच नाहींत. मागितल्यास देत नाहीं. चौकशी फार. दाणे रवाा करून मणभर आणिले तर परवानगी-वाचून येत नाहींत. हा जिनस त्याचेहि घरीं फार मबलग नाहीं. खर्चा माफक मुंबईहून रवाा करून आणितात. तो सरकारचे कोठीस मात्र असतो. सावकारी माल यावा, उदमी व्यापारी यानी रवाा करून विकावा, हा दंडकच नाहीं. अमदरफ्तीच नाहीं, मातबरानी मागितल्यास देऊन स्नेहे रक्षावा हे ज्ञानच त्यांस नाहीं. सावकारांत कोणी मातबर हरप्रकारे आणून देई असा कोणी नाहीं. आरबी घोडे उगेच दृष्टीनें अवलोकनासहि योग्य नाहींत. घोडी सारी चालीस पनांस, त्यांत दाहा वीस आरबी आहेत. परंतु ती मृतप्राय कृश फार भरभरा चाले म्हणजे सिरा सोडऊन अशक्त करितात. परंतु स्वामीचे पत्र आले म्हणून त्यांजकडील मातबर शाहाणा पाठऊन देणे म्हणून पत्र पाा. त्यास आठ दिवस जाहले, आणिक पांच सात दिवसीं उत्तर येईल. येक जोडी सरकारची ठेऊन घेतली आहे. साधकबाधक गरमनरम बोलून पाहूं. काय तो मजकूर (मागा)हून लिहून पाठऊं. फिरंग्याबाा पाडाव तोफ स्वामींनी आणविल्या, त्यास च्यार तोफ केवळ लाहान त्या स्वारीत उपयोगी नव्हेत येसे जाणोन मी मना केल्या. येक तोफ फार थोर नाहीं, परंतु तोफेतील येकरत्न हजार पाचसे तोफांत तसी तोफ दृष्टीसहि पडणार नाहीं ती स्वामीकडे रवाना केली. गर्नालाच्या तोफा च्यार पाडाव त्या स्वारींत उपयोगी आहेत, लहानच आहेत. त्याप्रो गर्नाला तोफखान्यातहि आहेत. मी खोलीत होतों, परंतु त्याणी पुसलेंहि नाहीं. आतां शोध करता नेल्या नाहींत. हलक्या आहेत. प्रसंगोचित इकडेहि त्याचा उपयोग घडेल. नेतां चुकोन राहिल्या. हे विज्ञापना. •

¶*The writer reports to the Peshwa the difficulties that he had in securing the guns, Arab horses and other articles ordered by the addressee from Bombay.*

---

[1] वळू.

5751

No. 221] [1739?

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा
स्वामीचे सेवेसी

पो वासुदेव जोसी सां नमस्कार विनंती उपरी. येथील कुशल जाणून स्वकीये लेखनआज्ञा केली पाहिजे विशेष. आम्हीं भृगुवारी प्रात:कालीं कल्याणाहून स्वार जाहलों ते मंदवारी त्रितीये प्रहरीं पेणेस आलों. उदईक दर्शनास येतों. व गांवच्या नाहावी भिवडीकर यास आणिला होता, त्यास समागमें आणिला आहे. उदईक येईल व आनखी येक दोन तबीब आणविले आहेत, तेहि उदईक येतील. बहुत काये लिहिणे लोभ असो दीजे हे विनंती.

¶*Vasudeo Joshi writes to Chimaji Appa that barber bonesetter and other two surgeons will be despatched soon.*

No. 222] [7-4-1740

पो छ २३ मोहरम. जाबसूद.

श्री

श्रीमंत राजश्री आपा स्वामीचे सेवेसी

विनंती सेवक रामाजी माहादेव मो ठाणे साष्टी चरणावरी मस्तक ठेऊन सां नमस्कार विनंती विज्ञापना. ताा छ २० मोहरमपावेतो ठाणे मजकूरचे वर्तमान यथास्तित असे. विज्ञापना खालापूरचे मोकामीहून नावजीभाई याजबा विनंती पत्र पाठविले त्यासी तेहि सेवेसी पावली असतील. त्यासी आम्ही जमावसिधा बलापुरास जाणार होतों. त्यासी अगोधर उरुणास जाणार म्हणोन कानोजी गजे तीनसे माणुसानिसी उरुणास पायबंद दिला होता. राजश्री संकराजीपंत आले म्हणजे त्याचे आरमार आणून जावं, तो पालीच्या अनुसंधानामुले तिकडे गेलो. सकराजीपंत ठाणेयासी राहिले होते, त्यासी आरनालीं ठाणेयाहून रा बाजीराव बलुसे यानी पत्र पा॰ सकराजीपतास पा की, जैस असाल तैसे निघोन येथ या, आरनालियाच्या बारियावरी आरमार आले आहे. त्यावरून माारनिलेनी आम्हास नाबडतोबीने लिा कीं, तुम्ही जैसे आसाल तैसे निघोन ठाणेयासी येणे. आम्हास आरनालियासी वसईकडे जाणे लागते. त्याजवरून पत्र पावताच तैसेच सडे स्वारीने ठाणेयासी दाखल जालों. त्यासी पालीचे मोकामी भेज्याकडून कांही अनुसंधान उरुणाचे आले ते वजिनस रा सकराजीपंताकडे राजश्री वासुदेव

बावाजी रवाना करविले. आम्हासहि मावारे पा. त्यासी हे येऊन पावताच तैसेच निघोन हे. उरुणास गलबत लहानथोर चोवीस घेऊन निघोन गले. आरनालियाचे आरमार आणविले आसे. तेहि आले म्हणजे ठाणेयाचे बदोबस्त करून जातो. आजि रात्री येईल. रा बरवाजी पा यासी काही पेबचे अनुसंधान आले होते म्हणोन आम्हाबा कांही कल्यानकर होते ते त्याच हवाला खालापुराचे मुा केले. याचे मोकामी रा भावजी ताकपीर याचे पत्र आले कीं कुरगेहून राऊत व पाईचे लोक आले आहेत हे आम्हाकडे द्यावे. त्यावरून त्यासी तिकडे राहावयासी सांगितले, तेहि पेब वगैरे ठिकानास शह देतील. सारांश आधी उरुण घ्यावे. मग मानाजीचा शह उडवावा येसा सिधात करून पालीहून आम्ही आलो. त्यासी श्रीमंत नानांची+ भेट जाहली. तेथीलहि आज्ञा हीच जाहली. सेवेसी श्रुत होय हे विज्ञापना.

¶*Ramaji Mahadev reports to Chimaji Appa his efforts to capture Uran.*

+ बालाजी बाजीराव.

Index to Selection 34.

The Bassein Campaign.

[Figures refer to the numbers of letters]

A

Abdul Azizkhan—43, 73.

Anandrao Landge—12, 17.

Anandrao Yerunkar—detached for the attack on Bandra 27.

Antajipant Fadnis—asked to send Portuguese bells 208.

Antaji Raghunath Kawle—stoutly refutes the charge of plundering the pilgrims at Bhimashankar 51; suspected 53; 82a; 84; 146.

Antojirao Khanvilkar—149.

Antonio Cardim De Froes—(कडदीन) 88; retired from Bassein 99; carrying succour to Bassein 116; 130; 147; despatched with succour to Bassein 175; 176; departs for Goa 186.

Appaji Sitole—108.

Appajirao Khanvilkar—141; 146; his services at Shirgaon praised 149.

Atmaji Surve—141.

Awji Kawde—reduces Manor 59, 189.

B

Baburao Malhar—124.

Baburao Ramchandra—139.

Baji Bhilare—72.

Bajirao Ballal—discusses the Portuguese situation with Vasudev Joshi 2; 3; 5; 6; 66; 71; marching northward 76; learns that Asheri is ready to capitulate 125; 126; 179; appoints his son to the management of Kalyan and Bhivandi divisions 195; 196; receives representations of the Bassein Kolis for the recognition of their claims 197; 198; 205; 206; tries to secure guns from Bombay 220.

Bajirao Belose—attacks the Portuguese post at Rajawal 20; reports enemy ships hovering near Arnala 80; 222.

B—*contd.*

Balaji Bajirao—121; appointed to the management of Kalyan and Bhivandi 195; 222.

Balaji Chandrarao—26.

Balaji Keshav—nephew of Vithal Vishvanath—79; complaint against him for setting fire to Dongri 86; 128.

Balkaji Naik Padval—despatched to Kamandurg 101.

Banaji Bhikne—147.

Banaji Kadam—180.

Bapuji Bhimsen—66.

Barwaji Takpir—invests and captures Manor 59; proceeding to Thana 85; 107; 114; 117; besieges Mandvi 168; reduces Manor 189; 190; 222.

Bayaji Aglave—146.

Bayaji Sakhare—177.

Bhagvant Chinchore—envoy from the Savant—87.

Bhagvantrao—178.

Bhaiji Dalvi—4.

Bhikaji Prabhu—4.

Bhikajirao Khanvilkar—149.

Bubaji Naik—202.

... 123 ...

...cks th... ...rtuguese out-
...50; 97; 180; 204.

Chimaji Appa—9; ...
the capture of Thana...
sentation from soldier...
arrears 54; learns of the...
59; congratulated on the...
bandar 65; accompanies...
the Tapti and defeats... about the
advised to w... the ...nt to join against
soldiers ... 87.
to ...

Index to Selection 34.

The Bassein Campaign.

[Figures refer to the numbers of letters]

A

Abdul Azizkhan—43, 73.

Anandrao Landge—12, 17.

Anandrao Yerunkar—detached for the attack on Bandra 27.

Antajipant Fadnis—asked to send Portuguese bells 208.

Antaji Raghunath Kawle—stoutly refutes the charge of plundering the pilgrims at Bhimashankar 51; suspected 53; 82a; 84; 146.

Antojirao Khanvilkar—149.

Antonio Cardim De Froes—(कडदीन) 88; retired from Bassein 99; carrying succour to Bassein 116; 130; 147; despatched with succour to Bassein 175; 176; departs for Goa 186.

Appaji Sitole—108.

Appajirao Khanvilkar—141; 146; his services at Shirgaon praised 149.

Atmaji Surve—141.

Awji Kawde—reduces Manor 59, 189.

B

Baburao Malhar—124.

Baburao Ramchandra—139.

Baji Bhilare—72.

Bajirao Ballal—discusses the Portuguese situation with Vasudev Joshi 2; 3; 5; 6; 66; 71; marching northward 76; learns that Asheri is ready to capitulate 125; 126; 179; appoints his son to the management of Kalyan and Bhivandi divisions 195; 196; receives representations of the Bassein Kolis for the recognition of their claims 197, 198; 205; 206; tries to secure guns from Bombay 220.

Bajirao Belose—attacks the Portuguese post at Rajawal 20; reports enemy ships hovering near Arnala 80; 222.

B—*contd.*

Balaji Bajirao—121; appointed to the management of Kalyan and Bhivandi 195; 222.

Balaji Chandrarao—26.

Balaji Keshav—nephew of Vithal Vishvanath—79; complaint against him for setting fire to Dongri 86; 128.

Balkaji Naik Padval—despatched to Kamandurg 101.

Banaji Bhikne—147.

Banaji Kadam—180.

Bapuji Bhimsen—66.

Barwaji Takpir—invests and captures Manor 59; proceeding to Thana 85; 107; 114; 117; besieges Mandvi 168; reduces Manor 189; 190; 222.

Bayaji Aglave—146.

Bayaji Sakhare—177.

Bhagvant Chinchore—envoy from the Savant—87.

Bhagvantrao—178.

Bhaiji Dalvi—4.

Bhikaji Prabhu—4.

Bhikajirao Khanvilkar—149.

Bubaji Naik—202.

123.

...ks th...

...0; congratulated on

Chimaji Appa—9; 132; receives repre- ... for payment of the capture of Thana ... capture of Manor sentation from soldier... capture of Ghod- arrears 54; learns of the ... the Peshwa up to 59; congratulated on the ... Rahimkhan 76; bandar 65. accompanies ... letters to the the Tapti and defeats ... directs ships advised to ... encouraging ... Savant to join ... the soldiers ... to ... hearten them 90; d... feels bitterly ... fitted out 94; 95;

C—*contd.*

Chimaji Appa—*contd.*

loss of Dharavi 111; 121; 124; learns how the defeat at Mahim has dispirited men 135; mobilizing forces for the final struggle 139; disposals reported to him 141; 142; 153; learns of the fighting at Dharavi 156; 159, 160, 161, 162; 163, 166; congratulated 172; 175; 179; 183; 184; 185; distress inside the walls of Bassein reported to him 186; an engagement with the enemy before Bassein reported 191; congratulated on his victory 193; distributes cloth 194; returning from Bassein expedition 196; 200; 204; 205, 206, 207; 213; attempts to capture Uran 222.

Chimaji Bapuji—41; despatched to Mandvi 160.

Chimnaji Bhivrao—explains the strategic strength of Bassein and difficulties of attacking the place 25; 50; advancing upon Bassein 104; 135; warns against a surprise attack from the new Portuguese General Cardim 188.

Chimnaji Narayan—16.

Chinto Krishna—139.

D

Damulji, Carpenter—110, 112.

aramdeo Shirke—148.

ndopant—makes raids in Portuguese

Dho itory 120.

ten **Koli**—a portuguese spy—beheaded 61.

Duma k —43.

Durjansing-

E

arations to ward off a

English—their prep Bombay 28; helping the Maratha attack or idra 35; dismantle Bandra Portuguese at Bar deri 91; reported to be in 42; evacuate Un Portuguese 130. alliance with the

ouraging

hearten them 90; d

be fitted out 94; 95; feels bitterly

G

Galban Christian (Gabriel ?)—a Portuguese informant—beheaded 61.

Ganeshpant—83.

Gangadhar Joshi—83.

Gangaji Naik Anjurkar—13; 38; posted at Bahadarpur 141; his monetary difficulties 210.

Ganoji Naik—6.

Ganojirao Burudkar—191.

Gomaji Ahir—219.

Gopal Mahadeo—at the siege of Manor 59.

Govind Anant—79.

Govind Gopal—sends reinforcements 93.

Govindpant (Govind Hari ?)—155, 218.

Gunajirao Mahulkar—192.

Gunaji Shenvi—29.

H

Habaji Yashvantrao—146.

Hanamaji Naik—146.

Hansajirao Marathe—160.

Harbaji Takpir—advises firing on the enemy ships from Dharavi 16; 25; reconnoitres territory round Bassein and proposes measures 50; invests and captures Manor 59.

Harset—113.

Honaji Balkavde—5, invests Vesave 24; 28; supporting Mankar at Bandra 39; harassing the enemy by raids 120; 121; sends back the wounded from Bandra 169.

Honaji Sindia—reports the capture of Manor 59.

I

Inchbird, Capt.—35; 165; displeased with Manaji Angria's breach of promise 174.

J

Jayram Savant—64.

Jetha Gujar—his ship released 115.

Jiv Patil—Koli—states his claims 197.

Jivaji Dhamdhere—141.

Jivajirao Vichare—72.

K

Kanoji Gaje—222.

Kanhoji Mankar—24; communicates the news of the hostile preparations of the English at Bombay 187.

Kanoji Patil—100.

Kanhoji Rane—47.

Karnaji Sindia—8; 47; 71; 81; recalled from Mahim after the disaster 134; posted at Bahadarpura 141.

[illegible]shav Sajnaji—goes to Mandvi at the [illegible]hest of Takpir 96; 164; 168, 171; [illegible]ports that succour is being carried to [illegible]e enemy at Bassein 175; 181; reports [illegible] surrender of Manor 189.

Keshavji of Malad—203.

Khando Chimnaji—141; 191.

Khando Gomaji—invests Vesava 150.

Khandoji Bagrao Desai—killed in the assault on Bassein and services recommended for notice 72.

Khandoji Mankar—being reinforced 5; 8; attacking the enemy near Bandra 28; 29; 34; complains against the English for sending succour to Bandra 35; 37; operations at Bandra 39; 75; 78; 81; reports an alliance of the English and the Sidi with the Portuguese and their plans against Thana 130; threatened by the enemy at Thana and asks for succour 131; recalled from Mahim 134; invests Vesava 150; 151; 165.

Khandoji Yogiraj—posted at Mandvi 177.

Krishnaji Gavande, Mason—reports repairs at Arnala 26.

Krishnaji Govind—95.

Krishnaji Mahadeo—60.

Krishnaji Naik Anjurkar—burns some enemy ships 23; operations at Malad 30; writes news about Dharavi 82; 103.

Krishnaji Ram—74.

Krishnarao Mahadeo—13; 43; 56; 58; 67; sends raiding parties in Portuguese territories 67; dispossessed of Kalyan and Bhivandi revenues 195; reports the distressed condition of the ryots of Salsette district 202.

L

Ladkoba—invests Shirgaon 128; 217.

Ladoba—178.

Lakhmaji Khanvilkar—23; 60.

Lakshman Ballal—44, 143.

Lakshman Hari—91; reports reinforcement reaching the besieged at Bassein 116.

Lakshman Sondeo—124.

Lalkhan—192.

M

Madanaji Naik Anjurkar—122.

Mahadaji Keshav Phadke—8; invests Mahim 79, 128, killed in the action of Mahim 134; 144; an attack on the walls of Bassein reported 191.

Mahadaji Naik Deval—125, 126.

Mahimaji Londhe—96.

Malharba (Holkar)—180.

Manaji Angria—seizes Portuguese ships carrying refugees from Bassein to Goa 31; occupies the fort of Rewdanda 42; sends a detachment to the support of Narayan Joshi 63; 65; 106; 112; defeated by Portuguese ships and seeks shelter at Arnala 113; 115; 118; asked to stop food-supplies to the Portuguese at Bassein 139; 162; 174; 179, 214, 215, 222.

Mankoji Atole—posted at Ghodbandar 12.

Mankoji Kokre—214.

Mansing Ghatge—posted at Ghodbandar 12, 155.

Martin Da Silveira—186.

Mhaloji Muthe—18; 143; 173.

Momin Khan—12[illegible].

Moraji Sindia—attacks the Portuguese outpost at Rajawal 20; 50; 97; 180; 204.

Moro Ram—172.

Muhammad Khan—52.

Mukund Shripat—146.

Murarji Naik Anjurkar—24.

N

Nagoji Raut—185.

Narayan Bhaskar—writes about the willingness of the Savant to join against the Portuguese 87.

N—contd.

Narayanji Naik Anjurkar—82a.

Narayan Joshi—reports peace overtures 7 : 42 ; reports progress of operations made 63 ; 73 ; 128 ; 150 ; 214 ; 215, 216.

Narayan Vyankatrao—64.

Naro Govind Achval—74.

Naroji Kadu—12, 17 ; invests Vesave 150.

Naro Raghunath—reports capture of Portuguese families flying from Bassein 31.

Naro Ram—200.

Naro Tukdeo—199.

Nathasa—merchant plundered, by Manaji Angria—106, 112, 113.

Nathu, mason—reports progress of repairs at Thana 78.

P

Padaji Karke—183.

Pedro De Mello—promoted to the Generalship of Bassein for his bravery at Mahim, Asheri etc. 120.

Pilaji Jadhavrao—proceeding to Bassein 127 ; 163 ; 182, 190, 196 ; returns from Bassein with injured throat and eyes 212.

Pil Thakur—brings news of the hostile preparations of the English 187.

Portuguese—send parties to several posts with a view to strengthen them 89, lack of preparation reported 92 ; 98 ; fortify Dharavi 107 ; send out a fleet to reoccupy Thana 130, 131 ; make reprisals on the Malabar king 158 ; 215.

Prataprao Khanvilkar—killed in the action of Shirgaon 149.

R

Raghunath Hari—8 ; infests Shirgaon 133.

Raghunath Savant—146.

Rahimkhan—76.

Rajba

R—*contd.*

Ramaji Mahadeo—22 ; burns enemy ships off Malad 23 ; operations at Malad 30 ; 70 ; occupies Dharavi and strengthens its fortifications 79 ; reports arrival of Portuguese ships at Rewdanda 93 ; 10? pressing the siege of Vesava 150 ; 151 reports fighting at Dharavi 156 ; 187 reports his efforts to capture Uran 222

Ramaji Surve—wounded 183.

Ramajirao Ghosalkar—killedar Narayangad—219.

Ramchandra Hari Patwardhan—8 ; asked to communicate details of the en attack 49 ; 77 ; 93 ; 130 ; 131 ; 143 ; 1

Ramchandra Joshi—138.

Ramchandra Mahadeo Joshi—reports the Portuguese raids 19.

Ramchandra Savant—64.

Ramji Malvankar—146.

Rango Vithal—146.

Ranojirao Khanvilkar—141.

Renkopant—123.

S

Sadashiv Hari—154.

Sakhoji Nikam—76.

Sambhaji Angria—9 ; 82 ; attacked by English ships 85.

Sambhaji Sindia—at Bassein 36 ; 117.

Santaji Dabhade—12.

Satvaji Salonkhe—144.

Sawant of Wadi—offers to join the expedition against the Portuguese 87.

Shahu, Chatrapati—119.

Shaikh Daud—75.

Shamrao Ambaji— Appa on the capture of Thana 32.

Shankaraji Keshav Phadke—asks fo reinforcements 8 ; reports an action n Rajaval 20, 21, reports his difficulties Bassein 25 ; advises the chastisem Trimbakji for his treachery 33 ; arrival of Portuguese ships at Ba reports capture of Arnala 40 ; plan of carrying raids in t